

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HR. CHRISTEN MADSEN SOMMER I SJELLE, SKØRRING OG LÅSBY SOGNE.

af Bjørn Sommer

2. udg. 2013.¹ – *Tilegnes Kirstin Nørgaard Pedersen og Flemming Aagaard Winther. – Det var igennem korrespondance med dem fra o. 2002, at min interesse for forskningen – som havde været stillet i bero fra 1993/94 – blev genopvakt! - - -*

Da Christen Madsen Sommers mor siden første udgave ved Kirstin Nørgaard Pedersens og Flemming Aagaard Winthers fælles mellemkomst er blevet sikkert identificeret som JOHANNE JENSDATTER, er nogle afsnit om forskellige slægter SOMMER – bragt i første udgave - blevet overflødiggjort i afhandlingen. - - - Jeg har dog valgt at bibeholde oplysningerne om disse i en DEL II til nærværende udgave med titlen ”På sporet af SOMMER”- hvor jeg til indledning har valgt at meddele min teori om selve **EFTERNAVNET SOMMER**, som opstået af **STEDNAVNET SOMMER** i landskabet Harrien, fire dagsrejser til fods fra havnebyen REVAL/TALLINN. – Denne teori har jeg første gang meddelt på internettet i en tråd på det gamle forum i DIS-Danmark, hvor jeg på særlig foranledning behandlede den nu uddøde adelsslægt, kaldet SOMMER (III).– I nærværende DEL II har jeg fremlagt mit indsamlede materiale som helhed, således at også materialet vedr. Hansestæderne og Danmark nu kan præcenteres for forskningen.

Værket fremtræder nu således:

I. Hr. CHRISTEN MADSEN SOMMER i Sjelle, Skørring og Låsby.

II. PÅ SPORET af SOMMER.

II: 1. Først det PERSONLIGE TILNAVN SOMMER.

II: 2. HANSESTÆDERNE OG DANMARK.

II: 3. NOGLE GAMLE SOMMER-FAMILIER.

II: 3: 1. Den uddøde adelsfamilie SOMMER (III) i ny vurdering.

II: 3: 2. PUGHOLM-slægten.

II: 3: 3. ØRSLEV-ODENSE-slægten.

II: 3: 4. KATTRUP-VOERLADEGAARD-slægten.

II: 3: 5. LANDSKRONA-HELSINGØR-slægten.

II: 3: 6. FÅRUP-HORNSLET-slægten.

II: 3: 7. GRUNDFØR-Slægten.

III: FUNDLISTE for NAVNET SOMMER.

III: 1: NAVNET SOMMER indenfor HANSESTÆDERNE og deres HANDELSFORBINDELSER, når bortses fra Danmark, Slesvig-Holsten og Estland.

III: 2: Tidlige bærere af NAVNET SOMMER I DANSKE OG SLESVIG-HOLSTENSKE KØBSTÆDER.

III: 3: NAVNET SOMMER I DANSKE LANDSOGNE 1280 og ca. 1370-ca. 1664.

1. Publ. 1. udg. med titlen ”Hr. Christen i Sjelle, Skørring og Låsby sogne.” i ”Slægt og Stavn” 1986:4, s. 11-23 og 1987:1 s. 11-27. – Denne titel passer som et lokalhistorisk tidsbillede af en præst fra den tid; men egner sig ikke til at signalere noget om indholdet, der er vejledende for personalhistoriske forskere. - - -

I. Hr. CHRISTEN MADSEN SOMMER i Sjelle, Skørring og Låsby:

Ligesom Blichers præst i Thorning² var Hr. Christen Madsen Sommer (ca. 1654-28/10 1720) mand for at skelne skarpt imellem forkynderen og mennesket i sig selv. Endnu i dag toner hans opfattelse heraf ned til den, der besøger Sjelle Kirke og får øje på ordene, prentet på prædikestolens lydhimmel: "Den som har Øren høre, Huad/ Aanden siger til Meenighederne. Ap. 2.7./ Det Ord som I høre, Er icke / mit, Men Faderens som mig / haffuer Udsendt. Joh. 14 w. 24 / Hr. Christen Madsen Somer 1701."³ – De to skriftsteder læses i kirkeåret – både i første og anden tekstrække – begge på pinsedag. Det kan betyde, at Hr. Christen har stræbt efter, at lydhimmelen blev taget i brug første gang pinsedagen 1701, som var den 15. Maj 1701.

Igennem sin underskrift gør Hr. Christen de to skriftsteders bibelord til sine i særlig grad. Skal han skille klinten fra hveden i sig selv, bliver "hans eget" altså klinten, stillet over for hveden, der er "formidlingen af åndens budskab til lyttende ører" - og altså ikke er af personlig eller stoflig natur.

Måske er det et tegn på, et han virkelig satte "sin kaldelse" højere end "sit eget" når han - der blev **kaldet** 4. August 1679 af Fru Anna Maria v. Offenbergs - kunne vente helt indtil 22/2 1696 på at få **konfirmationen** på at være sognepræst.⁴

Til gengæld er dette så omtrent det eneste, der kan siges om hans **gejstlige side**. Men ved siden af denne lever så absolut en **verdslig side**, der udenfor prædikestolen hæger om "sit eget".

Om denne side: - om **mennesket** Christen Madsen Sommer - handler resten af denne fortælling.

Hans gejstlige side berøres dog en enkelt gang i en sag for herredstinget 22/4 1705: " **Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård stævnedes sognepræst hr **Christen Madsen Sommer** i Sjelle, og talte med hans søn **Otte Christensen**, angående hans afvisning af **Berete Jensdatter Kusk** i Sjelle fra skrifte og nadverens sakramente, uden nogen dom, hvortil han svarede, at hun vidste nok, hvorfor hun ikke kunne komme til guds bord, før hun efter biskoppens skrivelse havde stået åbenbarligt skrifte for hendes barn, der blev optændt af lue og døde."

Han var en ivrig landmand, der handlede med STUDE, hvilket følgende sag på herredstinget 30/9 1705⁵ bærer vidne om: " Rasmus Brobjerg til Sjelle skovgård stævnedes hr Christen Madsen Sommer i Sjelle for forbud angående, han ingen fremmede stude må holde og lade følge byens hyrde, byen til skade, hvortil præsten svarede, at han om foråret havde 30 stude, hvoraf han har 7-8 par på græs i Roede, og nogle erstattede de døde stude, så han havde 4 par på græs i Sjelle, som han mente, var det antal, som hans gård kunne tilkomme. forbudet blev kendt ved magt."

Ved siden af stuedriften havde han også MALKEKØER, hvis navne er meddelt os i skiftet efter ham 1721, fol. 195 b, hvor vi besøger "Koehuset." – Navnene henviser uden tvivl til, hvor præsten har købt dem:

Nr. 2: "En kulsort Koe kaldet Mollerups Koen 9 Aar."

Nr. 3: "En kanelfarvet Koe kaldet Storrings Koen 11 Aar."

Nr. 4: "En ditto sorthielmet Voldbye Koe kaldet 8 Aar."

Nr. 5: "En sorthielmet kaldet Labing Koen 9 Aar."

Nr. 6: "En liden kulsort Mortens Koen kaldet."

Også mange af de 9 HESTE i "den store Stald" og de 6 heste i "den anden Stald" kendes ved navn:

Nr. 2: "En stor sortebrun Hest Voetmands kaldet 8 Aar."

Nr. 3: "En stor sortsliernet Hoppe kaldet Farskovhoppen 12 Aar."

Nr. 4: "En stor sortebrun Hest kaldet Lyngballe hesten 6 Aar."

2. f. eks. i "St. St. Blichers samlede Noveller og Skitser" — med oplysende Noter af Hans Hansen, 1905, I. Bind s. 69: "der ligger Præsten og her staar Manden". Novellen udkom første gang under titlen "Else Sandberg".

3. "Danmarks Kirker", bd. 16:4 (1980): "Århus Amt", s. 1917.

4. "Edsbog for Aarhus Stift", nr. 13 (i: Ny Kirh. Saml. IV, s. 443) - "Danske Kancellis Jydske Registre" 1696 fol. 78 (nr. 22); -S. Nygårds Samlinger. — Fru **Anna Maria v. Offenbergs** (død 1690) blev 1672 g. m. enkemanden **Mogens Friis** til Fauruskov (død 9/6 1675). Hendes far, **Christoffer Offenbergs**, var gravlagt i Lyngå Kirke. (P. Ladefoged, 1947: "Lyngs Sogns Historie", s. 190 + s. 41). — Om en bror, **Rudolf v. Offenbergs**, se v. note 63. —

5. Framlev, Gern og Sabro Herreders Tingbog ved Bjarne Nørgaard Pedersen, 30/9 1705, fol. 194.

Nr. 8: "En sort Stiernet Hoppe Holstbroehoppe kaldet 7 Aar."

Nr. 11: "En stor sortebrun Hoppe kaldet Frisenborg hoppen 13 Aar."

Nr. 13: "En liden sort Hoppe kaldet Grineren 12 Aar."

De to sidste var i "den anden Stald." – Med undtagelse af hest nr. 13 henviste dyrenes navne til, hvor de var købt.

Hans HUNDE giver ham noget vrøvl med naboerne:

2/8 1702 stævner han **Jens Skytte** i Sjelle for dom angående hans hund, han havde skudt udenfor hans gård, og tidligere havde han skudt 2 af hans hunde, skønt de både var lemmede på foden og havde en stor træklappe om halsen (Tingbogen, fol. 12).

9/8 1702 stævnedes han "**Peder Skytte** i Sjelle angående præstens hund, han havde skudt. præstens pige vidnede, at Peder Skytte sagde til hende, at hunden døde af et hvedebrød, han havde fået af en kone fra Århus, og da hun sagde, at der kom blod ud af hundens øre, svarede han, at han havde skudt hunden, for den 2 gange havde jaget dyr bort fra ham i vildtbanen, så han ikke kunne skyde dem."⁶

Men 6/9 1702 stævnedes ridefogeden, "**Eggert Klercke** på Sjelle skovgård på **Peder Jensen Skyttes** vegne Hr. Christen Madsen Sommer i Sjelle angående hans hunde. **Gustavus degn** vidnede, at den skudte hund ikke blev lemmede, da de andre blev det. **Jens Skovfoged** vidnede, at han så hunden drive en råbuk foran sig i skoven, hvor den kom tit og ofte, og somme tider sammen med to eller tre andre hunde, og præsten var advaret om at holde hundene af skoven eller lade dem lemme. andre vidnede, at hr Christens hunde også var efter svinene på marken, og de havde revet dem ihjel, hvis de ikke var kommet svinene til hjælp. andre vidnede derom."

Han havde svært ved at holde på sine TJENESTEFOLK:

11/11 1696 stævnedes Hr. Christen Madsen Sommer i Sjelle **Maren Lauridsdatter** i Sorring, Dallerup Sogn, Gjern Herred, og talte med hendes far, **Laurids Vest**, angående hun er rømt af hendes tjeneste.

2/8 1702 stævnedes han **Peder Jensen, Jens Pedersens** søn af Låsby, for dom, at han er rømt af hans tjeneste og tjener faderen.

Men 30/8 og 6/9 1702 har han imidlertid i sin tjeneste en **Jens Lauridsen**, som ikke ville komme i tjeneste hos mølleren ved Sjelle Skovgårds Mølle **Gothardt Berendt Boller**, selv om denne havde givet ham fæstepenge. Denne er endnu 10/3 1706 i hans tjeneste.

23/1 1710 sætter røgtepiggen **Anne Nielsdatter**, datter af **Niels Lauridsen** i Sjelle, fire gange ild på Sjelle Præstegård. Herom senere.

Der er også KONFLIKLER LOKALT med granderne:

17/6 1705: "**Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård stævnedes hr Christen Madsen Sommer sognepræst til Sjelle angående opsætning af hans toftgærder mere end de af Arilds tid har været. navngivne vidnede, at der gik en kirkevej fra Sjelle skovgård til Sjelle kirke imellem præstens agre, som han for nogle år siden i sin toft har ladet indelukke, hvorved de ikke kan køre ad den til Jens Klogs gård. navngivne vidnede, at de på husbondens vegne havde bedt hr Christen Sommer nedtage gærdet godvilligt, hvortil han svarede, at djævelen skulle fare i ham, om han ville gøre det, før han kom over de blå bølger og fik højeste rets dom, og han ville fly Brobjerg noget andet at tage vare på end hans gærde."

27/1 1706: "**Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård stævnedes hr Christen Madsen Sommer i Sjelle hans tjenestefolk og husmand for dom angående ulovlig skovhugst, som bevidnedes."

10/3 1706: "**Rasmus Brobjerg** på Sjelle skovgård efter 3 ugers opsættelse begærede dom over præsten hr Christen Madsen Sommer af Sjelle hans tjenestekarl **Jens Lauridsen** og medfølgere for ulovlig skovhugst i Brobjergs skov."

16/6 1706: "**Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård efter opsættelse begærede dom i sagen mod hr Christen Sommers tjenestekarl og medfølgere, som lød: de bør gøre aftingning hos mons Brobjerg"

23/6 1706: "**Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård stævnedes **Niels Jensen** og **Hans Rasmussen**, der tjener hr Christen Madsen Sommer i Sjelle for dom angående ulovlig skovhugst, som bevidnedes."

28/7 1706: ” efter 14 dages opsættelse begærede **Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård dom over hr Christen Madsen Sommers tjenestekarle, som lød: da deres ulovlige skovhugst er bevist, bør de aftinge sagen hos Brobjerg.”

30/9 1706: ” **Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård stævnedes hr Christen Madsen Sommer af Sjelle for dom angående overtrædelse af forbud, idet han på ny har indkøbt stude og sat dem på byens fælled, til stor skade for bymændene.”

13/10 1706: ” **Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård begærede dom over hr Christen Madsen Sommer i Sjelle, som lød: hans ibrughavende bør tillige med byens græsning efter jordens vurdering sættes, og hvis han har mere kvæg, end han har jord og græsning til, bør han skaffe det fra byens marker.”

30/5 1708: ” **Christen Vegerslev** af Århus stævnedes **Rasmus Brobjerg** på Sjelle skovgård og hans tjener **Jens Rasmussen** for dom angående en kårde, han havde frataget ham, og ligeledes stævnedes hr **Christen Madsen Sommer** i Sjelle angående hans attest på at have modtaget penge til at indløse **Vegerslevs** rytterkårde med, og fremlagde **tingsvidne af Marselisborg birketing 15/5 1708**. navng vidnede, at Vegerslev på vejen mellem Skørring og Sjelle ikke havde kården udtrukket mod **Jens Rasmussen**.”

31/10 1708: ” **Rasmus Brobjerg** til Sjelle skovgård stævnedes hr Christen Madsen Sommer sognepræst i Sjelle og provst over Framlev herred for vidner angående en dom, han ikke har efterlevet angående hans toftægærder og fremlagde dom 14/4 1706. hr Christen og fuldmægtig **Klercke** diskuterede gærdet, som nu er optaget.”

Tydeligt taler **mennesket**, Christen Madsen Sommer, til os i Herredsbogen 1690⁷ om anneksgården i Låsby: “.. *dens Jord findes ikke i Maal med de andre Gaarde i Byen, men ligger ved Udsider og Afkroge og en Del paa Flensted Mark som skammelig opædes af Rytterhestene, naar de sættes paa Græs.*” .. eller om kaldets praktiske besværligheder: “*Der er ikke i det hele Stift saa besværligt et Kald, tilmed er Vejen saa ond med slemme Vadzer, Aær, Becke och Moratze, et ieg om Vinterdage med største Besværlighed oc mange Gange icke uden største Livsfare kand komme til Lasby, og maa deruoffver saavel som min Formand holde en Medhjælper, som undertiden kand forrette Tjenesten i et af Sognene, tilmed forhindres mig min Vej af en Mand i Toustrup, som ieg sarligen maa contere og betale for Vadzen, jeg skal køre paa*”.

At rejserne mellem sognene faktisk var besværlige og farlige bekræftes fra nabosognene Skivholme og Skovby, hvor pastor **Lars Morsing** skriver i Liber Daticus, at vejen til Skovby var ufarbar de fleste vintermåneder, idet broen over åen var oversvømmet. Det var på hjemvejen fra Skovby til Skivholme i vinteren 1707, herredsprovsten Hr. **Jens Jensen Holstebro** blev så ilde mishandlet en nat ved et styrt fra vognen ved Sjelle Stangbro, at han førtes død hjem fra en sognerejse.⁸

Hr. Jens Holstebro, der iflg. Wiberg var drikkfældig, havde været sognepræst i Skivholme og Skovby fra 1677 og overtaget provsteværdigheden efter Hr. **Niels Madsen Fog** i Storring, Stjør og (Sønder-)Galten, der 1684 5/5 i en forskrivelse at Hr. Christen Sommer kaldes min hæderlig forrige Proust.⁹ I perioden 1700-1705 havde Hr. Jens afstået præstekaldet til sin svigersøn Hr. **Mogens Christensen Blichfeldt** (ca. 1676-1705), som i 1703 kaldes Skolemester i Skivholme.¹⁰ Denne var søn af **Christen Christensen Blichfeldt** (ca. 1640 -23/9 1693), forvalter på Enslevgård i Vellev, og hustru **Marie Lauridsdatter** (ca. 1646-1710, begr. Vellev 8/4), der fik bevilget ægteskab uden troløvelse og lysning 1668 20/7.¹¹ Mogens Blichfeldts bedsteforældre var Hr. **Christen Henriksen Blichfeldt**, sognepræst i Lyngå og Skjød 17/8 1623-9/6 1641, og hustru **Margrethe Thomasdatter** af Lyngå og Skjød Præstegård,¹² siden gift med eftermanden i Lyngå og Skjød Hr. **Søren Madsen Ørsted**,¹³ Sognepræst 1623-84.

Efter svigersønnens utimelige død havde Hr. Jens Holstebro atter virket som sognepræst i Skivholme og Skovby. Han havde i ægteskab med **Dorthe Madsdatter S B** (Skovby?), der døde 1701¹⁴ en eneste datter, **Marie Jensdatter**, g. m. Hr. Mogens Blichfeldt og mor til **Dorethe Marie Mogensdatter Blichfeldt**. Med sin efterlevende enke, **Helle Svendsdatter**, havde han ikke børn.¹⁵ Hr. **Therkild Nissen**, der 1712 var sognepræst i Ormslev og Kolt, bestyrede 19/9 1712 på den unge Dorethe Marie Mogensdatter Blichfeldts vegne arven efter hendes far og farmor. Han kaldes da ‘forrige Sognepræst til Skivholme og Skovby.’ Iøvrigt var han bror til skovrider v. Frisenborg **Gjøde Knudsen Ganners** hustru **Elsebeth Margrethe Nissen**, død 1720.¹⁶

Kunne Hr. Christen Sommer i 1690 end med god grund beklage vejenes beskaffenhed, så satte dog netop denne mangel skub i hans menneskelige karriere, idet han fra 1708 blev den forulykkede Hr. Jenses efterfølger som provst i Framlev Herred!

Den medhjælper i kaldet, Hr. Christen nævner i 1690, er muligvis Hr. **Laurids Nielsen Østerballe**, en tidligere sognepræst, der 1659 havde givet afkald på sit kald og derefter opholdt sig hos adskillige præster, således hos Knud Utrecht i nogle år og derefter indtil 1679 hos Hans Nielsen i Knebel. I et testamente oplæst ved ligprædikenen over ham hedder det videre¹⁷: ”senere var han i over 10 år hjælpepræst i...”. Desværre mangler slutningen, men midt i testamentet fandtes til gengæld indhæftet et brudstykke af en ligprædiken over præsten Christen Madsen Sommers far, der døde i Sjelle.

Christen Sommers "Kiære Fader", som præsten betegner sin far, MADS CHRISTENSEN (ca. 1621-27/9 1685, død i Sjelle), tidligere Handelsmand i Århus, i forskrivelsen af 5/5 1684, havde indtil 1683 boet i Studsgade i Århus, hvor han første gang træffes i andet kvartal 1671.¹⁸ Ejendommen tilhørte Domkirken. - Han tog borgerskab i Århus 30/9 1651 som Fogedsvend, og blev 29/9 samme år trolovet og 1/11 1651 gift med JOHANNE JENS DATTER (død 13/10 1682 i Århus), der tjente hos Rådmand i Århus **Søren Sørensen Uggelbølle** og hustru **Margrethe Clausdatter**, som gav deres samtykke til brylluppet. Der er en så nøje forbindelse mellem datoerne for trolovelse og antagelse af borgerskab, at man ikke kan være i tvivl om, at der er tale om den samme mand i begge tilfælde.¹⁹ Endnu 17/12 1668 nævnes han i Tingbogen som fogedsvend. Må formodes 29/3 1655 at have boet i Århus Vor Frue Sogn, da han betalte 1 slette daler 1 mark for kvarterringning fra Domkirken for **Mads Christensens Barn ved Vor Frue Kirke**.²⁰ 13/5 1669 boede han i en ejendom på Vestergade ved Vorfrue Kirkerist, som havde tilhørt Salig **Laurids Jensen Friskuster**.²¹ De sidste år i Århus boede han i Studsgade i et hus tilhørende Århus Domkirke.²² I Kæmnerregnskaberne nævnes han her fra andet kvartal 1671-83. -1675/76 køber Mads Christensen på Studsgade sig i Århus Frue Kirke (Domkirken) et **lejersted under salig Hans Buntmagers Sted for sig og sin hustru Johanne Jensdatter**.²³ - 14/11 1677 var han vurderingsmand på skiftet efter **Jens Andersen** i Studsgade, g. m. **Maren Olufsdatter**, og 16/4 1678 vurderingsmand på skiftet efter borger og handelsmand i Århus **Mogens Mogens Schou**,²⁴ med hvis søn **Bartholomæus Mogensen Schou** i Århus siden hans egen søn Christen Madsen Sommer opretholdt en livslang forbindelse.²⁵ - 1683 er bådmandsskatten den eneste, han betaler. 22/3 1683 mødte han som fuldmægtig på Århus Byting på **Maren Pedersdatter (Ugelbølle)**,²⁶ **Rasmus Madsen Wærns**, vegne, hvor Rådmand i Århus **Søren Sørensen Uggelbølle** aldeles afstod sin iboende gård i Mejlgade til hende. 19/4 1683 opsigte han sit borgerskab, da han var en enlig mand og ville flytte til sin søn i Sjelle.²⁷ Hustruen nævnes levende i Kop- og Kvægskatteregnskabet 1678. Han var 5/5 1684 i Sjelle og benævnes da "fordum Borger og Handelsmand i Aarhus" - samt Christen Sommers "kiære Fader".²⁸ - I forskrivelsen af 5/5 1684 til Johanne Marie Christensdatter Sommer har vi det bedst mulige vidnesbyrd om, at Mads Christensen ikke førte noget slægtsnavn "Sommer", da sønnen - der selv omtaler og underskriver sig som "Christen Madsen Sommer" - omtaler sin "kiære fader Mads Christensen" - som bekræfter denne omtale ved at underskrive sig "Mads Christensen." - Han døde i Sjelle iflg. et bevaret brudstykke af ligprædikenen over ham.²⁹ - Forældrene var Kapellan ved Århus Frue Kirke 1616-26 Hr. CHRISTEN MADSEN RINGKJØBING og hustru MARGRETHE LAURITZDATTER BORDING eller BORUM (død 1/3 1648) — g. 2 m. TERKEL ANDERSEN (død 1631) og g. 3 m. CHRISTEN JENSEN KIER.³⁰ - Ved skiftet efter Christen Madsen 21/9 1626 nævnes børnene efter alder: MAREN CHRISTENS DATTER, MADS CHRISTENSEN, MARGRETHE CHRISTENS DATTER og liden MAREN CHRISTENS DATTER. -

I "Mandtal over dennem som har nogen udi Tieneste" 1672 i Århus nævnes Mads Christensen i Studsgade med 1 pige MAREN CHRISTENS DATTER - sikkert en af søstrene, da det er usædvanligt i dette Mandtal at få oplyst navn på tjenestefolk - men ellers har jeg ikke fundet sikre spor efter hans søstre i Århus efter 1648.

Det bevarede brudstykke af ligprædikenen over Mads Christensen er vigtigt for det følgende, og gengives her. - Prædikant var muligvis hjælpepræsten i Sjelle, Skørring og Låsby, der allerede i Hr. Christen Madsen Sommers forgænger, Hr. Jørgen Seidelins, tid var adjungeret kaldet - og denne hjælpepræst kan udmærket være den Hr. LAURIDS NIELSEN ØSTERBALLE, som vi tabte sporet af i 1679, netop da han forlod Knebel og "i over 10 år (var) Hjelpepræst i ..." - I alt fald kunne dette forklare, hvorfor ligprædikenen over Mads Christensen lå netop sammen med Laurids Nielsen Østerballes fragmentarisk bevarede biografi.

Den bevarede del af **Ligprædikenen over Mads Christensen**, lyder: "... at hand fattede i sinde at blifve her i landet och nære sig redelig, (Re)solverede sig saa til at sætte sig ned i Aarhus och tage der borgerskab. (O)ch som eenlig Stand er en Ælendig Stand lod hand derfor begiere (t)il sin Ægtefælle dend Erlig, dyderig och Gudfrÿchtig pige Johanne (J) ensdatter som da tiende den Høyagtbare, Velviise och Velfornemme Mand Søren Ugelbølle RaadMand udj Aarhus och hand(s) K. Hustrue dend Ærbare, Gud=och dyd=Elskende Matron Margrete Clausdatter - hvilchen Hans begiering de ochsaa begge sambtychte och stod deris trolofvælsse i Aarhus Ao 1651 paa S: Michelsdag (= 29. September) och deris Brøllupshøjtid Alle Helgens dag (= 1. November) nest der efter, lefvede de tiolsammen et meget Christeligt, Kierligt och uforargeligt Æchterskab udi 31 Aar minder 2 Uger och 4 Dage och udi samme deris Æchterskab Velssignede Gud dem med meget got, och iblant saadant gode af det beste her er, som Vi kand tage herfra med os, som er børn af lifvis frucht 4 tilsammen 2 Sønner och 2 døttre, dend yngste Søn och begge Døttrene ere Alt for lang tid siden i Veÿen for dem, dend Ældste Søn endnu herpaa Stædet igienleffer Gud trøste, forssiue och opholde hannem med sin K: Hustrue och smaa u=myndige børn. Der nu Gud allermæchtigst Ao 1682 dj 13 Octobr, hafde bortkaldet hans K. Hustrue och hans K. Søn her paa Stædet strax derefter maatte töme samme beeske skaale ret, och hver af dem Var da som en eenlig fugl paa taget, fattede hand i sinde, intet Videre at bekymre sig for det timelig, Resoloverede sig sit borgerskab och ald borgelig næring i Aarhus Och Være fri for saadan Verdens Uroe och besVæring / och forreiste her op til Siælør til sin K. Søn at de Kunde hafve raad och trøst af hinanden och er nu forblefVen hos Hannem til sin Dødedag. Andgaaende dend Sl: Mands lif och lefnet, da har h(an)d lefVet saa, at de Efferlefvende och paarørende icke tør skamme sig derVed, hand har stræbt effter et got nafn der er fast bedre end en god Salve, som Salomon siger, Hand har och efterlat sig det hos Naboe och Gienboe och alle som hannom kienkte formedelst Hans gode forligelighed och oprichtig Naboskab Retsind och var Hand for Gud, tienstachtig for sin næste, hielpsom for de fattige och nødtrengende. Mod sin K. Søn her paa Stædet saaVelsom hans gode Kiereste och deris børn Var hand en god Fader, der hafde stædze flittig tilsuun i deris Huus och Var saa omhygelig for deris gafn saa fuldkommen som det kunde hafve Været hans eget, saa at hafde det været Guds Villie, da hafde de gjerne ønsket ham længere lifff. Belandende den Sl: Mands Svaghed, da som Alderdom och svaghed gemeenlig følgs ad, saa har Hand efftersom hand var komen til en god Alderdom, ej heller været svaghed foruden, men paa nogle Aars tid, och især siden Ao 1684 da dend Sl. Mand aff en Sterch Siugdum Var Andgreben och maatte Continuerlig holde Ved sengen ofver ½ Aar, Været tit och offte plaget med sleme Catar och hoste, hvilche ochsaa fulde Hannem til Hans dødsdag, Hand tit och offte hos Velforfarene Doctores och Apotecher har søgt raad derfor. Imidlertid har Hand dog Været frisk och rørig / Kunde

reisst och fendis hvor och naar behoff giordis och ingen dag til ende holt Ved Sengen førend Tisssdagen dj 22 Septembr: sist forleden om afftenen motte begifve Sig til sengen, Klagen(=)de Sig hæfttig af Kuld at Være andgreben, och motte saa stædze blifve Ved Sengen paa 5te dag som bleff hans dødsdag. Desmidler blef dend SI: Mand flittig opvartet af sine K. børn herpaa Stædet baade med idelig beSøgelse saa och forskaffet alt hvis hand hafde lyst til at begiere i forhaabning hand snart skulde ofverVunden sin Svaghed, thi dend SI: Mand tænckte och Sielf, ej heller lod det sig andsee for Menneskelig øyne, at den Svaghed skulde Været til døden, imidlertid hand laa paa sin siugeSeng Var Hans mund altid fuld af Gudelige Bønner af bede=Salmer af især Kong Davids, hvilche hand paa sin Alderdom fornemmelig hafde gjort Sig til FAMILIAR, hand glemte icke heller at tacke sin Gud for Faderlig beviist Naade, At hand saa kort tilforn Ic: 14 dage Var med den dyrebar Siælens=Læge=spiste af Udødeligheds Mad og drak sin Frelsers Jesu Velsignede Legom och Blod Velforsuinet til en Vis forsichring paa Guds Naade, Søndernes Forladelse, troens bestyrkelse och trygge pandt paa Himmerig och det Ævige Liff". –

Følgende kan udfindes vedr. MADS CHRISTENSENS fædrene slægt:

Oldefar: BERTEL SKRÆDDER ved **Sønderport** i Ribe (15.- før 10/8 1573).³¹ – I Jordebogen under oplysningen: "*ther efter kommer Jordskyld fra Synderport paa anden Side*" er med **Hans Knudsens** håndskrift noteret: "*Anno etc mdlv sancte Lucie dagh (= 13/12 1555) tha satte thisse ephterne iord for iordskyld, som er Matts Ebbessen, Claus Iuerssen, Hans Tygessen* (rådmænd – ca. 25/7 1565), **Bertel Nielsen** (kaldet **Skrædder**. Velstående købmand og en af byens 24 mænd 1545-74. Død efter 13/6 1595. Gift 12/10 1572 med borgmester **Laurids Thøgersens** datter **Mette Lauridsdatter**, som 31/1 1602 kom i nyt ægteskab med rådmænd **Jep Poulsen Vilslev**), **Olluff Thamessen** (rådmænd 15/4 1566-1593)". Med samme hånd er indført om ejendom nr. 90: "*Item ther norden nest jeth stycky jord, som Cerssten Kerssten Knwdss opa boer och skyller hvert aar I marck*". En hånd har i 1560-erne skrevet "**Bertiil Screder**" på som ny beboer. – Betegnelsen **Sønderport** brugt ved ejendommene nr. 39 og 42 henfører ifølge Ingrid Nielsen til en port ved Sankt Hans Holm, formentlig omtrent, hvor i dag Hundegade krydser Gravsgade. – Magister MADS BERTELSEN, Sognepræst i Ringkøbing, lod **10/8 1573** på Ribe Byting læse et pantebrev, som hans brødre, PEDER BERTELSEN og HANS BERTELSEN havde givet ham på deres salig fader BERTEL SKRÆDDERS hus imod Sønderport i Ribe, som de havde pantsat til ham for 40 gode daler.³² Bertel Skrædder var gift med ANNE BERTELSDATTER og i ægteskabet var også en datter, BERITHE BERTELSDATTER (Ribe Bys Tingbog 1582, s. 97 v.). – **1581 10/11** afsagdes på Ribe Rådstue dom imellem **Regell Eskelssen** og **Christen Nielsen ved Sønderport**³³ og **19/4 1598** mødte **Christen Nielsen**, borger i Ribe, på Magister Mads Bertelsens vegne i sagen, der medførte hans afsættelse som provst.³⁴

Farfar: Magister MADS BERTELSEN RIBER (f. 15. i Ribe, død før 18/8 1602 af pest i Ringkøbing).³⁵ Immatrikuleret 6/9 1555 på Universitetet i Wittenberg, hvor han 13/8 1556 tog magistergraden. – Blev sognepræst i Ringkøbing og Rindum efter den Hr. Niels, som nævnes i et åbent brev af 24/8 1563, hvori den daværende magistrat bevidnede, at bemeldte Hr. Niels, som sognepræst i Ringkøbing var tillagt noget altergods og gildegods for at holde prædiken for menigmand i byen hver fredag; "hvilket gods han og beholdt, saa længe han levede". Hr. Niels var altså død før 24/8 1563 og formentlig efterfulgt af Hr. Mads som havde den såkaldte "Viin Eng" i Rindum i brug, som senere Generalmajor Lottig til Nygaard egenmægtigt tilegnede sig i 1720. – Han var sognepræst 10/8 1573 da han på Ribe Byting lod læse et pantebrev, som hans brødre PEDER BERTELSEN og HANS BERTELSEN havde givet ham på deres Salig Fader BERTEL SKRÆDDERS hus imod Sønderport i Ribe, som de havde pantsat til ham for 40 gode daler (Rbt. 1573-75; s. 79). Blev tillige provst i Hing Herred. –

Efter Ribe-bispen Hans Laugesens død 16/8 1594 samledes købstads-præsterne omtrent en måned efter – nemlig 4/9-6/9 - i Ribe for at udnævne fire i deres midte, som så igen skulle vælges en biskop. De fire udvalgte var Magister Peder Jensen Hegelund, Sognepræst ved Ribe Domkirke, Magister Laurids Gjødesen ved Ribe Sankt Kathrine Kirke, Hr. Jens Farsen fra Vejle og Hr. Mads Bertelsen fra Ringkøbing. 17/9 1594 kom de to sidstnævnte igen til Ribe, hvor da Magister Anders Sørensen Vedel, der var dekan ved Ribe Domkapitel, af dem blev valgt til biskop. Men regeringsråderne, som styrede riget under Christian IV.s mindrerårighed, ønskede ikke Vedel til biskop. Sagen henstod derefter i nogen tid uden afgørelse; men i begyndelsen af november rejste Magister Jens Sørensen Harthe, Sognepræsten i Kolding rimeligvis på de fire valgmænds vegne over til København for at virke for stadfæstelsen af Vedels valg. Regeringsrådet opfordrede valgmændene til i stedet at vælge lektor og præst i Roskilde, Magister Frands Nielsen Aalborg.

I Hegelunds Almanak er noteret at "1594 23/12 Afferdigte wi Peder Varder met det kaldsbreff oc de andre breffue til M. Maths i Ringkøbing og Her Willantz vdi Holstebro". Som følge heraf drog Hr. Villads Nielsen (= Ane 3726 og 3734), Sognepræst i Holstebro, og Bertel Madsen, utvivlsomt en søn af den gamle sognepræst i Ringkøbing, afsted for at overbringe Magister Frands Nielsen valg brevet; men såvel Magister Frands som Magister Søren Christensen Torndahl, Sognepræst i Helsingør, afslog at modtage valget. Derpå valgtes Peder Jensen Hegelund til biskop. -

9/1 1598 fremlagde Mogens Graffue – en udenlandsk mand, der havde fået borgerskab i Ringkøbing – for Ålborg Byting et tingsvidne af Ringkøbing Byting af 28/10 1597 "*liudendis huorledis Mogens Graffue haffuer schut sit schuzmaall till menige borgere och jndbyggere vj Ringkiøbing, horrledis hand haffuer werrit thierris medborger nu i femb aar och scattet med dennom till kong: Maytt: och byen och der paa var xxiiij mends vidne begierendis. Dertill suarede m: Mads Bertelsen, sogneprest i Ringkiøbing och herriz proffuist vj Hingherret, Michell Christensen, Poffuel Madtzen, Oluff Hansen med deris medbrødre 24 mend aff borgerne vj Ringkiøbing vj femb aar, fra han komb aff Fredrich Buschis tienneste, och till denne dag,*

och haffuer hand aarlig vdgifuet hans schatt, tyng, bysseschiøtter solt, som hannom borgemester och raad haffuer lagt, och kiender hannom goed for, saa at de och huer mand der vdi byen tackar hannom for en goed schatteborger. Och haffuer hand till thend dag hafft sit hus, kost och tering hos Fredrich Busch, borgemester herudj Ringkiøbing och haffuer hand handlet och schicket sig derudj byen hoes thennom till thend dag, som en erlig goed karll sømmer och bør vdi alle maade, saa ingen veed hannom andet at paasige, som samme winde widere derom jndeholder". Bytingets dom udsagde dog, at Mogens Graffue ikke var at betragte med rette som boende og bosiddende borger i Ringkøbing eftersom han har haft husly kost og herberg i Frederik Busch's hus, hvorfor han heller ikke måtte bruge købmandsskab. –

Som konsekvens af denne sag udgik der 22/3 1598 stævning til Magister Mads og 19/4 1598 måtte Ribe Domkapitel efter kongeligt påbud i missive af 22/3 1598 til lensmanden Predbjørn Gyldenstjerne forsamles for at udsige dom over Hr. Mads Bertelsen i Ringkøbing for sin medvirken ved skudsmålet, der var et brud på kirkeordinansen og hans gejstlige embede uvedkommende, og hvorved han havde forbrudt sit kald. På Magister Mads Bertelsens vegne mødte Ribe-borgeren Christen Nielsen og berettede, at han for sin alderdom og skrøbelighed ej kunne møde, men at han ej heller ville forstå sig for at gå i rette imod kongen, sin allernådigste herre, som han gjorde sin højeste undskyldning, da det som var sket, var sket af hans alderdom og enfoldighed, derimod ikke med ret forsæt eller foragt i nogen måde, hvorfor han begærede at måtte orddes mildeligt for denne sin første forseelse. Dommen udsagde, at Hr. Mads havde forbrudt sit kald. –

12/7 1598 sendtes et kongeligt missive til lensmanden Hr. Predbjørn Gyldenstjerne og biskoppen i Ribe Stift, lydende: "Da Hr. Mats Bertelsen, Sognepræst i Ringkøbing, der er dømt fra sit Kald for det Skudsmaal og det Stokkenævn, han i forening med Borgerne i Ringkøbing inden Tinge har givet Mogens Grefve, har anmodet om, at hans Forseelse maa blive eftergivet ham, da den er sket af Alderdoms Enfoldighed, har Kongen af hensyn hertil og for nogle gode Mænds Forbøns skyld eftergivet ham hans Forseelse og tilladt ham at blive ved hans Kald, dog maa han ikke længere være Provst. Predbjørn Gyldenstjerne skal ordne det saaledes, sørge for, at der bliver indsat en anden Provst i Herredet, og foreholde Hr. Mats, at han herefter maa afholde sig fra al saadan verdslig Bestilling, som ikke vedkommer hans Embede."³⁶ Peder Hegelund noterer: 1598 1/8 "Fick ieg Predbjørn Gyldenstierns breff om M. Maths aff Ringkøbings sag at være naadigst efftergiffuen". –

I et brev til provsterne, dateret 18/8 1602 omtaler Peder Hegelund følgende som døde af pest: I Holstebro Sognepræsten (Bertel Madsen, som kordegn Frølund kalder "Bertel Madsen Bloch"), I Ringkøbing Sognepræsten (Mads Bertelsen) og Kapellanen (Jens Andersen Reisener eller Resen). – Gift. – Følgende børn kendes:

a) BERTEL MADSEN (født senest 1570, da man skulle være 25 år gammel før man kunne opnå præstekald, død 1602 – Wiberg kalder ham Bertel Madsen FISLER), immatrikuleret ved universitetet i Helmstedt 1593. Sognepræst i Møborg, Skodborg Herred, Ringkøbing Amt 1595-1602. Gift 27/7 1695 i Møborg med Kirsten Hansdatter Svanning fra Ribe, datter af kongelig historiegraf Hans Svanning og hustru Marine Sørensdatter Klyne. Bue Kaae bemærker,³⁷ at Anne Andersdatter Hegelund, født Klyne, havde været til bryllup i Møborg, hvor hendes kusine Kirstine Hansdatter, datter af Magister Hans Svanning og hendes faster Marine Sørensdatter, blev gift med sognepræsten her. Kinch³⁸ antager fejlagtigt, at hun blev gift med sognepræsten i Holstebro. –

b) CHRISTEN MADSEN RINGKØBING (født senest 1589, død 1626), immatrikuleret 1611 på universitetet i Wittenberg, kapellan ved Århus Frue Kirke 1616-1626. –

c) ELSE MADSDATTER (15.-17/4 1601³⁹), gift 20/7 1600 i Ringkøbing med Hr. NIELS JENSEN ("gammel Hr. Niels" død 1636), sognekapellan i Ringkøbing 12/9 1599-1602, som giftede sig anden gang 14/2 1602 med MARINE MORTENSDATTER. 13/8 1602 udnævntes en ny kapellan. –

d) VIBEKE MADSDATTER (15.-16.), gift 5/8 1604 med JENS OLUFSEN RIBER (ca. 1580-1639), søn af Oluf Nielsen, borger i Ribe. 20/11 1600 immatrikuleret ved universitetet i Wittenberg. Han blev 1/5 1605 ordineret til Hunseby, Musse Herred, Maribo Amt og var sognepræst her 1605-1619, hvorefter han 1621-1639 var præst i Lunde, Lunde Herred, Odense Amt. –

Hr. Mads Bertelsen Ribers efterfølger som præst i Ringkøbing 1602-1625, Hr. Jens Iversen Bork, blev ordineret 15/12 1602 og gift i Juni 1603 med Anna Dorothea Nielsdatter (f. ca. 1576, død 10/6 1614, 28 år gammel).

Far: Hr. CHRISTEN MADSEN (RINGKØBING). (f. 15.. i Ringkøbing Præstegård, død før 17/12 1623 i Århus, skifte 21/9 1626 i "Århus Overformynderes Protokol 1617-54", blad 7 b ff.).⁴⁰ Student 1610 på Københavns Universitet. Stod 12/7 1610 indklaget for Universitetsøvrigheden og bekendte da, at han torsdag d. 10. Juli i drukkenskab mellem kl. 9 og 10 slet om aftenen havde slået student **Niels Jacobsen** med en sten. Relegeret 19/7 1611, men blev i november 1611 immatrikuleret på universitetet i Wittenberg. Aflagde prøveskrift 1614 for Århus-biskoppen **Jens Gjødese**n, der gjorde ham til kapellan ved Århus Vor Frue Kirke og præst ved Århus Hospital efter afdøde Hr. JENS JENSEN. Dette skete uden vidnesbyrd fra Københavns Universitet, hvorfor hans testimonium fra universitetet i Wittenberg blev oplæst for consistoriet i København 1/6 1616. 1/10 1616 fik han - for sin tjeneste som kapellan ved Århus Frue Kirke samt hospitalspræst ved Århus Hospital - kongelig bevilling på indtægterne

af det gods, som tilhørte Vicarie Nicolai under Århus Domkirke - og som forgænger Hr. Jens Jensen havde haft fra 12/6 1596 til sin død.⁴¹ Han skulle residere ved Domkirken. I tiden fra 1616 til 1622 forrettede han desuden kirketjenesten ved **Vejlby Kirke**, Hasle Herred, Aarhus Amt. Han og hustruen synes at være givne af det endnu i denne kirke værende **dåbsfad af messing**, der beskrives som et "sydtysk arbejde fra ca. 1550-75, 66 centimeter i tværmål og ca. 6 centimeter dybt. I det cirkulære bundfelt en *bebudelsesscene*, omgivet af en ring med næsten udpudsede minuskler. Både på bunden og i randen en *hjørte-og hund-frise* samt yderst begge steder en smal *bladbort*. På randens inderste del *stemplede, liljeagtige ornament*, sammesteds, under midtsenen, *graverede (giver)initialer*: "**C. M**" over "**M. L. D.**"- Tjenesten ved Vejlby Kirke blev frataget ham, begrundet i, at han ikke på én gang kunne varetage så mange kirketjenester. Han mistede derved en stor del af den indkomst, hvormed han skulle ernære sig selv, sin hustru og sine børn og indgav derfor en supplik til kongen. 10/3 1622 anbefaler kongen derfor, at lensmanden og biskoppen beflitter sig på så hurtigt som muligt at finde Hr. Christen et andet godt kald, når der bliver et ledigt i Århusgård Len. - 27/3 1623 har Hr. Christen Madsen haft foretræde i Århus for Lensmanden Laurids Lindenow, der udbad sig det missive, Hr. Christen havde til ham, men som Hr. Christen nægtede at udlevere. Han besvarede lensmandens krav med den erklæring, at det kongelige missive blev borte på **Jacob Abells skib**. Supplikken havde han overdraget sekretær **Niels Friis** sammen med en kopi af sognemændenes kaldsbrev, der altsammen var ham frahændet. Laurids Lindenow bad derfor Niels Friis om at meddele sig indholdet af missivet, sognemændenes kaldsbrev og kapellanens supplik. - Missivet var dateret 16/3 1623, og beordrer lensmanden til at undersøge omstændighederne omkring Hr. Christens hoføjede kaldsbrev til Vor Frue Sogn i Århus, da kongen har set, "*at nogle af borgerskabet uden deres øvrigheds vidende og samtykke - og muligvis uden at være lovlige berettigede hertil efter Ordinantsen - har udgivet nævnte kaldsbrev. Hvis man i sognet venter med lovligt kaldsbrev udover den tilladte tid, skal lensmanden meddele dette til kongen, som så selv vil forordne en sognepræst.*" - Kaldsbrevet er så åbenbart forsvundet sammen med det til Laurids Lindenow medgivne missive, da Hr. Christen Madsen på Jacob Abells skib rejste tilbage fra København til Århus. - På skiftet efter ham 21/9 1626 kaldes han "Hr. Christen Madsen, forrige kapellan til Vor Frue Kirke". - 13/5 og 25/9 1624 ses det, at kapellanembedet er overgivet til Hr. **Jens Nielsen**. -

Mor: Gift o. 1616 i Århus med MARGRETHE LAURITZDATTER (BORUM). (f. 15.: i Århus, død 1/3 1648 sst. "*som var bleven gandske forarmet i Fiendernes Tid, og intet efterladt sig som Børnene kunne håbes komme hjælp af i nogen Måder!*" -).⁴² - Søster til rådmand i Århus JENS LAURIDSEN (BORUM), der optræder som børnenes værge. - **31/7 1624** (Viborg Landstings Dombog, 152): "*Hr. Jens Nielsen, Kapellan til Vorfrue Kirke og Præst til Hospitalet i Århus med en opsættelse af Landstinget i dag 14 dage havde stævnet Jens Lauridsen, Rådmand sst., for et vidne han 13/5 sidst forleden til Århus Byting har forhvervet, formeldende, at Mester Jens Jacobsen, Lektor til Domkirken, skulle have benægtet, at han ikke nogen tid havde haft en præstekjortel og en samari i sit hus, som Jens Lauridsen ham på sin søster Margrethe Lauridsdatters vegne tiltaler for, som tværtimod er bevist, så blev fremlagt Margrethe Lauridsdatters brev, at da hun og hendes salig husbond var hendes bror skyldig 44 daler samt 26 daler til hendes husbonds begravelse, så har han af medynk annammet hendes salig husbonds præstekjortel, kappe og to grovgrin samari, som hun er hans hjemmel til Dateret Aarhus 17/12 1623. Derefter blev afsagt, så efterdi Mester Jens Jacobsen har benægtet sig ikke at have givet Hr. Jens Nielsen samme klæder eller haft dem i sit gemme, og ikke vil fragå Hr. Jens Nielsen jo samme klæder i hans hus har haft og ikke vil benægte, at de er kommet fra Margrethe Lauridsdatter med hendes vilje Hr. Jens Nielsen til nytte at kunne bruges, da kunne dommerne ikke kende samme benægtelsesvidne bør at komme Hr. Jens Nielsen på nogen tiltale at lide, det han samme klæder som uhjemlet skulle bekomme, til hinder eller skade, og efterdi ikke fremlægges nogen bytingsdom før samme dele er udgået, fandt dommerne samme dele ingen magt at have.*" - **25/9 1624** indstævnedes Hr. Jens Nielsen, Kapellan til Århus Frue Kirke og Hospitalspræst Rådmand Jens Lauridsen (Borum) til Viborg Landsting (Dombogen fol. 235) "*for han 15/7 sidst forleden til Århus Byting har ladet Hr. JENS NIELSEN fordele for en løgner, for han inden tinge har sagt, at han ikke kunne bekomme af MARGRETHE LAURIDSDATTER en samari, som ham blev gjort en trøje af, uanseet samme ord ikke skal være ærerørige, da efter flere ord dem imellem var, indgav de samme deres tvistige sag på to dannemænd dennem at sige.*" - Gift anden gang efter 28/9 1626 med TERKIL ANDERSEN (død 1631, skifte 15/2). Under dato 28/9 1626 er indført i skifteprotokollen, at "*Terkil Andersen på hans fæsteste Margrethe Lauridsdatters vegne, Salige Hr. Christen Madsens forrige Kapellan til Vorfrue Kirke, hans efterleverske, begærer tingsvidne. Jens Lauridsen, Rådmand, på sin søsters børn, som hun har levende efter sin salig husbond: Maren Christensdatter, Mads Christensen, Margrethe Christensdatter og liden Maren Christensdatter, som han er ret født værge til. Skifte 21/9. Opfostres indtil de bliver 16 år. - Barn: CHRISTEN TERKILSEN, død før 15/2 1631. - Gift tredje gang før 15/2 1631 med CHRISTEN JENSEN KIER. - Christen Kier, - stedfader til Hr. CHRISTEN MADSENS fire børn under morbroderen Jens Lauridsen Borums vægemål indtil de blev 16 år, - forpligter sig i 1631 - eftersom mestendelen af sengeklæderne i den forgangne fejtid er forødet og bortført af fjenderne, sammen med de 4 senge, børnene var tildelt i skiftet efter deres fader - til at give sine stedbørn 200 slettedaler, samt føde og klæde dem med skolegang og ærlig optugtelse til hver af dem bliver 16 år. - 10/1 1633 fører Christen Jensen Kjær på Viborg Landsting (Dombogen, fol. 16) sag imod Jesper Pedersen i Skader, Jørgen Nielsen, Jon Bertelsen og hans søn Niels Jonsen sst., Peder Sørensen i Andi, Skørring Sogn, Sønderhald Herred, og hans søn Søren Pedersen, om noget gæld, de er Christen Kjær og hans fire stifbørn skyldige. - 7/9 1637 fik Christen Kier meddelt arveafkald fra JENS PEDERSEN, indvåner i København, på sin hustru ELLEN HANSDATTERS vegne på alt gods efter hendes afdøde salig fader HANS JENSEN ARBOE, som boede og døde i Århus. - 5/10 1637 bekendte Peder Sørensen Thunbo, borger i Århus, "*at han havde aget byg fra Christen Kiers mor og til Århus, men hvor meget det var, vidste han ikke, og sagde derhos at have godsagt for ham til hans mor for 14 daler.*" - 7/2 1638 vidnede Niels Andersen på Århus Byting skriftligt, "*att ieg Aldrigh haffuer begieret nogen schammeligh gierningh aff Margrete Lauritzdatter, ey heller iegh ved, med Margrete Lauritzdaater andet end en Erllig Dannequinde vell eyner och Anstaar, Och dersom Christen Kier haffuer schreffuet, eller sagt mig andet paa, da haffuer hand giort, som en ære tiuff och schielm, och som ingen Erligmand, och Gud giffue att Bødelen och Dieffuelen kunde straffe saadan en æretiuuff och Trolldquon Vnge, att andre løgner och æreschænder,**

Kunde thage Exempell deraff, dett will ieg Niels Andersen verre bestandig til Aarhus Byeting, eller huor Margrete Lauritzdaater dett will begiere, Thill witerlighz haffuer ieg Niels Andersen min Haand Vnderschreffuet Ex Aarhus den 7 Februarij 1638 Niels Andersen egen hanndt". - Niels Andersen og Margrethe Lauridsdatter fik Christen Kier til at trække anklagerne tilbage, idet han indrømmede, at have forskrevet sig i hastighed, i drukkenskab og af enfoldighed, bad sin kone om forladelse, bad slægt og venner om at tale hans kone til rette, at hun måtte forlige sig med ham og tilgive ham, og bad til sidst stokkemændene og andet godtfolk der på tinget at tale hans sag hos hans kone, hvorimod han lovede at være hende en god staldbroder og en kærlig husbond osv. - 12/4 1638 lod rådmand JENS LAURIDSEN udlægge "**Christen Kiers ringe Indbo og hans Gaard paa Rosensgade for hans 4 Stifbørns Underholdning**", hvilke han var værge for. På hvert barn regnedes 24 Daler årlig. - Børnene er vel så flyttet til deres morbroder, men moderen blev sammen med manden. - 13/9 1638 tilbyder Jens Lauridsen, at Christen Jensen Kier kan bo til leje i Hr. Christen Madsens børns gård. - 11/10 får sognepræsten i Skorup og Tvillum Hr. **Christen Nielsen Friis** sikkerhed i gården. - 2/11 1638 stævner Christen Jensen Kier **Ane (Povlsdatter) Selsquinde i Århus** for retten for ærerørige ord, hun brugte imod ham tirsdag for otte dage siden, bevidnet af danske Skolemester **Jørgen Andersen, Kirsten Peder Pedersens samt Margrette Lauritzdaater**, imens han stod i sin gadedør. - 25/7 1639 fik **Enevold Bagger** pant i gården i Rosensgade. - 8/8 1639 tog Jens Lauridsen tingsvidne om gods hans søstre Margrethe Lauridsdatter og **Maren Lauritzdatter, Sal. Magister Jens Jacobsens** havde i pant. - Tog 7/11 1639 vurdering på den gård med tilliggende i Rosensgade Christen Jensen Kier ibor: 8 Slettedaler!!! - Tingbøgerne fra 1640-1666 mangler, men gården sælges til **Hr. Johan Hansen Lønborg**. - I et **Dokument af 13. Juli 1646**, behandles sagen: "*Eftersom Jens Lauritsen forrige raadmand her i Aarhus har været værge for afgangne Hr. Christen Madsens Børn, for hvis dem efter deres salig Far og Halvbror kunde være tilfalden, og deres stedfar Christen Jensen Kiær har lovet at give fornævnte Børn Mads Christensen, Maren Christensdatter, Margrete Christensdatter og anden Maren Christensdatter for fornævnte deres arvepart trehundrede slette daler, og holde dem til kost og klæder, skolegang og anden optugtelse, til enhver af dem bliver 16 aar gammel efter skiftebrevs indhold. Hvilken kontrakt, han ikke har efterkommet, men jaget Børnene fra sig strax derefter, hvorfor fornævnte Jens Lauritsen foraarsagedes at hente Dom for ham for deres penge. Og efter samme dom bekommet den gaard, som før deres stedfar og mor paaboede paa Rosensgade, som nu er solgt for trehundrede slette daler. Og efterdi Mads Christensen nu formener sig at være sin egen værge og (er) over 25 Aar gammel, og ikke man har hørt andet, end han jo er en from stille karl, og skikker sig vel, er han af velvise borgmestre og raad betroet sin kvota og part af fornævnte trehundrede daler, som skal beløbe sig et hundrede tyve daler at komme i noget lav og haandtering med. Af fornævnte 120 daler har Mads Christensen bevilget og forundt sin mor tyve slette daler, at staa hos Hr. Johan Hansen: / til sin mors underholdning eller at hjælpes for udi Hospitalet/: til skt. Mikkelsdag, efierdi hun er fattig og skrøbelig. Og den ældste Maren Christensdatter at forstrække hende af hendes quota 10 slette daler. Og da den første og ældste Maren Christensdatter intet af sin kvota har oppebaaret, tilkommer hende tresindstyve slette daler, hvoraf tages de ti daler, som hun for sin mor forstrækker at hjælpes i hospitalet. Blive saa i beholdning 50 slette daler. Anden Maren Christensdatter og Margrete Christensdatter hver 60 slette daler, er et hundrede og tyve daler, hvorpaa de har forteret og til klæder hos Jens Lauritsen halvfjerdsindstyve og halvsjette slette daler efter borgmester Christen Carlsens kvittering, hovedstol og rente. Bliver saa igen beholdning til dem fyrretyve og halvfemte slette daler. Beløber enhver 22 daler 1 mark. Hvilke fornævnte tre piger deres beholdne penge deres tilforordnede Værge Peder Christensen Spørring til sig annammet, og skal udsætte paa rente børnene til gavn og bedste, og derfor at gøre rigtig rede og regnskab med pengenes levering, naar han af bogmestre og raad tilsiges."* Herpå har Mads Christensen annammet sine hundrede daler den 14/7 1646. Da Margrethe Lauridsdatter døde i 1648 betalte Mads Christensen hendes begravelse "*af sit eget*".⁴³ - Muligvis fra 1648 er en **afregning fra Kier af 29/7 imellem ham og Hr. Christen Madsens børn** indført i Århus Overformynderes Protokol, blad 34: "**om huis dem kunne tilfalde i den gaard Hr. Johan havde købt og var deres S. Forældres.**" - Ældste Maren Christensdatter fik sin arvepart udbetalt 1/5 år 1650.⁴⁴ - Yngste Maren Christensdatter er sandsynligvis den navngivne pige MAREN CHRISTENS DATTER, der iflg. Århus Kæmnerregnskabs Mandtal over dennem *som har nogen i Tieneste 1672* var tjenestepige hos (broderen) MADS CHRISTENSEN i Studsgade, Århus. – **Børn nævnes efter aldersrækkefølge 28/9 1626:**

ældste MAREN CHRISTENS DATTER. –

MADS CHRISTENSEN (f. senest 1621, død 27/9 1685 i Sjelle, Framlev Herred, Århus Amt). – Fogedsvend i Århus og siden Handelsmand sst. -

MARGRETHE CHRISTENS DATTER. –

Liden MAREN CHRISTENS DATTER. –

Vi må slutte, at det er moderen, JOHANNE JENS DATTER (død 13/10 1682 i Århus), der har haft "SOMMER" i navnet eftersom hun iflg. ligprædikenens ordlyd "Ærlig, Dyderig og Gudfrygtig Pige" ikke kan have været gift før med en mand med dette navn. – Da det var Rådmand SØREN SØRENSEN UGELBØLLE (f. i Uggebølle, Mørke Sogn 12/7 1603, død 19/9 1685 i Århus) og hustru MARGRETHE CLAUD DATTER (f. 6/2 1594 i Ribe, død 11/11 1673 i Århus, begr. i Århus Domkirke. – Bevaret gravsten og epitafium) der gav deres samtykke til hendes bryllup har der ikke i Århus været nogen nærmere til dette. – MARGRETHE CLAUD DATTER efterlod sig ingen livsarvinger. Hun havde været gift to gange: Den første ægtemand, IENS NIELSEN MØRKI,

Borger i Århus (ca. 1576-1/7 1627) havde i sit første ægteskab med MAREN JENSDATTER (ca. 1581-25/6 1618) 6 sønner og 1 datter.⁴⁵ – JOHANNE JENSDATTER var ikke Jens Nielsen Mørkes datter, da dennes datter, KIRSTEN JENSDATTER MØRCHE levede i 1627.⁴⁶ – Det, der har bemyndiget Søren Ugelbølle til at give Johanne Jensdatter bort i ægteskab, må søges i relationer fra hans fødesogn, **Mørke Sogn** i Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt. – Den sognepræst i Mørke og Hvilsager, som havde døbt Søren Ugelbølle, var Hr. **Just Pedersen Saxe** (f. ca. 1543 i Århus, begr. 1619 i Mørke Kirke ”ret for alteret”), gift med **Apellone Sørensdatter Pind** fra Århus (død i Mørke 5/5 1597).⁴⁷ Hr. Just nævnes endnu i en præsteliste fra 1620,⁴⁸ men i 1623⁴⁹ nævnes PEDER PEDERSEN SOMMER som Sognepræst i Mørke og Hvilsager. I Wibergs Præstehistorie nævnes, at Hr. Peder Pedersen Sommer var præst i 54 år og døde 84 år gammel. Han var altså 30 år, da han blev Sognepræst i Mørke 1619/20 og født ca. 1589/90 i Hornslet, samt død mellem 1673-74 i Mørke. Eftersom den ældre Hr. Peder Pedersen Sommers forgænger som Præst i Hornslet, Hr. PEDER SØRENSEN fra Auning, kom til Hornslet omkring 29/7 1592, må årstallet 1593/94 være det tidligst mulige fødselsår for en søn af Hr. Peder Sørensens efterfølger som Præst i Hornslet indtil 1629, Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER, og hustru ANNE OLUFSDATTER (lev. 1531), der første gang var gift med Hr. Peder Sørensen Auning.⁵⁰ – Vi kan altså konkludere at Hr. PEDER PEDERSEN SOMMERS præstetid i Mørke og Hvilsager må tælles fra 1619-73/74, samt at han fra 1668 har haft sin søn og efterfølger adjungeret. Hans fødselsår indicerer tillige, at han var en søn af Anne Olufsdatters første ægteskab med Hr. PEDER SØRENSEN AUNING.

Men havde Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER i Mørke og Hvilsager mon en bror, der hed JENS PEDERSEN SOMMER? – Muligheden foreligger ved at Hr. Peder Pedersen Sommer i Hornslet iflg. Kalø Lensregnskaber 1629/30 og 1630/31 var ejer af en gård i Søby, Sønderhald Herred, Randers Amt, beboet af en JENS PEDERSEN. – Denne gård ejedes i 1634/35 af Hr. Peder Pedersen Sommer i Mørke; men var da beboet af en JENS NIELSEN.⁵¹

Sophie Rosenkrantz, født Axelsdatter Brahe (11/5 1578-21/12 1646), var gift med lærde Holger Rosenkrantz, til Rosenholm og har efterladt os sin regnskabsbog. Dette portræt er fra epitafiet i Hornslet Kirke.

Her skal det tillige bemærkes, at Hr. Christen Madsen Sommer i sin præstegård i Sjelle havde et ”Frue Sophie Rosenkrantzes Schilderie” hængende i storstuen.⁵² Rosenkrantzernes gravkirke var Hornslet, hvor præsten indtil 1629 som før omtalt hed PEDER PEDERSEN SOMMER.

53

Sophie Jørgensdatter Rosenkrantz 1642-1679, var barnebarn af Lærde Holger Rosenkrantz og Sophie Brahe. Finn Holbæk har lagt tegningen af hendes epitafium på nettet efter Det kongelige biblioteks Portrætsregistrant. – Det Christen Madsen Sommer tilhørende portræt af hende eller farmoderen eksisterer vel ikke mere. –

Hr. Peder Pedersen Sommers sønner og stedsøn, ovennævnte Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER i Mørke og Hvilsager (ca. 1589/90-1673/74), Hr. ANDERS PEDERSEN SOMMER i Igeløsa og Odarsløv, Tomma Herred, i Skåne (ca. 1606-1635)⁵⁴ og Hr. CHRISTEN PEDERSEN SOMMER i Tyrsted og Uth (1608-1668) var yndede og nød økonomisk støtte af den lærde **Holger Rosenkrantz** og hustru **Sophie Brahe**.⁵⁵

Datteren ANNE PEDERSDATTER SOMMER (ca. 1607-1670, Skifte 14/11 i Ørum Præstegård), var først g. m. Sognepræst Hr. CHRISTEN NIELSEN i Hornslet (ca. 1601-12/5 1640),⁵⁶ der holdt sin første messe i julen 1629, og gift anden gang med handelsmand i Århus JØRGEN LAURIDSEN (Skifte 7/9 1669 Århus Købstad). Hendes børn var Hr. NIELS CHRISTENSEN SOMMER (døbt 11/1 1635 i Hornslet, død 3/3 1701 i Ørum), Sognepræst i Ørum og Daugård, En datter, ANNE CHRISTENSDATTER SOMMER (døbt 1638 i Hornslet, død 10/6 1687 i Fruering, Hjelmlev Herred, 51 år gammel.⁵⁷ – Skifte 26/9 Skanderborg Ryttergods, fol. 240. – Erik Brejl, nr. 161) var mor til Herredsfoged i Bjerre Herred FOLMER THOMESSEN (ca. 1662-1720, begr. 25/7 i Bjerre), der kaldte Hr. Niels Sommer i Ørum sin morbror.⁵⁸ - CHRISTEN CHRISTENSEN SOMMER (f. 1640 i Hornslet, begr. 2/12 1704 i Framlev, hvor han var på besøg), MARGRETHE JØRGENDATTER (f. 1647) og KAREN JØRGENDATTER (f. 1651).⁵⁹

Slægten behandles mere udførligt i afsnit II: 3: 6.

Da Hr. Christen Sommer's forgænger i Sjelle, Hr. Jørgen Seidelin, ikke var død, men blot forflyttet til Skanderborg, var han ikke pligtig til at ægte nogen datter eller enke i kaldet.

Hans frie ægteskabelige valg var faldet på METTE PEDERSDATTER BREDAL (død senest 1684), en datter af Hr. PEDER FABIANSSEN BREDAL, Sognepræst i Dover og Venge Sogne og hustru KAREN NIELSDATTER (ca. 1631-1709). Hendes mor var fynbo: datter af Rådmand i Assens NIELS IVERSEN og BIRGITTE CHRISTOPHERSDATTER.⁶⁰

Foranlediget af hustruens død udstedte præsten en **forskrivelse af 5/5 1684** til sin eneste datter i ægteskabet JOHANNE MARIE

⁵³ Framlev Herreds Gejstlige Skifteprotokol 1721, fol. 186a-b. -

⁵⁴ Carlqvist: "Lunds Stifts Herdaminne" Ser. 2 Biog. 4, s. 291.

⁵⁵ Knud Holm i "Skalk" 1962, s. 10-15. — "Sophie Brahes Regnskabsbog". Carlquist: "Lunds Stifte Herdaminne" Ser. II bd. 4 s. 291. Otto Sommer, 1931: "Stamtavle over de sidste 7 Led af Præsteslægten Sommer fra Præstholm", — Aarh. St. aarb. 1937 s. 51-54; J. Hoffmeyer: "Aarhue Bys Historie" s. 437 f "Østjy. Hjemstavn" 1951, s. 100—101 + 103; A. Troels Møller 1983: "Præster i Lyngå-Skjød sogne" (Persh. Tidsskr. nr. 103:1), s. 82-

⁵⁶ Denne slægt er fort tilbage til selvejer o. 1550 i Fårup, Krogsbæk Sogn PEDER SOMMER. (Se min "Herredsfogeder og Tingsteder", nr. 10. -

⁵⁷ Lis E. Nielsen har gjort mig opmærksom på Sophie Brahes notater om faddergaver til deres børns dåbsdage. — Der var ingen faddergave i 1640, da den afdøde præsts søn blev opkaldt efter sin far.

⁵⁸ "Aarhus Stifts Aarb." XVI, 1923, s. 42.

⁵⁹ "Samlinger til Jydsk Topografi og Historie" 2. rk. IV, fodnote s. 453. (Denne skrifttrække hedder nu til dags "Historien. Jydske Samlinger.", hvilket kan give visse problemer om, hvor på biblioteket man finder ældre rækker). — Lis Ekelund Nielsen i "Slægt og Data" 2013: 2: "Herredsfoged Folmer Thomassens Kopibog — med stor tak til Daisy.", s. 10-14.

⁶⁰ "Aarh. St. Aarb." 1935, s. 83 nr. 265-66 + 1937 s. 102 f., nr. 477.

CHRISTENSDATTER SOMMER, der 1701 ægtede Sognepræsten Hr. SØREN OTTESEN GRØNBECH i Røgen (ca. 1667-31/1 1748): ⁶¹

Johanne Marie Christensdatter Sommers bevarede seglaftryk af 19/10 1756 er et regulært monogram — (Danske Kancelli (D 27): Koncepter og Bilag til Jydske Registre, 1757, nr. 19).
Foto Rigsarkivet.

"Jeg underskrefne Christen Madsen Sommer i Sielle, sognepræst til Sielle, Skøring og Laasbye Sogne Erindrer og hermed vitterlig gjør for alle, at eftersom min hæderlig Sverrefader Hr. Peder Bredal i Svejstrup, sognepræst til Dover og Venge Meenigheder og min hæderlig forrige Proust Hr. Niels Madsen Fog i Storing, Sognepræst til Storing, Galten og Stier Meenigheder, mine hæderlige kære svogre Hr. SØREN NIELSEN i Brabrand, designeret sognepræst til Brabrand og Lusted Sogne og Hr. Bredal i Svejstrup, designeret Sognepræst til fornefnte Sogne, saa og min kiære Fader Madz Christensen, fordnm Borger og Handelsmand udi Aarhus, haver i Dag som er d. 5 Mai 1684 efter min Venlig begierring været for mit Huus i Sielle Fræetegaard forsamlede, og der overslaget fort og forfaret min gandske Boel rørlig Godz og Formue, saa deraf ladet og forfare, hvad min Datter Johanne Marie Christensdatter Sommer arfveligen kunde tilfalde efter hendes Sl. Moder min kiære Sl. Hustrue, dend Dyd og Gudelskende Matrone Mette Pedersdatter Bredal, som levde og døde her i Sielle Præstegård, og efter at det mig paa det rigtigste blev efterviest og overført og i Peng anslagen, kunde min Kone-Datter bemelte Johanne Marie Sommer tilfalde 300 Sletdaler, hvilke 300 Sletdaler ieg forskrefne Christen Madsen Sommer lover og bepligter mig, være mine sande Arfvinger, en for alle alle for en, at betale for forskrefne min Datter Johanne Marie Sommer naar Gud vil at hun kommer Ægteskab udi, med Penge, og ingen anden haver uden nogen Rente uden og Skedesløs i alle Maader, Og desforuden lover og tilforpligter ieg mig et føde og klæde bemeldte min kiære Datter og holde hende til Ægt og Ære, som egte hæderlig Mands Barn bør at holdes i alle Maader, og dertilmed, naar hun efter Guds Villie og forfremmelse skal i Ægteskab, gjøre imod hende efter min Tilstand, som en ærlig Fader bør at gjøre imod sit Barn at holdes rigtigt og mellem mig og min kiære Datter udi fornefnte hæderlige Mænds Nær og hosværelse bekræfter Vi samptlig med egne Hænder underskrevne og Signeter undertrykt.

*Datum Sielle Præstegaard Anno die Ut funna
Niels Madsen Fog
Christen Madsen Sommer
Peder Bredal
Mads Christensen
Niels Bredal."*

Det blev imidlertid ikke NIELS PEDERSEN BREDAL, men broderen IVER JOHAN PEDERSEN BREDAL (ca. 1666-1692), der faktisk efter faderens død 1689 skulle overtage kaldet i Dover og Venge. Han var gift med MAGDALENE SYBILLE LAURIDSDATTER BRORSON (ca. 1666 -1734, begr. 1/2 i Torrild), men efterlod sig ingen børn.⁶² Da nu begge brødre var døde, påtog Hr. Christen Sommer i Sjelle sig 1695 17/12 at ægtevi deres søster, KAREN PEDERSDATTER BREDAL, til kapellan i Klovborg Hr. LAURIDS HOLST. Vielsen skete i Dover Kirke. 19/2 1696 viedes i samme kirke ANNE PEDERSDATTER BREDAL til JACOB LAURIDSEN BRORSON, der døde 1/3 1742 i Assens. Han var Kontrollør og Konsumtionsforvalter i Assens ca. 1704-42. Ægteskabet blev kortvarigt. - At dømme efter datterens navn er Anne Bredal død i barselsseng: datteren ANNA JACOBSDATTER BRORSON (begr. i Vandborg 3/3 1740) var g. m. præsten i Vandborg Hr. EMMECHE OLUFSEN HJERM.

Således overlevede den gamle præstekone i Dover og Venge Karen Nielsdatter altså de fleste af sine børn.

Skal men tro Wibergs datoangivelse for ældste søns fødsel 12/1 1688, der dog er i modstrid med aldersangivelsen 18 år i Universitetsmatriklen 18/7 1704, har Hr. Christen ikke haft hastværk med at indgå nyt ægteskab. Impulsen hertil kan være opstået i bekendtskabskredsen omkring hans herskab: Fru **Anna Maria v. Offenberg** havde en bror, Kaptajn **Rudolf Offenberg**, som 1664 24/9 fik bevilling til, at han og Jomfru **Dorthea Jull** ”maa vies sammen paa Raadhuset i Randers ved hendis Moders, Fr. Elsebet Juuls egen sognePrest Hr. **Otte Thomesen** i Haslund.”⁶³ - I 1644 havde OTTO THOMSEN LYNGAAE (21/12 1608-21/121671) - søn af Hr. THOMAS NIELSEN FELSLEV i Lyngå og Skjød (ca. 1575- 17/8 1623), samt bror til Hr. **Mogens Christensen Blichfeldts** farmor, MARGRETHE THOMASDATTER (12/3 1603-19/12 1673) Hr. **Christen Henriksen Blichfeldts** i Lyngå-Skjød⁶⁴ — lavet et latinsk ligvers over Hr. Otto Juul til Brusgaard, som i en skierrings-strid med de svenske blev ynkeligt slagen nær ved Kolding, og troligt blev indsat i St. Mortens Kirke i Randers.⁶⁵

Hr. Otto Thomsen Lyngaae havde været rektor i Horsens 1631-1636,⁶⁶ blev derfra kaldet til at være sognepræst i Haslund og Ølst sogne, Galten Herred, hvilket embede han forestod i 36 år, var provst i Galten Herred 17 år og døde 1671, hedder det i ”Series Pastorum” i Haslund kirkebog. – Han fik kaldsbrev, dateret 16/12 1635 (Nørre) Vosborg af Fru **Ide Hansdatter Lange** til Brusgård, som blev vedgået ved et kaldsbrev fra sognemændene i Haslund og Ølst, dateret Ølst Kirke 27/12 1635.⁶⁷ Han var 2 gange gift: I første ægteskab med N. N. (død senest 1650)⁶⁸ havde han datteren KAREN OTTOSDATTER (død 1723), der kom i barnløst ægteskab med eftermanden i embedet, Hr. ANDERS ANDERSEN WINDING (død 1715), som blev forflyttet til Horsens 1695⁶⁹ - MAGDALENE OTTOSDATTER (HASLUND) (ca. 1644-1707, begr. 1/4 i Galten, 63 år)⁷⁰ - samt ANNE OTTOSDATTER HASLUND (4/12 1646-16/9 1727), g. m. Hr. PEDER NIELSEN GALTHEN (13/1 1644- 9/1 1728), næsten 40 år provst til Galten Herred og mere end 60 år sognepræst til Galten, Wissing og Hadbjerg. Deres børn var: KIRSTEN CATHRINE GALTHEN og ELISABETH GALTHEN, døde før forældrene, Mag.NIELS PEDERSEN GALTHEN, Præst til Feldballe og Nødager, OTTO PEDERSEN GALTHEN, Forpagter på Demstrup, ELLEN PEDERSDATTER GALTHEN, Hr. WENCEL PEDERSEN GALTHEN, Præst til Sneum, & PEDER PEDERSEN GALTHEN. Den yngste søn, HANS PEDERSEN GALTHEN, var død 1706. De overlevende børn lod opsætte et epitafium i Galten Kirke over forældrene.⁷¹ –

For at indkredse, hvem Hr. OTTO THOMSEN LYNGAAE blev gift med i første omgang, vil jeg minde om den udbredte pligt/skik, at en nyttilkommen sognepræst skal ægte sin forgængers enke eller datter.

Forgængerer, Hr. KJELD RASMUSSEN i Haslund og Ølst, var en gammel mand, der ifølge ”Series Pastorum” i kirkebogen var præst i 45 år. – 10/6 1584 fik han Kongens brev på at måtte få Haslund og Ølst Sogne efter faderens død.⁷² Måske var den direkte anledning til, at han fik ekspektancebrevet netop da, at han dette år var fyldt 25 år, som var den tilladte alder for at kunne opnå præstekald? -19/3 1599 kendte **Mads Villumsen** på Randers Byting (Tingbogen , 138-39), på sine egne, **Anders Bay** på **Anne Hans Bays** vegne, **Anders Kare** på sine egne og sine børns vegne, **Jens Andersen** på Hr. **Kjeld Rasmussens** og sin hustrus og på sine egne og sin hustrus vegne, **Oluf Olufsen** på sine egne vegne, og **Christen Vendelbo** på sin hustru **Bodil Vendelbos** vegne ”sig over et venligt arveskifte at have været med hverandre om al den arv dem imellem var at skifte og dele efter salig **NIELS VENDELBO** og **KIRSTEN MADSDATTER** som er både i ejendom og regnskabsbøger, så **Oluf Olufsen** skal have 22 daler og **Anne Pedersdatter** skal intet have enten til indtægt eller gæld. **Jens Andersen** og **Bodil Vendelbo** skal betale al den gæld, som findes i regnskabsbøgerne og tilståendes gæld, og de gav hverandre afkald for al yderligere arvekrav efter salig **NIELS VENDELBO**s og **KIRSTEN MADSDATTER**s død.” hvorefter: **Mads Vendelbo**, **Anders Bay** for **Anne Pedersdatter** og hendes børn, **Oluf Olufsen** for sig og sine børn, **Anders Jensen Kare** for sig og sine børn, **Jens Andersen** på Hr. **Kjeld Rasmussens** og hans hustrus vegne, og på sine egne og sin hustrus vegne, **Christen Vendelbo** på sine egne og sin hustrus vegne, skødede **Mads Villumsen** alle de lodder og parter som er tilfaldet i den gård, **NIELS VENDELBO** og hans hustru iboede.”⁷³ - Han havde efterfulgt sin far, Hr. Magister RASMUS KJELDSSEN (ca. 1535- 11/11 1587), som ifølge en indskrift på alterstagerne i Haslund Kirke var præst i 31 år.⁷⁴ Alterstagerens data må være rigtige, da de både anfører levealder og embedstid, og embedstiden er sandsynlig i forbindelse med en person, der var født ca. 1535. Man kan derfor ikke stole på de andet steds meddelte data om hans forgængers embedstid. – Hr. KJELD var født ind i kaldet som stedets sognepræst – og det må være dette, som gør, at han møder frem 4/11 1635 på Viborg Landsting i en sag, fremdraget af Kirstin Nørgaard Pedersen: ”Hr. KJELD RASMUSSEN i Haslund med en opsættelse af landstinget i dag 14 dage havde stævnet **Mikkel Rasmussen** på Løgstrup Hovgaard, for han ublu har pådiget hans fattige barn og datter ANNE KJELDSDATTER en skammelig løgn, det hun ved ham skulle have avlet nogle børn, som han aldrig skal kunne bevise, men af idel had at have paaløjet, at hun har nægtet ham ægteskab, som han af hende har ladet begære.” ... og han mente ”det ublu menneskes beskyldning ikke bør komme hende på hendes ærlige navn og rygte til forhindring.” Anne Kjeldsdatter var blevet besigtiget af dannekvinder og jordmor – og Mikkel Rasmussens beskyldninger blev kendt døde og magtesløse.

Det ærinde, Hr. Kjeld her den 4/11 1635 var ude i, var snarere end noget andet en forretningsmæssig optakt til forberedelse af en kontinuerlig overdragelse af kaldet til en fremtidig svigersøn. D. v. s.: ANNE KJELDSDATTER var af faderen udset til at videreføre familiens succession i kaldet, hvorfor hun skulle være absolut uberygtet.

Mens vi et øjeblik lader den giftefærdige Anne Kjeldsdatter vente, er der en detalje ved den gamle Hr. Kjeld Rasmussens **enegang til Landstinget**, vi lige må overveje. - - -

Hvor blev mon hans sønner af? – Hvorfor lod de deres ældgamle far stå der alene? –

Ifølge F. E. Hundrup m. fl.⁷⁵ var Hr. Kjeld Rasmussen i Haslund og Ølst far til bl. a. "Foged på Dronningborg" CHRISTEN KJELDSSEN, og farfar til Sognepræst i Øster Velling Hr. JENS CHRISTENSEN THORUP. – Christen Kjeldsen i Haslund fæstede i 1624 1/3 af Torup Ladegård i Dronningborg Len for en høj landgilde, på betingelse af at skulle være fritaget for kirketiende, hvorfor han igen 15/9 og 14/11 1647 sammen med de to andre fæstere ansøgte om, at der fremdeles ikke måtte fordres mere af dem til kirken end 6 sletdaler årlig til det par lys.⁷⁶ Han nævnes i Dronningborg Lensregnskabers bådsmandsskatteregnskab til St. Hansdag 1652; men i Pengeskatteregnskabet 1652 nævnes "Christen Kjeldsens Enke." – Christen Kjeldsen var gift med Anne Christensdatter, som overlevede ham. I Ørum Kirkes våbenhus findes en gravsten over ægteparret, som antagelig har ligget på gulvet i kirken. De velsignedes med 7 drenge og 3 døtre, og de døde i en alder af henholdsvis 76 år og 84 år.⁷⁷

I 1624 betalte MORTEN KJELDSSEN i Haslund stedsmål til Dronningborg Len af den gård i Haslund, hans bror Christen Kjeldsen fra flyttede. –

1607 nævnes i register på Brokorn af Galten Herred, Haslund sogn og by bl. a. CHRISTEN KJELDSSEN og MOURITZ KJELDSSEN.

Sandt at sige må grunden til at Hr. KJELD RASMUSSEN i 1635 må gå sin tunge enegang til landstinget være den, at han **ikke havde nogen sønner!** - - -

I Dronningborg Lens Jordebøger fra 1605 og endnu 1610, fol. 57 a, nævnes en gårdfæster i Haslund ved navn KJELD CHRISTENSEN. - - - Det må være ham, der er stamfar til den driftige efterslægt, selv om det jo har været nemmere at få øje på præsten Hr. KJELD RASMUSSEN. – 26/2 1588 lod Kjeld Christensen i Haslund på Randers Byting fordele for fald (Tingbogen, fol. 64). – 28/10 1588 lovede Anders Brorsen i Askildstrup og Kjeld Christensen i Haslund på Randers Byting at give **Rasmus Christensen** 8 daler og 4 skæpper rug for **Niels Høg** i Haslund og holde ham samme løfte skadesløs (Tingbogen, 223). – 3/4 1592 lod Kjeld Christensen i Haslund fordele for faldsmål (Randers Tingbog, 139). –

4/11 1635 skulle Hr. Kjeld Rasmussens datter Anne Kjeldsdatter altså gøres rede til sit kommende ægteskab. Successionen i kaldet var forberedt! - - - Bruden kunne "skyld foruden" komme frem for sin brudgom.⁷⁸ - - - Hr. Otto Thomsen Lyngaa tiltræder kaldet kort efter ved kaldbreve fra Herskabet af 16/12 1635 og fra sognemændene af 27/12 1635 - og i 1660 kunne han om Brusgård i Ølst Sogn notere i Herredsbogen: "Jeg Haffuer icke faaet aff gaarden offuer de 25 eller 26 tønder Korn nu i 25 Aar."⁷⁹ – Sognemændenes kaldsbrev af 27/12 1635 omtaler forgængerer Hr. Kjeld Rasmussen som afgang ved døden. Hr. Kjeld Rasmussen døde altså mellem 411-27/12 1635 og måske allerede før 16/12 1635. - Sognemændenes kaldsbrev lød efter K. A. Johansens gengivelse således: "Vi effterskrefne, **Christen Niellson** i Ølldst, **Christen Madttson**, **Niels Pederson** ibm. boendis i Ølldst Sogn, **Peder Niellson** i Haslumb, **Niels Madtson** oc **Peder Christenson** ibm. boendis i Haslum Sogn, Kiendis oc giøre for alle Vitterligt udj dette Vort obne breff, at Aar effter Guds Byrd 1635, Tredje Juledag, som indfalldt den **27 Decembris**, Var vi med menige Sognemend forsamlet Her i Ølldst Kirche, udj Hæderlig oc Vellærdt Mands, **Hr. Peder Christenson** SognePrest i Værumb och Prouist i Gallthen Herridt offuer Værellse: Att Efftersom Gud Allermechtigsted ved den timelige død Haffuer bortkaldett, Hæderlig oc Vellærdt oc nu Sal. Mand, hr. **Kiellid Rasmuson**, Voris Kiere forrige Sogne Præst, Och Vi effter Kongelig Benaadning udj den Hellige Trefoldigheds Naffn, schulle igien udvelle oc Kallde Oss en Sogne Præst, som Oss paa Guds Vegne kunde tiene i Guds Ords Predichen, och de Hellige Sacramenters uddelelse. Da effterdi Erlig och Vellb. **Frue Ide Langhe Sal. Velb Jens Juels** till Kiellidgaard, som den beste udj Hoffuet Sognet Ølldst Sogn, for sin Person effter sitt Kaldsbreffs Indholld Haffuer Kaldett och Samtycht Hæderlige Person **Otthe Thomeson**, til samme Sogner for en Sogne Præst at være, och Hand i Voris Kircher paa Predichestolen Haffuer ladett sig føre och giortt predichen och Guds Tieneste for Oss, Haffuer vi icke andet Kundtett befinde effter Voris Forstand, end Hand jo er duelig och schichelig til en Sogne Præst Eyheller Vi andet Haffuer Hørt eller kundt udspørge, enten om Hands Leffuet och Lærdomb." -

Brudgommen, Hr. OTTO THOMSEN LYNAAE, og bruden, ANNE KJELDSDATTER, opkaldte den ældste datter, Karen, efter farmor, KAREN THOMASDATTER (død 1/2 1620 på en rejse fra Lyngå til Viborg), og den næstældste datter, Magdalene, efter Hr. Kjeld Rasmussens hustru. – Men da den yngste datter, Anne (f. 4/12 1646), var opkaldt med sin mors navn, kan vi påregne, at moderen, Anne Kjeldsdatter, døde i barselsseng inden datteren blev døbt.

Derfor blev det ikke nødvendigt at opkalde den ældste datter i andet ægteskab efter Anne Kjeldsdatter. - - -

Haslund Kirke, Galten H. Randers Amt. Nat. Mus. Fot. 79017.

Hr. Otte Thomsen Lyngaae og hustru Karen Christensdatter.

Af Hr. Ottes to døtre fra næste ægteskab, der blev indgået 1650 med KAREN CHRISTENSDATTER (ca. 1620-efter 1695), - ældste datter af Rektor ved Århus Skole 1618-33, Magister CHRISTEN HANSEN AARHUS (ca. 1590- 30/11 1633),⁸⁰ gift 1619/20 med KIRSTEN POULSDATTER i Århus,⁸¹ der var halvsøster til Sognepræsten Hr. **Christen Nielsen Friis** i Rårup, som 1641 blev Sognepræst ved Århus Frue Kirke (død 1664 i Århus)⁸² - hed den ældste KIRSTEN OTTOSDATTER efter sin mormor. Denne datter nævnes i Præstemantal nr. 2 ved Frisenvold 1678 hjemme hos moderen Karen Sl. Hr. Ottes sammen med søsteren IDE MARGRETHE OTTOSDATTER HASLUND. Hun nævnes før Ide Margrethe, der var født ca. 1654, og må derfor antages at være født ca. 1652. Enken Karen Christensdatter, Hr. Ottes, opholdt sig endnu 1697 i Haslund, idet hun fik en dom over Sognepræsten Hr. Sigvard Paulin i Haslund No. 38.⁸³ Denne efterfulgte Hr. Anders Winding i 1695. 1688 lod Karen Christensdatter opsætte et epitafium i Haslund Kirke med et dobbeltportræt af ægteparret i bøn, han til venstre og hun til højre i billedet. Indskriften, hvoraf man med kendskab til Hr. Ottes dødsår kan beregne andre årstal lyder:

“Herr Otte Thomesøn Lyngaae / Provst i Galten Herred Sognepræst til Haslund/ og Ølst, født d. 21. Marts 1608, død d. 21 December 1671, Og hans Hustru Karen Christens/datter som med ham levede 21 Aar i Ægteskab. / Dette Æreminde lod hun opsætte i hendes / Alders 68de Aar og Enkesædes 17 Aar./” –

⁸⁰ Carl E. Jørgensen og V. G. Konradsen, Vejle 1967: "Series Rectorum", s. 87: Århus Katedralskole, nr. 20. – Vello Helk, 1987: "Dansk-Norske Studierejser 1536-1660", s. 236: "Matrikel over studerende i udlandet 1536-1660". - Kirstin Norgaard Pedersen i "Personalthistorisk Tidsskrift" 2005: 1: "De Torup- og de Skanderborg ladegårdsbønder. En rettelse og nogle tilføjelser", s. 113-114. – Flemming Aagaard Winther, "Slægten" 2008: "Præstehustruen i Lyngaa og hendes familie", s. 11, mener ikke, der er tilstrækkeligt belæg for at vide, hvem der er foreldre til Ane 643 Karen Christensdatter. At Magdalene Ottosdatter var af Otto Thomsen Lyngaaes første ægteskab, så hendes navn heller ikke er at betragte som opkald efter Christen Hansen Aarhus' søster Magdalene Hansdatter, indgår i hans argumentation. - "Danmarks Kirker" XVI:2: "Århus Amt" II: Århus Domkirke: "Forsvundne Gravsten, s. 826, nr. 48.

⁸¹ Christen Hansen Aarhus og Kirsten Poulsdatter havde følgende børn: Sønerne CHRISTEN CHRISTENSEN og HANS CHRISTENSEN, og døtrene KAREN CHRISTENSDATTER (= Karen, Hr. Ottes – må være ældste barn), KAREN CHRISTENSDATTER den Yngre, og LISBETH CHRISTENSDATTER.

⁸² KIRSTEN POULSDATTER var selv datter af Rådmand i Århus POUL PEDERSEN SKRIVER (død 1607), gift 1598 med KAREN KNUUSDATTER, som 1607 eller 1608 blev gift anden gang med Rådmand i Århus **Niels Christensen Friis** (Helge Richter Friis, 1996: "Slægterne Richter – Schwartz – Friis" Beretning 4: Slægten Friis, s. 8).

⁸³ Registret til Skifteprotokol for Galten Herreds Provsti 1684 ff. Dommen ses dog ikke indført der. – Sagen blev forligt af Provsteretten i Vissing Kirke 9/12 1697 (Kirstin Norgaard Pedersen i "Personalthistorisk Tidsskrift" 2002: 1: "De Torup og de Skanderborg ladegårdsbønder og deres slægt," s. 107.

Et sagn om dette epitafium er nævnt i Evald Tang Kristensen: "Danske Sagn" V, nr. 1698. – Det tillægger Hr. Otto et stort kendskab til den sorte kunst – men er uden hjemmel i virkeligheden. - - -

En gravhvælving under Haslund Kirke blev indrettet i 1666 af Hr. Otto Thomsen Lyngaae. Den var placeret i kirkens østlige ende foran korbuen med oprindelig nedgang foran prædikestolen. Den blev undersøgt i 1890 og målte i længden 13 fod og 6 tommer, 9 fod og 9 tommer i bredden og i højden 6 fod. = 4,20x3,40x1,87 m. Den indeholdt 6 kister, som stod i to lag. Langs gravhvælvingens vægge var malet et sort fodpanel af omtrent en halv meters højde, og på den østre væg fandtes følgende **indskrift**:

*"Anno 1666. Haffuer meget hæderlige Herr Otte Thomesen Lyngaae og hans kiære Hustrue Karen Christens Datter, ladet dette Begravelse giøre og bekoste, at det for dennem og deris her ved Stedet vorde og ? ende maatte være et rosted efter døden, formoder oc at efterkommerne under Dem saa god en ro i dier graf, som De viet Dig self skalk vederfaris, naar De kommer til alle Levendis forsamlingshuus. Saa sove De saa vel i ro, og ( )forvente Din beene skal som Kornet gro Gud dem af Muld skal hente, saa naais for det enge rom og arme orme hytte, En priselig bo blandt Helgen from og evig Lifis bytte."*⁸⁴

Karen Hr. Oottes i Haslum ejede gods i Århus: nemlig i Kannikegade den gård, Skolemesteren **Claus Christensen Kaae** iboede 1682 samt bag klosteret to boder og en øde plads, der 1683-86 sagdes at være tilfaldet MAGDALENE OTTESDATTER, som arv efter faderen. 10/6 1686 fik **Claus Christensen Kaae** skøde på dem.⁸⁵ I denne anledning havde hun befuldmægtiget "sin svoger JENS CHRISTENSEN BASBALLE, Rådmand og Handelsmand i Århus, til på hendes vegne at sælge hendes gård på hjørnet af Kannikegade til **Claus Kaae**, Danske Skoleholder sst." – Kirstin Nørgaard Pedersen noterer: "Når Karen Christensdatter kaldte Jens Christensen Basballe for sin svoger, må det være fordi han var gift med hendes kusine ANNE CHRISTENSESDATTER FRIIS." – Anne Christensdatter Friis var datter af Hr. CHRISTEN NIELSEN FRIIS i Rårup, Bjerre Herred, Vejle Amt, der 7/1 1636 var væрге for salig Mester CHRISTEN HANSENS børn i Århus og 9/5 1639 var på Århus Byting som væрге for KIRSTEN POULSDATTERS børn med sal. Magister Christen Hansen Aarhus.–

Anna Marie v. Offenbergs bror skrives siden **Rudolf v. Offenberg** til Brusgård.⁸⁶ Det selskabelige liv disse søskende imellem kan formodes at have dryppet på præsterne under deres godser.

Hr. Anders Andersen Winding i Haslund og Ølst må have foretaget vielsen i 1686-87 mellem Hr. Christen Madsen Sommer i Sjelle og sin svigerinde IDE MARGRETHE OTTOSDATTER HASLUND (ca. 1654-1738, begr. 15/12).

INGER ANDERSDATTER WINDING (død 1711) - en søster til Hr. Anders i Haslund - var allerede ca. 1681 gift med Hr. NIELS MADSEN FOG i Storning, Stjær og Galten (død 1695), der blev Provst, og ægtede derpå hans eftermand i kaldet Hr. CHRISTEN NIELSEN BØG, Præst 1695-1718, der var bror til Hr. CHRISTOPHER NIELSEN BØGH i Trige og Ølsted 1693-1736.⁸⁷

1703 var Pastor Bøgh i Storning raget uklar med en meget stridbar mand, Herredsfogeden CLAUD JESSEN - "en forløben lakaj af København", som visse af hans bekendtskab ynder at omtale ham.⁸⁸ Sagen er fremdraget af Edv. Egeberg⁸⁹ og går ud på følgende: Præsten havde fået udlagt Herredsfogeden i en paternitetssag, skønt denne havde forsøgt at undslå sig! Nu stod pastor Bøgh for at skulle fejre sin datters (må være steddatters!) bryllup. For herredsfogeden i Gjern Herred var dette en kærkommen lejlighed til at kvittere for præstens hjælpssomhed i paternitetssagen. Med et Kgl. Forbud imod overdådighed ved gilder i hånden opsøgte han præsten. Der kunne ifølge teksten ikke blive tale om at holde stort bryllup i huset!

Præsten respekterede efter sin samtids skik ikke dette forbud. Ved gildet var "4 borde som var fuldt af Folck omsat, och hafde de sex Retter mad paa hvert bord". Af gæsterne nævnes: Hr. Christen (Madsen Sommer) af Sielle og hane datter (Johanne Marie, var da gift med Hr. Søren Ottesen Grønbech i Røgen), Skolemester Hr. Mogens (Christensen Blichfeld) af Skifholm ooh hane hustru (Marie Jensdatter), Provsten Mr. Jens hustru (Helle Svendsdatter), Hr. Jens (Lauritzen) Harlef af Aars (Århus) ooh hans hustru Sidsel Miehlsdatter⁹⁰ och.... Hans Nissen, Hr. Jens (Jensen Holstebro, provsten), Mads L.(auritzen) af Harlefhellem, Peder Povlsen af Veng, Just dejn af framblef, Magister Niels (Pedersen Galthen) af Feldballe, Regimentskriver Rasmus Holmer og hustru.

Claus Jessen sørgede for, at præsten fik en bøde.

Også med Regimentsskriver Rasmus Holmer var Claus Jessen en stor uven, idet han påførte ham proces.⁹¹

Hvilken stilling Mr. Christen Sommer har taget i disse sager kan aflæses af, at hans søn Made en tid i løbet af sin karriere var i Rasmus Holmers tjeneste.⁹²

Claus Jessens fjernelse fra embedet som herredsfoged har været betragtet med glæde i de kredse, Hr. Christen omgikkes.

IDE MARGRETHE OTTOSDATTER HASLUND - Hr. Christens anden hustru - havde en fjern slægtning, MAREN VILLUMSDATTER THESTRUP (ca. 1666 -1753, begr. 4/7 i Framlev, 87 år), der boede i Århus. Hendes far, Underdegn ved Århus Frue Kirke VILLUM RASMUSSEN THESTRUP (død 1673) havde 1663 og 1672 på egne og fleres vegne rejst arvekrav på gods i Klintrup, der havde tilhørt JESPER PEDERSEN i Oustrupgård, Røgen Sogn, med hustru, JOHANNE GRØN, enke efter ridefoged SEIER ANDERSEN BONDE i Oustrupgård (død 1599).⁹³

Villum Thestrup havde købt sin arvepart 3/4 1671 af KAREN JENS DATTER KROG, EDEL NIELSDATTER Peder Pedersen Spørrings, og ANNE PEDERS DATTER, Sl. Anders Madsens og 6/11 1671 suppleret den med lodder fra MARGRETHE JENS DATTER KROG og LAURIDS BORUM.⁹⁴ De medarvinger, han repræsenterer, er efterkommere efter Herredsfoged i Framlev Herred PEDER PEDERSEN i Borum (Bordingslægtens stamfar) og hustru MAREN ANDERS DATTER,⁹⁵ en søster til THØGER ANDERSEN i Sabro.⁹⁶ Christen Madsen Sommer var for øvrigt selv igennem sin farmor, MARGRETHE LAURIDS DATTER

BORUM i Århus, efterkommer af PEDER PEDERSEN i Borum.⁹⁷

VILLUM THESTRUPS hustru var KAREN JØRGENDATTER FRIIS, en søster til sognepræst i Sønder Omme NIELS JØRGENSEN FRIIS (ca. 1631-1676, præst 1658). De var beslægtede med Ide Margrethe Ottosdatter Haslund igennem hendes mormor, KIRSTEN POULSDATTERS mor, KAREN KNUDSDATTER, og igennem deres far Hr. JØRGEN NIELSEN NIELSTRUP (12/11 1605-24/4 1650), præst i Årslev og Hørning 1628, hvis mor, SIDSEL THOMASDATTER, der overlevede sønnen,⁹⁸ var søster til Otto Thomsen Lyngaaes mor, KAREN THOMASDATTER fra Virring-Essenbæk Præstegård (død 1/2 1620). De to søstre skyldte sognepræsten i Virring og Essenbæk ca. 1572-ca. 1583 Hr. THOMAS CHRISTENSEN⁹⁹ deres fælles oprindelse. Sidsels mand, NIELS SØRENSEN på Nielstrupgård, nævnes endnu 1626 i skiftet efter Rigsråd Eske Brock,¹⁰⁰ Navnet **Friis** kom fra Jørgen Nielstrups hustru ANNE NIELSDATTER FRIIS, der efter mandens død ægtede efterfølgeren i Årslev og Hørning Hr. CHRISTEN OLSEN (ca. 1621-1671). - Hendes bror, CHRISTEN NIELSEN FRIIS (ca. 1604-13/9 1664) havde 1622 **Rasmus Pedersen Thestrup** i Århus som værge, blev 1624-41 præst i Rårup og fra 1641 præst ved Århus Frue Kirke.¹⁰¹ En søn af ham, Hr. NIELS CHRISTENSEN FRIIS (1637-1714) blev 1661 præst i Skorup og Tvilum, Gjern Herred og provst 1692. Han blev gift med INGEBORG NIELSDATTER FERSLEV af Skorup og Tvilum, en broderdatter af Otto Thomsen Lyngaae og Margrethe Thomasdatter.¹⁰² Margrethe Thomasdatters søn, Hr. HENRIK CHRISTENSEN BLICHFELDT (18/8 1631-16/3 1703) ægtede KAREN CHRISTENDATTER FRIIS (ca. 1635-1677) og blev 1664 svigerfaderens efterfølger som præst ved Århus Frue Kirke.¹⁰³

Af sognepræst Niels Thomsen Ferslevs (ca. 1603-1660) børnebørn er der her grund til at nævne ANNA NIELSDATTER FRIIS (ca. 1665-1681), g. m. Rasmus Thestrups dattersøn HANS JENSEN WINTHER (31/3 1648-18/1 1726), Borgmester i Århus fra 14/11 1701 - og Hr. NIELS NIELSEN FRIIS (ca. 1664-15/6 1703), sognepræst til Mørke og Hvilsager 1695-1703 og g. m. BIRGITTE SØRENSDATTER SOMMER, der var datter af Sognepræsten i Mørke og Hvilsager 1668-1695 Hr. SØREN PEDERSEN SOMMER (ca. 1632- 1/5 1695), hvis far – Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER, Sognepræst i Mørke og Hvilsager (ca. 1593/94-1677), - var søn af den tidligere omtalte præst i Hornslet Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER.¹⁰⁴ Niels Friis svoger og efterfølger som præst i Mørke og Hvilsager 1703-32 Hr. PEDER SØRENSEN SOMMER, har faktisk truffet Hr. Christen Madsen Sommer i 1705 31/8 på auktionen efter Hr. Mogens Christensen Blichfeldt i Skivholme, hvor de bød om kap om hans efterladte bogsamling.¹⁰⁵

Endnu en søn af Hr. Christen Nielsen Friis i Århus var CHRISTEN CHRISTENSEN FRIIS (ca. 1643 -21/1 1695), sognepræst i Boddum, Refs H., 1669 og provst 1683. Han blev i 1671 g. m. ANNE SØRENSDATTER LYNGAAE (død 1679), en datter af Margrethe Thomasdatters andet ægteskab med Hr. Søren Madsen Ørsted.¹⁰⁶ Hendes helbror Hr. MAD SØRENSEN LYNGAAE efterfulgte faderen som præst i Lyngå og Skjød 1684-1712 og efterlod kaldet til sin svigersøn Hr. JØRGEN NIELSEN HIERSING (ca. 1682-1764), g. m. INGER MADSDATTER LYNGAAE.¹⁰⁷

Den yngste af Christen Friises sønner Hr. OLE CRISTENSEN FRIIS (1648-1698), præst i Hundslund 1678, var g. m. ANNE CATHRINE LAURIDSDATTER BRORSON¹⁰⁸ - og delte altså svogeren Hr. IVER JOHAN PEDERSEN BREDAL i Dover og Venge med Hr. Christen Sommer i Sjelle.

Maren Villumsdatter Thestrups morfar var altså på mødrene side fætter til Hr. **Otto Thomsen Lyngaa** i Haslund og Ølst og dennes søskende, hvoraf er nævnt Hr. **Niels Thomsen Ferslev** i Skorup og Tvilum og præstekonen i Lyngå og Skjød **Margrethe Thomasdatter**, ligeledes på deres mødrene side. Hendes mormor **Anne Nielsdatter Friis** var halvsøster til Ide Margrethe Ottosdatters mormor, **Kirsten Poulsdatter**, og svigerinde til **Ingeborg Nielsdatter Ferslev**, **Henrik Christensen Blichfeldt** og hans halvsøster **Anne Sørensdatter Lyngaae**, samt til **Anne Cathrine Lauridsdatter Brorson**, der alle havde ægtet hendes broderbørn.

Maren Thestrup giftede sig tre gange¹⁰⁹: Først med forpagter på Brusgård i Ølst, Galten Herred, JENS ANDERSEN, derpå med købmand i Århus NIELS JENSEN HARLEF (Skifte 21/9 1698 Århus Købstad, fol. 265. – Erik Brejl, nr. 391), en søn af sognepræst i Harlev og Framlev Hr. JENS LAURIDSEN HARLEF, bror til den i 1703 nævnte Hr. **Jens Harlef** i Århus og **Mads Lauridsen** i Harlevholm.¹¹⁰ De var sønner af sognepræsten Hr. LAURIDS SØRENSEN i Harlev og Framlev og hustru INGEBORG MADSDATTER KAAE.¹¹¹ — og til sidst med sin fætter JØRGEN NIELSEN FRIIS (død 31/5 1706. – Skifte 16/6 1706 Århus Købstad, fol. 555. – Erik Brejl, nr. 566 daterer skiftet: 16/4 1706), handelsmand i Vestergade, Århus¹¹² med hvem hun blev gift 22/1 1700. Jørgen Friis mistede ved to skibsforlis i 1704 og 1705 det meste af sin formue - og den resterende del af enkens kendte liv gik ud på at holde kreditorerne fra døren. 1710 fik hun et moratorium for hendes kreditors krav og tiltale på 3 års tid.¹¹³ 26/6 1707 havde hun imod obligation lånt 590 rigsdaler af Christen Sommer og sat guld og juveler i pant herfor. Hun indløste aldrig pantet, som kom til auktion efter præstens død.¹¹⁴ – I skiftet efter Farver HENRIK JENSEN FEILBERG i Århus (Skifte 19/6 1752 Århus Købstad, fol. 792. – Erik Brejl, nr. 1539) nævnes som arvinger hans afdøde datter, KIRSTINE MARIE FEILBERG gift med Borgmester i Århus MORTEN ANDREAS GERTSEN, hendes børn, ANNE MARIE MORTENDATTER (f. ca. 1744), SOPHIE MORTENDATTER (f. ca. 1745), STEFFEN MORTENSEN (f. ca. 1747) og KIRSTINE MARIE MORTENDATTER (f. ca. 1749). Det nævnes, at børnenes mormors mor, MAREN VILLUMSDATTER THESTRUP, der boede på stedet, nu flytter til **Peder (Larsen) Prang**, Degn i Framlev. – Ved begravelsen i Framlev 4/7 1753 omtales hun som ”Degnekonsens Bedstemoder.” – Henrik Jensen Feilberg blev 13/8 1720 i Bjerregrav Kirke gift med ANNE MARIE (NIELSDATTER) HARLØV af Præstegården (begr. 15/1 1744 fra Århus Domkirke). 25/2 1734 var Henrik Feilberg på sin kærestes vegne til stede ved siften i Harlev Præstegård efter **Lars Jensen Harlef**. – Peder Larsen Prang, Degn til Harlev og Framlev, blev 7/12 1730 i Framlev Kirke gift med METTE MARIE

SØRENSDATTER NORDS fra Todbjerg (ca. 1710-15/1 1800). – 25/1 1700 omtales HENNING HENNINGSEN BANG på Essenbek og JOST CARSTENSEN FARVER i Århus, som hendes to svogre.¹¹⁵

Vi ved, hvad Maren Thestrup skulle bruge pengene til fra et brev af 12/6 1708, kendt i afskrift fra skiftet efter præsten:

“Velærv. Hr. Christen Madsen Sommer værdige Sognefader til Sielle, Losbye og Schiøring, dette meget tjenstligt. (a. Sielle Præstegaard)

Min meget gode ven og Svoger Christlig hilsen.

*Saasom ieg er nu her i Kiöbenhavn og min Sag ei viss kommer for inden en otte dages Tid vilde ieg gjerne begierre af ham, at som fandtes søge ham ved en Domb, og formeener skall söges i Deres nafn, bedr nu herved, at i vilde behage at skrifve paa dette medsendte 24 Sk. Papiir en fuldmagt til Peder Sørensen, at hand paa Deres vegne vilde lade dette inddrive for Eder, saa haaber ieg dog at faa dette at viede, det kunde hielpe til Eders betaling; Jeg haaber ved Guds hielp at vinde min Sag mod Borgemester, nu forlader ieg mig til, at ieg har det med næste post, for ieg har skrevet Broder **Lars Harlef** til, at hand strax sender et eget Bud til Jer, at det kand tag det med her tilbage igjen, saasom ieg kand udligge foruden stor bekostning, nu ber ieg derfor, Gud vær min beste Ven, saa forvinder sig til alting mest jer hjælp, min flittig hilsen til hannem og gode Keriste med Guds trygge Beskiernelse, da lider saa hans skyldighed*

Skreven udi Kiöbenhavn d. 12 Juny 1708 Maren Sl. Jørgen Friises.”-

Maren Thestrup lå i proces med sin fætter, borgmesteren i Århus **Hans Jensen Winther**, og havde derfor lånt penge af Christen Sommer. Første afdrag på betalingen havde hun givet med Niels Jensens obligation. Denne Niels Jensen er muligvis NIELS JENSEN på Ussinggård, der 8/12 1718 gav Christen Sommer en obligation for gæld.¹¹⁶

“*Maren Testrups sal. Jørgen Friises*” skriver atter 1720 29/12 fra Bjerregrav¹¹⁷ til Hr. Christens arvinger og nævner, at hvis hun var noget skyldig til præsten, ville han vel have krævet hende for pengene, hvilket han aldrig gjorde, skønt han havde rig lejlighed dertil “*da vi nogengange vare sammen baade i hans eget Huus og i Harlef*”. Peder Sørensen omtales som prokurator “*nu boendes i Kiöbenhavn*”. Derved kan han med sikkerhed identificeres med PEDER SØRENSEN BERG,¹¹⁸ som 1698 havde taget borgerskab i Århus (død 1726); men siden var flyttet til København, hvor han på grundlag af en ny lov fratoges sin bestalling, med påbud om straks at forlade København, fordi han i sit embede havde modtaget bestikkelser af grov karakter.

“Broder” Lars Harlef er vel Magister LAURITZ JENSEN HARLEF, Præst i Bjerregrav og Provst i Sønderlyngs herred.¹¹⁹

Maren Villumsdatter Thestrup er ikke begravet i Århus Domkirke, selv om en gravsten der endnu bærer hendes og Jørgen Friises navn.¹²⁰

En anden af præstens skyldnere var Signr. CHRISTIAN WOETMAND,¹²¹ der 8/7 1720 lånte 200 rigsdaler. Han kom tilsyneladende så ofte i præstegården, at der var en særlig hest i stalden “Woetmands hest kaldet” – men det kan da også være en hest, Christen Sommer har købt af ham.¹²²

For fuldstændighedens skyld skal nævnes, at andre skyldnere til Christen Madsen Sommers bo var Sr. OTTO GALTHEN, hustruens søstersøn, samt Hr. NIELS KROG SOMMERFELD i Alling. Sviger sønnen Hr. SØREN OTTESEN GRØNBECH i Røgen skyldte efter MICHELINE TOMMASDATTER 1706 20 Rdlr. –

OTTO PEDERSEN GALTHEN var 26/9 1714 og endnu 1715 Forpagter på Sjelle Skovgård.

Hr. NIELS KROG SOMMERFELD (f. 1679 i Århus, død 12/8 1736 i Alling) var Student fra Århus Skole 1695 og blev i 1705 Sognepræst i Alling og Tulstrup, Gjern Herred, Skanderborg Amt. 1/10 1705 blev han i Horsens Kirke af Hr. Anders Andersen Winding viet til KAREN CHRISTOFFERSDATTER (LIIME) fra Fjaltring Præstegård (død 1722 i Alling), som var datter af Ide Margrethe Ottosdatters helsøster, KIRSTEN OTTOSDATTER HASLUND, gift 1679 med Hr. CHRISTOFFER RASMUSSEN LIIME, Sognepræst 1675-1730 i Fjaltring og Trans, Vandfuld Herred.¹²³ – Hans gæld til Christen Madsen Sommer behandles 27/1 1712 på Framlev Herredsting, som Bjarne Nørgaard Pedersen gengiver således:

27/1 1712: ” hr Christen Madsen Sommer af Sjelle stævnedes hr Niels (Melchiorsen) Krog (Sommerfeldt) i Alling for dom angående gæld efter hans obligation, som er indført på (223) og pantsat skøde samt hr Krogs missiver, som er indført på (223) og et missive, som er indført på (224) og omtalte skøde, udgivet af Hans Simonsen Kylling på egne og søskendes vegne og Anne Udsdatter og et missive, som er indført på (224).”

27/1 1712, fol. 224: ” indførsel af missive fra hr Niels Krog til hans fromme morbror Hr Christen Madsen Sommer angående manglende betaling af gæld.”

Enebarnet, Hr. Christen Madsen Sommer, er her pludselig omtalt som Hr. Niels Krog Sommerfeldts fromme morbror. Det skyldes den for denne tid udbredte skik at kalde sine svigerforældre for mor og far.

– 8/9 1721 blev der udstedt Auktionsskøde på et Selvejerboel i Alling, Matr. No. 7, som **Dines Jensen** i Kiers Mølle havde købt for 97 Sldr., og som dennes søn, **Erich Dinesen** i Kilsgård, ejede i 1767.¹²⁴ ”**Jens Harlev** Prowst ower **Framlef Herret** og **Sogne Præst** for **Harlef** og **Framlef Meenigheder**, **Hans Wonsild** Notarius, og **Sogne Præst** for **Borum** og **Lyngbye Menigheder**, kiendes hermed, witterlig gjør, at det **SelwEyer Boel** i **Alling**, som **Welærwærdige**, meget **Hæderlige**, og **Wellærde Hr: Niels Krog Sommerfelt**, **Welmeriterede Sogne Præst** for **Alling** og **Tulstrup Menigheder** hafde pantsat til **Welærwærdige** og **Høylærde**, nu hos **Gud Salig Hr: Christen Sommer** forrige **Prowst** ower **Framlef Herret**, og **Sogne Præst** til **Sielle**, **Schiørring**, og **Laasbye Meenigheder** formedelst mislig **Betaling**, wed en dom udstædt af **Framlef Gier Herrets Ting** 17 February 1712, til **Eyendom tilkiendt** bemie **Prowsten Hr: Christen Sommer**, hworefter wed **Skifte** og **Deeling** efter denne, har hans efterlatte **Enke Hæderbaaren Dyd** og **Gud - Elskende, Madme Ide Margretha Otthisdaatter**, med sin **Lauwærg**e, med **samlige myndige Arwinger** og **dend Umyndiges formynder**, begiæret at wi samme pantsatte, og wed **Dom** dem tilkiente **SelwEyer Boel**, i **Alling**, tillige med **Sterwboets Midler**, maatte paa offentlig **Auction** opbydes og **bortsælges**. Da i følge deres **Begiæring**, og **udgifne Placaters Publication**, er i **Kraft af Deres Kongl: Majts: allernaadigste udgange Auctions Forordning**, af **Dato 19de Decembr Ao 1693 Artic 17: efter paa Auctions Stædet bekiente gjorde Conditioner**, **Rugsæden** som **saæet** er til **Boelet** følger en **kiøbende**, som, naar **hand Frøegielden** betaler, uden nogen **afkortning** udi den **bydende Summa**, betaler **Auctions Skiødets Bekostning**. **Hartkorn Een Tønde Een Skieppe**. **Boelet** blew den 11te **Marty Anno 1721** som **dend høystbydende** paa offentlig **Auction** i **Sielle Præstegaard** tilslagen **Welagte** og **Welforstandige Mand Dines Jensen** **Boende** udi **Kiers Mølle** for 97 **Slettdr**. **undtagen Herligheden** som **Deres Kongl: Majt** er **tilhørende**. **Hworefter** **Enken Ide Margrethe Ottesdaatter**, og **Arwinger** ingen **ydermeere Lod**, **Deel** eller **Rættighed** har i samme. **Sielle Præstegaard** den 8de **September 1721**.”-

28/4 1699 fik Hr. Christen skøde på noget **jordegods** i Dronningborg Amt: nemlig i **Sønderbæk** sogn, **Reistrup** by 1 gård som beboes af **Christen Simonsen** og **Søren Christensen** og **Mads Jensen**; nok en gård som beboes af **Michel Simonsen** — samt i **Nørbæk** By: en gård som beboes af **Jens Jensen** og **Peder Andersen**; nok en gård beboes af **Christen Berregaard** og **Jacob Jørgensen**: endnu en gård beboet af **Christen Nielsen** og **Peder Bondegaard**; en Gaard i **Reistrup** beboet af **Peder Mogensen**.¹²⁵

1723 14/5 fik hans enke og arvinger i Sjelle skøde på reuitionsrettigheden til følgende, dem nu tilhørende gods: I **Nørbæk** by Matr. nr. 3 og 5 og Matr. nr. 9 - samt i **Sønderbæk** sogn, **Reistrup** Matr. nr. 1, 3 og 4 for 185 Rigsdaler 21 Sk. i Kurent.¹²⁶ Sjøvt nok havde en adelsmand, CHRISTEN OLUFSEN SOMMER af Gjennerup (nu Fussingø, Ålum sogn) 1537 19/4 gjort arvekrav gældende på hovedgården **Pigsgård** i Nørbæk sogn som frit arvegods efter sin morfar, JENS ANDERSEN KANNE SOMMER.¹²⁷ – Se: II: 3: 1. -

1710 23/1 sker den begivenhed i Hr. Christens liv, der mest afgørende tillader os et se ham i nærbillede. Samtidig synes den at ændre hans person totalt. Før denne dato var den nu 56-årige præst stort set kun blevet mødt af menneskelivets lyse sider: Han havde investeret i jordisk gods, kunnet udlåne penge til betrængte, set sin ældste datter solidt gift og forsørget, deltaget fornøjet i egnens selskabsliv uden at skele til kedelige paragraffer og havde gjort karriere fra præst til provst. Han havde system i tingene og stod i zenit med livs-spillet tråde i sin egen hånd. Tilsyneladende!

Det menneske, vi møder efter denne dato, er en mand på retræte! Først følger et nødvendigt opgør: Han gør sin pligt og fører sag ved alle instanser. Derpå reparerer han på skaden. Da dette er besørget, viser hans retræte sig ved, et han 1716 18/2 “formedelst alder og svaghed¹²⁸ afstår kaldet til sønnen Otto Sommer. Ved sonnens indgåelse af ægteskab i Linå Kirke 1717 20/9 med præstedatteren APELLONE PEDERSDATTER, har faderen ikke haft sin finger med i spillet længere.

Otto Sommer har påbegyndt den ældste bevarede kirkebog fra Sjelle Sogn. De korte ord på blad 2 fra 1720: “C. Somer, Proust i Framblef herrit, Voris Fader Begrafuen 6 November” er måske et sidste ekko, sønnen lader klinge til os fra faderens stærke skelnen imellem gudsrepræsentanten i sig og mennesket. ”Vores Fader” er her det jordiske menneskehylster med sine relationer. Sjælen står udenfor sådanne relationer.

Røgtepiggen, ANNE NIELSDATTER, sætter fire gange ild på præstegården! Sagen herom rejses af provsten tirsdag d. 4/2 ved Frisenborg Birketing.¹²⁹ Her afgiver piggen tilståelse, som provsten fremlægger onsdag d. 12/2 ved Framlev Herredsting med krav om straf efter Loven Pag. 99, Art. 1.¹³⁰ Retten dømmer i overensstemmelse hermed piggen til st få hovedet hugget af med en økse, kroppen lagt på stejle og hjul ssmt at have sin boeslod forbrudt og skulle bøde 40 lod sølv til kongen og 40 lod sølv til provsten. Som begrundelse for sin handling nævner Anne Nielsdatter og hendes far **Niels Laursen** af Sielle “at noget for hun gjort gierningen hafde prousten Hr. Christen Sommer slaæet hende, og lovet hende en Wlycke, hvilket og laa hende paa Sinde, og gaf hende Anledning til hendes onde Forsats Fuldbydelse; Prousten Hr. Christen Sommer benegted det i alle Maader og slig paa Sagen usandfærdig at være”. Retten skønnede det sagen uvedkommende, men vigtigere at Anne Nielsdatter ikke har kunnet modstå sin “onde indskydelse”. Med sognebefordring transporteres hun derpå til Viborg, hvor Hr. Christen mødte op med Anne Niels datter for Landstinget onsdag d. 19/2.¹³¹ Landstinget stadfæster Herredstingets dom og protokollen tilføjer lakonisk: “domb hold i Sognen”. Den høj, hvor Anne Nielsdatter blev henrettet,¹³² har altså været en af de fire nu sløjfede høje i Sjelle Sogn. Bemærk iøvrigt, at det af K. P. Dalin indberettede sagn om hendes henrettelse omtaler, at hun var blevet forgjort af en student, og det lå i forhekselsen, at hun skulle øve denne misgjærning.

Det synes, i forvansket form, at være en afspejling af pigens egen forklaring ifølge tingbogen for Framlev Herredsting. - - -

-----

II. PÅ SPORET AF SOMMER:

Lokaliteten SOMMER i Kurnal Kommune, Sct. Jürgens Sogn i Harrien i Estland kendes allerede i "Den store Estlandsliste" i "Kong Valdemars Jordebog." Jordebogen blev udgivet i tre bind v. Svend Aakjær, 1945. -

I, s. 153 nævnes i "Den store Estlandsliste", der menes forfattet i 1241 (I, s. 22), som tilhørende Hr. Kongen (Valdemar Sejlr): "SOMERES. 2-3 JOHANNES og GUTHÆSKALK." -

I sine noter oplyser Svend Aakjær:

II, s. 416: 68 linje 18: SOMERES, SÖMERU By, Nappel G., St. Jürgens Sogn 1494, 1495 SOM(M)ERES, 1500 SOEMERS, 1510 SOMMERS, 1495, 1563, 1587 SOMMER, Jfr. Finsk Stednavn SOMERO; og SEMÆR, SOMERUERÆ; af Sömer, sömera "Grus, Grud, Sand"(J. 283). 1687 5 Haken 8 Gaarde J. 609."

II, s. 359:"Ved SOMMER By, KURNAL Kommune, Sct. Jürgens Sogn i Harrien, hvis Hakental nævnes 1250 beregner J. (S & A 73) paa Grundlag af en Landmaaling fra Svensketiden 1687, at der til 1 Haken i de to ældste Vange i Byen saaedes ca. 7 svenske Tønder Land. Til en Haken hørte 1687 i disse to Vange, som J. anser for Byens middelalderlige tilliggende, 50000 + 47500 svenske Kvadratalen Agerland. Den svenske Tønde Land, der siden 2/4 1634 var fastsat til 14000 svenske Kvadratalen, var dog kun 0,4936 ha, og det ovennævnte Areal = 6,96 svenske Tønder Land, var derfor kun 3,4355 ha eller 6,39 Riga-Tønder Land á 0,53784 ha." -

Byen SOMMER eksisterede altså i Harrien fra første begyndelse, hvor den hørte til kongens gods. - Navnet er derfor lokalt opstået og troligt nok med betydningen "Grus, Grud, Sand."

II: 1: Først om det personlige TILNAVN SOMMER:

Det kan faktisk i lighed med slægtsnavne som SVEJSTRUP, BREDAL eller LYNGAAE være opstået af et STEDNAVN, her faktisk byen SOMMER i Kurval Kommune, Sankt Jürgens Sogn i Landskabet Harrien i Estland.

HARRIEN i Estland svarer i dag nogenlunde til det nuværende Harju Län.

Denne by SOMMER lå fire dagsrejser til fods fra REVAL (nu Tallinn, tidligere Lyndanese) på den hanseatiske handelsvej fra Reval til Dorpat. En del af ruten den modsatte vej beskrives således: "Fra OBERPAHLEN nåede man på én dagsrejse til fods til

UBBAKAL, derfra næste aften til SOMMER en dagsrejse fra PUIATU, hvorfra man næste dag nåede KOSCH, en dagsrejse fra WAIT - hvorfra man endelig, på rejsens sjette dag fik REVAL i sigte"¹³³

Landskaberne Reval, Harrien, Wirland og Jerwen kom efter 15/6 1219 under dansk Kirkestyre. 1227-1238 lå Estland under de tyske Sværdriddere, som dog i 1238 måtte levere landskaberne Reval, Harrien og Wirland tilbage til danskerne. Købstaden Reval blev grundlagt i 1230 af Sværdridderne og tyske købmænd fra Gotland. I 1248 fik den lybsk byret. Fra 1238 indtil salget af Estland i 1346 lå Reval og det nordlige Estland under Danmark.

En estlænding fra Sommer kunne i denne forvirrede tid efter mission og tvangsdåb vælge imellem følgende vilkår:

a) at **blive på sin jord** - enten som fribonde med pligt til at ride med lensherren i krig - eller som fæster under lensherrens højhedsret.

b) at **forlade jorden**, hvilket i første instans ville sige at tage til den nærmeste KØBSTAD og søge at ernære sig ved håndværk eller handel. Reval fik vel status som Købstad i 1248, da den indførte lybsk byret.¹³⁴ I Reval fandtes forskellige købmændsgilder, hvor man kunne optages: "Hellig Legems Gilde" (13. årh.), "Sankt Knuds Gilde" (beg. af 14. århundrede), "Sankt Olai Gilde", "Børne-eller Store (Købmænds)Gilde" (1363), samt et særligt broderskab: "Sorthovederne" for fremmede tyske købmænd, hvis særlige skytshelgen var Sct. Mauritius.¹³⁵

c) at forlade LANDET, hvilket vil sige at tage med skib fra en større havneby derhen, hvor det måtte sejle - og så siden forsøge at

klare sig der - eller evt. vælge en besværligere vej over land.

d) at BLIVE SOM de fremmede landsherrer, hvilket vil sige at påtage sig deres levevis og moralnormer og iøvrigt vælge at fare frem mod esterne som disse landsherrer - ELLER evt. at forlade Estland for hellere at vise samme landsherrefremfærd imod folk andre steder.

e) at blive MUNK eller GEJSTLIG: Sværdbrødreordenen grundlagdes 1202/03 og fik 1209 pavelig stadfæstelse. Den stod under biskoppen i Riga. Slog sig i 1247 sammen med den tyske Maria-orden til "Den tyske Orden". - Den havde korstog på programmet. - 1227 fik Reval et Dominikanerkloster for de såkaldte "Sortebrødre" eller "Prædikebrødre". De blev dog fordrevet året efter af Sværdbrødrene, men formåede i 1248 at genetablere sig med fire svenske og otte danske brødre. En Franciskanerbroder var i 1318 Biskop i Reval.¹³⁶ - JOHANN SOMMER nævnes 1350 og 1356 som Forstander for Helligåndshuset i Rostock.¹³⁷ - også en NICOLAUS SOMMER nævnes i Rostock og som Forstander for Helliggeist i Rostock.¹³⁸ - JOHANN SOMMER var "Priester" i Stargard.¹³⁹ - HEINRICH SOMMER var Præst til Grüssow - og muligvis Munk til Dargun.¹⁴⁰ En Hr. JENS SOMMER med adeligt våben (SOMMER II) (død e. 27/10 1396) var først Kannik i Århus og blev senest 1358 tillige Kannik i Lund.¹⁴¹ - 1395-98 virkede en PEDER SOMMER, broder fra Lund, som franciskanernes "minister" for "provinsen Dacia" (= Danmark) efter før at have været "custos" i Lund.¹⁴² - 1303 stiftedes et franciskanerkloster i Ålborg kaldet "Gråbrødre Kloster." - En broder PER SOMER (lev. 1467) blev 16.-22/2 1455 optaget som lavbroder i Guds Legemslav i Ålborg mod til gengæld at holde en hel messe en tid hver uge, så længe han lever og gider, for lavsbrødrene, levende og døde, deres bestandelse.¹⁴³ - BO (GAMLESEN) SOMMER fra Fyn blev 1423 optaget på universitetet i Rostock. Han var søn af GAMLE SOMMER, som ca. 1409-50 havde haft ukæret i sit væрге i 40 år og mere et byggested i Skrillinge, Kauslunde Sogn, Vends Herred, foruden en gård i Staverby, Vejlbj Sogn og to gårde i Rorslev, Vends Herred, som han ejede endnu 2/2 1446, men som sønnen 17/3 1450 bortskødde til **Eggert Christiensen Frille**.¹⁴⁴ Han bortskødde også noget arvegods efter faderen, der lå i Erritsø, Elbo Herred, Vejle Amt.¹⁴⁵ - 1437 22/1 omtales han som præst,¹⁴⁶ men 4/1 1438 som Evig Vicar i Lund, 1450 som Kannik samme sted, hvor han nævnes sidste gang 1458.¹⁴⁷ - LAURIS SOMMER, Præst og Kannik i Børghlum er på Jersle Ting 6/3 1520.¹⁴⁸ - MADSD MADSEN SOMMER, 1515 Sognepræst i Skydebjerg og Orte og Vicar ved Sct. Kathrine Alter i Assens Kirke fik 1528 kongebrev på, at han måtte nyde og beholde indtægten af sit alter.¹⁴⁹ - MAGNUS OLUFSEN SOMMAR¹⁵⁰ (ca. 1480-ca. 1543) var 1528-1536 Biskop i Strängnäs, Sverige. - Sammenfattende kan siges, at gejstlige og munke rejser, som de får besked på imellem forskellige kirker eller klostre indenfor ordenen. - Cølibatet gør, at der ikke kan påvises efterkommere efter dem.

BISPEDØMMET i Reval var underlagt Bispesædet i Roskilde - og Biskoppen i Reval blev udnævnt med godkendelse fra den danske konge.¹⁵¹ - Han var fra 1213 suffragan af Ærkebiskoppen i Lund.¹⁵² - Den første biskop 1211-1219 var dog **Theoderich**, Abbed af Dünamünde, en cisterciensermunk, som 1202/03 havde stiftet ridderordenen **Kristi Ridderskab**, der efter sit symbol - et rødt kors og et rødt sværd på hvid kappe - almindeligvis kaldtes **Sværdbrødrene**. Denne orden stod under biskoppen i Riga, **Albert af Riga**, - og ikke direkte under paven.¹⁵³ 1318 var en franciskanerbroder - Hr. **Henricus** - biskop af Reval.¹⁵⁴

I REVAL - købstad fra 1248 med lybsk byret.¹⁵⁵ - Grundlagt 1230 af den tyske Sværdbroder-orden, som 1227-1238 havde taget også de danske dele af Estland i besiddelse, nemlig landskaberne Reval, Harrien og Wirland¹⁵⁶ - var det teoretisk muligt for estlændinge at føle sig lige med tyskerne, helt frem til 1438, da der indførtes forbud mod ægteskaber imellem tyske købmænd og ikke-tyske kvinder.¹⁵⁷ - Befolkningen i Reval var sammensat af tyskere, letlændinge, livlændinge, mange svenske og danske, talrige estiske håndværkere samt nogle russere.¹⁵⁸ - Købstaden blev optaget i Hansa-forbundet i 1285.

Jeg har fundet navnet Sommer hos følgende BORGERE i REVAL: I Revals ældste bevarede Arvebog **1361-82** nævnes en JONAS ZOMER som ejer af et hus ved Revals bydel ved Sankt Olai Sogn.¹⁵⁹

25/5 1430¹⁶⁰ melder Skipperne Bartholomæus Vod, Klockener, Klaus Dorde og KLAUS SOMMER af Reval, "at de er kommet for at beskytte deres fæller, samt at de øvrige Hansestæder er bemyndiget til at skade deres fjenders velyndere. - Ovennævnte skipperne af Reval har modtaget byens skrivelse; men har hverken førhen eller nu modtaget gods tilhørende byen eller dens indbyggere. Om gods er fjernet før deres ankomst, ved de ikke. Hvis man har modtaget et brev i deres navn, udbeder de sig en afskrift af samme; thi de ønsker ikke at sådanne breve skrives, når de ikke er tilstede." -

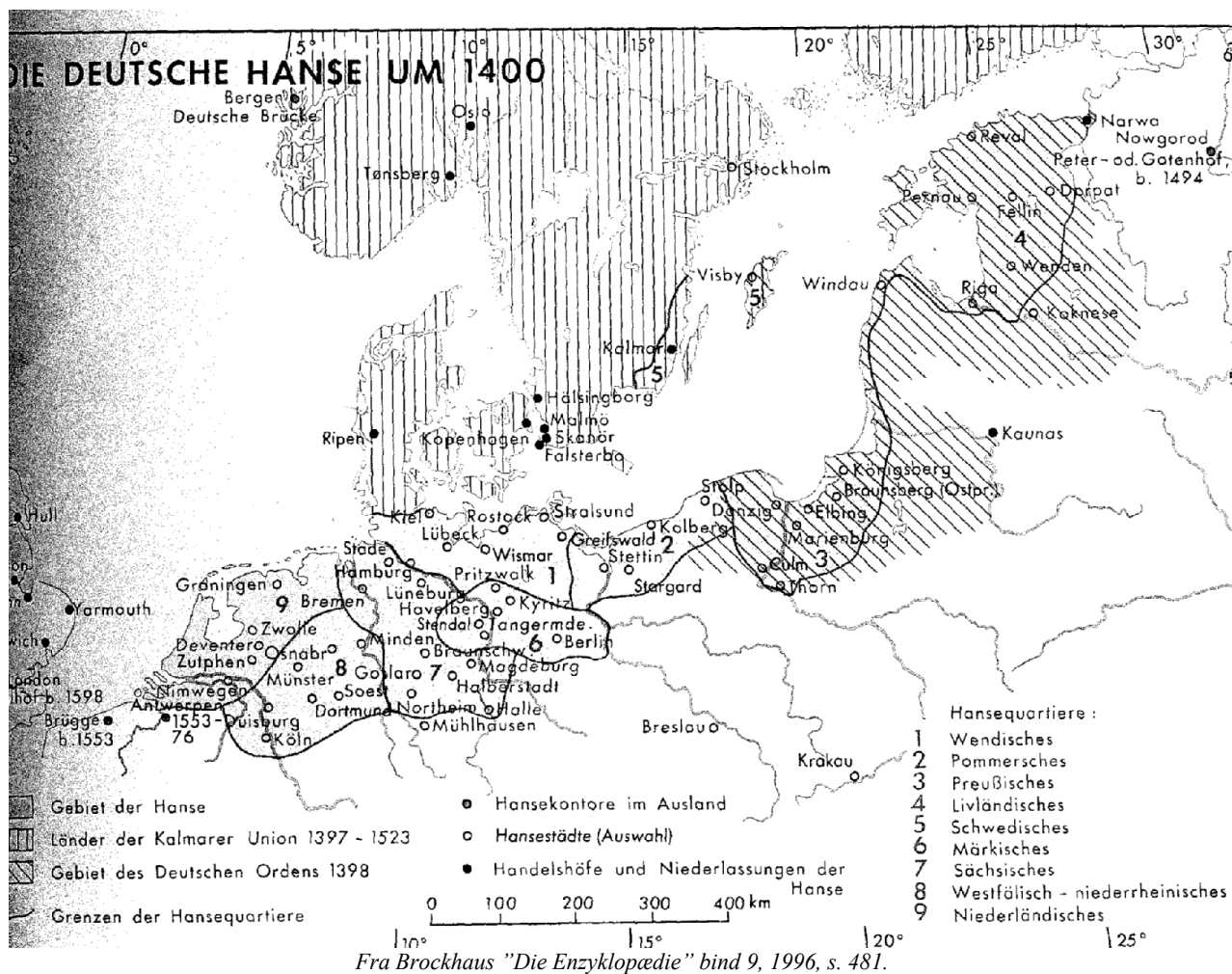
NARVA (på grænsen mellem Estland og Rusland): 1605 og 1608 HENRIK SOMMAR, Borger.¹⁶¹

ADELIGE BÆRERE af navnet SOMMER udenfor Estland kan være efterkommere af estlændinge fra Sommer, der har valgt den fjerde her skitserede løsning. -

BORGERLIGE BÆRERE af navnet SOMMER udenfor Estland må så have spredt sig ad de hanseatiske handelsveje til de købstæder, hvor de som hanseatiske ugifte "pebersvende" først har været deres hjembys repræsentant på lokaliteten - og dernæst har valgt at blive boende i denne købstad og få efterkommere her igennem ægteskaber med lokale piger. Købmændene i den tyske Hansa - der opstod i 1256 - rekrutteredes som oftest hverken fra fornemme eller rige familier. Efter nogen tid som læredrenge avancerede de til at passe skuderne. De dygtigste af disse skudepassere kunne efter at have aflagt eksamen blive "Geselle". Blandt Gesellerne udvalgetes Købmændene.¹⁶² - HANSAEN anlagde kontorer i købstæder, som ikke var medlem af deres forbund, f. eks. i London.

En oversigt over bærere af navnet SOMMER i de tyske Hansestæder og deres handelspartnere udenfor Danmark og Estland gives sidst i værket i en "Fundliste" anbragt foran Borgere i Danske købstæder.

Sammenfattende herom kan siges, at navnets ældste påviste forekomst indenfor Hanse-stæderne er i rådmandskredsen i Rostock. - Fra Hansestæderne må vi påregne en mulighed for indsigning af navnets bærere i de **danske købstæder** i takt med at disse – som Hansaens handelspartnere - bereder den positive grund ved at indføre **lybsk byret** og ledelsesstruktur med **Rådmænd** og **Borgmestre**. Bortset måske fra de adelige synes navnets spredning i Danmark almindeligt at måtte være sket fra købstæderne først og derfra ud i det øvrige land.

II: 2: HANSESTÆDERNE OG DANMARK:

Forholdet imellem Hansestæderne og de nordiske lande er indgående behandlet af Aksel E. Christensen,¹⁶³ der påviser, at de tyske købmænd indledte handel i Østersø-landene på et tidspunkt, hvor de nordiske landes handel i disse områder allerede længe havde haft en organiseret struktur. Men efterhånden fortrængte hanseaternes bedre fartøjer – koggerne – de nordiske lande som selvstændige konkurrenter.

Gotland fungerede som et knudepunkt i denne handel: Så tidligt som 1191 nævnes nogle tyske, danske og norske købmænd, der – efter at have været i Estland – ville vende tilbage til Gotland.¹⁶⁴ Wisby på Gotland var i 1226 befolket med daner, tyskere og gotlændinge – og i et brev af 9/8 1288 nævnes "fogeder, guters og tyskeres rådmænd og borgerskab i Wisby."¹⁶⁵ Sidstnævnte brev kan tydes, som om norsk og dansk handel på Gotland i 1288 var ophørt.

I Wisby er rådmansinstitutionens indførelse tegn på, at **Lübeck** har gjort sin indflydelse gældende. Dette ses også tydeligt i flere danske købstæder, hvoraf **Tønder** i 1243 fik lybsk lov, og **Ribe** i modificeret form i 1269 efter dog at have haft rådmansinstitution i alt fald fra 1252.¹⁶⁶

En kort tid, 1201-25 – havde Lübeck hørt under den danske konge Valdemar II. Sejr, der gav staden visse privilegier angående **sildfiskeriet** ud for Skanør og Falsterbo i Skåne,¹⁶⁷ som den bibeholdt. 1241 indgik Lübeck og Hamborg et forbund til beskyttelse af Østersø-ruterne.¹⁶⁸

1250 sluttede Lübeck en traktat med Norge, ifølge hvilken lybske borgere retsligt indenfor landets grænser skulle ligestilles fuldt ud med nordmænd. To år efter fulgte en traktat med Sverige, der tilsikrede lybske købmænd toldfrihed.¹⁶⁹

Andre vendiske købstæder begyndte få år før dannelsen af Hansa-forbundet i 1256 at følge Lübecks eksempel, idet **Rostock** i 1251, fulgt af **Wismar** (1251 og 1253 ansøgte den danske konge om at få de samme privilegier ved **Skåne-markedet**, som Lübeck havde fået af Kong Valdemar II. Sejr. Disse privilegier fik de da også.¹⁷⁰ – Ved Hansestædernes først kendte fællesmøde i 1256 var mødt repræsentanter fra **Lübeck, Rostock, Wismar, Stralsund og Greifswald**.

Da Hansa-forbundet var en realitet fremkom stæderne med krav om udvidede rettigheder med permanente standere og årlig beboelse i særlige mråder – på dansk kaldet ”fed” og på tysk ”Vitten” – indenfor hvilke de kunne afgøre indbyrdes gældsstridigheder og lignende med egne oldermænd.

Lübeck var også her initiativtager (1268), efterfulgt af **Stralsund** (1276), **Greifswald** (1280), **Hamborg** og **Kiel** (1283) og **Kampen** (1307). Men siden fik også **Reval, Flanders og England** ret til særskilt beboelse ved Skåne-markedet.¹⁷¹

Ud over dette fik De Vendiske Stæder i 1278 af den danske konge en invitation til at købslå skattefri på et årligt marked i Sydsjælland.¹⁷²

I 1340 afstod kong Valdemar IV. Atterdag Skåne til den svenske konge, Magnus Eriksson Smek, hvilket bevirkede at han forsøgte at flytte tyngdepunktet for **Øresunds-fiskeriet** fra Skanør og Falsterbo til **Dragør**.¹⁷³ For at fremme denne politik udstedte han privilegier til borgere i de forskellige, omkringliggende købstæder, som hidtil havde drevet deres handel i Skanør og Falsterbo. Således fik hansestæderne **Kampen** og **Stralsund** privilegier allerede i 1342 – mens **København** først fik bevilling på at købe og sælge i Dragør – som de hidtil havde gjort i Skanør - d. 3/8 1348.¹⁷⁴

København havde op igennem Middelalderen været en bispeby, idet den tilhørte Roskilde-bispen; men i den forvirrede periode under og umiddelbart efter den kongeløse tid var den gået som pant fra den ene overherre til den anden, indtil kong Magnus Eriksson Smek købte den og siden brugte den som betaling til kong Valdemar i 1343 imod til gengæld af ham at få skøde på Skåne, Halland og Blekinge.

Med **Dragør-markedet** så tæt inde på livet fik København pludselig en central placering for handelen.

Udgravninger i Dragør har vist, at den ældste bebyggelse i forbindelse med handelen på stedet var en slags ”grubehuse” med lergulve, der var nedgravet ca. 15-20 cm. I det løse sand og sikkert har været overdækket med skudernes sejl, udsæd på tynde rafter. Madlavning er sket i det fri og disse huse var kun beregnet til sæsonmæssigt opholdssted i tiden 24/8-9/10.

Den næste fase i bebyggelsen bestod af hastigt sammentømrede **bræddeskure** (ca. 1350-1425), der måtte genopføres hvert år.

Sidste fase (ca. 1425 frem til byens brand 1536) var kendetegnet af **permanent bebyggelse** opført efter en byplan, hvilket skyldes, at kong Erik af Pommern i 1422 gav tilladelse til, at Dragør-boderne måtte blive stående vinteren over.

Når undtages Ribe var det i Middelalderen borgerne i de danske købstæder forbudt selv at **eksportere** varer ad søvejen til de udenlandske byer, som de stod i handelsforbindelse med. I stedet skete denne handel ved, at udenlandske købmænd ankrede op ud for danske købstæder og tilhandlede sig, hvad de skulle bruge, fra borgere i disse købstæder, der til dette formål havde opstillet boder på torvet, hvor det var de fremmede købmænd tilladt at handle med dem.¹⁷⁵

Danske **adelige** omgik forbudet mod eksport ved den såkaldte **kommissionshandel**, dvs. handel i eget navn for fremmed regning, der også var den altdominerende handelsform i den hanseatiske verden. Karakteristisk for denne handel var, at man overlod en vis sum penge i kommission til en borger i en udenlandsk købstad. Denne borger indkøbte så for de overdragne penge de varer, man ønskede at eksportere, solgte derpå varen med dortjeneste for så til slut af gøre afregning for de som kommission overdragne penge samt fortjenesten af disse.¹⁷⁶ Herremændenes eksportvarer var først og fremmest landbrugsprodukter og sild.

Aksel E. Christensen har om den hanseatiske immigration til de nordlige lande skrevet, at den synes at have været mindre intens i Danmark end i Sverige og Norge, thi ”Selv i slutningen af 14. årh. havde kun ca. 5-6 pct. af alle husejere i **København** tyske navne.”¹⁷⁷

Men den intensiverede tyske bosættelse i København var imidlertid først motiveret af kong Valdemar IV. Atterdags favorisering fra 1340-erne af fiskeriet ved Dragør – og set på denne baggrund er 5-6 pct. af husejerne i København med tyske navne ca. 50 år efter dette faktisk ikke så få. Tallet for København kan derfor ikke anses for retningsgivende for vurderingen af bosættelsesandelen af tyskere i de danske købstæder som helhed, idet København nemlig selv er atypisk på dette tidspunkt.

På et Hansa-møde afholdt i Stralsund i maj 1442 vedtoges det vedr. Danmark, at de hanseatiske købmænd kun måtte ligge på Stædernes sædvanlige fed ved Malmø, Skanør, Falsterbo, Trelleborg, Ystad og Sømmershavn, samt ved Dragør og på Bornholm.¹⁷⁸

Oversigten over tidlige bærere af navnet SOMMER i DANSKE KØBSTEDER meddeles i en ”FUNDLISTE” sidst i værket foran bønderne.

II: 3: NOGLE GAMLE SOMMER-FAMILIER:

II: 3: 1. Den uddøde adelsfamilie SOMMER (III) i ny vurdering:

I denne nyvurdering af den jyske adelsfamilie SOMMER ("III") med basis i behandlingen i "Danmarks Adels Aarbog" 1917, har jeg i større grad end det dengang kunne gøres støttet mig til det, som KNUD PRANGE har omtalt som princippet med at "følge jorden." Derved har jeg efter egen mening kunnet godtgøre, at slægtens ældste ejendoms gods var LØJSTRUP i Laurbjerg Sogn, Galten Herred og at GJENNERUP og PIGSGÅRD først kommer til denne slægts OLUF SOMMER som arv efter JENS ANDERSEN KANNE - også af denne slægt - der opnåede del i PIGSGÅRD ved ægteskab med ANNE eller BERTE LASDATTER PIG.

Jeg har kunnet tilbagevise eksistensen af en "CHRISTEN MIKKELSEN SOMMER til Gjennerup" og i stedet kunnet fremhæve betydningen af NIELS MIKKELSEN SOMMER i Løjstrup som den der beseglede med "MUS" af Brusgård - og dem begge som

svigersønner af CHRISTEN JENSEN (MUS) af Brusgård.

Derved fremkommer jeg til den svagest dokumenterede, nemlig CHRISTEN NIELSEN SOMMER af Løistrup, som kun har en morfaders navn CHRISTEN talende for sig sammen med sønnens navn OLUF CHRISTENSEN SOMMER.

Før den kristne mission boede esterne i landsbyer, hvor agerbrug, kvægavl og biavl udgjorde hovederhvervet.

Af håndværk var bl. a. smedekunsten og bronzestøberiet veludviklet.¹⁷⁹

Måske er det med baggrund i det veludviklede bronzestøberi og smedekunsten, at vi kan forstå at nogle af de første bærere af navnet SOMMER i Danmark er kongelige MØNTMESTRE: Nemlig en Møntmester SOMMER i Roskilde og en forhenværende Møntmester HENRIK SØMER i Vestergade i Odense.¹⁸⁰ - Der er måske baggrund for, som Georg Galster gør det, at betragte de to møntmestre som den samme person, idet HENRIK jo betegnes "fordum Møntmester i Odense" i 1285, hvorimod Møntmester SOMMER i Roskilde er i særdeles aktiv funktion som Møntmester d. 6/4 1293, da Biskop JENS af Roskilde nemlig formaner den Kongelige Møntmester, Sommer i Roskilde, til at erstatte Roskilde-kirken den skade, som bl. a. er tilføjet dem i de sidste to år, ved at den BISPÆLIGE MØNT ikke i god tid er underrettet om tidspunktet for den årlige udmøntning.¹⁸¹ Men Møntmester Sommer kan også evt. være identisk med den SKJALM, ESBERN SOMMERS frænde, som 4/7 1280 efter hans død på Landstinget efter loven skødede et stykke jord i Jersie, som Esbern Sommer havde ejet, til NIELS MATHIESEN af Ishøj.¹⁸²

Møntmester SOMMER i Roskilde (død før 20/8 1309) er formentlig blevet Møntmester efter JENS MØNTMESTER i Roskilde (død før 13/12 1264)¹⁸³ - og havde i ægteskab en voksen søn i 1309 ved navn JENS SOMMER. - Michael Andersen omtaler, at Kongen kunne bruge møntmestrene som bank på den måde, at han sendte sine kreditorer anvisninger, som kunne haves hos den lokale møntmester, men "I 1257 klagede Ærkebispens ..over, at Christopher I. havde udstedt en anvisning på 100 mark sølv at betale til bispen, men samtidig havde Kongen givet sin møntmester i Roskilde, JOHANNES (= JENS), hemmelig ordre til ikke at udbetale de anviste penge!"¹⁸⁴

Ved sin død ejede Møntmester Sommer noget gods i Roskilde som omtales siden i breve.

Møntmester SOMMERs søn:

JENS SOMMER i Roskilde (nævnt 1309-1335), kan - hvis faderen har fulgt skikken med at ægte sin forgængers enke eller datter - være opkaldt efter JENS MØNTMESTER (død 1264).

1309 20/8 udstedes fra Stege et Låsebrev, hvorved Kong Erik Menved tilkender JENS, søn af SOMMER, fhv. Møntmester i Roskilde, hans faders gods i Roskilde, der allerede er tildømt ham ved fire kongebreve og senere på det Kongelige Retterting, men som Roskildeborgeren GUNZELIN (- Stamfar til slægten: MULE af Falkendal -)¹⁸⁵ uretmæssigt har taget i besiddelse.¹⁸⁶ -

1312 afholdt Avignon-paven Clemens V det koncil i Vienne, hvor bl. a. tempelherreordenen blev opløst. Her blev der pålagt gejstligheden i hele verden tiende for at bringe hjælp over havet. Denne tiende ville Dekanen og Kapitlet ved Roskilde Kirke og gejstligheden i Roskilde Stad og Stift betale, og bl. a. indsatte de "Vor kære søn JENS SOMMERSEN, Kannik i Roskilde og Sognepræst ved kirken Eggeslev i nævnte Roskilde Stift som indsamler af denne tiende. Og han indsamlede dengang en stor sum penge af denne tiende, som han nægtede at betale Romerkirken, fordi han var blevet bandlyst med apostolsk myndighed, og frugterne af hans embeder og alt hans gods blev belagt med arrest af vor kære søn PETRUS GERVASII. (Som følge heraf lod) samme JENS ham stævne for retten af vore kære sønner Abbeden i Alling i Århus Stift og Magister JENS RØD, Kantor ved Århus Kirke i kraft af visse pavebreve."¹⁸⁷ - Roskilde Domkapitel har dog formodentlig ikke allerede i 1312 taget denne opgave op ved JENS SOMMERs hjælp, thi "i 1312 tillod Pave Clemens V. Dr. PEDER ALEXANDERSEN, der var Rektor "in decretis" ved Universitetet i Paris, at beholde den sjællandske Sognekirke i Eggeslevmagle, Vester Flakkebjerg Herred sammen med Ærkedegnedømmet i Roskilde eller en anden Dignitet sammesteds, som han eventuelt i fremtiden måtte opnå, dog under forudsætning af, at den sjælesorg, der måtte påhvile disse embeder, ikke forsømtes."¹⁸⁸ - I 1312 var JENS SOMMER altså endnu ikke ved kirken i Eggeslev. -

1313 24/7 Kong Erik på latin: "Alle skal vide, at den grund i Sankt Dionysius Sogn i Roskilde, som SOMMER forhen vor møntmester i Roskilde har fået tildelt ved skøde af CHRISTINA CROKS i Roskilde, hvilken siden gennem fulde 6 år har været alene i hans besiddelse og ikke ejet af nogen anden, straks derefter ved søgsmål er tildømt hans søn JENS i fire kongebreve imod LAURIDS HOLBÆKS uretmæssige krav, at derimod intet kongebrev er fremvist af LAURIDS imod JENS. Da vi har tildømt JENS dette, bør LAURIDS under fortabelse af sin formue derfor i al evighed bringes til tavshed. Under vort Segl. Givet i Nyborg dagen før Jacobsdag, vidne Hr. PEDER MULE af Bægh."¹⁸⁹

1321 7/10: "JENS SOMMERSEN, Kannik i Roskilde Kirke, til alle, der får dette brev at se eller hører det læse, hilsen evindeligt med Gud. Da det skrevne aflægger et ærligt vidnesbyrd, idet det indskærper erindring, udsletter uvidenhed og styrker sandhed, vil jeg at det skal være vitterligt for nulevende og tilkommende, at jeg, sund på legeme og sjæl efter at have betænkt men sjæls frelse, har skænket den gård, som jeg har haft ved lovlig arv efter min fader, og som min fader erhvervede af Fru CHRISTINE KROGÆX ved gyldigt køb og besad upåkæret, til St. Clara ordenssøstrenes kloster sammesteds til frelse for min og mine forfædres sjæle at besidde frit med rette evindeligt med toft, huse, badstue og alt andet, løst og fast, og at jeg har skødet samme til nævnte kloster på nævnte stads ting, idet jeg gav afkald på al indsigelse om svigagtigt og bedragerisk forhold og på bistand af kanonisk og verdslig ret, hvorved fornævnte kloster af mig ELLER MINE EFTERKOMMERE (fremhævet af mig) til evig tid i fremtiden af nogen kan hindres på nogen måde med henblik på nævnte gård, der ligger vest for min faders gård i St. Dionysius Sogn. Givet og forhandlet i det Herrens år 1321 Onsdag (= 7/10) før ovennævnte helligdag (= 9/10)."¹⁹⁰ - (Der er to Dionysii dage, men den anden Dionysius' dag faldt i 1321 på en Onsdag. St. Dionysius-kirken i Roskilde må derfor have været indviet til den Dionysius, hvis martyrdag var 9/10 - og ikke til Dionysius af Korinth med Helligdag 8/4. Biskop Dionysius af Alexandria har helligdag 17/11, som i 1321 faldt på en tirsdag. En

tidsangivelse, som angik ham, ville have taget udgangspunkt i ugen, der begyndte med søndag d. 15/11 og nævne onsdagen som "onsdagen efter Dionysii dag."). -

1328 1/2 vidner Kannikken i Roskilde JENS SOMMER sammen med stormanden Hr. HENRIK CLAUSEN og med dennes broder Hr. TRUID CLAUSEN, at Hennrik Clausen pantsætter sit gods i Væsby til STRANGE JENSEN fra Svogerslev.¹⁹¹
1334 30/8 PETRUS GERVASII regnskab fremlagt for det pavelige kammer i Avignon.¹⁹² Modtog 1332 7/2 af Hr. JENS SOMMER, Kannik i Roskilde, penge af seksårs-tienden indsamlet af Hr. Jens Sommer i Staden og Stiftet Roskilde 10 Mark sølv efter kølnsk vægt. 1332 17/4 af Hr. Jens Sommer, tidligere kollektor 2 Mark sølv efter Kølnsk vægt. 1332 28/8 af Hr. Jens, Kantor i Roskilde, "for et pantebrev, udstedt af den Herre Ærkebisp i Lund, og som samme Kantor havde fået af Tiendekisten, som Hr. JENS SOMMER havde indsat i Roskilde Domkirkes sakristi, 3½ Mark Sølv. 1333 modtog jeg af Hr. NIELS SPINK, præst i Roskilde Stift og Kollektor af frugterne af Eggeslev Kirke, tilhørende Hr. JENS SOMMER, Kannik i Roskilde og tidligere kollektor af seksårstienden i Staden og Stiftet Roskilde, som erstatning for den resterende sum penge, modtaget af samme Hr. JENS SOMMER af nævnte tiende 4 Mark sølv efter Lybsk vægt og 1 skilling grot tournois."

JENS SOMMER eller SOMMERSEN i Roskilde nævnes først fra 1321 med titlen Kannik, men i 1309 og 1313 blot som bosat i Roskilde. - I 1321 forpligter han sine EFTERKOMMERE, hvorfor han må have været gift før han blev Kannik eller evt. tanken om CØLIBAT endnu ikke havde vundet hævd i Danmark.

En af disse efterkommere kan være den "NIELS SUMER", som mellem 1330-40 skænkede gods i Strø Herred, Frederiksborg Amt, til Sankt Agnes Kloster i Roskilde.¹⁹³ - Men han synes først og fremmest at kunne være faderen til den NIELS JENSEN, som 21/2 1344, 2/12 1344, 17/6 1345, 8/6 1346, 14/6 1347 og 1351 skriver sig til Løistrup - og som jeg derfor anser for at være identisk med stamfaderen til den jyske adelslægt Sommer, NIELS SOMMER (NICHOLAUS SOMÆR), der 28/3 1338 beseglede et tingsvidne af Viborg Landsting med det **segl**, der brugtes i hans efterslægt: Nemlig Tværdelt skjold, hvori en hvid bjælke i blåt. På hjelmen to vesselhorn, blå med hvid bjælke.¹⁹⁴

Heraldisk føres eller ført **bjælken** af følgende slægter: KRAG (i Odense 1337. Farver ukendt), PECCATEL (Hvid bjælke i blåt. Uradel Mecklenburg 1344-1400), von Bergen "i København" (Farver ukendt, 1402-41 en person, afkom ukendt), GODOV (Patricierslægt Lübeck 1364-75 Afkom ukendt), KIRT (gul bjælke i rødt, Jylland 1314-1515), BROK (Uradel Jylland. - blå bjælke i hvidt 1293-1413), HVAL (Farver kendes ikke. Uradel Jylland o. 1400-1459), BANG "af Lolland (sort bjælke i gult. Uradel Lolland-Falster. Peder Bang til Bellinge 1468, Hans Bang 1497), KRABBE "af Østergård" (hvid bjælke i rødt. Uradel Jylland. Niels Mikkelsen 1336. Slægten lever stadig), "Bjælke"-MUNK (i rødt en gul bjælke), "Vinranke"-MUNK (i blåt en hvid bjælke belagt med en grøn vinranke), som VINTER "af Vodstrup" fik det tildelt på forbøn af Hr. Anders Ovesen (Hvide) i 1418. Vinranke-Munk var Hr. Anders Ovesens mødrene slægt.

Troels Dahlerup har så vidt jeg husker påvist, at bjælke-Munk'er og vinranke-Munk'er er to forskellige slægter - men jeg har også selv undersøgt sagen:

Vinranke-slægtens PALNE JONSEN nævnes 1307 på Han Herredsting og 1327 på Vendsysselting. Hans søn JON PALNESEN var gift med GUNNER AAGESDATTER og nævnes 1325 ligeledes på Vendsysselting; men deres søn PALNE JONSEN MARSK var 1344 forlover for Kong Valdemar og beseglede forliget i Sønderborg, 1351 ridder og værge for TORBERN JONSENs børn, blev 1354 Marsk og Justitiarius deputatus i Nørrejyland, gav 1361 gods i Hansted til Voer Kloster (for sjælemesser?). Marsk Palne døde 1364 og blev begravet i Odense Gråbrødrekloster. Enken hed MARGRETHE JACOBSDATTER. - En søstersøn, ANDERS OVESEN (HVIDE) til Bjørnholm førte i 1396 bevis på, at PALNE MARSK og MARINE JONSDATTER Hr. OVE STIGSENS (død 1359) var Hr. TORBERN PALNESENS rette arvinger, endvidere gav han 1418 patent til stamfædrene til slægten VINTER "af Vodstrup" at måtte føre hans mødrene våben med sig. -

De såkaldte Bjælke-Munk'er nedstammede fra POUL MOGENSEN på Holbækgård, der i 1314 på Viborg Landsting var en af dommerne over de oprørske bønder og herremænd. 1315 var han ridder og forlover for Kongen i forliget i Nyborg og nævnes i 1325 som udsteder af et vidne fra Viborg Landsting, hvor han 1326 beseglede Kong Valdemars håndfæstning. Hans søn, Hr. JENS POULSEN af Holbækgård var 1344 med PEDER MUNK den Ældre (Tre roser), PEDER MUNK den Yngre (delt skjold) og (sin bror) PEDER POULSEN forlover for Kong Valdemar ved forliget i Sønderborg, hvor han beseglede med bjælke-våbenet. 1350 var han ridder og pantsatte gods i Rougsø Herred, Randers amt; men 1353 havde han deltaget i det jyske oprør, hvorefter dog hans gods blev ham særligt tilsikret i forliget med Kongen. Godset i Holbæk og øvrige Rougsø Herred blev 1408 tildømt Biskop Bo i Århus. - Ridderen PALNE JONSEN, der 1362 pantsatte sit gods i Vedby til Lunde-kanniken JENS SOMMER, kan være Jens Poulsens søn og selv far til Hr. JON PALNESEN til "Skeffthorp", der 1405 bortskødede gods i Borris med Over-Atherp Mølle til "NICOLAUS MIKELSEN dictus SOMMER" af slægten fra Løistrup - samt far til Hr. ANDERS PALNESEN, Væbner i Tvedegård, Nørhald Herred, Randers amt, der 1381 beseglede til vitterlighed med MOGENS JENSEN og 1395 25/10 sammen med bl. a. væbneren JON NIELSEN (SPLITTAF) et vidne af Gerlev Herredsting - samt 11/5 1396 et brev, der bl. a. indeholdt en fortegnelse over Holbækgårds ejere siden RANE JONSENs tid. Dennes søn var vel NIELS ANDERSEN, der nævnes til Tvedegård 1435 og 1456.¹⁹⁵ -

Hr. PEDER JONSEN MUNK til Holbækgård nævnes 1333, men i Holbækgård 1337-1377. Han er den første af denne slægt, som fører tilnavnet MUNK, og er derfor formodentlig søn af Hr. JENS POULSEN til Holbækgård i ægteskab med en datter af PEDER MUNK den Ældre (Tre roser), som sønnen er opkaldt efter. -

Lunde-kannikken JENS (JOHANNES) SOMMER førte et våben, der var lodret delt ved en tindeskure.¹⁹⁶ - Muligvis den "Sommer",

som 9/3 1358 i Kantoren i Lund BENRIKE HENRIKSENS af Åhus fik testamenteret en kjortel).¹⁹⁷ Han fik i 1362 det omtalte gods i Vedby, Nørre Asbo Herred, som han 1367 overlod til Kong Valdemar Atterdag.¹⁹⁸ 1359 indsattes han til Executor Testamenti efter Dekanus i Lund HENRIK BOKHOLT og betænkes i hans testamente med en gave. 1371 købte han af MARINE JENSDATTER, NIELS HAKs enke, noget gods i Saxtorp, sandsynligvis netop det, han siden testamenterede Domkirkens byggefond. Hvornår han er blevet Kannik i Århus vides ikke, men endnu 1371 omtales han som Kannik i Lund.¹⁹⁹ Muligt død kort efter 27/10 1396, da han skænkede gods til Lund Domkapitel.²⁰⁰ - Ifølge "Danmarks Riges Breve" 1365, nr. 295 var han først Kannik i Århus og blev 1365 tillige Kannik i Lund.-

Heraldisk set er overensstemmelse i FARVESAMMENSÆTNING kombineret med overensstemmelse i MOTIVVALG et kraftigt indicium for muligt slægtskab: For eksempel viser våbenskjolde for de talrige adelsslægter, der kan nedlede deres herkomst fra en uægteskabeligt født kongesøn, ofte som motiv netop det danske kongevåben, men med MODSAT FORDELING AF FARVERNE: Gule løver i blå for kongevåbnets blå løver i gult. - I Sven Tito Achens værk: "Danske adelsvåbener", 1973, kan eksempler ses s. 358 ("SKARSHOLM"-slægten), s. 592 (Christian IV.s datter Fru CHRISTIANE, Hr. Hannibal Sehesteds), s. 593 (Fr. IV.s elskende Grevinde VIEREGGE), s. 603 (Frederik IV.s elskende Grevinde SCHINDEL af Friederichsholm), s. 590 (Christian V.s elskende Grevinde MOTH, hvis børn dog arvede moderens våben som Grevinde af Samsø, kombineret med 2 gule løver i rødt - og imellem løverne et blå hjerteskjold, hvori et kronet gult C s. 589). s. 587 er løverne delt i gult og blå på rød baggrund (GYLDENLØVE "II"). - Man kan dog også se, at børn tildeles adeligt våben med FARVER fra det mødrene våben og MOTIV fra det fædrene. MUNK "af Vejbjerggård (tre blå spillebrikker i hvidt) fik udformning inspireret af det fædrene LANGE/MUNK (Tre røde roser i hvidt) og det mødrene POGWISCH (En oprejst hvid ulv i blå), således at MOTIVET var afledt af det fædrene våben og FARVERNE låntes fra det mødrene våben.

"SKARSHOLM"-slægtens våben er det mest lærerige, fordi det er det ældste, hvori farverne er kendte. Med støtte i dette kan man slutte, at også GREVERNE AF HALLANDs våben, hvis farver er ukendte (Achen, s. 358), må have haft en gul løve med røde hjerter på blå bund. CASPER MARKDANNER (Achen, s. 353) skulle være en uægte søn af Christian III.; men denne har aldrig anerkendt ham som sådan. Desuden blev han adlet i udlandet, hvorfor man ikke kan bruge farverne i HANS våben som modargument.

En analog overensstemmelse er der imellem slægten SOMMER og slægten BROK - så om der skulle kunne indiceres noget om slægtskab på baggrund af elementerne FARVE+MOTIV er det da her, om nogetsteds.

Nu forholder det sig faktisk sådan, at stamfaderen til denne slægt, NIELS BROK i 1293 var ejer af den gård i ROSKILDE, hvor kongemorderen RANE JONSEN blev fanget - - -

Så i forhold til min teori om, at den JENS SOMMER(SEN) i Roskilde, som i alt fald fra 1321 var Kannik, kan være faderen til den første mand i den jyske adelsfamilie SOMMER, står jeg nu med et forstærket indicium, idet både våbendesign og farvevalg taler herfor sammen med LOKALITETSIDENTITET i forhold til ROSKILDE!

Så: SLÆGTEN SOMMERS ADELIGE VÅBEN SYNES OPSTÅET VED EN SKELEN TIL SLÆGTEN BROKS, således at hvor slægten Broks våben var hvidt, der blev slægten Sommers blå - og omvendt: der, hvor slægten Broks våben var blå, der blev slægten Sommers hvidt. -

dvs. slægtskabet kan have været reelt på den måde, at JENS SOMMER før han indtrådte i gejstlig stand kan have været gift med en datter af NIELS BROK. - Derved blev slægtens først kendte mand, NIELS SOMMER, opkaldt efter sin morfar NIELS BROK. -

NIELS BROK nedstammede på mødre side fra Hr. HELF af Horsens,²⁰¹ en ridder, som havde været i Valdemar Sejrs tjeneste i Estland. I "Kong Valdemars Jordebog. Estlandslisten" nævnes han som ELF.

Dennes søn var ASSER HELFSEN (død før 28/10 1275) gift med Fru CHRISTINE.²⁰² Disse var forældre til gejstlig mand JENS ASSERSEN (KID) (død 1306), Biskop i Århus fra 1288 samt til medlem af Kong Erik Menveds råd, MOGENS ASSERSEN, kaldet LILLE,²⁰³ samt til NIELS BROKs mor: N. N. ASSERSDATTER. Deres våbenskjold viste en halv sort råbuk i hvidt.²⁰⁴

JENS ASSERSEN (KID) og hans søskende var frænder til Ærkebiskop i Lund JENS GRAND, så kongetroskab var nok ikke i høj kurs blandt alle Niels Broks mødrene frænder. Selv rådede Jens Assersen dog ærkebisp Jens Grand til at vise mildhed imod Kong Erik Menved.²⁰⁵ - 1302 overlod Biskop JENS ASSERSEN en gård i Horsens til sin søstersøn NIELS BROK, hvorfor denne i 1323 kunne kalde sig Hr. NIELS BROK af Horsens.²⁰⁶

NIELS BROKS far var formentlig den ældst kendte bærer af navnet BROK, nemlig ridderen PEDER BROK, som omkring 1261 var deltager i en stormfuld sejlads i en dromund i Middelhavet. Deltagerne i sejladsen var overbeviste om, at de kun var blevet frelste, fordi de rettede bønner om hjælp til den i 1250 afdøde Kong ERIK PLOVPENNING i tro på, at denne var en helgen.²⁰⁷ -

MEN: Hvorfor nu identificere NIELS SOMMER med NIELS JENSEN af Løjstrup, Laurbjerg Sogn, Galten Herred, Randers Amt, når sidstnævntes segl ikke er bevaret ???

Det vil iøvrigt betyde, at den JENS NIELSEN, som ifølge "Traps Danmark" 4. udgaves rigtige gengivelse (men i 5. udgave forkert: "Niels Jensen"). skrev sig til Løjstrup i 1399, må være identisk med sønnen JENS NIELSEN KANNE (SOMMER)(død senest 1406).

NIELS SOMMERS EFTERKOMMERE skrev sig til eller ejede LØJSTRUP, Laurbjerg Sogn, Galten Herred, Randers Amt, og PIGSGÅRD, siden kaldet GJENNERUP/GANDRUPGAARD (= Fussingø, Ålum Sogn, Sønderlyng Herred, Viborg Amt. PIGSGÅRD kom til slægten ved giftermål, mens LØJSTRUP passer ind, som den eneste ejendom, der fra begyndelsen kan have været i slægten SOMMERS besiddelse.

I det følgende vil jeg fremlægge alle de relevante dokumenter, jeg kan fremføre.

1. DOKUMENTER vedrørende NIELS JENSEN SOMMER af Løjstrup, Laurbjerg Sogn, Galten Herred, Randers Amt: (Alle fra Dibl. Dan." = "Danmarks Riges breve).

a. 1338 28/3 Viborg Landsting: "Hr. SIMON, af Guds nåde biskop i viborg, Herr HENRIK NIELSEN, Herr OVE ESSESEN, Riddere, NAVNE TORDSEN, SVEND MORSING, LARS HVAS, JON BENTSEN, Landstinghører i Viborg, NIELS EBBESEN, JENS OVESEN, NIELS SOMMER til alle, som ser dette brev, hilsen evindeligt med Gud. Alle skal vide, at i det Herrens år 1338 var JENS FRIIS personligt til stede på Viborg Landsting næst efter søndagen Midfaste og tilskødede på sin søster KATERINES vegne i vor og adskillige andre troværdige mænds nærværelse og påhør nærværende brevviser NIELS ODDER alt sit gods, rørligt og urørligt, i Åbosyssel til evig besiddelse, hvilket er tilfaldet hende med arveret efter hendes faders og moders død; for dette gods skødede samme NIELS ODDER til gengæld nævnte JENS FRIIS til evig og retmæssig besiddelse alt sit rørlige og urørlige gods i Sallingsyssel og Himmersyssel, som tilfaldt hans hustru, som er søster til samme JENS FRIIS i arv efter hendes fader og moder, med undtagelse af en gård i Vilsted, som er pantsat til JENS TOLLESEN. Givet under vore segl år og dag som ovenfor."

b) 1344 21/2 (nr. 26): Tingsvidne af Viborg Landsting, at Hr. PEDER VENDELBO har tilbudt betaling af de penge, han skylder JENS KAAS. Brevet indledes: "LAVE Præst, JON BENTSEN, Landstingshørere i Viborg, OVE KRAGE, TYGE BUZEL, LARS HVAS, JENS NIELSEN (GALSKYT) af Od, SVEND MORSING, NIELS JENSEN (SOMMER) af Løistrup, NIELS JENSEN af Hvam, PEDER PUF og JENS BENTSEN til alle, der ser dette brev, hilsen evindeligt med Gud."

c) 1344 2/12 (nr. 99): Tingsvidne af Houlbjerg Herredsting, at ANDERS PEDERSEN har erkendt at have fået fuld betaling for gods i Korup af Herr PEDER VENDELBO. Brevet indledes: "LAVE Præst, Foged i Århus, PALLE Abbed i Alling, PEDER Præst i Lading, NIELS Præst i Hvorslev, LUDVIG ALBERTSEN (EBERSTEIN), JENS OLUFSEN (mon FRIIS ?, MIKKEL PEDERSEN (SKADELAND), NIELS JENSEN (SOMMER) af Løistrup, SIGVARD NIELSEN, PALLE PEDERSEN, JENS MUS og AMDI NAK til alle, der ser dette brev, hilsen evindeligt med Gud."

d) 1345 17/6 (nr. 163): PEDER VENDELBO, ridder, pantsætter en gård i Langå til JENS OVESEN. "Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt herunder sammen med segl tilhørende de gode mænd LARS HVAS (af Ormstrup), NIELS JENSEN (SOMMER) af Løistrup, JENS BRANDSEN (til det halve Odsgård i Vinkel Sogn) og PEDER JENSEN (GLOB/DUE) af Torup. Givet i det Herrens år 1345 på den hellige abbed Botulfs dag."

e) 1346 8/6 (nr. 256): Tingsvidne Middelsom Herredsting: "NIELS JENSEN (SOMMER) af Løistrup, JENS JACOBSEN og PEDER JENSEN (GLOB/DUE) til alle, der ser dette brev, hilsen evindeligt med Gud. Alle skal vide, at vi i henhold til det løfte, som JENS BRANDSEN på tro og love har afgivet til os på Middelsom Herredsting, og således som vi også personligt har forkyndt på samme ting, har afsagt denne kendelse i striden mellem OVE KRAGE og samme JENS angående gods i Tygestrup, at nævnte gods, således som det nu forefindes med udsæd og andre tilliggender til nævnte gods, skal tilfalde JENS BRANDSEN i egenskab af ret besidder, at besidde med rette evindeligt. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1346 torsdag efter Pinse."

f) 1347 14/6 Middelsom Herredsting: Tingsvidne, at OVE KRAGE i striden med JENS BRANDSEN om gods i Tygestrup har frafaldet alle krav: "LYDIKE Præst, HENRIK NIELSEN, JENS JACOBSEN, PEDER JENSEN (GALSKYT) af Od, NIELS JENSEN (SOMMER) af Løistrup, PEDER JENSEN (GLOB/DUE) af Torup: NIELS MIKKELSEN (KRABBE ?) af Holme, KARL ASSERSEN og JENS HØG, til alle der ser dette brev, hilsen evindeligt med Gud. Alle skal vide, at fredagen før Buthulphi dag har OVE KRAGE på Middelsom Herredsting i vor overværelse givet afkald på alle de krav, han havde fremført mod JENS BRANDSEN angående gods i Tygestrup, og for sig lovet, ikke at forfølge sagen yderligere."

g) 1351 (nr. 519): NIELS JENSEN (SOMMER) af Løistrups brev på latin, at han har skødet og frit overdraget en gård i Yding, som kaldet PUTHGÅRD, til Voer Kloster. Givet 1351. -

NIELS JENSEN SOMMER var sandsynligvis gift med en datter af en JENS KANNE, der kan være en slægtning til den ridder JENS KANDE ("JOHANNES CANNÆ eller KANNÆ, miles, amicus claustris Caræinsulæ") der ifølge "Øm Klosters Krønike" hjalp brødrene i Øm Kloster i tvisten 1263 med bisp TYGE i Århus (M. Cl. Gertz: "Scriptores Minores Historiæ Danicæ Medii Ævi" II., s. 218+223). Dennes segl var et skråt firdelt skjold af blå og gult og herhenover en blå kande (Achen, 1973, s. 593). - 2 sønner kendes: JENS NIELSEN KANNE (SOMMER) og MIKKEL NIELSEN SOMMER - men en tredje kan evt. være far, eller have efterladt sit navn ved opkald, til den PEDER SOMMER, der betegnes som bror til THOMAS TRUELSEN GEDSTED og PEDER TRUELSEN GEDSTED.

2. DOKUMENTER vedrørende NIELS JENSEN SOMMERs sønner:

2 A: JENS NIELSEN KANNE af Løistrup, Laurbjerg Sogn, Galten Herred, Randers Amt:

1399 23/6 (C. Mølbech og A. M. Petersen, 1858: "Udvalg af hidtil utrykte Danske Diblomer og Breve", s. 79, nr. 53): "Biskop LAVE af Viborg med flere nærværende på Rinds Herredsting, udstede vidnebrev om pantsættelsen til Hr. CHRISTEN VENDELBO og det i Nr. 49 omhandlede Gods." - "Wi LAWI meth gwths nathæ biskop ij Wiborgh, PÆTHER ANDERSØN kaldes MWNK, JENS NIELSØN af Loistrwp, CHRISTEER NIELSØN, JESSÆ NIELSØN, MARTIN OLWSØN, OLW KAAAT, YTI NIELSØN,

JESSÆ PAWLSØN aff Hoornum ok NISSÆ SYMINSØN Helser allæ thettæ breef seer ælder hører Ewinneligh meth gwth." (I nærværelse af disse nævnte og andre) "gode mænd, da heer waræ Skelwiis mænd, som ær PÆTHER SOMMER, THOMAS THRWELSØN ok PÆTHER THRWELSØN, brøther, ther kaldes GEDSTED (getstethæ) vedkendte Hr. CHRISTEN VENDELBO dem 120 lødige Mark i gode Sølvpenge at være skyldig."

1406 6/9 ("Danmarks Riges Breve", nr. 407): MOGENS MUNK, ridder, skøder til Dronning Margrethe, bl. a.: "Gamlevadsmølle, en gård i Astrup,(Hornum Herred) som jeg tidligere fik af brødrene JENS og LARS GED, og som de tidligere havde arvet efter en, som hed JENS KANNE." -

JENS KANNE må have været morfar til JENS og LARS GED, samt farfar til JENS ANDERSEN KANNE til Gjennerup (= Fussingø, Ålum Sogn, Sønderlyng Herred, Viborg Amt.

2 B: MIKKEL NIELSEN SOMMER (1365 i Lybsk fangenskab, men frikøbt af Mathias Menze).
1365 2/3: ("Danmarks Riges Breve", nr. 220. Original i Lübeck): "JENS PEDERSEN (MARKMAND) af Bellinge, MAD S FALSTER, riddere, PEDER LANG, JENS IVERSEN og TOSTE ARNFASTSEN, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud. Vi gør vitterligt for alle og erklærer offentligt, at nærværende brevviser MATHIAS MENZE på MICHAEL SOMMERs vegne betalte en mand, kaldet ROLV JENSEN, 20 Mark Lübsk for samme MICHAELs fangenskab, for hvem MATHIAS MENZE er gået i borgen, hvorfor vi til fastere vidnesbyrd, hænger vort segl under. Givet i det Herrens år 1365 på søndagen quadragesima."

Danmarks Adels Årbog 1917 kender egentlig intet til MIKKEL SOMMER udover, at han har eksisteret. Heri gøres nogle gisninger om en evt. "MICHAEL NIELSEN de Læbruy", som 1398 med sin broder SIÆLGEN skødede Østergård i Ejstrup eller Tystrup til TORD TERKELSEN. - Men der er tilsyneladende intet ved disse brødre, der kan godtgøre deres slægtsskab med NIELS SOMMER.

MIKKEL SOMMER har én erkendbar søn, nemlig "NICOLAUS MIKELSEN dictus SOMMER." -

2 C?: N. N. SOMMER eller evt. PEDER NIELSEN SOMMER ?, gift med N. N. - Hun gift anden gang med TRUELS GEDSTED i Gedsted, Rinds Herred, Viborg Amt.

a) 1399 7/1 (C. Molbech og A. m. Petersen, 1858, s. 75, nr. 49). "PEDER SOMMER og Brødrene THOMAS og PEDER TRUELSEN, GIEDSTED kaldet, pantsatte deres i Rinds Herred liggende Gods til Hr. CHRISTEN VENDELBO for 120 lødige Mark i gode Sølvpenge: "Alle dette brev ser eller hører hilser vi PÆTHER SOMER, THOMAS THRWELSØN ok PÆTHER THRWELSEN brøther, kalindis, GETSTETHÆ ewindeligh meth Gud. ... "Til hvilket vidnesbyrd hænger her vore Ingsiel, som er PEDER ANDERSEN kaldet MUNK, JESSÆ NIELSØN, CHRISTER NIELSØN ok MARTIN OLWFSØN."

b) 1399 23/6 (Se u. 2 A). -

c) 25/7 1408 ("Danmarks Riges Breve" nr. 369): Kong Erik af Pommern erklærer, at PEDER SOMMER på Kongens Retterting i Kalundborg har skødet al sin rettighed til gods i Gedsted, Rinds Herred, til Dronning Margrethe.

d) 1408 11/8 (C. Molbech og A. M. Petersen, 1858, nr. 234): "PEDER SOMMER, PEDER og THOMAS GESTED tilskiøde Dronning Margrethe det Gods, der har arvet efter deres Fader TRUELS GESTED i Rinds Herred, Giedsted Sogn.

e) 1408 1/9 (Molbech og Petersen, 1858, nr. 237). Landstingsvidne fra Viborg "at PEDER SOMMER, PEDER og THOMAS GESTED have solgt til Dronning Margrethe deres gods i Rinds Herred, Giedsted Sogn.

"Fader" kan også betyde "stedfader" så PEDER SOMMER kan være halvbror til de andre. - Men relationen kan også tænkes at være den, at de alle 3 er helbrødre; men at deres mor først var i et barnløst ægteskab med en PEDER (NIELSEN ?) SOMMER af den her behandlede slægt og dernæst i ægteskab med TRUELS GEDSTED blev mor til de tre brødre, af hvilke den ældste, PEDER SOMER, blev opkaldt efter sin mors første ægtefælle. - Slægten GEDSTED førte et gedebukkehoved i sit våben. Farver ukendte.²⁰⁸

3. NIELS JENSEN SOMMERs BØRNEBØRN:

3 A: ANDERS JENSEN KANNE. - Levned ukendt.- Far til: JENS ANDERSEN KANNE af Gjennerup,Ålum Sogn, Sønderlyng Herred, Randers Amt, JENS ANDERSEN KANNE/SOMMER, Prior i Ringkloster.

3 B: N. N. JENS DATTER KANNE. - Mor til JENS og LARS/LASSE GED (nævnt 1406).

3 C: NIELS MIKKELSEN SOMMER af Løistrup, Laurbjerg Sogn, Galten Herred, Randers Amt. - Hans levnedbeskrivelse er i "Danmarks Adels Aarbog 1917" ufuldstændig, da en del oplysninger om ham er tillagt en udokumenteret "CHRISTEN MIKKELSEN SOMMER af Gjennerup," som aldrig har eksisteret, eftersom CHRISTEN OLUFSEN SOMMER af Gjennerup senere klart nævner at **Pigsgård** - og derved naturligvis også **Gjennerup** - var arv efter "HANS MORFAR" JENS ANDERSEN KANNE, der jo skrev sig til Gjennerup.

NIELS MIKKELSEN SOMMERs data bliver således: Fik 1405 tilskødet en gård i Borris og Over Atherp Mølle af JENS PALNESEN (MUNK) de Skeffthorp. Er den "SOMMER" af Løistrup, som 1408 med MUS af Brusgård fik vidne af Middelsom Herredsting, at den gård i Mammen var dem tilfalden med deres hustruer. Var 1416 voldgiftsmand på VIFFERT JONSEN (VIFFERT)s side i dennes trætte med LAS LUNOV og DYNES og JENS PEDERSEN (GALSKYT). Beseglede 1423 hyldingen i Viborg lige efter JES KANNE. Kaldes i brevet kun "SOMMER" men i sigillet "NECLUS SOME." - Svoger til NIELS MUNK, kaldet MUS af Brusgård, Ølst Sogn, Galten Herred, som nævnes hertil 1408-1464.²⁰⁹ - Vi kan formode, at både NIELS MUS/MUNK af Brusgård og NIELS MIKKELSEN SOMMER af Løistrup har været gifte med døtre af NIELS MUNKs forgænger på Brusgård, Hr. CHRISTEN JENSEN, der 1393 og 1398 skrev sig af Brusgård, samt at denne CHRISTEN JENSEN var søn af den JENS MUS, som 2/12 1344 sammen med NIELS JENSEN (SOMMER) af Løistrup var medudsteder af et vidne på Houlbjerg Herredsting. - JENS MUS til Stenalt i Rougsø Herred, Randers Amt, beseglede 1351 med et våben, hvori et sort tandhjul ("møllehjul") i hvidt²¹⁰ - og det var formentlig ham, der blev nævnt i 1344. - Et ægteskab imellem NIELS MUNK, kaldet MUS af Brusgård og en datter af CHRISTEN JENSEN (MUS) af Brusgård kendes ikke i adelsårbogen - - men et sådant ægteskab kan give forklaringen på, at han først efter 1440 kan have indgået ægteskab med GERTRUD SVENDSDATTER (UDSEN) til Sostrup (enke 10/8 1464, men var død 23/10 1466), der først havde været gift med Lange JENS OVESEN (KAAS) i Gravlev (nævnt 1423-1440).²¹¹

I ægteskab med N. N. CHRISTENSDATTER (MUS) blev NIELS MIKKELSEN SOMMER så far til en CHRISTEN NIELSEN SOMMER, der i perioden 1423-1447 kan have boet på Løistrup. -

4. NIELS JENSEN SOMMERS OLDEBØRN:

4 A: JENS ANDERSEN KANNE (nævnt 1408-1458) til Gjennerup, Ålum Sogn, og Pigsgård, Nørbæk Sogn, beseglede hyldingen i Viborg 1423 lige foran NIELS MIKKELSEN SOMMER. Kaldes i brevet "JES KANNE" men i sigillet "JENS ANDERSEN". Oplod 1408 JES PIG den gård i Beg, som han havde i pant af MOGENS PIG. 1436 udgav IES KANNE et brev, lydende, at han havde opladt IES PIIG den gård i Begg, som han havde i pant af MOGENS PIIGH.²¹² - Skrives 1438 til Gjennerup, og skødede da en skov, kaldet Delling, og et møllested i Houlbjerg Herred til Kronen. Kalder sig, da han besegler sammen med sin svigersøn OLUF SOMMER i 1455 JES KANNE af Gendrup, Væbner, og kendtes da, "at LAS JENSEN i Helstrup havde indløst den gård i Slemminge, som han havde i pant af Fru CHRISTINE (FALK) på Skierne."²¹³ - 1458 havde han givet en gård i Kjærby til Mariager Kloster i sit testamente. - Det må være ham - og ikke den fiktive "Christen Mikkelsen Sommer til Gjennerup", der vandt sig indpas i Pigsgård ved ægteskab med BERETE eller ANNE PIG (Våben: en af kugler omsat pil). -

Allerede i 1893/95 gjorde Cand. Mag. Chr. Villads Christensen²¹⁴ sig sine overvejelser om JENS ANDERSEN KANDE til Generup, nemlig: *"Naar JENS KANDE kom til at laane Penge til den fattige MOGENS PIG, og derfor fik hans Gaard Beg i Pant, skyldes dette ikke alene den Omstændighed, at han var en af MOGENS PIGS nærmeste adelige Naboer, men staar vel også i Forbindelse med, at han gennem Giftermaal var besvogret med Familien. En Datter af ham var nemlig gift med OLUF SOMMER til Løistrup, en Søn af CHRISTEN SOMMER og ANNE (eller BERTE) PIG. Hvorledes denne ANNE PIG var beslægtet med PIG'erne paa Beg, vide vi ikke; men en Forbindelse mellem de to Familier har der altsaa eksisteret. Hendes søn arvede senere Gjennerup efter sin Svigerfader JENS KANDE." I note 5: "Der er dog fremsat den Formodning ... at OLUF SOMMER skulle være en Søn af JENS KANDE og denne selv gift med ANNE PIG." -*

ANNE (eller BERTE) PIG var vel søster til MOGENS og JE(N)S PIG og derved datter af LAS JENSEN PIG, nævnt 1401 og 1417, og hustru, som må have heddet "INGEBORG", da sønnerne JENS og MOGENS PIG begge havde en datter af dette navn. 1417 klager LAS PIG over den skade, Biskop Bo af Århus ved sine fogeder har tilføjet hans og hans vornedes eng ved Flydebro - en eng, som svigersønnen JENS KANNE fik i sit væрге senest 1437. Dennes dattersøn, CHRISTEN OLUFSEN SOMMER, fik 1538 stadfæstelse på brevet fra 1437. Ægteskabet mellem JENS KANNE og ANNE (eller BERTE) LASDATTER PIG må have fundet sted senest 1424, da de havde en datter, som var gift i 1439. - Af kronologiske grunde kan det derfor ikke passe, som anført i "Danmarks Adels Aarbog" 1908, s. 353 f. , at ANNE (eller BERTE) PIG skulle være datter af MOGENS PIG (nævnt 1421-1459) og de lokale forhold peger heller ikke på et ægteskab med CHRISTEN SOMMER af Løistrup.

JENS KANNE i Gjennerup havde tre døtre: INGEBORG (?) JENSDATTER (KANNE), BUGGE JENSDATTER (KANNE) og N. N. (ANNE ?) JENSDATTER KANNE.

4 B: JENS ANDERSEN KANNE eller SOMMER, Prior i Ring Kloster. 1455 var JENS KANDE, Prior i Ring Kloster medudsteder af et vidne af Vends Herredsting, hvor han i sigillet kalder sig "JENS SOMMER." 1458 gav JENS KANNE i Ring Kloster stadfæstelse på en gård i Kjærby, hans bror JENS ANDERSEN gav til Mariager Kloster i sit testamente. Havde livbrev på en af Mariager Klosters gårde i Ålum. Kaldes 1459 JENS KANDE, da han skøder en gård i Gassum til Mariager Kloster.²¹⁵ - De to brødres biografi behandles i adelsårbogen som én person.

4 C: JENS GED (nævnt 1406).

4 D: LASSE GED (nævnt 1406).

4 E: CHRISTEN NIELSEN SOMMER i Løjstrup, Laurbjerg Sogn, Galten Herred, Randers Amt. - Opkaldt efter sin morfar CHRISTEN JENSEN (MUS) af Brusgård, Ølst Sogn, Galten Herred, Randers Amt. - Far til OLUF CHRISTENSEN SOMMER til Løjstrup m. m. -

5. NIELS JENSEN SOMMERS TIP-OLDEBØRN:

5 A: N. N. ("INGEBORG" ?) JENSDATTER (KANNE). - Fornavn en gisning ud fra skikken om navneopkald. - Gift første gang senest 1439 med JENS OLUFSEN FRIIS af Gjennerup, der vel var sønnesøn af den JENS FRIIS, der mageskiftede med NIELS ODDER i 1338. - Gift anden gang med OTTO NIELSEN BØJSTRUP af Inggård (nævnt 1450-59)²¹⁶ - som anden gang blev gift med METTE LYKKE. - Mor til: OLUF JENSEN FRIIS (død 1501. - LANGE/MUNK: Tre roser)²¹⁷ til Gjessinggård, Nørhald Herred, Randers Amt, ejer af Gjessinggård 1473-ca. 1500 - og til BIRGITTE OTTOSDATTER BØJSTRUP, der arvede Gjessinggård ca. 1501, gift med NIELS GUNDESEN MUNK i Halkjær, Års Herred. Hun oplod i 1503 til Mariager Kloster alle de panter, hun arvede efter sin bror, OLUF FRIIS og boede i 1507 som enke på Gjessinggård²¹⁸ - samt KIRSTEN OTTOSDATTER BØJSTRUP, som 1505 solgte nogle efter broderen OLUF FRIIS arvede gårde. Gift med EBBE ANDERSEN (ULFELD) til Kogsbølle (død 1501). - Om PHILIPPUS OTTOSEN BØJSTRUP af Tvede var af dette ægteskab, kan jeg ikke finde belæg for.

DOKUMENT:

a) 1439. "Jeg JENS OLUFSEN, man kalder FRIIS, kender at gården GRUNDORPH og alt det andet gods, som min hustrus fader JENS KANNE har undt mig, har han befalet mig i god tro, med sliq vilkår, at når han lyster dette brev igen at kalde, han har givet mig derpå, skal det være ham frit og frelst. Medb. af skellige mænd JENS HENNINGSEN, man kalder SKAW, Borgemester i Randers, PEDER MICHELSEN Raadmand, LAS HENDRICHSEN Bymand og OLUF SKRIVER ibid. Datum Anno 1439." ²¹⁹

5 B: BUGGE JENSDATTER (KANNE). Gift med MADS PEDERSEN, som 1462 gav pant i Gjennerup til OLUF SOMMER.

5 C: N. N. ("ANNE" ?) JENSDATTER (KANNE). Må omkring 1455 være gift med OLUF CHRISTENSEN SOMMER til Løjstrup, da denne besegler til vitterlighed med JENS KANNE til Gjennerup, samt endnu 1460, da han sammen med OTTO BØJSTRUP giver afkald på Gjennerup. 1462 får han pant i Gjennerup af MADS PEDERSEN og BUGGE JENSDATTER og 1466 får manden OLUF SOMMER kongeligt gavebrev på Gjennerup. Formodentlig skyldes det hendes død, at OLUF SOMMER i 1468 skænkede en gård i Hørby til Mariager Kloster (for sjælmesse ?). - At hun kan have heddet ANNE formoder jeg, ud fra at OLUF SOMMERs datter fra hans sidste ægteskab, ANNE OLUFSDATTER SOMMER til Løjstrup, efter skik og brug kan være opkaldt efter faderens forrige, afdøde hustru. -

5 D: OLUF CHRISTENSEN SOMMER til Løjstrup, Løjstrup Bisgård, Gennerup og Pigsgård (nævnt 1447-1492).²²⁰

Ifølge Adelsårbogen tog han 1447 tingsvidne, at **Løjstrup Bidstrupgård** havde været ukjært i 60 år i Fru KIRSTEN (FALK)s og hendes forældres tid og aldrig solgt, før HANS ERIKSEN²²¹ solgte den til OLUF SOMMER, og aldrig den var kaldt andet end Bidstrupgård, før den blev kaldt **Skjerne**, da Hr. HENNING PODEBUSK fik Fru KIRSTEN (FALK)." - 1455 beseglede han sammen med (sin svigerfar - se 4 A+5 C) JENS ANDERSEN KANNE til Gjennerup. Gav 1468 en gård i Hørby til Mariager Kloster. Skødede 1485 gods i Karup til forstanderen sammesteds. Beseglede 2/10 1489 til vitterlighed med Hr. DIDRIK FRIIS. Var død 1492. - Gift 1. gang med METTE CHRISTENS DATTER SKRAM (Enhjørning), datter af CHRISTEN ERIKSEN SKRAM til Mattrup (nævnt 1388-1411) og hustru KIRSTEN JESPERSDATTER RAASTED (nævnt 1388). Det var muligvis igennem dette ægteskab, Oluf Sommer havde adkomst til at købe Løjstrup Bidstrupgård, idet hun kan have været enke efter Borgfogeden på **Skjerne**, ERIK JENSEN af Jordbjerg-slægten (besegler tingsvidne 26/8 1423 på Middelsom Herredsting).²²² Oluf Sommers ældste søn, Erik Sommer, kan derfor være født i dette ægteskab og opkaldt efter hendes tidligere mand. Erik Jensen var (måske i ægteskab med en datter af slægten UDSÉN?) far til sælgeren af Løjstrup Bidstrupgård, Hans Eriksen. - Gift 2. før 1455 med N. N. JENSDATTER KANNE (vel død 1468). - Gift 3. med ANNE TIMMESDATTER (ROSENKRANTZ), hvis bror ERIK TIMMESEN i 1496 på hendes vegne indværgede Scaldrup Voldsted med lovhævd. Hun solgte i 1512 for sin store trangs skyld to gårde i Sneer til ERIK STYGGE ROSENKRANTZ til Mattrup. -

Far til ERIK OLUFSEN SOMMER, JENS OLUFSEN SOMMER, CHRISTEN OLUFSEN SOMMER og ANNE OLUFSDATTER SOMMER. - JENS og CHRISTEN var i alt fald helbrødre. - ANNE halvsøster til de andre.

DOKUMENTER til OLUF SOMMER:

a) 1459 27/3: "Først ith widnne aff Galtenherritzting, att OLUFF SOMMER aff Løystrup skøtte SUENDDTT ORM enn gaard i Larbjerg for wederlag. Datum tisdagenn nest efter paaske mcclix." ²²³

b) 1461. OLUF SOMMER tager lovhævd på fire gårde i Karup.²²⁴

c) 1468. OLUF SOMMER af GIENDRUP Skødebrev til Mariager Kloster paa en Gaard i Hørby.²²⁵

d) 1471. OLUF SOMMER tager lovhævd på NØRREGÅRD ved Allindeskoven og på en toft i Ungstrup, Torning Sogn. ("Dette brev gav 1536 anledning til en rettergang imellem den daværende Forstander i Karup, Hr. SØREN, og CHRISTEN SOMMER, en Søn af OLUF SOMMER, om toften i Ungstrup, paa hvilken der i den mellemliggende tid var blevet bygget en gård").

e) 1482. OLUF SOMMER tager Landstingsvidne på de fire gårde i Karup, nemlig: Den gård PEDER JENSEN påbor samt 3 øde gårde: En som ligger østen for Kapellet (det er "Kjelgaard"), endvidere Skøtgaard og Alskovgård, som ligger sønden for bækken (d. e. sønden for Årestrup Å). Forf. bemærker hertil: "Det er den eneste gang, Kapellet i Karup er nævnt. KJELGAARDs Tomt kunne man for 20 år siden (dvs. 1906) endnu påvise lige midt imellem Kapellet's tomt og vandmøllen. Nu er her haveanlæg."

f) 1482. Tingsvidne til OLUF SOMMER, at godset i Karup er hans rette arvegods.

g) 1484 10/2 Borup: "Item ith vidne aff Galtennherritzing, att LAGE PEDERSZØN paa her AXELL LAGESZØNS vegne giorde lagheffd paa Borrup, Riisgaard oc Riisgaards lund, en partt offuer all Amstrup marck, Boxennberge, Eskemosse, enn eng paa Eskildrup marck, en gaard y Esenndrup, huer vijde fuer offuer all Barbiery hede og skou til Esenndrup gaard, ij gaarde y Leerberge, en gaard y Larberg oc kendis inngen att haffue lod heller deel kyerckeen oc OLUFF SOMMER y Grindrup haffue der wdj, ij gaarde y Eeberg, en gaard y Werum, ij gaarde y Hasslom, iij gaarde oc enn øde gaardz eyge y Tebistrup oc ith boell ibidem, kaldis Fuglesang, Tyrsholt, Nesferrj wold oc gaardsted, Nesferrj bredning, marck oc fiske wannd, en eng y Haslumøø, som brugis til Claxholm, oc flere, som y lye er, Kubbefiskegaard oc enn annden fiske gaard ther offuer for oc en fisk gaard, er øde, en fisk gaard vid Randers bro, OWE RAFFN haffuer y lye, ij gaardsted y Brotoffte, iij gaarde oc enn boel y Wordup, Nielstrup mølle fald offuer all Karup heede, Frugerlund oc Karup skouff, iij gaarde y Hallindrup, en gaard y Ruptrup, en gaard y Halling oc ith boell ibidem, enn gaard y Wissing, en gaard y Ersløff. Datum s. Scolastice dag mcdlxxxiiij." ²²⁶

h) 1485 en tingdag giver OLUF SOMMER skøde til stiftelsen Vor Frue Alter i Karup på NØRREGÅRD, som ligger ved Alliedskov og er øde.

Derpå gør sandemænd ret skel imelem Nørregårds, skøtgårds og Alskovgårds Mark (altså Sønderbyen) og Karup Mark.

i) 1485 "Nogle tingdage senere skøder OLUF SOMMER til Hr. ANDERS NIELSEN, Klosterforstander i Karup, alt det gods, han har i Karup. Med disse to breve følger en hel del gamle adkomstbreve, som giver yderligere oplysninger om bemeldte gods." ²²⁷

j) 1486 25/3. Hr. ANDERS NIELSEN giver OLUF SOMMER skøde på 2 gårde i Elsborg og 1 i Højbjerg, hvilke 3 gårde ifølge et stokkenævn udstedt på Lysgårds Herredsting 29/1 1486 var Hr. ANDERS gods, før han blev Klosterforstander i Karup.

k) 1492. OLUF SOMMERS Arvinges Stadfæstelse paa en Gaard i Vendt, han haver givet til Mariager Kloster. ²²⁸

6) NIELS JENSEN SOMMERS TIPTIPOLDEBØRN:

6 A: OLUF JENSEN FRIIS til Gjessinggård, Nørhald Herred, Randers Amt (død 1501).

6 B: BIRGITTE OTTOSDATTER (BØJSTRUP), gift med NIELS GUNDESEN MUNK i Halkjær.

6 C: KIRSTEN OTTOSDATTER (BØJSTRUP), gift med EBBE ANDERSEN ULFELD af Kogsbøl (død 1501).

6 D: ERIK OLUFSEN SOMMER til Gjennerup.- Ældste søn, da han altid nævnes først blandt sine brødre. Kan være opkaldt efter ERIK JENSEN på Skjerne af Jordbjerg-slægten, hvilket forudsætter, at moderen, METTE CHRISTENS DATTER SKRAM, havde været gift med denne inden ægteskabet med Oluf Christensen Sommer. -
DOKUMENTER til ERIK OLUFSEN SOMMER:

a) 1494 10/5: "Først ith breff, att EGGERT WESTENNJ pant setter ERICK SOMMER, CHRISTENN SOMMER oc JENNS SOMMER iij gaarde y Aarup (Houlbjerg Herred) oc vj ortig meell for xx marck mindre ennd iij marck, og y denn sum er lxvij rinnske gyldenn, thett andett er danske penndinge. Datum Randers leuerdagen effter wor herris himmelfars dag." ²²⁹

b) 1496 22/10: "Item ith breff, att ERICK SOMMER y Ginderup oplader her AXELL LAGESZØN alle the breffue, hand haffuer aff EGGERT WESTENNJ paa Aarup oc vj ortig mell etc. Datum Ginderup sancti Seurens aftenn." ²³⁰

6 E: CHRISTEN OLUFSEN SOMMER til Gjennerup (død 1542). Slægtens sidste mand. - Omtaler selv JENS ANDERSEN KANNE som sin morfar. -

DOKUMENTER til CHRISTEN OLUFSEN SOMMER:

a) Ao. 1500 JENS SOMMERS skøde til CHRISTEN SOMER på alt hans arvegods. ²³¹

b) Ao. 1512 "Kong HANSes stadfæstelse på det brev JENS SOMMER gaf CHRISTEN SOMMER på ald hans Arvegods. 1512." ²³²

c) 1514: "CHRISTEN SOMMERS brev, at Bispen har fuldgjort ham på ERIK HVASes vegne for al den tiltale, han havde til ham og Jomfru ANNE hans søster, og alle indførelser. Datum Mdxiiij in crastino sancti Lamberti. - Item 3 CHRISTEN SOMMERS indførende breve på alt ERIK HVASes og hans medarvingers gods udi Saal Sogn m. m. gods under adskillige datum 1514." ²³³

d) 1516. "Tingsvidne, at CHRISTEN SOMMER havde ingen bevis på den halve fjerding jord på Svening Mark, han påklagede, og var klosterets." ²³⁴

e) 1535. "Item CHRESTEN SOMMERSSSEN til Gennerop stævner JENNS FEERRSSLØFF byfoged i Randers for en mølle han lod bygg ved Ørryll Vad og Stiils vang rundt på hans enemærkes grund, som sandemænd har tilsvoret ham, og imod hans lovhævd, at møde i Randers når min Herres nåde tid først kommendes vorder." ²³⁵

f)1535 23/5. Trinitatis Søndag: En skrivelse til Borgmester og Råd i Randers, at "som de skriver min Herres nåde til, hvorledes at CHRISTEN SOMMER, vor Mand og Tjener, har handlet med Prioren i Randers om det Stenhus, at han det ham skal sælge arveligt, hvilket de beklager sig over, at det skal være dem og deres by til stor brøst og skade etc. Da drages dem vel til minde, at sidste gang vi var i Randers, da var samme CHRISTEN SOMMER hos os og beklagede sig, at hans huse og gårde var afbrændt og (at han) ej havde nogetsteds værelse, som han kunne bo i, var derfor af os begærende, at han måtte fange samme stenhus, der udi at have sin værelse til så længe, at han fik andre (ud)veje, hvilket vi da i Eders nærvær tilstedede, at han måtte handle med forne prior (om) at han kunne beholde forne stenhus i et års tid, til så længe, at han kunne fange andre råd, Vi har også tilskrevet både ham og Prior derom, og kunne vi ej forbyde ham samme hus på dette års tid, efter det tilsagn, som vi ham har gjort derpå. Som I også skriver om Eders bys befæstning, da beder Vi Eder, at I lader aldeles dermed bestå og ikke ydermere befæster byen, end som den nu befæstet er. Thi at Vi selv med det allerførste agter at give os tid til byen og da ville føre med os en god Bygningsmester, som skal give Eder god undervisning, så at i ikke skulle gøre Eders kost og tæring til forgæves. Thi vider her efter at rette og lader det ingenlunde." "Breff her om till prioren i Randers Till CHRISTENN SOMMER." ²³⁶

g)1535. En befaling til ERIK BANNER, at denne brevviser, MILTER PERSEN har berettet for Kongen, at CHRISTEN SOMMER taler ham til for noget gods, han tog fra ham, endog han har antvordet ham det igen, og haver stillet PEDER EBBESEN tilfreds på vore vegne for hans halskløsning, og derover deler og plasser ham, at han tager flere godemænd til sig, og kald begge parter i rette for Eder." ²³⁷

h) 1537 Herredagsdom: "Var skicket CHRISTEN PERSEN og havde hidstævnet Os elskelige CHRISTEN SOMMER til Gendrop Vor Mand og Tjener for 80 Lod sølv og 2 øksne, han havde lovet ham i den Almues Opløb, den tid samme Almue lå for Randers. Dertil svarede forne CHRISTEN SOMMER, som sagde og beviste, at han var med at afbrænde forne Os elskelige CHRISTEN SOMMERs gård Gendrop og borttog hans gods, hvilket CHRISTEN PERSEN ikke selv heller sagde "Nej" til. Derpå vorde så for ret sagt, at CHRISTEN PERSEN er pligtig til at holde CHRISTEN SOMMER det løfte, han ham lovet havde og hvad som igenstår af samme øksne og sølv, det bør han at give ham." ²³⁸

i) 1537 11/5 Herredagsdom Ålborg: CHRISTIERN JENSEN i Suldrup imod CHRISTIERN SOMMER. - "Var skicket for (retten) CHRESTIERN JENSEN i "Sindrup" og havde i rette stævnet CHRISTIERN SOMMER i Genderup og tiltalt ham for en broderdel i en gård i Nørbeeg kaldes PIIGS gaardt, som han sagde at være bøndergods og ham (selv) ret arving at være dertil, og fremlagde i retten et TINGSVIDNE af Sønderlyngs Herredting under Guds år 1439, lydende at 8 mænd havde vidnet, at YSIK IENSEN, IES PIIGs søn, med hans faders råd og hans venners samtykke skødede og oplod BERTILL ESBERNSEN og hans søster INGEBORG forne BERTILLs hustru og deres børn en broderdel, som han havde i den gård, som BERTILL nu ibor, liggende i BEEG med hus og jord intet undtaget etc. og ej forne tingsvidne bemeldte at det var bøndergods. Derimod fremlagde forne CHRISTIERN SOMER et brev, som IES KANNE, forne CHRISTIERN SOMERs modher fader, havde udgivet under Guds år 1436, lydende at han havde opladt IES PIIG den gård i BEGG, som han havde i pant af MOGENS PIIG. Item et andet brev som samme IENS KANE havde udgivet, lydende at han vedkendte sig at have oppebåret pendinge og fuldt værdi af forne IES PIIG for det pantebrev og gods, som han havde til pant af forne MOGENS PIIG på en gård, liggende i Nørbeeg. Item det tredje pantebrev lydende at forne MOGENS PIIG havde pantsat ESBERN BERTILSEN i Nørbeeg den gård, han selv udi boede, og en lund liggende på Hviding Mark for 100 lødige mark "udi strale griib" og god mønt. Item det fjerde pantebrev, lydende at forne MOGENS PIIG havde pantsat ESBERN BERTILSEN samme gård for 20 lødige mark, som her i landet gængs og gæve er. Item et tingsvidne, udgivet til Hald Herredsting lydende, at 8 mænd havde vidnet, at IES PIIG, forne ESBERN BERTILSENs moder fader, og BERTIL ESBERNSEN, forne ESBERN BERTILSENs fader, og ESBERN BERTILSEN de havde samme gård i Nørbeeg fri i 40 vintre og mere i deres brugelig pant af fri mænd, så at der gik aldrig enten skat eller leding eller sandemands tov, eller rans-tov, eller nogen bøndertyngsel af i nogen måde. Sammeledes et brev PER ESBERNSEN i Ulstrup, SEUREN ESBERNSEN i Huiding, MATTIS NIELSEN i Viborg, POUELL BUNDE i Ulstrup og BARBRA ESBERNSSDATTER havde udgivet, lydende at de havde oppebåret af forne CHRISTIERN SOMMER 500 mark for forne gård i Nørbeeg og en lund liggende på Hviding Mark og (ej) kendes dem nogen lod eller del ydermere i forne gods efter den dag, og dersom der fandtes nogle breve af deres eller deres medarvingers være samme gods anrørendes, da skulle de være døde og magtesløse. Item et stokkenævn af Sønderlyngs Herredsting, lydende at forne CHRISTIERN SOMMER og hans medarvinger var rette arvinger til forne PIIGS gård i Nørbeeg, og ej de have hørt, der nogle andre arvinger til. Item et andet tingsvidne af Tanum birks ting lydende i lige måde. Item Herredstingsdom lydende at forne CHRISTIERN SOMMER og hans medarvinger var der samme gård og gods tildømt med flere ord, og gav de dem derom i rette på begge sider. Da efter breve, bevisning etc. sagde vi derfor for rette, at findes forne CHRISTIERN SOMMER at være arving til forne gods, da bør han og hans arvinger samme gårde og gods med alle deres rette tilliggelse at nyde, bruge og beholde, fandtes han og ikke at være arving dertil, og det skelligst bevises kan, da nyder og beholder han samme gårde og gods til så længe, de løses ham eller hans arvinger lovligt af efter forne pantebrevs lydelse." ²³⁹

j) 1537 11/5 Viborg: "Var skicket for os BALTZER PEDERSEN på sin broders MILTHER PEDERSENs vegne, og havde i Rette stævnet CHRISTIERN SOMMER og tiltalt ham for han havde grebet hans bror, førnævnte MILTHER, i Randers i frit lejde, og satte ham i stok og jern, og han (Baltzer) med flere hans venner måtte borge ham ud for 100 Mark og VIII øxne før han måtte udkomme, og mente skete dem derudi uret. Dertil svarede CHRISTIERN SOMMER, at forne MILTHER var ikke i den lejde, og beviste med samme lejdebrev, at de

"Cappethener" og hovedsmænd, som ypperst var i den oprør at brænde og røve gode mænds gårde, var undtagne i samme lejde etc. og desuden beviste han, at samme MILTHER var en af dem og en "Cappethener" at brænde hans gård, og da havde BALTZER PEDERSEN og flere med ham lovet forne CHRISTENN SOMMER samme 100 Mark og 8 øxne, og satte i rette, om han ikke burde at have, hvad der ham på denne måde var lovet.

Da efter tiltale etc., var der så påsagt fra Retten, at efterdi forne MILTHER PEDERSEN var påtaget og indsat i ferske gerninger for en "Capethener" at brænde forne CHRISTIERNN SOMMERs gård af, og var så udborget også sagde godt for ham, at fuldgøre og fornøje forne CHRISTIERNN SOMMER forne 100 Mark og VIII øxne, og have det i hans minde under det faldsmål, som derom skikket og gjort er.²⁴⁰

"Capithener" var betegnelse for et medlem af Skipper Clements oprørshær. Den afbrændte gård var Gjennerup.

k) 1538 6/7 (?): CHRISTEN SOMMER til Gjenderup fik stadfæstelse på et pergamentsbrev, udgivet på Sønderlyng Herredsting 1437 13/8, lydende, at 8 mænd havde vidnet, at PEDER LILLE på (JENS) KANES vegne havde med sig inden forne ting 6 uvildige dannemænd til synsmænd, og de vidnede, at de havde overværet, at alle de ålegårde, som er bygget østen fra Flydebro ind i Gudenåen og så vesten fra Flydebro og op til "alffwyn" og så frem op til "Skermx", at alle disse ålegårde er alle uskelligt byggede og skadeligt, så at alle mænd, der hos bor ved samme å, haver fanget stor skade i det, at de flyder deres enge op (= oversvømmer deres enge) til begge lande (= sider af åen), og bør samme ålegårde ej ved magt at blive etc, som samme brev ydermere udviser og indeholder. Datum Ottonie sabbato ante Canuti regis.²⁴¹

6 F: JENS OLUFSEN SOMMER. - Gav år 1500 skøde til CHRISTEN SOMMER på al hans arvegods, som denne fik kongeligt stadfæstet i 1512. - Hvorfor kan ikke siges med bestemthed: Afstod han måske sit adelsskab ?

6 G: ANNE OLUFSDATTER SOMMER til Løstrup (lev. 1540, begr. i Laurbjerg Kirke). - Født i ægteskabet med ANNE TIMMESDATTER (ROSENKRANTZ), som jo overlevede sin mand. Hun er derfor IKKE OPKALDT efter en efter barnefødsel afdød mor og kan derfor formodes at have fået navnet "ANNE" efter sin fars afdøde hustru, der derved formodentlig har heddet "ANNE JENS DATTER KANNE", - 1514 omtales hun som "Jomfru ANNE SOMMER." - Gift tidligst 1514 med CHRISTEN ANDERSEN SANDBERG til Kvelstrup (Skifte 1540).

II: 3: 2. PUGHOLM-slægten:

Behandlet i "Danmarks Adels Aarbog" 1917, s. 501, med et tillæg i "Danmarks Adels Aarbog 1923. Der mangler dog ét slægtsled, nemlig JACOB SOMMER i Pugholm, der må være søn af JESSÆ SOMMER og far til LAURIDS SOMMER i Pugholm. - Slægten var fra begyndelsen hjemmehørende i Lunde Herred. Aksel E. Christensen kendetegner den som "lejevæbnere" i begyndelsen underlagt ridderen Steen Basse.²⁴² - Pugholm og Hwellinge blev 4/5 1459 henlagt fra Norup Sogn i Lunde Herred til Bedeslev Sogn i Skam Herred.

N. N. SOMMER. - Gift med GRETE KNUDSDATTER. Far til:

a) JESSÆ eller JENS SOMMER og JOHANNES SOMMER i Pugholm (død før 8/4 1466). - "Skellig Mand" inden Ørridslev i Otterup Sogn, Lunde Herred, Odense Amt, tilskøder 1435 Hr. **Steen Basse** den arv som var ham tilfalden efter sin moders død **Gretæ Sommers** og hende var tilfalden efter sin moders død **Cecilie Knuds**, og al den arv, som **Jon Styørn** og var tilfalden, som var en hovedgård kaldes **Pugholm**, en gård i Vellinge, Skam Herred m. m.²⁴³ Kalder sig dog 1440 Jens Somer af Pugholm og pantsatte da til **Eggert Christiensen**, man kalder **Frille**, en gård i Vellinge, som hans bror **Per Sommer** havde i værge.²⁴⁴ Kaldes 1451 i et vidne af Skam Herredsting kun Somer i Pwgholm, men i sit sigil Jesse Sommer af Pugehol.²⁴⁵ - 8/4 1466 holdtes sjælemesse for ham. Hans søn:

aa) JACOB (JENSEN) SOMMER i Pugholm var 8/4 1466 til stede, da **Jens Eggertsen**, Odense-bispens official, udjævnede striden mellem Norup Sogn i Lunde Herred og Bedeslev Sogn i Skam Herred om **Hwellinge** og **Pugeholm**. Datoen 8/4 1466 fejredes sjælemessen for "Johannis Sommer", salig ihukommelse, som havde været i Pugholm.²⁴⁶ - Hans søn:

aaa) LAURIDS (JACOBSEN) SOMMER i Pugholm var 1490 dommer i en skovtyverisag og nævnes lige efter Væbneren **Anders Drage** i Kyle, men før de ufri.²⁴⁷

aaaa) Slægtens sidst kendte mand, NIELS LAURIDSEN SOMMER kaldes 1534 kun "beskeden Mand" og gjorde da lovhævd på noget jord på Bederslev Kirkes vegne.²⁴⁸ - Han havde været i Odense-borgmesteren **Mikkel Pedersen Akeleyes** følge. - 1535 fik **Niels Sommer Michel Persen** svend liegde breff.²⁴⁹ - Han havde altså sammen med Mikkel Pedersen Akeleye støttet den fordrevne konge Christian II! - Det er troligt, at han har måttet afstå sit gods, Pugholm som halsløsning. - Hans gravsten i Odense Gråbrødre Kirke - hvor også Mikkel Pedersen Akeleye ligger begravet - bar indskriften: "*Her ligger begravnen Erlig oc Velbyrdig Mand NIELS SOMMER, som døde udi Herrens Anno ..... Then 25 Octobris. Her ligger begravnen Erlige Mand JØRGEN OLSEN som døde vdi Herren Anno 1567, Then 20. Junii med begge theres Hostru, MAREN P. D. som er hensofvet vdi herren Den 14. Jan. Anno 1599.*"²⁵⁰ - Sigvard Mahler Dam omtaler ham således:²⁵¹ "*Omtalte Niels Let var muligvis opkaldt efter sin*

mormoders farfader, Niels Sommer, som var den sidste "store mand" i slægten Sommer, død før 1567 og som ifl. sin gravsten førte "Sommer-våbenet", en liggende halvmåne og 3 stjerner. – Niels Let – som Sigvard Mahler Dam mener, er en søn af Jacob Sørensen Leth og Maren Jørgensdatter Sommer -var 3/2 1606 købmand i Odense, men død 1607, da hans enke, Karen Letsdatter nævnes i skattemandtallet. 10/10 1636 gav Sognepræst ved Odense Frue Kirke Hr. LUDVIG MICHELSEN TISDORPH på sin hustru (MAREN NIELSDATTER)s vegne²⁵² og JACOB NIELSEN på Brokke afkald på arv til BERTEL WICHMANDS enke efter deres salige fader Niels Let og deres salige søster BODIL NIELSDATTER. Karen Letsdatter kaldes ved sin død KAREN JØRGENSEDATTER LET (f. 14/9 1580 i Odense, død 20/12 1679 i Odense).²⁵³ – Jeg ser intet belæg for et slægtsskab mellem Niels Lauridsen Sommer og Maren Jørgensdatter Sommer på den af Mahler Dam skitserede måde. – Enken MAREN P. D. kan i sit andet ægteskab med JØRGEN OLSEN (død 20/6 1567) være mor til en NIELS JØRGENSEN SOMMER – opkaldt efter hendes første mand – som dog på grund af kronologien næppe er identisk med Magister og Sognepræst ved Helliggejst Kirke i København en kort tid fra 1558 Hr. NIELS JØRGENSEN SOMMER.²⁵⁴ – Dog er det muligt, at Sognepræsten ved Odense Hospital og Pårup 1566-1611, Hr. JØRGEN PEDERSEN, kan have ægtet en steddatter af Jørgen Olsen via Maren P. D. ved navn N. N. NIELSDATTER SOMMER (død senest 1670). – JØRGEN OLSEN beboede et hus og bygning i Gråbrødre Stentestræde, ejet af **Knud Kempe**, som han 20/1 1550 fik tilskødet.²⁵⁵

b) PER SOMMER. – 1440 havde han haft en gård i Vellinge i værge for sin bror.

II: 3: 3. ØRSLEV-ODENSE-slægten:

Sognepræst ved Odense Gråbrødre Kirke, Dr. JØRGEN PEDERSEN fra Ørslev, Vends Herred, Odense Amt (f. ca. 1535 i Ørslev, død 28/1 1611) havde virket som præst i Odense Hospital med Pårup fra 1566.²⁵⁶ – Muligvis den *GEORGIUS PETRI MIDELFARDIENSIS* som blev optaget på Københavns Universitet 1558.²⁵⁷ – Gift første gang med N. N. (NIELSDATTER SOMMER?) (død senest 1570). – Gift anden gang 1570 med KAREN MOGENSDATTER (ca. 1551 - 31/10 1604), som blev mor til 3 døtre og en søn. Hun var datter af den borger i Odense MOGENS HANSEN,²⁵⁸ som blev dræbt af **Hans Mule**.²⁵⁹ Hans Mule måtte bekoste Mogens Hansens begravelse og ligsten, som siden befandt sig i Odense Sct. Knuds Kirke med teksten: *"Her ligger begravnen erlig oc fornemme Mand Mogens Hansen Borger y Othense som døde Aar 1561 d. fembte Dag May med sin kiere Datter Karen Mogensdatter Hr. Jørgen Pedersens Hostru i Hospitalet som døde den 31. Oct Ao 1604 i sit Alders 53 Aar."* – Hr. Jørgen lod altså sin anden hustru begrave i svigerfaderens grav i Sct. Knuds Kirke; men selv blev han begravet i Hospitalskirken med følgende gravskrift: *"Her ligger begravet erlig Mand Hr. JØRGEN PEDERSEN fordum Sognepræst til Porup Sogn, som døde 1611 den 28. de Jan. Gud give ham en glædelig Opstandelse Apoc XIV Bæati qvi in Domino moriuntur."*²⁶⁰ Han må have siddet i uskiftet bo efter Karen Mogensdatter, da sønnen, Hans Sommer, først modtager afkald for arv efter hende - Hr. Jørgen må have haft **"Sommer"** som slægtsnavn, da det bæres af alle hane sønner, samt en dattersøn, der var opkaldt efter ham. – Han kan hedde Sommer i egen ret som slægtsnavn og evt.være i slægt med den meget yngre Hr. JØRGEN MADSEN SOMMER i Katrup – men det er også muligt, at han selv har fået navnet ved giftermål første gang med en datter af NIELS LAURIDSEN SOMMER fra Pugholm. Imidlertid er det mærkeligt, at hans første kones navn ikke er bevaret på nogen gravsten. -

Børn af første ægteskab:

a) Hr. LAURIDS JØRGENSEN SOMMER. – Kan være opkaldt efter sin morfars far, Laurids Sommer i Pugholm, fordi morfaderens navn, Niels sommer, ikke var passende, da han havde været modstander af kong Christian III.? - Præst ved Odense Gråbrødre Kirke 1603 -25/8 1613.²⁶¹ - Magister. Han skal have oversat Luthers Bordtaler, men døde før de skulle udgives. — Gift med MAGDALENE JØRGENSEDATTER af Odense Albani (død i Februar1656).-

b) POUL JØRGENSEN SOMMER (d. 1614), der 1590 var gift med en datter af præsten i Dalum og Sanderum, Mag. **Jens Poulsen** og **Maren**, der var **Peder Palladiusses** søsterdatter.²⁶² - Senere ægtede han AGNETE MIKKELSDATTER(død 1607), enke efter Købmand i Odense, NIELS PEDERSEN. -

ba) JØRGEN POULSEN SOMMER var af første ægteskab, da han tilfaldt arv efter MAREN i Dalum.²⁶³ - Jørgen Poulsen Sommers mors søskende var CHRISTEN JENSEN,, barnefødt i Dalum, samt ELISABETH JENSDATTER Hr. POUL OLUFSENS i Dalum, ÆDEL JENSDATTER blev 1595 27/7 g. m. Herredsfoged i Winding Herred PEDER LERCHE. - Jørgen Poulsen Sommer tog 2/5 1614 borgerskab i Odense. Han var "Hutstofferer", men ville ikke tage vare på sit håndværk og fordrev sin tid med "Lediggang, Slemmen og Demmen." Førtes derfor 1619 til tugthuset i København, hvor han indtil videre skulle arbejde.²⁶⁴ Det var **Holger Rosenkrantz**, der skulle besøge dette udført. - - - JØRGEN POULSEN SOMMER er muligvis identisk med JØRGEN POFFUELSEN KRÆMMER i Nørregade Odense (Skifte e. ham 20/4 1654. — Skpr VI fol 294b ff) Hustruen, KAREN NIELSDATTER, kan være datteren af Jørgen Poulsen Sommers stedmoder Agnete Mikkelsdatters første ægteskab med Niels Pedersen således at børn fra to sammenbragte kuld har indgået ægteskab. - - Jørgen Kræmmers og Karen Nielsdatters børn var afdøde SIDSEL JØRGENSEDATTER, g. m. THOMAS (mor til NIELS THOMSEN, TROELS

THOMSEN og METTE THOMASDATTER) og døtrene KAREN JØRGENSEDATTER og MAREN JØRGENSEDATTER, samt sønnerne POUL JØRGENSEN, NIELS JØRGENSEN og MORTEN JØRGENSEN. -

Børn af andet ægteskab med KAREN MOGENSDATTER: – Døtrene omtales som tre i Jacob Madsens Visitatsbog 1590 og nævnes her i den rækkefølge, de er repræsenterede i arveafkald 1615 på arv efter deres mor KAREN SOMMERS til deres bror, Hans Jørgensen Sommer:

c) MAREN JØRGENSEDATTER SOMMER (død 5/9 1603).²⁶⁵ - Gift med JACOB SØRENSEN LET (død 19/8 1622).²⁶⁶ – Rådmand i Odense 1587-1602 og Borgmester 1602-1622. – Søn af borger i Odense SØREN LET (død 19/9 1579. – Begr. i Odense Gråbrødre Kirke) og hustru INGER UNKERSDATTER (død 1592). –

ca) INGER JACOBSDATTER LET (1591-1616).²⁶⁷ – Gift 1611 med Hr. MADJ JENSEN MIDDELFART (1579-1637. – Epitafium i Lund Domkirke), Sognepræst i Vejle og senere Biskop i Lund. – I ”Perlestikkerbogen” hedder det: *”der mester LAURIDS SOMMER udi Othense vaar hen soffvit, kaldede Othense borgere for(ne) mester MADJ fra Weile till Othense at være sogneprest till Graabrødre Sogn. ... Och fick for(ne) m. MADZ sit først gifftermaal udi Othense med en af JACOB LETTIS døtre.”* – Hr. Mads Jensen Middelfart blev således gift med sin forgængers søsterdatter. -

cb) METTE JACOBSDATTER LET (død efter 1661). – Gift med Købmand i Odense HANS PEDERSEN, kaldet LET (død 1645).²⁶⁸ Borger i Odense 19/5 1617. Betalte 100 rdl. for sin svigerfar Jacob Lets begravelse 22/8 1622. Rådmand 1627-1637. -

d) KAREN JØRGENSEDATTER SOMMER (død 29/10 1631). – Gift med JØRGEN ANDERSEN MAND (død 6/3 1610). – Købmand i Odense. –

da) JØRGEN JØRGENSEN MAND (død 19/7 1642). – Købmand i Odense. Aflagde borgered 22/8 1614. – Gift med DORTHE LAURIDSDATTER (død 19/4 1666). – Hun gift anden gang med Overformynder i Odense LAURIDS GAAS (død 1670). –

db) Hr. ANDERS JØRGENSEN MAND (ca. 1573-1654). – Sognepræst i Kerteminde. – Gift første gang med SIDSEL CLAUSDATTER (død 1632), enke efter forgængeren, Hr. HANS PEDERSEN i Kerteminde. – Gift anden gang med ANNE PEDERSDATTER (død 1677). – Enken fik 7/8 1654 i Kerteminde meddelt arveafkald af Sognepræst til Allested og Vejle Hr. **Claus (Nielsen)²⁶⁹ Mand, Jens Jesell** i Vejle, Hr. **Jørgen Nielsen (Sommer)** i Nørre-Nærå, hans bror Hr. **Søren Nielsen (Steenløse)**, Sognepræst på Als, **Hans Hansen**, hans svoger i Svendstrup og på **Karen (Jørgensdatter Let)** sal. **Bertel Wichmands** og **Mette (Jacobsdatter Let)** sal. **Hans Pedersen** (kaldet **Let**)s vegne. -

dc) GJERTRUD JØRGENSEDATTER MAND (død før 26/5 1654). – Gift med Købmand i Odense HANS JØRGENSEN FRIIS (død ca. 1667).

e) ANNE JØRGENSEDATTER SOMMER (begr. 19/4 1630). – Gift med Hr. NIELS OLUFSEN (død 16/4 1647).²⁷⁰ - Sognepræst i Stenløse. - Hr. NIELS OLUFSENS gravsten er bevaret med indskriften: *”Hr NIELS OLUFSEN, Anden Bosiddendis Sognepræst til Stenløse Sogn og første Sogneprest til Stenløse ocFangel Sogne Døde Anno 1647 den 16 April og hans Hustru ANNA JØRGENSEDATTER som døde Anno 1630 den .. April og MARGRETHE JACOBSDATTER som døde Anno d. 27Jan.”* -

ea) Hr. JØRGEN NIELSEN SOMMER eller **STEENLØSE** (ca. 1602- 4/8 1673). – Rektor i Kerteminde 24/3 1630, præst i Nørre-Nærå før 20/9 1642. – Opkaldt efter sin morfar. – 7/8 1654 gav bl. a. Hr. Jørgen Nielsen Sommer i N.-Nærå, hans bror SØREN NIELSEN (STEENLØSE), sognepræst på Als, HANS HANSEN, hans svoger i Svendstrup m. fl. afkald på arv efter deres fætter Hr. ANDERS JØRGENSEN MAND i Kerteminde (f. ca. 1573).²⁷¹ - Gift med MARGRETHE JOHANSDATTER HOFF. – Af børn kendes:

ea) Hr. JOHAN JØRGENSEN SOMMER i Nørre-Nærå 1673-10/11 1686. – Gift med KIRSTINE HANSDATTER HUSUM fra Bogense. Hun var datter af Borgmester i Bogense HANS JØRGENSEN.

ea) Hr. JOHAN JØRGENSEN SOMMER g. 1 m. Hr. ANDERS ANDERSEN FUGL, Præst i Vejlbj, Vends H. - G. 2 m. Magister HANS SEEHUSEN, Præst i Hetland, Christianssand Stift.²⁷² -

ea) Hr. NIELS JØRGENSEN SOMMER i Kierte 1679-3/4 1709.²⁷³ – Gift med sin formands enke. .

ea) Hr. CARSTEN JØRGENSEN SOMMER, Præst i Nørre-Nærå 30/11 1686- 30/4 1688. – Gift med CHRISTENCE HANSDATTER HUSUM. – Ægteskab barnløst. – Hun gift anden gang med eftermanden Hr. JOHAN LUDVIG JOHANSEN STRUCH (død 9/11 1723). –

eb) Hr. SØREN NIELSEN STEENLØSE i Hørup, Als Sønder Herred, Sønderborg-Nordborg Amt. – Sognepræst 1639-ca. 1661. – Gift med MARGRETHE JOHANDATTER MONRAD af Kettinge Præstegård. –

ec) N. N. NIELSDATTER STEENLØSE. – Gift med HANS HANSEN i Svendstrup, Als Nørre Herred, Sønderborg-Nordborg Amt. –

f) HANS JØRGENSEN SOMMER (død før 24/11 1634). – Rådmand i Odense 1615-1631. – Kirkevæрге ved Odense Albani Kirke 1602-17. Oldermænd for købmandslavet 1608-1609. – Havde forpligtet sig og sin hustru til at betale sin fars gæld på 100 rdl. til Gråbrødre Hospital senest Valborgsdag 1613. Gælden blev opsagt 17/1 1631 uden at være betalt. – 1615 var han væрге for sin søstersøn **Jørgen Jørgensen Mand** og dennes søster **Gjertrud Jørgensdatter Mand**. Han opkaldte til Odense Byting sin svoger **Jacob Let**, sin søstersøn **Jørgen Mand** på moderen, **Karen Mands** vegne, og hans søster **Giertrud Mands** – som han begge er væрге for – angående deres krav efter hans moder, **Karen Sommers**. Endvidere gav Jacob Let, samt Jørgen Jørgensen Mand på egne og sin broders Hr. Anders Jørgensen Mand, Sognepræst i Kerteminde, hans vegne, endvidere på sin moders vegne Karen Sl. Jørgen mands, samt på sin søster Giertrud Jørgensdatter Mands vegne afkald, så også **Bertel Wichmand** med fuldmagt af sognepræsten i Stenløse, Hr. **Niels Olufsen**, afkald på arv til Hans Sommer.²⁷⁴ – Nævnt 1/2 1627.²⁷⁵ – 24/11 1634 overdrog Borgmester og Råd i Odense til **Hans Nielsen**, Borgmester i Odense, en byens jord og have, liggende uden for Vesterport for hjørnet til **Jørgen Mands** Bro mellem Rådmand **Jens Mortensens** have på den ene side og **Cornelius von der Amersforts** have på den anden side. Den var tidligere forundt afdøde Rådmand **Hans Sommer** til brug, men han har ikke efterladt sig nogen livsarvinger, og hans rette arvinger har fragået arv og gæld efter ham, hvorfor samme have igen er fri til byen.²⁷⁶ – Gift med ANNE ARNTSDATTER (død ca. 1632). Ægteskab barnløst.²⁷⁷

II: 3: 4. KATTRUP-VOERLADEGAARD-slægten:

MADS PEDERSEN SOMMER. – Selvejergårdmand i Davinde, Åsum Herred, Odense Amt.²⁷⁸

a) Hr. JØRGEN MADSEN SOMMER, Præst i Katstrup, Ørridslev og Tolstrup, Voer Herred, Skanderborg Amt, 1597-1636, g. m. JOHANNE NIELSDATTER BANG.²⁷⁹ – Muligvis den *GEORGIUS MATTHIÆ MEDELFARDENSIS*, som i 1594 blev optaget på Københavns Universitet.²⁸⁰ – 1597 19/11 omtales i et missive til biskoppen i Århus en præst, som er kommen til Katterup, Ørridslev og Tolstrup sogne efter Hr. **Laurids Olufsens** død.²⁸¹ Denne præst har været Hr. Jørgen Madsen Sommer. – Hr. Jørgen Madsen i Katstrup var på skifte 24/8 1630 testamentarisk blevet givet og foræret et jordstykke på Ingestrup Mark efter NIELS JENSEN GRØN Borup og hans hustru KIRSTEN NIELSDATTER med samtykke fra Niels Grøns arvinger i, at jorden skal efterfølge Jørgen Madsen og hans arvinger til evig tid.²⁸² – Bjarne Nørgaard Pedersen har nærmere undersøgt den arvesag herom, der førtes på Voer Herredsting 1679-81. Tilnavnet Sommer forekommer i Lise Lunds: "Forfatteren Poul Martin Møllers anetavle", hvor han og hustru, JOHANNE NIELSDATTER, optræder som ane 80-81.²⁸³ Hustruen angives som datter af NIELS JØRGENSEN BANG, der i 1577 nævnes som selvejer i Katstrup, Voer herred, og denne er vel en søn af selvejer samme sted JØRGEN NIELSEN BANG, der nævnes i 1577. De kilder, hvor jeg har truffet Hr. Jørgen, foretrækker blot at skrive "Jørgen Madsen".

22/7 1681 Voer Herredsting (126):

** hr **Jens Krabbe** i Katstrup stævnedes **Anne Sofie, Jørgen Olufsens**, i Hoved med hendes lovvæрге, **Mads Olufsen** i Torrild, **Johanne Jørgensdatter** i Trustrup med lovvæрге, **Mette Jensdatter** i Katstrup med lovvæрге, **Johanne Olufsdatter** og **Maren Olufsdatter** sst med lovværgen, **Niels Hansen** og **Jørgen Hansen** i Overby, Kirsten Jørgensdatter i Ring med hendes lovvæрге, hr **Niels Jørgensen** sst, hr **Niels Olufsen** i Vissing, hr **Christoffer** i Tønning og hans hustru **Ingeborg Olufsdatter**, hr **Jens Krag** i Engum og hans hustru, **Hans Jonassen** i Elling for syn vidne og æskning angående Engestrup mark, og hernæst fremlagde en varselseddél af Viborg landsting til alle sl hr **Jørgen Madsen**, fordm sognepræst til Katstrup menighed, hans efterladte arvinger for vidner og dom anlangende Engestrup mark, som i hans formands tid har været brugt til Katstrup præstegård, og **Laurids Knudsen** i Borup vidnede, at da hr **Jørgen Madsen** i Katstrup var død, ville hans arvinger lovbyde Engestrup mark, men hr **Ole**, som kom efter ham i kaldet, spurgte **Laurids Knudsens** far **Knud Lassen** i Borup, om marken hørte arvingerne til, og **Laurids Knudsens** far gav ham et pergamentskøde, udgivet af sl **Niels Grøn** til hr **Jørgen Madsen** og hans efterfølgere i kaldet, og efterskrevne, som mindes op til 40 år, vidnede, at så længe, enhver kunne mindes, da har Engestrup mark været brugt til Katstrup præstegård. –

5/8 1681 Voer Herredsting (131): ** hr **Jens Krabbe** i Katstrup stævnedes **Anne Sofie, Jørgen Olufsens**, i Hoved med hendes lovvæрге, **Mette Jensdatter** i Katstrup **Maren Olufsdatter** og **Johanne Olufsdatter** sst med lovvæрге, **Niels Hansen** og **Jørgen Hansen** i Overby, **Kirsten Jørgensdatter** i Ring med hendes lovvæрге, hr **Niels Jørgensen** sst, hr **Niels Olufsen** i Vissing, hr **Christoffer** i Tønning og hans hustru **Ingeborg Olufsdatter**, hr **Hans Krag** i Engum og hans hustru og **Hans Jonassen** i Elling for syn vidner angående Engestrup mark, og efterskrevne, som mindes op til 45 år, vidnede, at der ikke er givet nogen tiende af Engestrup mark, så vidt deraf har været brugt til Katstrup præstegård, eller matrikelskat jordskyld eller andre skatter.

* * hr **Jens Krabbe** til 3. ting fremæskede af **sl hr Jørgen Madsen**, fordem sognepræst til Katstrup Ørridslev og Tolstrup sogne, hans efterladte arvinger, hvis adkomstbreve, nogen af dem kunne have på Engestrup mark.

** hr **Jens Krabbe** fremlagde sit indlæg, at eftersom det bevises med tingsvidne 22/7, at samme Engestrup mark af **sl Niels Grøn** i Borup til hr **Jørgen Madsen** og hans efterkommende præster i Katstrup kald at være givet og skødet, så formener han, at samme jord **bør at efterfølge præstegården, sagen er opsat 6 uger.** –

16/9 1681 Voer Herredsting (139): ** hr **Jens Krabbe** i Katstrup med opsættelse 5/8 fremlagde tingsvidner 22/7 og 5/8 samt genpart af tingsvidne **27/6 1649**, hvori **Hans Jørgensen** i Overby fremæskede af **hr Oluf Nielsen** i Katstrup, hvorledes han er kommet til det skøde, han har på Engestrup mark, hvortil han svarede, at han var kommet lovligt til det, hvortil **hr Niels Jørgensen** i Ring på sine egne og hans sl brødrers børn deres vegne svarede, at da **Jørgen Olufsens** bo blev registreret, er samme breve der taget under forsegling, og fremlagde en genpart af en henfindelsesdom 1/8 1679, hvori er indført et gavebrev og tilsigelse af **sl Niels Grøns** arvinger, at de har bevilget et stykke jord i Engestrup mark, som **Niels Grøn** og hans hustru **Kirsten Nielsdatter** havde foræret deres sognepræst **hr Jørgen Madsen** og hans efterfølgere i kaldet, og han fremlagde et **lovbudsvidne 9/8 1650**, hvor **Hans Jørgensen** i Overby på hans medarvinger, nemlig **hr Christen Nielsen** i Randlev hans hustru **Johanne Jørgensdatters** vegne **hr Ove Lauridsen** i Tønning hans hustru **Kirsten Jørgensdatters** vegne **hr Oluf Nielsen** i Katstrup hans efterleverske **Mette Jørgensdatters** vegne **hr Niels Jørgensen** i Ring **Jørgen Jørgensen** i Skablund **sl hr Mads Jørgensens** bøm og **Hans Jørgensen** på egne vegne **lovbød** Engestrup mark, som hans sl får **hr Jørgen Madsen** havde i brug, og befindes **hr Oluf Nielsen** i levende live at have fået kald og varsel for samme **lovbud**, og det har aldrig været brugt af andre end **sl hr Jørgen Madsens** arvinger, som har været i Katstrup kald, indtil hr **Jens** kom dertil, hvorefter der blev afsagt dom: da jorden er givet til præsterne i Katstrup, bør dem følge hr **Jens Krabbe** og hans efterkommende præster.

aa) Hr. **NIELS JØRGENSEN KATTRUP**, Præst i Ring og Føvling sogne, Gjern Herred, Skanderborg Amt, 1648-1674 (Skifte Tyrsting Herreds Gejstlige 14/3 1692, fol. 5. – Erik Brejl, nr. 3). – Gift med **MAREN JØRGENS DATTER**. – Hun gift anden gang med **PEDER SØRENSEN DYHR** i Sorring, Dallerup Sogn. - Katrin Nørgaard Pedersen tolker et **lovbud** af 22/3 1713, som **Lisbeth Jørgensdatters** brødr søn **Jørgen Eriksen Skrædder** fik tinglæst, da han ville sælge sit selvejerhus samme sted, som **Thomas Murmester** påboede, med varsel til ”*Peder Sørensen Dyhr og hans stedsøn Jørgen Nielsen og Søren Jensen og hans søn Niels Sørensen, alle i Sorring*”, således, at når **Søren Jensens** søn **Niels Sørensen** også skulle have **lovbud**, var det formodentlig, fordi han var søn af **Lisbeth Jørgensdatter**, som må antages at have været **Søren Jensens** første kone. [1]

11/1 1678 Voer Herredsting (257):

** hr **Niels Jørgensen** i Ring stævnedes **Mikkel Pedersen** i Grumstrup for vidne og hr **Christian Zidsker** i Katstrup samt **Envold Christensen** i Tammestrup, herredsfoged i Voer herred, for samme vidne, og **Jørgen Olufsen** i Hoved vidnede, at da herredsfogden var i Katstrup med **hr Niels Jørgensen** i Ring for at gøre ham udlæg for en fordring, da tilbød **hr Christian** dem at gøre udlæg i de bedste varer i boet, eftersom han ej var ved penge, hvortil herredsfogden svarede, at han begærede ingen udlæg, eftersom der var gjort forbud af **Mikkel Pedersen** på regimentskriverens vegne, førend ryttermundering var først udgjort for den bondegård der i byen, som **hr Christian** holder rytter af, og da begærede **hr Niels Jørgensen**, at ham enten måtte ske udlæg, eller også få skrevet på dommen, af hvad årsag ingen udlæg blev gjort, hvilket blev skrevet på dommen.

aaa) Hr. **NIELS NIELSEN BANG** (1649-12/2 1712). Sognepræst i Nim og Unnerup, Nim Herred, Skanderborg Amt 1681-12/2 1712. –

aab) **JØRGEN NIELSEN** i Sorring, Dallerup Sogn, Gjern Herred, Skanderborg Amt (død 1699). Selvejergårdmand. – Gift med **ANNE ANDERS DATTER**. – Han havde købt gården i 1673 af afdøde Kaptajn **Jens Rasmussens** arvinger: **22/11 1673** **Jørgen Nielsen** i Sorring. hr **Søren Jensen** i Egtved fremlagde en fuldmagt dateret **Kolding 18/8 1669** **Iver** og **Jens Pedersen Munk** mag **Hans Husved** på **Mette Pedersdatter Munks** vegne **Christian** ..... general strandinspektør på **Kirsten** og **Inger Pedersdatter Munks** vegne hr **Søren Jensen** i Egtved på **Else** og **Lisbet Pedersdatter Munks** vegne giver **Søren Jensen** fuldmagt til at sælge deres arveparter efter deres sl far **Peder Iversen Munk**, fordem sognepræst til Egtved sogn, og **Søren Jensen** på hustru **Karen Pedersdatter** og øvrige til **Jørgen Nielsen** og hustru **Anne Andersdatter** i Sorring den selvejergård i Sorring, som sl **Niels Rasmussen** påboede, og **Jørgen Nielsen** besidder #5 (**Jørgen Nielsen**)²⁸⁴ – **19/9 1674**: **Søren Albretsen** i Dallerup. **Niels Pedersen** i Møllerup på hustru **Maren Pedersdatters** vegne og hans hustrus søster **Anne Pedersdatter** i Elsted hendes vegne (i marginen **Jørgen Nielsen** i Sorring på hustru **Anne Andersdatters** vegne) **Jens Andersen** i Møllerup på egne vegne og faster **Else Nielsdatters** vegne sst **Knud Jespersen** i Tovstrup på hustru **Inger Andersdatters** vegne **Jens Rasmussen** i Overgård i Låsby på hustru **Anne Andersdatters** vegne **Laurids Pedersen** i Sinding på børns vegne **Envold Andersen** i Ebstrup på egne vegne solgte til **Søren Albretsen** og hans fæstemø **Anne Nielsdatter** deres gård i Dallerup, **Jens Sørensen** påboer, som de arvede efter sl **Mette Nielsdatter**, som boede og døde i Tovstrup #3 (**Søren Albretsen** og **Johanne Nielsdatter**). – **12/5 1697** på Gjern Herredsting: ”**Laurids Pedersen Sommer** borger i Skanderborg (begr. 20/11 1724 fra Toustrup i Dallerup, Gjern Herred, Skanderborg Amt) stævnedes **Jørgen Nielsen** i Sorring for 5 rdl gæld, hvorimod **Jørgen Nielsen** fremlagde regnskab for det, **Laurids Pedersen** havde fået af ham, og som han mener bør afkortes i de 5 rdl. dom: den indstævnedes sag optages til doms, og **Jørgen Nielsen** bør søge modparten ved hans værneting for hans krav.” – **12/3**

1698: Et skøde. Jørgen Nielsen i Sorring og hustru Anne Andersdatter skøder til datter Maren Jørgensdatter og Peder Andersen fra Hår i Hallum sogn deres selvejergård i Sorring – **18/5 1698** på Gjern Herredsting: Jørgen Nielsen af Sorring på egne vegne stævnedes Envold Rasmussen af Kalbygård og Morten Albretsen i Låsby og lovbød 1. ting hans påboende selvejer bondegård med 3 gadehuse, og fremviste sin broders attest Niels Nielsen Bang sognepræst til Nim Underup, som var varslet gestændig.²⁸⁵ – **2/11 1698:** ”Jørgen Nielsen i Sorring og hans hustru solgte og skødede til deres svoger Peder Andersen og hans fæstemø deres datter Maren Jørgensdatter deres påboende selvejer bondegård i Sorring.”- **9/11 1698:** ”Jørgen Nielsen af Sorring stævnedes Laurids Pedersen Sommer i Tovstrup Anders Lauridsen i Sorring og Niels Andersen sst for dom angående gæld efter regnskab, som fremlægges.” - **17/5 1699:** ”regimentskriver Møller stævnedes Peder Andersen i Sorring for dom for urigtig angivet klage. navng vidnede, at de 27/4 var i sl Jørgen Nielsens hus i Sorring for at registrere hans fattige midler i overværelse af hans bror hr Niels Nielsen Bang, og da tilbød regimentskriverens fuldmægtig Peder Andersen i Sorring at tage boets midler i forvaring til 30.dagen, da skiftet kunne blive holdt, og ligeledes den fattige blinde kone, eftersom han havde hendes datter til ægte, hvortil han svarede, at han ingenlunde ville have med hende eller boet at bestille, og derefter blev en fremmed Lambert Nikolaj formået dertil. navng vidnede, at en halvkiste, som var i huset, da den sl mand blev berettet, fandt de i Peder Andersens hus. Peder Andersens skriftlige klage dateret 2/5 fremlægges. Peder Andersens hustru vidnede, at hendes sl får før hans død forærede hende kisten. opsat 14 dage.”- **8/12 1700:** Peder Christoffersen af Sorring lod afhjemle syn på det hus i Sorring, Jørgen Nielsen iboede og fradøde.” – **27/4 1707** (Tb. 293):” Regimentsskriver Holmer på Peder Christoffersens vegne i Sorring lod afhjemle syn på hans iboende hus, som sl Jørgen Nielsen og hans blinde kone Anne Andersdatter har undtaget, da de afstod deres selvejergård til deres svigersøn Peder Andersen, som meget ubesindigt for lidt hjælp af kassen overlod selvejergården til KM. navng vidnede, at huset var ganske øde, da Peder Christoffersen fæstede det, og han betalte selv for reparationen, men de vidste ikke, om han havde købt træet dertil eller hentet det i nærmeste skov for intet”. - **6/7 1707** (Tb. 308): ”Peder Christoffersen af Sorring efter opsættelse begærede dom, hvorimod på enken Anne Andersdatters vegne Laurids Pedersen af Tovstrup fremlagde den kontrakt mellem sl Jørgen Nielsen og Peder Andersen, da han selv ejede gården og afstod den, **dateret 27/10 1698**, angående det hus, pottemageren nu iboer, som blev taget fra gården til Jørgen Nielsen og hans hustrus beboelse deres livstid, og da han er død, er den blinde enke flyttet til sin svigersøn Peder Andersen, og ville leje hendes hus ud, men trods det har pottemageren fået fæstebrev fra sessionen derpå. Sagen blev opsat 8 dage”. -

aaba) MAREN JØRGENDATTER af Sorring. – Gift 19/3 1699 i Dallerup Kirke med PEDER ANDERSEN i Sorring, Dallerup Sogn. -

aac??) Måske var CHRISTEN NIELSEN SOMMER i (Lille-) Gedved, Tolstrup sogn, Voer Herred, Skanderborg Amt (Skifte 24/11 1701 Skanderborg Ryttergods, fol. 56. – Erik Brejl, nr. 539) hans slægtning, da Tolstrup jo er annexsogn til Kattrup? – 1/5 1696 var han formynder for Jens Nielsens børn. – Han var gift med ANNE JENSDATTER, hvis bror PEDER JENSEN i (Lille-) Gedved 24/11 1701 var børnenes værge.

aaca??) JOHANNE CHRISTENDATTER (SOMMER) (f. ca. 1675), gift med NIELS HANSEN i (Lille-) Gedved. –

aacb??) JENS CHRISTENSEN SOMMER i Hornborg (f. ca. 1684, begr. 27/2 1765 i Hornborg, ”85 år gammel.” – Skifte 22/2 1765 Bjerregård Gods, s. 460. – Erik Brejl, nr. 138). – formentlig Dragon og derpå fæster fra 4/3 1709 af en halvgård i Hornborg u. Skanderborg Rytterdistrikt, siden u. Bjerregård Gods. – Gift første gang med N. N. (begr. 3/3 1717 i Hornborg). – Gift anden gang med ANNE MORTENDATTER fra Åle. –

aacba??) ANNE JENSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1712). – Gift med CHRISTEN HALLE i Løvet på Matstrup Gods. –

aacbb??) ANNE JENSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1720). – Gift med NIELS LAURIDSEN OVERGAARD i Underup på Urup Gods. –

aacbc??) CHRISTEN JENSEN SOMMER i Hornborg (f. ca. 1729). –

aacbd??) NIELS JENSEN SOMMER i Vrønding (Skifte 7/8 1761 Bjerregård Gods, s. 363. – Erik Brejl, nr. 108). – Gift første gang med ELSE MARGRETHE CHRISTENDATTER (Skifte 24/3 1760 Bjerregård Gods, s. 292. – Erik Brejl, nr. 88). - Gift anden gang med BIRTHE PEDERSDATTER, steddatter af **Peder Pedersen** i Torp. – Hun gift anden gang med ANDERS NIELSEN af Hviring. –

aacbda??) KIRSTEN NIELSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1755). –

aacbdb??) ANNE NIELSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1757). –

aacbdc??) PEDER NIELSEN SOMMER (f. ca. 1761). –

aacbe??) KIRSTEN JENSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1744, Skifte 13/3 1778 Bjerregård Gods, s. 629. – Erik Brejl, nr. 192). – Gift med CHRISTEN SØRENSEN i Hvirring (Skifte 16/2 1790 Bjerregård Gods, s. 282. – Erik Brejl, nr. 257). -

aacbf??) SØREN JENSEN SOMMER (f. ca. 1747). -

aacc??) KIRSTEN CHRISTENSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1687). –

aacd??) MAREN CHRISTENSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1689). –

aace??) NIELS CHRISTENSEN SOMMER (f. ca. 1690). –

aacf??) og lille MAREN CHRISTENSDATTER (SOMMER) (f. ca. 1695). –

aad??) JENS NIELSEN i (Lille-) Gedved, Tolstrup Sogn, Voer Herred, Skanderborg Amt (Skifte 1/5 1696 Skanderborg Rytterdistrikt, fol. 118. – Erik Brejl, nr. 363). – Gift med ANNE JØRGENSDATTER (Skifte 13/5 1700 Skanderborg Rytterdistrikt, fol. 378. – Erik Brejl, nr. 486), hvis lavværge var **Jørgen Thomsen** i Tolstrup. – Hendes brødre var **Thomas Jørgensen** i Gedved og **Anders Jørgensen**. Anders Jørgensen overtog fæstet.

aada??) JØRGEN JENSEN (f. ca. 1691). –

aadb??) KAREN JENSDATTER (f. ca. 1695/96, Skifte 23/12 1710 Skanderborg Rytterdistrikt, fol. 355. – Erik Brejl, nr. 823). -

ab) HANS JØRGENSEN BANG (død før 1673) selvejer i Kattrup, der forekommer i nævnte anetavle. – Voer Herreds Tingbog 16/9 1681 (fol. 139): ******* ”**hr Jens Krabbe** i Kattrup med opsættelse 5/8 fremlagde tingsvidner 22/7 og 5/8 samt genpart af **tingsvidne 27/6 1649**, hvori **Hans Jørgensen** i Overby fremæskede af **hr Oluf Nielsen** i Kattrup, hvorledes han er kommet til det skøde, han har på Engestrup mark, hvortil han svarede, at han var kommet lovligt til det, hvortil **hr Niels Jørgensen** i Ring på sine egne og hans si brødres børn deres vegne svarede, at da **Jørgen Olufsens** bo blev registreret, er samme breve der taget under forsegling, og fremlagde en genpart af en **henfindelsesdom 1/8 1679**, hvori er indført et gavebrev og tilsigelse af **sl Niels Grøns arvinger**, at de har bevilget et stykke jord i Engestrup mark, som **Niels Grøn** og hans hustru **Kirsten Nielsdatter** havde foræret deres sognepræst **hr Jørgen Madsen** og hans efterfølgere i kaldet, og han fremlagde et **lovbudsvidne 9/8 1650**, hvor **Hans Jørgensen** i Overby på hans medarvinger, nemlig **hr Christen Nielsen** i Randlev hans hustru **Johanne Jørgensdatters** vegne **hr Ove Lauridsen** i Tønning hans hustru **Kirsten Jørgensdatters** vegne **hr Oluf Nielsen** i Kattrup hans efterleverske **Mette Jørgensdatters** vegne **hr Niels Jørgensen** i Ring **Jørgen Jørgensen** i Skablund **sl hr Mads Jørgensens** børn og **Hans Jørgensen** på egne vegne lovbud Engestrup mark, som hans sl far **hr Jørgen Madsen** havde i brug, og befindes **hr Oluf Nielsen** i levende live at have fået kald og varsel for samme lovbud, og det har aldrig været brugt af andre end sl **hr Jørgen Madsens** arvinger, som har været i Kattrup kald, indtil hr Jens kom dertil, hvorefter der blev afsagt dom: da jorden er givet til præsterne i Kattrup, bør dem følge **hr Jens Krabbe** og hans efterkommende præster.” -

ac) MADS JØRGENSEN (SOMMER) (død i december 1639), der 1620 7/1 anbefaledes til optagelse i Sorø Skole og blev optaget 1/5 1622.²⁸⁶ Under navnet “MATTHIAS GOORGII KATTERUP” blev 1634 efter Hr. **Holger Gabrielsen**, der flyttede til Hylke, Sognepræst i Stouby og Hornum, Bjerre Herred, Vejle Amt, hvor han boede i Gammelby.²⁸⁷ – Hr. **Holger Gabrielsen** (f. ca. 1585 på Egebjerggård i Hansted, død 1641)²⁸⁸ studerede 1605/06 ved Københavns Universitet og i Wittenberg 1608, blev Sognepræst i Hylke 1612-32, 1632-34 i Stouby og Hornum og 1634 atter præst i Hylke, Voer Herred, Skanderborg Amt. – Hr. Mads i Gammelby må have ægtet en datter af Hr. Holger Gabrielsen eftersom datteren, Anne Madsdatter Sommer i Engom, kalder **Lene Holgersdatters** mand, **Hans Olufsen Nysted**, sin svoger. – Gift med MARGRETHE HOLGERSDATTER af Gammelby Præstegård, Stouby Sogn (ca. 1615-1690, død i Horsens og begr. 12/9 1690). – Hun gift anden gang med Hr. HENRIK JØRGENSEN DYSTRUP (ca. 1610-1649), Sognepræst i Stouby og Hornum. Han ordineredes 18/6 1640 til Skibspræst.²⁸⁹ – I Margrethe Holgersdatters andet ægteskab fødtes en datter: SILCHE HENRICHSDATTER (død 1698), gift o. 1675 med CLEMEN SØRENSEN i Neder Vrønding, Tamdrup Sogn, Nim Herred, Skanderborg Amt (ca. 1635-1729, begr. 13/2 i Tamdrup). Clemens Sørensens moder i Neder Vrønding (f. ca. 1603, begr. 3/6 1701 i Tamdrup). Clemens Sørensen i Neder Vrønding fik 1683 Dom. Lætare ved hjemmedåb kristnet et barn JOHANNES NB efter JOHAN SOMMER opkaldet. (Opslag 158). – Horsens Bys Tingbog 2/3 1675 har: ”*Erlig og Velagte Ungkarl CHRISTOPHER HENRICHSEN DYSTRUP, på hans vegne var skikket Ærlig, Velagt og Forstandige Mand IFUER ANDERSEN, Borger og Indvåner her ibm. Som Esket. For Domb fremstoed forne Ifuer Andersen og på bemte CHRISTOPHER HENRICHSEN DYSTRUP hans Vegne begierde af Borgerskabet, som tilstede vaar, at de vilde give og meddele et sandfærdigt Vidensbyrd og Kundskab hvorledes det er vitterligt, at han er født og båren, og af hvad Forældre på Fæderne og Møderne Side. Så fremstod for domb 24 ærlige, trofaste og forstandige Dannemænd nemlig (osv). Samtlige forskrevne 24 Dannemænd ... vandt og kundgjorde, at forn: CHRISTOPHER HENRICHSEN DYSTRUP er barnfødt udi Gammelbye Præstegaard, her for Horsens liggendes .... Hans Fader var Hæderlig og Vellærde Mand nu Salig Hr. HENRICH JØRGENSEN DYSTRUP, fordumb Sognepræst til Stouby og Hornum Sogne som boede*

og døde i forne Gammelbye Præstegaard, hans Moder er den Erlig, Dyderig og Meget Gudelskende Matrone MARGRETHE HOLGERSDATTER, som her udi Horsens er bosiddendes og udi nogle Aar været haver, så ingen med Sandfærdighed kan sige ham andet på end det som ærligt og oprigtigt er udi alle måder. Det samme vandt og tilstod den ganske del af Borgerskabet, som i dag ved Tinget til stede var, hvorefter bemeldte IFVER ANDERSEN på forne CHRISTOPHER HENRICHSEN DYSTRUPS Vegne var Tingsvinde begierendes". - Også nedennævnte ERICH HENRICHSEN på Vedøe (27/9 1640-1/2 1704), der kaldes "svoger" til Hr. Jens Jensen Krag i Engom, kan være søn af Hr. Henrik Jørgensen Dystrup og hustru Margrethe Holgersdatter som påpeget 15/2 2020 af Mona Skov Jensen.²⁹⁰ - ERIK HENRIKSEN af Vedøe gør testamente 30/1 1704, der bliver kongeligt konfirmeret 19/2 1704. - Heri nævnes "hans eneste søster", JOHANNE HENRIKSDATTER, "som han allerede har gjort meget for", der skal have 1000 slettedaler i kroner. - Udtrykket "eneste søster" kan betyde, at de andre søstre er døde før 1704. -

En JOHANNE HENRIKSDATTER i Horsens (begr. 1/7 1717 fra Horsens i Vor Frelsers Kirke) oprettede 19/7 1695 en forskrivelse med sin mand, "Medtjener i Horsens" LAURIDS JENSEN FOGH (død 30/12 1728 og begr. i Horsens Vor Frelsers Kirke). - Den fik kgl. konfirmation 10/8 1695. - De havde ingen børn. - 9/4 1717 gjorde Kapellan i Horsens LAURIDS JENSEN FOGH og hustru JOHANNE HENRIKSDATTER testamente, da de ingen børn havde. - 23/8 1718 gjorde "Medtjener i Ordet" i Horsens LAURIDS JENSEN FOGH testamente med sin (nye) hustru REGITZE SOFIE LETH. - Det fik kgl. konfirmation 17/9 1718. -

aca) ANNA MADSDATTER SOMMERS. - En indførsel i Engom Kirkebog, der er den eneste i kirkebogen fra krigsåret 1660: "10 Maj, 1660 waar mit Troloufuelse i Randløf Prestegaard med Erliug och Gudfryctig Pige ANNA MADSDATTER SOMMERS 17 Junij 1660 waar woress Brølup i Randløf Præstegaard. Gud gifve Lyche och Velsignelse. B. Fahlecamp."²⁹¹ - Pastor BERNT BERNTSEN FAHLENCAMP i Engom og Hedensted (død 1674) havde haft en bror, Hr. JENS BERNTSEN FAHLENCAMP i Øster-Nykirke, som 6/8 1659 var blevet myrdet eller pint til døde af polakkerne,²⁹² hvorved han efterlod sine i forvejen nedgravne kostbarheder til Nationalmuseet.²⁹³ Naturligt nok følte Hr. Bernt sig derfor ikke tryk i sit hjemsoqn. Faktisk er Engom Kirkebog ikke ført mellem 17/3 1659 og "Tredie Pinsedag 24. Maj", hvilken dag indtraf i 1670. Bernt Fahlecamp beskriver tilstanden efter hjemkomsten til sit kald således²⁹⁴: "1660 er alle uden VII Halvgaarde i denne Fejdetid afbrændt, nederbrudt og ganske øde". -

25/7 1675 stod Anne Madsdatter Sommers bryllup med Fahlecamp's efterfølger Hr. JENS JENSEN KRAG. De udsteder 17/12 1696 i Engom²⁹⁵ en forskrivelse om, at den længstlevende må sidde i uskiftet bo, da de ikke efterlader sig livsarvinger. Vidner er deres kære "Svogre" Sr. ERICH HENRICHSEN på Vedøe²⁹⁶ og hæderlig og vellærde Hr. HANS OLUFSEN (NYSTED), Sognepræst til Løsning og Qvorning.²⁹⁷ (Se u. II: 3: 6.). - Anna Sommer dør 9/6 1703. Hendes bomærke findes under forskrivelsen af 1696 og viser et af to pile gennemboret hjerte.

acb) "ANNE MADSDATTER SOMMERS". - Gift med Hr. JACOB MADSEN LUND (død 29/9 1678. - Epitafium i Flemløse Kirke). - Var ssv. den KIRSTEN MADSDATTER, der blev gift første gang efter 7/10 1659 med Sognepræst i Flemløse, Båg Herred, Odense Amt, Hr. GREGERS PEDERSEN ELYSIN (1607-22/8 1668) og gift anden gang med eftermanden i embedet, Hr. JACOB MADSEN LUND.

acc) JOHAN MADSEN SOMMER i Underup, Nim Herred. -1672-1681: JOHAN SOMMER i Nim, Nim Herred (ca. 1636-1681, begr. 28/3 i Nim, 45 år). - 13/10 1671 var han Fuldmægtig på "de von Sprechelseners Gods af Hamborg" (= Dronningborg).²⁹⁸ 1673 boede han i Unnerup. - Gift 2/6 1672 i Nim Kirke med MAREN SØRENSDATTER (Død i Hoved. - Skifte 5/4 1729 Skanderborg Rytterdistrikt, fol. 234. - Erik Brejl, nr. 1400). - Forældre til bl. a. SØREN JOHANSEN SOMMER i Århus (Se der). Nim Kirkebog er kun bevaret ved Lengnicks Kirkebogsuddrag. - Omtales 20/8 1688 på Randers Byting som "Johan Sommer, forrige Forvalter på Dronningborg". - Blev gift 2/6 1672 i Nim, Nim Herred, Skanderborg Amt, hvor de boede endnu i 1679 med MAREN SØRENSDATTER, kaldet SOMMER, som døde i Hoved, Ørridslev Sogn, 1729 (Skifte 5/4 1729 Skanderborg Rytterdistrikt, fol. 234 (Opslag 205). - Erik Brejl, nr. 1400). - 29/4 1685 på Randers Byting: "Markvard Eggers på salig Johan Sommers hustru, Maren Sørensdatter hendes vegne, fordrede dom over Henrik von Hatten KM tolder i Randers for 100 sletdaler, som han skal være hende skyldig, som er for 50 tønder rug, som han af hende har bekommet, og fremlagde en dom af Støvring herredsting 10/4 sidst afvigte, hvor sagen blev henvist til Maren Sørensdatters værning, og derefter fremlagde et skriftligt indlæg, hvorimod Henrik von Hatten fremlagde et bevis fra Peder von Sprechelsen, at betalingen for omtalte 50 tønder rug, som tolderen skulle forhandle for Maren Sørensdatter, skulle tilstilles ham som betaling for resterende KM kontributioner, hvorefter blev afsagt dom, at Henrik von Hatten bør at gøre den anstalt, at Maren Sørensdatter bekommer hendes betaling, som er 100 sletdaler, såfremt han ikke selv vil stå til rette derfor." - Hendes børn var:

acca) HENRIK JOHANSEN SOMMER i Underup (begr. 25/5 1749 fra Torp i Underup). -

accb) SØREN JOHANSEN SOMMER i Århus (født i Randers). - Kornhandler. - Tog borgerskab i Århus 14/12 1711. -

acce) MARGRETHE JOHANSDATTER SOMMER, gift med Avlsmand RASMUS JENSEN BINDEBALLE i Horsens (Skifte Horsens Købstad 4/2 1737, fol. 588 b. – Erik Brejl, nr. 818). –

accba) JOHAN RASMUSSEN BINDEBALLE i Rotterdam, Holland. –

accbb) JENS RASMUSSEN BINDEBALLE. – Tjente 1737 på Skerrildgård. –

accbc) METTE RASMUSDATTER BINDEBALLE. – 1737 i Hem, Vorladegård Sogn. –

accbd) MAREN RASMUSDATTER BINDEBALLE i Amsterdam, Holland. -

accd) SIDSEL JOHANSDATTER SOMMER, enke efter MIKKEL ANDERSEN i Underup. Mor til:

accda) MAREN MIKKELSDATTER (Skifte Skanderborg Ryttergods 12/8 1730. – Erik Brejl, nr. 1446), gift med NIELS FRANDSEN i Davding og mor til:

accdaa) SIDSEL NIELSDATTER (f. 1729)

accdb) og til ABELONE MIKKELSDATTER (f. ca. 1709) – Hun blev gift med JENS NIELSEN, Træskomand i Underup (ca. 1700-1755, begr 16/3 i Unnerup. -.Skifte 3/5 1755 Hansted Hospital, fol. 188. – Erik Brejl, nr. 179).

Desuden arvede ANNE MARGRETHE MARCUSDATTER, gift med RASMUS SØRENSEN i Hoved (ca. 1679-1757, begr. 26/1 på Kattrup Kirkegård). -

ad) METTE JØRGENDATTER HAMMER, gift med to af Hr. Jørgens efter mænd i Kattrup, Ørridslev og Tolstrup, nemlig 1636-50 Hr. OLE NIELSEN KROGSTRUP, tidligere hører i Horsens, og 1650-69 Hr. JENS JENSEN HOLMBOE (Skifte 4/3 1672). –

Mette Jørgensdatter Sommers børn nævnes alle i et vidne fra Voer Herredsting **15/1 1675**, fol. 234: **** ”Peder Olufsen** i Kattrup på **hr Christians** vegne til 4.ting fremæskede **Mette Jørgensdatter Hammers** og hendes børn, nemlig **hr Niels Olufsen** i Vissing **Jørgen Olufsen** i Hoved **Mads Olufsen** og **Peder Olufsen** i Kattrup **Ingeborg Olufsdatter** i Tåning **Johanne Olufsdatter** og **Maren Olufsdatter** med deres lovværger, om de har ved arv eller køb nogen rettighed i den bondegård i Kattrup, som han sig af **Jørgen Jensen** i Holm har tilforhandlet, og til 4. ting lovbød samme bondegård, hvilket skete med fuldmagt af **hr Christian Zidsker** til hans svoger **Peder Olufsen**. varsel til **hr Niels Olufsen** i Vissing **Ingeborg** og **Maren Olufsdatter** i Tåning **Jørgen Olufsen** i Hoved **Johanne Olufsdatter** i Skanderborg med lovværge **Mads Olufsen** og **Peder Olufsen** i Kattrup og deres mor **Mette Jørgensdatter Hammers** med lovværge, dertil svarede bemeldte **Mads Olufsen** af Kattrup, at han i samme bondegård har tilforhandlet sig af sl **hr Mads Jørgensens** arvinger, nemlig **hr Jacob Madsen** i Fyn og **Anne Madsdatter** i Engum deres fædrene part, som næstkommende fredag skal bevises.” –

Voer Herredsting **22/1 1675** (238): **** Jørgen Olufsen** i Hoved fremlagde en fuldmagt, hvori underskrevne bekender, at da deres bror og fastersøn **Mads Olufsen** har betalt den part, som de arveligt er tilfaldet efter deres sl far i den bondegård, så giver de deres bror **Jørgen Olufsen** i Hoved fuldmagt til at lovbyde og skøde **Mads Olufsen** al den part, som de er tilfaldet, **Engum 4/1 1 1674 Anne Madsdatter**, sl **hr Berends** i Engum, på mine egne og søster **Anne Madsdatter Sommers**, sl **hr Berends**, i Engum vores vegne stadfæster **Jacob Madsen Lund**, hvorefter **Jørgen Olufsen** lovbød fornævnte arveparter, varsel til **Margrete Holgersdatter** i Horsens og hendes bøm **Anders Holgersen** i Ørskov **hr Christian Zidsker** i Kattrup og **Jørgen Jensen** i Holm.

** Mads Olufsen i Kattrup et skøde. **Jørgen Olufsen** i Hoved fremlagde sin fuldmagt og i hånd tog sin bror **Mads Olufsen** og solgte og skødede fra **hr Jacob Madsen Lund** og **Anne Madsdatter Sommers** al den arvelod og part, som de kunne være arveligt tilfaldet efter deres sl far **hr Mads Jørgensen** af Gammelby i den selvejer bondegård i Kattrup, som sl **hr Jørgen Madsen** tilhørte.

ada) JØRGEN OLUFSEN (død 1681), gårdmand i Hoved, Ørridslev Sogn, Skovfoged over Lund Skov, samt rovmorder. – 22/1 1675 på Voer Herredsting: **”Jørgen Olufsen** i Hoved fremlagde en fuldmagt, hvori underskrevne bekender, at da deres bror og fastersøn **Mads Olufsen** har betalt den part, som de arveligt er tilfaldet efter deres sl far i den bondegård, så giver de deres bror **Jørgen Olufsen** i Hoved fuldmagt til at lovbyde og skøde **Mads Olufsen** al den part, som de er tilfaldet, **Engum 4/11 1674 Anne Madsdatter**, sl **hr Berends** i Engum, på mine egne og søster **Anne Madsdatter Sommers**, sl **hr Berends**, i Engum vores vegne stadfæster **Jacob Madsen Lund**, hvorefter **Jørgen Olufsen** lovbød fornævnte arveparter. varsel til **Margrete Holgersdatter** i Horsens og hendes børn **Anders Holgersen** i Ørskov **hr Christian Zidsker** i Kattrup og **Jørgen Jensen** i Holm.” - **”Mads Olufsen** i Kattrup et skøde. **Jørgen Olufsen** i Hoved fremlagde sin fuldmagt og i hånd

tog sin bror Mads Olufsen og solgte og skødede fra hr **Jacob Madsen Lund** og **Anne Madsdatter Sommers** al den arvelod og part, som de kunne være arveligt tilfaldet efter deres sl far **hr Mads Jørgensen** af Gammelby i den selvejer bondegård i Katstrup, som sl **hr Jørgen Madsen** tilhørte.”²⁹⁹ – Gift med ANNE SOFIE JONASDATTER, datter af Herredsfoged i Voer Herred **Jonas Hansen** i Elling. -

adb) Hr. NIELS OLUFSEN KATTRUP eller SKIPPER, Præst i Sønder-Vissing og Voerladegård, Tyrsting Herred, Skanderborg Amt, 1662-1694. – Skifte 24/9 1694 Tyrsting Herreds Provsti, fol. 16. – Erik Brejl, nr. 5). – Gift med SOPHIE ERIKSDATTER GRØN. -

adc) MADS OLUFSEN i Torrild, Hads Herred, Viborg Amt.³⁰⁰ - 25/6 1680 begæres tingsvidne på Voer Herredsting af MADS OLUFSEN i Torrild, på broderen Jørgens vegne, i hans fravær. – 22/1 1675 på Voer Herredsting (fol. 238): ******”

”Mads Olufsen i Katstrup et skøde. Jørgen Olufsen i Hoved fremlagde sin fuldmagt og i hånd tog sin bror Mads Olufsen og solgte og skødede fra hr Jacob Madsen Lund og Anne Madsdatter Sommers al den arvelod og part, som de kunne være arveligt tilfaldet efter deres si far hr Mads Jørgensen af Gammelby i den selvejer bondegård i Katstrup, som sl hr Jørgen Madsen tilhørte”. – 1681 bor han i Torrild. –

En Mads Olufsen får børn døbt i Torrild, Hads Herred:

adca) 1685 1/2: METTE MADSDATTER. –

adcb) 1687 7/8 (blandt fadderne ANNE OLUFSDATTER af Torrild): ANNE MADSDATTER (død 24/9 1687). –

adcc) 1690 6/4 (blandt fadderne ANNE OLUFSDATTER af Torrild): ANNE MADSDATTER.

add) METTE JENSDATTER (HOLMBOE). – Gift med Hr. CHRISTIAN ULRIKSEN ZITSCHER (Skifte 4/6 1678), Sognepræst i Katstrup, Ørridslev og Tolstrup 4/11 1669-1678. –

5/7 1678 Voer Herredsting (297): **** Jørgen Olufsen** i Hoved på præsteenkemes vegne i Katstrup stævnedes **Jørgen Jensen** i Holm imod dom for nogle obligationer, som han bekom udlæg for over skifte i Katstrup præstegård, og som han endnu beholder, samt for 4 sølvbægre, som **sl hr Christian** ham havde pantsat, og ikke vil fra sig levere efter penges tilbud, og fremlagde en revers af **Jørgen Jensen** i Holm udgivet, som er skrevet på slet papir, angående kontrakt om den bondegård i Katstrup, som er gjort mellem **hr Christian** og ham, dateret 19/8 1676. sagen blev opsat 6 uger.

16/8 1678 Voer Herredsting (312): **** Jørgen Olufsen** i Hoved på præsteenkemes vegne i Katstrup med en opsættelse **5/7** fremlagde et skiftebrev efter sl **hr Jens Jensen** i Katstrup **4/3 1672**, hvori er indført, **Jørgen Jensen** i Holm fordrede ved sin søn **Claus Jørgensen** efter en håndskrift 6/5 1661 148 daler, som han fik pant for i den sl mands selvejer bondegård i Katstrup, og endnu fordrede han efter håndskrift 12/8 1661 68 daler, og da boet ikke til betaling kunne tilstrække, blev han henvist sin betaling i det øvrige i bondegården, som han af sl **Jens Jensen** i pant har, der at nyde sin betaling, og samme bondegård var takseret for 250 sletdaler, og han fremlagde et **skiftebrev 4/6 1678** efter sl **hr Christian** i Katstrup, hvor **Jørgen Jensen** i Holm fordrede 113 sletdaler, hvortil blev udlagt resten i bondegården, hvorpå **Jørgen Jensen** fremlagde sit svar, at når **Mette Jensdatter** og **sl hr Christians** arvinger betaler sl **hr Jens Jensens** og sl **hr Christians** skadesløs forpligt, som lyder på een for alle, så skal de gerne bekomme hvis breve og sølv, han og hans bøm har, hvorefter der blev afsagt dom: da **Jørgen Jensen** har bekommet udlæg for sin fordring, som han igen har solgt, så bør han levere fra sig sl **hr Jens Jensens** obligationer, eller afskrive hvis, som efter skiftebrev kan være ham betalt, thi det synes ikke billigt at både oppeberge betaling og have sine obligationer lige ved magt. -

b?) JOHANNE MADSDATTER SOMMER, g. m. PEDER FISK i Vore Klostermølle, som 1593 skænkede alterstagerne til Vorladegårds sognekirke.³⁰¹ – Herom skriver Chr. Heilskov³⁰²; “1568 blev (Voer Kloster) nedbrudt og året efter bevilges at PEDER TYDSK (det er ham som iflg. TRAP hedder Peder Fisk!) uden stedsmaal, men for sædvanlig landgilde, maa faa “Ore Klosters mølle” mod at passe paa, at ingen skyder eller ødelægger vildt i kronens skove og vildtbane. I 1608 berettede samme Peder Tydsk, at mølledæmningen havde været ubrudt og møllen på grund af den hårde vinter havde måttet stå stille, hvorfor han bad om at få noget af den

resterende mølleskyld eftergivet. Kongen lod ham så slippe med det halve af samme års mølleskyld. Senere på året måtte Lensmanden lade istandsætte møllen med dæmning og andet. Merbemeldte Peder Tydsk og hustru JOHANNE MADSDATTER SOMER skænkede 1593 alterstager til Vorladegaard Kirke. 1633 klager NIELS PEDERSEN (velsagtens sønnen) i "Vor Kloster mølle" over, at han ikke kan yde sin kornskyld af møllen, nemlig 28 ørter malt, og andrager om at måtte give penge i stedet. Det får han lov til: han skal give 1 rdlr. pr. td. malt. I 1661 hed mølleren NIELS JENSEN, og i det 18. århundrede havde familien Woetmann møllen i fæste under Rytterdistriktet. Den sidste fæster, ERNST WOETMAND, købte den 1768 ved auktionen over ryttergodset". -

- - - - -

II: 3: 5: LANDSKRONA-HELSINGØR-slægten:

En ukendt ISAK SOMMER var far til:

a) ANNE ISAKSDATTER SOMMER. – Gift med Reformatoren Hr. PEDER SAMSING (1492-2/2 1562. – Epitafium i Helsingør Sct. Olai Kirke).³⁰³ Sognepræst ved Helsingør Sct. Olai Kirke 1538. På epitafiets topstykke et våben: en hvid Kakadue (?) mellem to slanger på rød bund.³⁰⁴ –

aa) Hr. ISAK PEDERSEN SOMMER (død 14/2 1583). – Sognepræst ved Malmø Sct. Petri Kirke 1569. Provst i Oxie Herred 1570. Opsatte 1576 epitafiet i Helsingør Sct. Olai Kirke over faderen. – Gift med METTE ..(død 24/11 1611). Hun fik 1606 16 mark til sin søns studering.³⁰⁵ –

aaa?) Hr. PEDER ISAKSEN (død 1612). Sognepræst i Ø. Liungby og Källna. – Nævnes i hyldningsakterne af år 1610 af efterfulgtes 1612 af Hr. **Niels Söffrensen**. 1/5 1613 skulle han gøre visse udbetalinger til sin forgængers enke efter en med hende forrige år opgjort kontrakt.³⁰⁶

1539 18/11 besejlede Oluf Sommer som den tredje Landskrona-borgernes troskabserklæring til Christian III. med dette segl. — (RA: Egeskabene 23, Rigsrådets Arkiv 1535-42, kasse 711. Skåne 35a). Foto: Rigsarkivet.

b) OLUF ISAKSEN SOMMER. Byfoged i Landskrona 1537-64. – 12/10 1537 købte Byfogeden en gård i Landskrone af **Rasmus Olsen**.³⁰⁷ – 18/11 1539 besejler han som den tredje Landskrone-borgernes troskabsed til Kongen. – 17/3 1541 fik han livsbrev på en grund og kålhavn i Landskrone, som var tilfaldet Kongen som forbrudt gods efter **Helge Clausen**: "ligger i den øster ende, sønden og østen ind til to af byens stræder, vester næst op til **Karene Smiths** kålhavn."³⁰⁸ – Han gav 4 Mark af sin gård til Helliggeisthus.³⁰⁹ – Afløstes 1564 16/4 i embedet af Anders Hallandsfar, men nævnes 27/3 1564 som ejer af et gammelt hus, "som står på Oluf Sommers gård" i "Barabra Sommerløffis Stræde" i Helsingør og grænser op til den jord, **Peder Jensen** købte af Helliggeisthus, som før tilhørte **Anders Bye** og hans hustru **Cittze**.³¹⁰ –

ba) Hr. ISAK OLSEN SOMMER (død 1603 eller 1606). – Han deltog formodentlig som Feltpræst i **Daniel Rantzaus** felttog i Sverige 20/10 1567-midt i februar 1568, som han siden skildrede.³¹¹ – Det virker som en bekræftelse af dette, at han på dagen 14/2 1568, da Rantzaus tropper ankom til Landskrone, blev Kapellan i Landskrone og Sognepræst i Ørja. Her virkede han 1568-93, hvorefter han blev Sognepræst i Lyngby, Genarp og Gødeløv. 1598-1601 var han ejer af Kompagnihuset i Malmø. – Gift første gang med en datter af Hr. LAURIDS PEDERSEN i Engelholm, hvorved han blev svoger til Sognepræst i Nørre Vram Hr. CHRISTOPHER PALLESEN LYSCHANDER. – Gift anden gang før 10/9 1594 med MAGDALENE ERIKSDATTER af Malmø, der var datter af ERIK GULDSMED og BENTE LAURIDSDATTER.³¹² –

baa) Hr. LAURIDS ISAKSEN SOMMER (død ca. 1614). – Sognepræst i Källstorp og Lilla Bedinge, Skåne. – Imm. 1594/95 på universitetet i Greifswald. Blev sin fars medhjælper i Lyngby, Genarp og Gødeløv hvorfra han kaldedes til Källstorp. – Hr. Laurids nævnes såvel 1606 som 12/8 1608, da han var skyldner i en boopgørelse i Malmø. 1610 underskrev han med egen hånd valget af deputerede til hyldningen 15/4 1610 i Lund. Ses at have indbetalt præsteskatte 1611-13, men den indbetales 1614 af hans efterfølger, Hr. **Niels**. - Han ægtede forgængeren Hr. **Jacob Lauridsens** enke med 9 børn ”og viste sig som en duelig mand mod disse.” –

bbb) Hr. JACOB ISAKSEN SOMMER, Sognepræst i Karlebo 1630 (død senest 1652), men afsat 1641. – 1610 kaldte Mag. **Niels Paasche**, Sognepræst i Nørre Vram i Skåne 1602-16 og derpå Biskop i Bergen Stift, Jacob Sommer ”*affini suo charissimos.*” Niels Paasche var da gift med **Lucie Lauridsdatter** (død 1629) – så Jacob må være søn af første ægteskab. – Gift med ELISABETH POULSDATTER RHOD af Karlebo, der 1652 var enke med **8 faderløse børn**.³¹³ De var forældre til

bbba) KNUD JACOBSEN SOMMER, der 1661 lod sin broder HANS SOMMERS lig føre til forældrenes gravsted i Kalundborg Kirke,³¹⁴ men selv kort efter flyttede til Nibe, hvor han traf enken KAREN MOGENSDATTER WINGAARD, gift første gang i Nørholm 23/7 1654 med Nibe-købmanden LAURS PEDERSEN KURI (død 19/9 1661) og gift anden gang med MADS NIELSEN.³¹⁵ - Med hende giftede han sig før 10/1 1663 og overtog forretningen. 15/8 1663 modtog han arveafkald for arv efter Laurids Pedersen Kuri med reference til skifte efter ham af 29/7 1663.³¹⁶ - 11/5 1664 var han stævnet for Viborg Landsting. Siden flyttede han til Ålborg som prokurator og blev 1668 9/5 rådmænd her. Som Rådmænd i Ålborg bor han dog 11/1 1675 og 31/5 1675 i Nibe.³¹⁷ 14/6 (Tb. Fol. 230 a) og 21/6 1675 (Tb. Fol. 236 b) var han ved Ålborg Byting udlagt som barnefar af den gravide præsteenke i Ellishøj, Hornum Herred, Ålborg Amt, ANNE NIELSDATTER, der sad enke efter Sognepræst ca. 1661-72 Hr. PEDER MOGENSEN KURI. - Ca. 1675-77 boede han i København, hvor han døde. Karen Mogensdatter Wingaard flyttede tilbage til Nibe og ægtede 30/11 1682 i Skibsted Kirke Hr. PEDER HANSEN KALL, Sognepræst i Skibsted og Lyngby, Hellig Herred, 1672-1714.³¹⁸ – Måske kan man tilregne det faktum, at KNUD JACOBSEN SOMMER fra Nibe blev Rådmænd i Ålborg, at magistraten i Ålborg under den Skånske Krig fik den ide at skaffe 70 bådsmænd til flåden ved at fange 70 fiskere i Nibe og sende dem til Hovedstaden, hvorfor over 100 svært bevæbnede mænd, anført af to borgmestre og to rådmænd den 6/6 1676 drog ud fra Ålborg til Nibe, som straks ved 8-tiden om morgenen blev omringet. Nibe bys mænd og store drenge ned til 13-års alder blev indfanget og slæbt hen i kirken, hvor de måtte tilbringe hele dagen uden at få hverken vådt eller tørt. Først om aftenen sluttede jagten på Nibe-beboerne. Fangerne blev ført ud til ålborgensernes medbragte vogne, kørt til Ålborg og dér indsat i arresten. De, der viste sig uegnede til krigstjeneste, blev sendt hjem, hvorimod de andre blev transporteret til flåden. – En fremtrædende borger i Nibe lagde dog sag an imod Ålborgs magistrat. Sagen blev henvist til Viborg Landsting, hvor dombogen for dette tidspunkt dog ikke er bevaret.³¹⁹ –

bbbaa) LAURIDS KNUDSEN SOMMER. – Boede 23/2 1680 og 26/1 1685 i Ålborg. Nævnt 1702.³²⁰ – 9/2 1705 arving efter **Anne Nielsdatter Kjeldsen** i Århus (Skifte 9/2 1705 Århus byfoged, fol. 357. – Erik Brejl, nr. 535) i sin mor Karen Mogensdatter Wiingaards sted. – I skiftet kaldes faderen **Knud Sørensen**. -

bbbbb) HANS JACOBSEN SOMMER (død 1658/59 u. Københavns belejring). – 1661 lod broderen Knud hans lig føre til forældrenes gravsted i Kalundborg Kirke. -

bbbc) Med sig til Nibe havde Knud Sommer en bror, POUL JACOBSEN SOMMER, der boede hos ham i Nibe ca. 1662-71 og havde været med til at forsvare København under belejringen 1658-59.³²¹ 1668 blev denne skriver i Nibe Birk og boede 22/4 1679 i Bælum da han indgik ægteskab med KAREN JACOBSDATTER på Viffertsholm.³²² Hun kan muligvis være identisk med KAREN JACOBSDATTER GEESMANN (døbt i Ålborg Budolphi 13/7 1664, død 11/1 1739 Solbjerg) - en datter af Tolder og 1675-82 borgmester i Ålborg JACOB URBANSEN (der skød sig selv 1682³²³ og efter Kongens brev hensattes i åben begravelse om aftenen 19/5 1682 i Bodolphi Kirke) og hustru JOHANNE HANSDATTER (begr. 11/3 1670 fra Ålborg budolphi) - og 20/10 1685 g. m. LAURIDS MORTENSEN KIERULFF til Viffertsholm (1647-1729), der blev adlet 11/4 1724 og havde købt Viffertsholm 1680.³²⁴ –

bbbd ?) En bror til Knud, Hans og Poul Jacobsen Sommer var muligvis den LAURIDS JACOBSEN SOMMER, som i et udateret brev til Kancelliet 1648-60³²⁵ omtaler, et hans far, der havde været kammertjener hos den udvalgte prins Kristian (død 1647 2/6), havde efterladt sig **8 uforsørgede børn**, hvorfor hen anmodede om støtte til sine påbegyndte studieringers fremme. –

bbbe?) Muligvis var også MORTEN JACOBSEN SOMMER, som 1693-98 boede i Regnegade, København, en bror.³²⁶ –

bbbf) og **bbbg)** Mindst 2 søskende var døde før Hans Sommer i 1661 overførtes til sine forældres og søskendes gravsted i Kalundborg. -

En bedstemor til brødrene fik ophold i Nørholm, hvor hun blev begravet 1661: “og i hendes Kiste kom 1 Td. gl. Humle.”³²⁷

bb?) STEN OLSEN. – Rådmand og Handelsmand i Halmstad. –

bb) Hr. PEDER STENSEN SOMMER (29/6 1569-30/1 1639).³²⁸ – Sognepræst i Gårdstunga og Holmby 1594. Provst i Frosta Herred 1619. –

bbb) TUVE STENSEN (nævnt 1615). –

---

327. “Persh. Tidsskrift” 7 rk. bd. IV, s. 220 - der tolker bedstemoderens dødssted som tegn på, at Knud Jacobsen Sommer evt, var fra Nørholm. Det rækker vel, et hans hustru havde familie der?

328 Carlquist: "Lunds Stifts Herdamninne", Ser. II, bd. 6, s. 306. – G. Elgenstierna: "Svenska Adelsns Ättartavlor", I, s. 781-82.

6 Framlev, Gjern og Sabro Herreders Tingbog 9/8 1702 ved Bjarne Nørgaard Pedersen, fol. 12.

7. "Herredsbogen" 1690 - her citeret efter Alfred Kaae, 1948: "Laasby Sogn gennem Tiderne", s. 238 f.

8. "Wibergs Præstehistorie"; - P. Nedergaard: "Dansk Præste- og sognehistorie" VII, s. 259.

9. Forskrivelsen af 5/5 1684 "Skifteprotokol for Framlev Herreds Provsti" 1721 fol. 22, gengives senere i dette arbejdes sjette tekstside. Hr. NIELS MADSEN FOG i Storring-Stjær-Galten 1659-96. Præstegården brændte 1680, hvorved hans hustru MAREN LAURIDSDATTER (HARLEF) omkom. 1681 1/9 indbød han (Skpr. Framlev H. Provsti 1695 ff, fol. 51a) sine svogre Hr. JENS LAURIDSEN (HARLEF) af Harlef og "min kære Broder" Hr. JENS JENSEN af Snetrup til at bevidne en forskrivelse på 100 Rdlr. til hver af sine tre døtre: ANNE, BIRGITTE og MAGDALENE NIELSDØTRE (FOG). - Gift 2 m. INGER ANDERSDATTER WINDING (død 1711), der siden ægtede eftermanden 1696-1718, Hr. CHRISTEN NIELSEN BØG (P Nedergård: "Dansk Præste- og Sognehistorie" VII, s. 269. - Se tillige note 68+ 89). –

10. Edvard Egeberg, Aarh. St. Aarb. 1918: "Linaa Sogn i gamle Dage", s. 31. Kildestedet gengives senere i dette arbejde.

11. "Persh. Tidsskr." 6. R. II, s. 281. - S. Nygårds Samlinger. – CHRISTEN CHRISTENSEN Blichfeldt var 1667-72 Landstingskriver i Nørrejylland, 1675 forvalter på Haxholm, 1679 fuldmægtig hos Anne Maria v.

Offenberg grevinde Friis, 1680 på Haxholm, 1681 til sin død 1693 forvalter over grevskabet Frisenborg, bosat på Enslevgård i Vellev. En søn, CHRISTEN CHRISTENSEN Blichfeldt, fødtes og døde på Skiblund 29/5 1673, og en MOGENS CHRISTENSEN Blichfeldt (22/7 1674—23/4 1676) var født og døde på Haxholm. (Mindeplader i Lyngå Kirke (9. Ladefoged, 1947: "Lyngaa Sogns Historie" s. 39). — I Skiftet efter DORTHE MADSDATTER 2/4 1701 (Framlev H. Provsti 77b) skrives "Mons Christensen Blichfeld g. m. Marie Jensdatter" — og i skiftet e. Hr. JENS JENSEN HOLSTEBROW (fol. 151b) nævnes "Udestaaende Børnepenge" 19/9 1712 til Hr. Mogens Blichfelds datter DORTHE-MARIE (MOGENSDATTER) Blichfelds. Derfor af en Arv hende tilfalden efter hendes **Sl. Far-Moder** MARIE Sl. Christen Blichfelds på Enslevgaard".

12. C. Rise Hansen, Kirh. Saml. 7. R. II: "Et studentebrev fra 1641", s. 240—43 (Søren Madsen Ørsted svoger til Jacob Ihomsen Lyngaa, der er onkel til Henrik Christensen Blichfeld). - P. Ladefoged 1947, s. 85 (Søren Hadsens hustru nævnes i Familie og Folkeskatten 1672 "Margrethe Thomasdatter" ligesom formandens hustru). - A. Troels Møller i "Personallist. Tidsskr. 103", 1983: 1: "Præster i Lyngå-Skjød sogne", s. 82—84 (Dorthea Christensdatter Blichfeld og Mads Sørensen Lyngaae er halvsøskende). - Th. Baumgarten: "Arkiv for Genealogi og Heraldik" (1908) s. 175-76 + 178. - Kirh. Saml. 3. R. IV, s. 127, 129-130 (Christen Henriksen Blichfeldt halvbroder til Frands Henriksen Blichfeldt i Vitten, fadderlister i Vitten og Skjødlev). – I 2008 udkom: Flemming Aagaard Winther: "Præstehustruene i Lyngaa og hendes familie. En genealogisk undersøgelse." – Den behandler med udgangspunkt i Jacob Thomsen Lyngaaes manuskript efterslægt efter Sognepræst i Lyngå og Skjød Hr. THOMAS NIELSEN FELSLEV og hustru KAREN THOMASDATTER. – Heri nævnes s. 24, som nr. 2.7.1, MOGENS CHRISTENSEN Blichfeldt i Skivholme (ca. 1674-1705, registreringforening 12/6 1705). – Fl. Aagaard Winther nævner imidlertid selv u. 2.7, s. 14, Christen Christensen Blichfeld, kistepladerne i Lyngå Kirke over 2 af Mogens Blichfelds afdøde søskende; nemlig Christen Christensen Blichfeld (f. og død 29/5 1673 på Skibelund i Sahl) og Mogens Christensen Blichfeld (f. 22/7 1674 på Haxholm, død 23/4 1676 på Haxholm). Herved bliver det dog tydeligt, at Mogens Blichfeldt i Skivholme må være opkaldt efter sin afdøde storebror, der døde 23/4 1676. – Hr. Mogens i Skivholme var derfor født efter 23/4 1676. - - -

? Slægten er behandlet af Karl Thorsen, 1969: "Den bornholmske Slægt Sommer gennem 300 Aar."

13. SØREN MADSEN ØRSTED (f. ca. 1610 i Ørsted v. Randers af bønder – eller borgersøn fra Randers, død 1684 i Lyngå). – Sø af MADS JENSEN ØRSTED og hustru, borgerske i Randers KAREN JENS DATTER (lev. 7/1 1650). - Far til Hr. MADS SØRENSEN LYNGAAE i Lyngå og Skjød 1684-1712, samt til ANNE SØRENSDATTER LYNGAAE g. m. Hr. CHRISTEN CHRISTENSEN FRIIS i Boddum. Se note 73-74. - P. Ladefoged, 1947, s. 83-86. – Flemming Aagaard Winther, 2008, s. 4 og s. 9. – **obs.**

14. Skifte 2/4 1701 (Framlev H. Provsti, fol. 77b ff.); hendes og Jens Jensen Holstebroes initialer angives fol. 78 a: J. J. S. HB og D. M. D. S. B.

15. Skifte efter Jens Jensen Holstebrow begyndte 1/3 1706 (Framlev H. Provsti, fol. 129b ff.).

16. Frisenborg Skifteprotokol 1720 16/3, fol. 3Bb ff.: hun boede i Fuglsang. Børn med Gjøde Knudsen Ganner: Christian, 4 år, Else, 3 år, og Ollegaard 3/4 år. På børnenes vegne var Hr. Terrell Nissen i Ormslev og Kolt tilstede, deres morbroder.

17. "Personallist. Tidsskr." 5. Rk. VI, a. 181. – LAURIDS NIELSEN ØSTERBALLE (f. 6/12 1608 i Østerballe, Hoed Sogn). – Sognepræst i Mygind, Krogsbæk og Skørning 1634-1659. Afstod kaldet i 1659 for sin godvilligt erkendte forseelse. – Gift med SIDSEL SØRENSDATTER QVIST af Mygind Præstegård (død ca. 1648). – Svigerfar til de tre næste præster i Mygind, hvorefter datteren som den fjerde ægtede Hr. JACOB THOMSEN LYNGAAE i Karby (Flemming Aagaard Winther, 2008, s. 12).

18. "Kæmnerregnskab for Aarhus Købstad" (Rigsarkivet).

19. En anden MADS CHRISTENSEN fra Århus, fik 13/11 1656 borgerskab som skipper – da vor M. C. jo stadig var Fogedsvend. – 11/5 1671 nævnes i Århus Tingbog en MADS CHRISTENSEN VANGVOGTER, gift med KIRSTEN NIELSDATTER. – 24/7 1673 nævnes sst. en MADS CHRISTENSEN SMEDESVEND.

20. Venligt meddelt 16/9 2002 af Kirstin Nørgaard Pedersen i Beder efter Århus Frue Kirkes regnskab.

21. Århus Bys Tingbog 8/4 1675, fol. 65.

22. Aarh. St. Aarb. 1834, s. 39.

23. Meddelt 16/9 2002 af Kirstin Nørgaard Pedersen.

24. "Århus Købstads Skifteprotokol" 1677 14/11 (fol. 291), 1676 16/4 (fol. 427). – MOGENS MOGENSEN SCHOU i Århus var halvbror til AXEL MOGENSEN SCHOU i Viborg, g. m. **Anne Reenberg**. På skifte efter dem 16/9 1715 nævnes hans arvinger således (Viborg Købstad Skpr. 1715, 676-79): **1.** Sal. MOGENS MOGENSEN SCHOU som halvbroder til Axel Schou; hans børn **a.** MOGENS MOGENSEN SCHOU til Wisberggård, **b.** BARTHOLOMÆUS MOGENSEN SCHOU af Aarhus, **c.** NIELS MOGENSEN SCHOU, som for nogle år siden var forvist til udenlands og **d.** Madame KAREN MOGENSE DATTER SCHOU, som har til ægte Signr. SØRREN

JENSEN i Aarhus. **2.** 2den Broder Sal. MOGENS MOGENSEN SCHOU, som var heclbroder til Axel Schou og var forrige Apoteker i Randers; Sø: MAGNUS MOGENSEN SCHOU af Randers. **3.** Heclsoster MAREN MOGENSE DATTER SCHOU, g. m. salig JØRGEN MADSEN, Sognepræst tilforn for Søbye og Schader og Malling. – Hr. JØRGEN MADSEN, Sognepræst 1665-1696, var sin broders efterfølger i kaldet og søn af Hr. MADS PEDERSEN KRAG i Søby, Skader og Halling (Se "Wibergs Præstehistorie" + min "Herredsfogeder og Tingsteder" u. nr. 10)

25. - der var pantegeds fra Bartholomæus Schou i Christen Sommers efterladte bo 1721. Skpr. Framlev H. Provsti 1721, fol. 185 a.

e ?) WILLUM SOMMER i Helsingør (Skifte 24/8 1562).³²⁹ – 1550 sagde han god for **Ringan Blacky**. – 1560-63 og 1571-72 nævnes CITZE WILLUM SOMMERS. – 1571 nævnes: ”HANS LAURSENS enke CITZE SOMMERS”.³³⁰ –

ca) THOMAS WILLUMSEN SOMMER. – 1573 sælger han sin del af den gård, han havde sammen med sin svoger, JONN NIELSEN, til denne for 250 Mk. (som før gik).³³¹ –

cb) HANS WILLUMSEN SOMMER. – Borger i Malmø. – 21/8 1562 var nærværende Hans Sommer af Malmø og Hans Laursen her i Helsingør boendes, som nu har CITZE VILLOM SOMMERS efterleverske i senge, at forhandle om den gård som Hans Laursen nu i bor. Man enedes om, at Hans Sommer skulle betale 55 Mark danske i hans fars, Villum Sommers, gæld, og dermed hører denne gård forne Hans Sommer og hans medarvinger til, men Citze Willoms børn tilkommer intet deraf i nogen måde.³³²

-
26. MAREN PEDERSDATTER UGELBØLLE (ca. 1664-1713, begr. 13/12 fra Århus Domkirke, 49 år, 6 Måneder minus 2 Dage). – Alternative læsemåde for alder, 40 år, gør hende for ung til at være gift i 1683. – Hendes mand, RASMUS MADSEN WÆRN (ca. 1659-28/3 1722, begr. 3/4), tog overraskende nok først borgerskab året efter: Næmlig 10/2 1684 – da han blev Købmand. – De blev gift efter Kgl. bevilling af 5/5 1682. – Rasmus Wærn titulerer i 1685 (Århus Bys Tingbog, fol. 124 b) Søren Sørensen Uggelbølle: ”Svigerfar”. (H. Friis-Pedersen, Århus 1944: ”De ældste Led af Familien Wærn”, s. 5). – J. Hoffmeier: ”Aarhus Bys Historie” I., s. 462 og II s. 123. – ”Århus Stifts Aarb.” 1933, s. 171 og 1934, s. 40. – ”Personalhistorisk Tidsskrift” 7. række, II, s. 11.
27. Årh. Borgerskabsprot. 15; - S. Nygårds Samlinger
28. Framlev H. Provstis Skpr. 1721, fol. 222. –
29. ”Fragment af Ligprædiken over Christen Madsen Sommers fader” i ”Manuscript 58, Aalb. Katedralskoles Bibl. / Det nordjyske Landsbibliotek, Lokalhistorisk Samling”, Nytorv 26, 9100 Aalborg (Kopi sendt mig 5/9 2002 fra Flemming Aagaard Winther i Kiel. - Persh. T. 5 Rk. VI, s. 181).
30. Årh. Overformynderes Protokol 1617-1654, 7 b, 8, 34 og 52 b; Østjy. Hjemst. 1944, s. 112; ”Hübertz: ”Aktstykker ...” II, s. 208 ff. – Kirstin Nørgaard Pedersen, 2004: ”Herredsfogedslægten” I, s. 26 ff. nr. 11 + s. 64, nr. 53.
31. ”Peder Hegelunds Almanakfortegnelser 1565-1615” ved Bue Kaac 1976, II, s. 163; Kommentar til 1594 17/9. – ”Ribe Bys Jordebog”, ved Ingrid Nielsen, 1979, s. 53 nr. 42 og s. 60 nr. 90, med s. 22-24 + s. 30, samt afbildning s. 23 Fig. 13.
32. Ribe Bys Tingbog 1573-75, s. 79.
33. ”Ribe Rådstuedombøger 1527-1576 og 1580-1599”, s. 146-47.
34. ”Danske Domme 1375-1662”, VI, s. 47 ff.
35. ”Ny Kirkehistoriske Samlinger” I, s. 472: ”Immatrikulerede i Wittenberg” 6/9 1555 – ”Kirkehistoriske Samlinger” 4. R. II, s. 817: ”Studerende i Wittenberg” 13/8 1556 – ”Kancelliets Brevbøger” 12/7 1598; - ”Peder Hegelunds Almanakoptegnelser 1565-1613” ved Bue Kaac, 1976, I 1594 23/8, 1594 17/9, 1598 22/3, 19/4 og 1/8 – og II. S. 164, 171, 188, 191-92, 200, 224 og s. 228. – ”Danske Domme 1375-1662. De private domssamlinger”, VI, s. 32, s. 36 note 45, Sag 770 s. 47-49. – ”Vestens Samlinger” (RA) XIV N. 7: ”Præster i den danske Folkekirke” 2195 Ringkøbing, nr. 2.- P. N. Frost: ”Beskrivelse over Kjøbstaden Ringkøbing 1817” (udg. 1922), s. 124. - H. F. Rørdam i ”Ny Kirkehistoriske Samlinger” VI: ”Bispevalget i den danske Kirke”, s. 70-72; - ”Wibergs Præstehistorie”, nr. 926-2; - Th. Frølund, 1871 (udg. 1963): ”Holstebro”, s. 160. - J. Kinch, 1884: ”Ribe Bys Historie og Beskrivelse”, II, s. 195, 202-03. - Carl Lindberg-Nielsen, 1970: ”Ringkøbing Købstads Historie”, s. 328 og 329-30.
36. ”Jydske Tegnelser”, 5, fol. 78 b.
37. Bue Kaac, 1976, II, s. 171 u. 31/7.
38. Kinch, II, s. 195.
39. ”Peder Hegelunds Almanakoptegnelser” ved Bue Kaac, 1976, II, s. 200: 12/9 1599.
40. T. Baumgarten i ”Arkiv for Genealogi og Heraldik”: ”Aarhus Skifter”, s. 273. - ”Århus Domkapitels Jordebøger 1600-1663” I, ved P. Rasmussen 1972, s. 184: ”Vicarie Nicolai”. - ”Wibergs Præstehistorie”. - H. Friis-Petersen, 1958: ”Studenterne ved Københavns Universitet 1479-1880” Supplement (LA), s. 81. - H. F. Rørdam: ”Samlinger og Studier” IV, 1902: ”Acta Consistorii” 12/7 1610 og 1/6 1616. - S. Birket-Smith: ”Københavns Universitets Matrikel” s. 2: 19/7 1611. - H. Friis i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 14. R. III, s. 163: ”Danske Studerende i Wittenberg”, November 1611. - ”Danske Kancellis Jyske Register” 1/10 1616, fol. 109. - ”Kancelliets Brevbøger” 1622 10/3 og 1623 16/3. - ”Danske Kancellis Indkomne Breve og Indlæg” (RA Seddelregistratur) 1623 27/3. - C. J. T. Thomsen og Mariane Thomsen, 1942: ”Aarhus Hospital”, s. 82. - ”Danmarks Kirker” 16/3. ”Århus Amt”, s. 1476: ”Vejlby Kirke”. - Kirstin Nørgaard Pedersen, ”Slægten” 2004: ”Herredsfogedslægten”, I, s. 26-28, nr. 11.
41. Sognekapellan ved Århus Frue Kirke, Hr. JENS JENSEN, virkede altså fra 12/6 1596 til sin død 1614 som sådan. - S. V. Wiberg (25:2) mente, at han vistnok var identisk med HANS HANSEN ZEUTHEN (”Joannis Joannis Zeuthenius”), formodentlig født i Søften Præstegård, som omtales i en latinsk tekst på den nu forsvundne gravsten over Cecilia Lauridsdatter og hendes to mænd. – Denne blev gift med CECILIE LAURIDSDATTER FOG, som var enke efter Sognepræst ved Århus Frue Kirke 29/7 1566-23/4 1593, Hr. CHRISTEN OTTOSEN Blichfeldt, og datter af Borgmester i Århus LAURIDS FOG. – P. Nedergaard nævner en Magister HANS ZEUTHEN, som i 1607 måske var Kapellan på Rosenholm og siden forflyttedes til Odense Set. Knuds Kirke. 1607 opsattes et pragtduldt epitafium i Hornslet Kirke over hans hustru SIDSE. Men her er der tale om Magister JENS LAURIDSEN ZEUTHEN (f. 1573 i Søften Præstegård, død 9/3 1628 i Odense), der blev Kapellan på Rosenholm 1603 og 1617-28 Sognepræst ved Odense Set. Knuds Kirke. Han blev gift første gang 1604 med SIDSE RASMUSDATTER (død 1606). – Poul Nedergaard: ”Dansk Præste og Sognehistorie”, bind VIII: ”Århus Stift”, s. 219. - Kirstin Nørgaard Pedersen i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 2006:2: ”Nyt om Christen Ottesen Blichfeldt og hans efterkommere”, s. 179 ff. – spec. s. 202, note 5. - ”Wibergs Præstehistorie” 861:8. -
42. ”Århus Overformynderes Protokol 1617-1654” - Århus Bys Tingbog. - J. R. Hübertz: ”Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus” II, s. 208 ff. - J. Hoffmeyer: ”Aarhus Bys Historie”, s. 497. - Erhard Qvistgaard, 1934: ”Præstehustrer som mangler hos Wiberg”. - Chr. Heilskov i ”Østjysk Hjemstavn 1944: ”En gammel Herredsfogedslæggt fra Borum”, s. 112. – Kirstin Nørgaard Pedersen, ”Slægten” 2004: ”Herredsfogedslægten”, I, s. 26-28, nr. 11.
43. Århus Bys Arkiv. Opbevares i Erhvervsarkivet. Uafhængte Skiftesager. - Meddelt af Kirstin Nørgaard Pedersen, Beder.
44. Århus Overformynderes Protokol, blad 52 b.
45. ”Danmarks Kirker” 16/2: ”Århus Amt”. ”Århus domkirke” Fig. 451, s. 714 (maleri for 1666 fra Epitaf nr. 20 over Søren Sørensen Ugelbølle). - s. 713 Fig. 450 (Epitafium for 1666 over Rådmand Søren Sørensen Ugelbølle, død 1686, og hustru Margrethe Clausdatter, død 1673 – p. 710) ”Bekostet af Søffren Sørensen raadmand i Aarhus, f. i Ugelbølle 12 Juli 1603, d. 16 ( ) og Hustru Margrethe Clausdatter f. i Ribe 6 Febr. 1594, d. 16 ( ).” – s. 808: Gravsten nr. 72 (1674) Søren Sørensen Ugelbølle (12/7 1603-19/9 1685) gift i 41 år med Margrethe Clausdatter (død 11/11 1673). – s. 790 gravsten nr. 46 (fig. 517, s. 791) figursten over lens Nielsen Mørki, Borger i Århus (d. 1/7 1627) med to hustruer Maren Jensdatter (d. 25/6 1718, 37 år) og Margrethe Clausdatter. – s. 905: Eftermiddalalderlige begravelser: Nordre Korsgang, nr. 16. -
46. H. Friis-Petersen: ”De ældre Led af Familien Mørche i Aarhus.”
47. datterens HANS JENSEN GRØNBECHS optegnelser ved E. A. Thomle i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 3. række, II, s. 149 ff. – A. Blichfeldt-Petersen i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 1942: ”Slægten Saxe i Aarhus i det 16. og 17. Aarhundrede,” s. 107. – Kirstin Nørgaard Pedersen i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 2010: 1: ”En Saxeslæggt i Danmark og Norge”, s. 43.
48. ”Kirkehistoriske Samlinger” 3. rk. II, s. 755.
49. ”Præsteindberetninger til Ole Worm” (udg. 1974), bind II, s. 39. – 10/4 1623 underskriver han sig ”Petrus Sommerus.”

II: 3: 6: FÅRUP-HORNSLET-slægten:

PEDER SOMMER i Fårup, Krogsbæk Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt. – Selvejrbonde ca. 1550, 1573 i Fårup, Krogsbæk Sogn, Sønderhald Herred, Kalø Len u. Rosenholm. Hans selvejergård kan være den, der endnu i 1664 er beboet af **Michel Jensen Søbye**. Dennes far var nemlig den **Jens Michelsen** i Søby, Sønderhald Herred, der 1612/13 gav husbondhold efter **Peder Baarch** ibm. til Kalø Len, - og en gård i Søby var 1629/30 og 1630/31 ejet af **Peder Sommer** og beboet af **Jens Pedersen (Sommer?)**. Et mageskifte synes at kunne ligge til grund for, at **Michel Jensen Søbye** kom til Fårup og **Jens Pedersen (Sommer?)** til Søby. – Muligvis identisk med den **Peder Poulsen**³³³ i Fårup, som 26/10 1573 ved Randers Byting fordelte **Peder Christensen** for gæld. –

Far til Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER i Hornslet, Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt (antagelig død 1629, selv om han ikke omtales som "salig" i 1632), og evt. far

---

50 "Sophie Brahes Regnskabsbog." – "Samlinger til Jydsk Historie og Topografi" 3. række, II, s. 452 f..

51 Se min "Undersøgelser omkring Herredsfogeder og Tingsteder", u. nr. 10.

52. Skifteprotokol for Framlev B Provsti 1721 fol 186 a—b — Portrættet gengiver ssv. SOPHIE JØRGENDSDATTER ROSENKRANTZ (1642-1679 død på Birkelse 19/5). G. m. Amtmand over Ålborg **Otto Skeel** (1636—96) Hendes ligprædiken findes nemlig i Hr. Christens bogsamling fol 195 b Bøger in Folio nr 11 (Prædikant Dr Matthias Foss).

60. Sv. Larsen, II, s. 305 nr. 1. — Aarh. St. Aarb. 1946 s. 73 korrigerer Wiberg. - Initialar P F B og K N O optræder på tingods og bohøve i Chr. Sommers eje (Skpr. Pramlav H. Provsti 1721, fol. 185b = fol. 238b, Tin nr. 9 og no. 6 (fol. 186 a—b = fol. 214a) — i alt på fire genstande.

61. Skifteprotokollen-fol. 225s oplyser, at Siden Søren Cronbechs og Johanne Msrice Sommsrs bryllup 1701 havde hendes far i 19 år med renter givet dem 244 Sletdaler 1 Mark. — "Provstinde Cronbech" døde 1758 11/6 i Rogen. — SØREN OTTOSEN GRØNBECHE var søn af Sognepræst i Grønbæk og Svstrup 23/7 1665-19/6 1723 Hr. OTTO JENSEN HOSLEF og hustru JOHANNE NIELSDATTER (LIND), og faderen var søn af Hr. JENS SØRENSEN BORRE, Sognepræst i Hvorslev og Gerning ca. 1596-9/11 1640 og anden hustru fra ca. 1619 MAREN THOMASDATTER LYNGAAE (26/6 1604-25/6 1678) . — Flemming Aagaard Winther, 2008: "Præstehustruen i Lyngaa og hendes familie", s. 10, nr. 3, s. 15, nr. 3.4, og s. 26 nr. 3.4.3.

62. H. Friis-Petersen og A. Blichfeldt-Petersen, 1946: "Landkommissær Laurits Brønson" i: Aarh. St. Aarb. 1946, s. 73.

63. "Persh. Tidsskr." 6. rk. II, s. 261. — RUFOLF v. OFFENBERG til Brusgård var 1676 oberst (Aarh. St. Aarb. 1946, s. 42). Faderen, CHRISTOFFER OFFENBURG, var begr. i Lyngå Kirke, Se note 4. —

64. Fl. Aagaard Winther, 2008: "Præstehustruen i Lyngaa og hendes familie. En genealogisk undersøgelse." - P. Severinsen, "Fra Randers Amt" 1912: "Karlby-Voldby Præstehistorie", s. 23-24; Anne Levin, 1927: "Ferslew-Slægten fra Skagen: Oversigtstavle II, "Randers-Linien; "Sorancerbiografier . — Fl. Aagaard Winther fremhæver på s. 8, at Hr. THOMAS NIELSENS tilnavn i sønnen Jacob Thomsen Lyngaaes manuskript skrives: "FELSLOFF." P. Severinsen brugte også konsekvent dette navn.

65. Manuser, på Kgl. Bibl.: "Historiske Efterretninger om Præsterne og Præstekaldene udi Aarhus Stift". Galten Herred. Haslund, og Ølst, nr. IV oplyser at "Det Liig-vers findes ved den Liigprædiken, som Hr. Biskop Dr. Jacob Madsen har holdt over ham (Hr. Otte Juul til Brusgård) og er trykt i Aarhus in 4to."

66. Carl E. Jørgensen og V. G. Konradsen, 1967: "Series Rectorum", s. 25. Horsens, nr 12 (efter Christen Nielsen Friis).

67 K. A. Johansen, 2010: "Fra Ølst Sogn", s. 28.

68. - da enkemanden indgik nyt ægteskab dette år. -

69. S. Nygårds Samlinger: "Winding". — ANDERS ANDERSEN WINDING var søn af sognepræst i Vejerslev 1638-82 ANDERS ANDERSEN WINDING og KIRSTEN JENS DATTER ØRSTED. Framlev Herreds Provstis Skrifteprotokol 1718 14/2 har i skiftet efter præsten CHRISTEN NIELSEN BØGH i Storring, g 2 m. Margrethe Pedersdatter Thorning, fol. 153 gengivet et brev af 14/1 1712 vedr. Bøghs første hustrus død. Hun hed INGER ANDERSDATTER WINDING og i brevet nævnes hendes søskende: ANDERS ANDERSEN WINDING, Sognepræst til Horsens Menighed og Provst i Nim Herred, JENS ANDERSEN WINDING, Sognepræst til Hiortzhøj, Egaae og Eløv Menigheder og Provst i Ø. Lisbjerg Herred, ANNE ANDERSDATTER WINDING, g. m. Hr. **Jens Fussing**, Sognepræst i Vejerslev, Aidt og Thorsøe og Provst i Houlbjerg H., MAREN ANDERSDATTER WINDING, g. m. **Albrecht Sørensen** forpagter på Lerchenfeldt — samt Hr. **Christoffer Bøgh** i Trige og Ølsted på broderdatteren **Kirsten Christensdatter Bøghs** vegne.

70. Meddelt 16/10 2008 af Flemming Aagaard Winther.

71. Treschow, 1753: "Danske Jubel-Lærere" Cap. XXXVIII, s. 197.

72 "Kancelliets Brevbøger." — Danske Kancellis Jydske Registre", bind 3, fol. 659 b.

73 Randers Bys Tingbog 1599 v. Bjarne Nørgaard Pedersen, fol. 138-39.

74 Kirstin Nørgaard Pedersen i "Personalhistorisk tidsskrift" 2002: 1: "De Torup og de Skanderborg ladegårdsbønder og deres slægt", s. 98-99.

75 C. E. Thorup, 1869: "Stamtavle over Familien Thorup." — "Wibergs Præstehistorie" I, 549 nr. 2-3. — F. E. Hundrup: "Lærerstanden ved de nedlagte Universiteter i Jylland. — Lærerstanden ved Randers Lærde Skole" I, s. 3. — Christen Kjeldsen er senest skildret af Kirstin Nørgaard Pedersen i "Personalhistorisk Tidsskrift" 2002: 1: "De Torup og de Skanderborg ladegårdsbønder og deres slægt", s. 99-103.

76 RA: Seddelregister til Danske Kancellis Indkomne Breve og Indlæg. Danmark 1641-50 (Skuffe 19).

77 Aage Brask, 1953: "Tordrup og Marsk Stigs Slægt", s. 110-11 + foto mellem s. 112-13.

78 Udtrykket indgår i salmen: " Frydetonen går mod tronen" (Den Danske Salmebog" 2002, salme 262, vers 4), gendigtet efter den franske hofpoet og Biskop i Poitiers Venantius Fortunatus' (ca. 530-609) tekst fra o. år 600.

79 Karl A. Johansen, 1997: "Fra Haslund Sogn", s. 39.

84 Karl A. Johansen, 1997: "Fra Haslund Sogn", s. 32.

85. Aarh. Stifts Aarb. 1933: Cannechegade, nr. 12 og 13. Aarh. Stifts Aarb. 1937 s. 80-81 "Bag Clostret pea den nordre Side" nr. 391 og 392. — Kirstin Nørgaard Pedersen i "Personalhistorisk Tidsskrift" 2005:1: "De Torup og de Skanderborg ladegårdsbønder — en rettelser og nogle tilføjelser", s. 114.

86. Jævnfør note 63 og note 4. —

87. Jævnfør note 9 og 68. —

88. E. Egeberg: "Linaa Sogn i Gamle Dage", i "Aarh. St. Aarbog" 1918, s. 42.

89. E. Egeberg, o. anf., 1918, s. 30-31.

90. Hr. LAURIDS SØRENSEN i Harlev og Framlev og hustru INGEBOG MADSDATTER KAAE havde to sønner ved navn JENS HARLEV. Den ældste blev faderens eftermand i Harlev og den yngste (1655-1715) blev præst i Århus (Aarh. St. aarb. 1921, s. 55). - Jens Harlev i Århus siges 30/7 1684 at have ægtet METTE HANS DATTER LØNBORG (Wiberg; Langholz: "Præsteslægten Heamat i fem led", Persh. Tidsskr. 105:2 (1985), s. 210 nr. 14), der skal være begravet 10/11 1725 — en søster til ABIGAELE HANS DATTER LØNBORG, gift 1692 med MADS LAURIDSEN (HARLEV) (1652-1743) bonde på Harlevholm (Langholz 1985, s. 210 nr 15), der også deltager i gildet 1703. Lønborg-søstrene var opvokset i Århus og grandtanter til MADS ANDERSEN LISTO på Skavnsgård, der blev svigerfar til Christen Sommers søn SEJER CHRISTENSEN SOMMER (1690-1749). — SIDSEL

til: LAURIDS PEDERSEN (SOMMER?) i Fårup (død 1636/37 i Fårup). – Gårdbeboer i Fårup, som han vel har beboet siden faderens død som Hr. **Peder Sommers** fæster. – Han kan enten være søn af Selvejeren **Peder Sommer** i Fårup eller af Selvejeren **Peder Poulsen** i Fårup. – Laurids Pedersens søn: RASMUS LASSEN i Fårup, Krogsbæk Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt. – 1636/37 giver **Rasmus Lassen** i Fårup 5 dlr. til Kalø Len for husbondhold af den gård, hans far fra døde. Han bebor den endnu i 1643/44 med Hr. **Peder Pedersen Sommer** i Mørke og Hvilsager som herlighedsejer. – I 1664 ligger alle fire gårde i Fårup u. **Erik Rosenkrantz** til Rosenholm, men i 1688 er de kommet u. Oberst **Hans Friis** til Clausholm. – Gårdens beboer i 1664 er **Espen Pedersen** i enten 1688-Matriklens nr. 2 eller 4, som begge i 1664 havde samme Htk.: 6-2-0-0- + 1-7-0-0-. – I den anden gård med tilsvarende Htk. boede nemlig endnu i 1664 **Michel Jensen Søbye**, som i 1643/44 er nævnt som gårdmand i Fårup samtidig med vor **Rasmus Lassen**. –

Sønnen, Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER i Hornslet, Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt (antagelig død 1629, selv om han ikke omtales som ”*Salig*” i 1632).³³⁴ – Sognepræst i Hornslet ca. 1593-1629. – Var Provst 1610. – I ”Samlinger til jydsk Historie og Topografi” hedder det: ”*Hr. Peder Pedersen Sommer i Hornslet var formodentlig Søn af Selvejerbonde Peder Sommer i Faarup,*

MIKKELSDATTER synes ellers ikke kendt som Jens Harlevs hustru. – Se tillige note 9 og note 109.

91. E. Egeberg, o. anf. 1918, s. 32-33.

92. Hybertz: ”Aktetykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus” s. 165 ff. Nr. 268. 1731 19/1: Stjernholm Amt. Bjerre - Hatting Herreder: ”Herredsfogeden Mads Sommer er dygtig. Han havde været 3 Aar hos Regimentsskriver Holmer, og 13 Aar hos Regimentfiskalen Troels Smith”. - 1719 var hans ottende år hos Regimentfiskal Smith (S. Nygårds Samlinger), Mads Sommer var derfor hos Rasmus Holmer ca. 1708-11.

93. S. Leth Danielsen, Aarh. St. Aarb. 1938: ”Oustrupgaard”, s. 29; Aarh. St. Aarb. 1933 s. 170 +1934 s. 31.

94. Kirstin Nørgaard Pedersen, 2004: ”Herredsfogedslægten,” s. 29.

95. Chr. Heilskov, ”Østjy. Hjemstavn 1944”, s. 109 ff.: ”En gammel Herredsfogedslæggt fra Borum”; H. F. Rørdam, Kirh. Saml. 3. R. VI, e. 584 ff.: ”Om Slægten Bordum eller Bording”; Hybertz: ”Aktetykker. “ II, s. 208 f. f.; Århus Overformynderes Protokol 1617-54, Blad 7b + 8 + 34 + 52b. I Overformynderiprotokollen blad 52b nævnes PEDER SPØRING som pårørende for Margrethe Lauritedatter Borums børn (hvoriblandt Christen Sommers far). EDEL NIELSDATTER Peder Spørrings nævnes som Villum Thestrups medarving. De øvrige var ANNE PEDERSDATTER SI. ANDERS MADSENS i Mejlgade, LAURIDS (JENSEN) BORUM og SI. Mester JENS KRAG og hustru SI. MAREN LAURITZDATTERS børn. – Siden første udgave er kommet Kirstin Nørgaard Pedersen: ”Herredsfogedslægten” I-II. – Heri findes JESPER PEDERSEN som nr. 9 (I, s. 25 – Jfr. s. 9-10), MAREN LAURIDS DATTER BORUM (begr. 14/2 1653 i Århus Domkirke) og Læsemester JENS JACOBSEN KROG (ca. 1580-10/2 1629) som nr. 12 (I, s. 28 ff.), ANNE PEDERSDATTER og ANDERS MADSEN som nr. 40, LAURIDS JENSEN BORDING som nr. 63 (I, s. 68), EDEL NIELSDATTER Peder Pedersen Spørrings som nr. 151.

96. THØGER ANDERSEN i Sabro var 1540 tildomt Peder Pedersens iboende gård i Borum, da han havde større lod i den end P. P., der kun havde en søsterlod (”Kongens Rettertingsdomme og Rigens Forfølgninger fra Chr. III. ’s Tid”, s. 790).

97. Chr. Heilskov, i ”Østjy. Hjemstavn” 1944, s. 112.

98. H. Friis-Petersen, 1946: ”Familien Friis fra Aarhus” s. 48-50; ”Persh. Tidsskr.” 8. R. Bd. VI, s. 249. Moderen opfattes fejlagtigt som datter af Hr. Thomas Nielsen, men sønnen opholder sig 1614 i Lyngå i Hr. Thomas Nielsens og sin kære Morsøsters hus”. Det vil sige, at Hr. Thomas hustru, KAREN THOMASDATTER fra Verring (P. Severinsen 1912 i ”Fra Randers Amt” s. 23-24) var Sidsel Thomasdatters søster. – Deres far var Sognepræsten THOMAS CHRISTENSEN i Verring og Essenbek Sogne. - Fl. Aagaard Winther, 2008: ”Præstehustruen i Lyngaa og hendes familie”, s. 8.

99. Wiberg 1340:3 Hr. THOMAS CHRISTENSEN.. Søn af forgængeren i Verring og Essenbek Hr. CHRISTEN THOMSEN. Enken ægtede eftermanden Hr. RASMUS ANDERSEN (død 1619); TRAP 5. udg. VII s. 846. Jørgen Nielstrup opholdt sig 1627-28 i Verring hos sin svogter Hr. JENS HANSEN BRUUN (”persh. Tidsskr. “8. rk. VI s. 251), der var gift med hans mors halvsøster, ANNE RASMUSDATTER (død 7/6 1659 i Verring). – Se Fl. Aagaard Winther, 2008, s. 8-9.

100. ”Skifte efter Rigaråd Eske Brock 1626 v. C. Rise Hansen, 1965, s. 49.

101. ”Aarh. St. Aarb.” 1944, s. 22-24.

102. o. anf. 1944, s. 33.

103. o. anf. 1944, s. 26-27.

104. Behandles i afsnit II: 3: 6.

105. ”Skifteprotokol for Framlev Herreds Provsti 1705”, fol. 123 ff.

106. ”Aarh. St. Aarb.” 1944 s. 39 - jfr. note 13. –

107. P Ladefoged, 1947: ”Lyngaa Sogn”, s. 86-90. - Jørgen Hiersings bror, HANS NIELSEN HIERSING, Præst i Skivholme og Skovby 1711-6/5 1766 ægtede 6/10 1712 METTE MARIE CHRISTENS DATTER SOMMER (ca. 1693-25/7 1763).

108. Aarh. Stifts Aarb. 1944, s. 48; 1946 s. 64-66.

109. H. Friis-Petersen, 1946: ”Familien Friis fra Aarhus”, s. 48-50.

110. Jf note 89. Den ældre Jens Harlevs søn, LARS JENSEN HARLEF, døde 1734 i Harlev Præstegård (Skifte 25/2 Framlev H. Provsti). Arvinger: broderen Hr. JENS JENSEN HARLEV i Harlev og Framlev, Provst, søsteren ANNA JENS DATTER (HARLEV) SI. Hr. **Jørgen Baggés** fra Todbjerg, Sr. HENDRICH FEILBERG på sin kærestes vegne, sal. Mag. LAURITZ HARLEF i Bjerregrav hans børn. –

111. Jfr. note 89.

112. ”Århus Købstads Skifteprotokol” 1706, fol. 555 ff.

113. ”Danske Kancellis Jydske Register” 1710, fol. 544b-545a, nr. 110.

114. ”Framlev H. Provsti Skifteprotokol” 1721, fol. 203b, fol. 206.

115. Århus Tingbog 25/1 1700, fol. 93.

116. o. anf., fol. 201. NIELS JENSEN ejede Ussinggård i Korning 1686-1726.

117. o. anf., fol. 203b.

118. Hjort-Nielsen: ”Danske Prokuratorer”, s. 35, nr. 1.

119. Det har været ved ægteskabet med Niels Jensen Harlev, Maren Thestrup har fundet indpas i Harlev Præstegård.

120. ”Danmarks Kirker” XVI: 2 ”Århus Stift”, s. 833. Gravflise nr. 20.

121. Skifteprot. fol. 201.

122. o. anf. fol. 195a: ”Heste i dend Store Stald” nr. 2: 8 år gammel.

*Krogsbæk Sogn. Herpaa tyder ikke blot hans Navn, men frem for alt den Omstændighed, at han sammen med en Mand ved Navn **Las Pedersen** blev Ejer af nævnte **Peder Sommers Gaard i Faarup (Kalø Lens Jordebøger)**". – 3/12 1620 døbte Hr. Peder i Hornslet et barn i Skødstrup Kirke. – 22/3 1623 skrev biskoppen i Århus, **Jens Gjødesen**, et brev til ham, som i oversættelse lyder: "Hilsen og flittig tjenstfærdighed i Herren. Af kongelig majestæts forordning til os og dem i vor stand inden for kirken i slutningen af august sidst afvigte år er i nær erindring, hr. kollega, derom tvivler jeg slet ikke: nemlig at vi til forøgele og samordning af vort fædrene riges historie nidkært skal undersøge og samle fra arkiver, kortgemmer, runetegninger, troværdige beretninger fra ældre folk samt andre dokumenter og oldsager, der vil kunne være til nytte for den kongelige historiker, og indsende dem inden den næste hellige påskefest efter kongens forskrift i henhold til ordlyden af den plan, der er Eder tilstillet. Se altså nøje til med øget iver, hr. broder, at enhver tøven ophører, og at det som er samlet af optegnelser med nævnte indhold af dig og dine medpræster i herredet, kommer til mig ved Guds forsyn, under bekræftelse med hver enkelt hånd, inden den tilstundende palmesøndag (eller senest påskedag). Og skulle nogen være uden bidrag, da se han til, at han ikke får bebrejdelse for nogen ligegyldig dovenskab, når der foretages nøjere efterforskning efter det fremlagte. Lev vel til Guds ånds gavn med hele Eders husstand og meget velanbefalet for Eders stift. Skrevet i Århus 20. marts i nådens år 1623. Din **Jens Gjødesen (Joannes Aegidius)**. Se til, hr. broder, at det (dvs. dette brev) gennem din*

-
- 123 Kirstin Nørgaard Pedersen i "Personhistorisk Tidsskrift" 2002:1, s. 119 nr. 24 og s. 143, nr. 72. – Se dog vedr. ægteskabets tidspunkt Flemming Aagaard Winther, 2008: "Præstehustruen i Lyngaa og hendes familie", s. 20, nr. 6.5, og s. 39, nr. 6.5.2.
- 124 "Skanderborg Ryttergods Selvejere 1767", ved Kurt Kermit Nielsen: Boel no. 105.
125. Skifeprot. Framlev H. Provsti 1721, fol. 200a, 211b, 247b-248b. Bønderne nævnes fol. 219 f. (år 1721).
126. "Kronens Skøder" 1423 14/5. "Skødeprotokol 7", fol. 152-53 (bog 29) nævner bønderne i NØRBÆK BY Matr. nr. 3 (Christen Christensen og Christen Nielsen), Matr. 5 (Anders Knudsen og Jørgen Christensen) og Nr. 9 (Morten Tommesen og Christen Nielsen); i SØNDERBÆK sogn REISTRUP BY Matr. Nr. 1 (Niels Tommesen), Nr. 3 (Mouritz Christensen, Christen Sørensen, Jens Christensen) og Nr. 4 (Christen Christensen Smed).
127. "Kongens Rettertingsdomme fra Chr. III's Tid," I: 19/4 1537. "Danmarks Adels Aarbog" 1917: Sommer III. — JENS SOMMER gav år 1500 skode til CHRISTEN SOMMER på ald hans arvegods (Kap: Dibl. Dan. Ser. II, bd. V nr. 9260). Stadfæstet af kongen 1512 (nr. 12376).
128. "Jydske Reg." 1716 23/3, fol. 19, nr. 35.
129. Tingbog: "Frisenborg Birketing" 1710, fol. 204b-205b.
130. "Framlev Herreds Tingbog 1709-15", fol. 56a-b (1710 12/2) + fol 61b (1710 5/3 vidne om skadens omfang).
131. Tingbog. Viborg Landsting 1710 19/2, bl. 13b-14a.
132. Evald Tang Kristensen: "Danske Sagn" II, nr. J 175. - Se min: "Sagn om en præstegårdsbrand i Sjelle."
133. F. Bruns og H. Weczerka, Weimar 1967: "Hansische Handelsstrassen", I, s. 763-64 + Atlas (1968), kort 36.
134. R. Wittram, 1954, München 1954: "Baltische Geschichte – Die Ostseelände Livland, Estland, Kurland 1180-1918", s. 45.
135. R. Wittram, 1954, s. 46.
136. "Scriptores Minores Historiæ Danicæ Medii Ævi", II, s. 306.
137. "Mecklenburgisches Urkundenbuch" X, s. 622-23. – Breve nr. 3054 og 7093. – XIV, Breve 8180 og 8673. – XV Breve 8862 og 9147.
138. "Mecklenburgisches Urkundenbuch" – Breve 7118 og 8166.
139. "Mecklenburgisches Urkundenbuch" brev 5276.
140. "Mecklenburgisches Urkundenbuch" XIV, breve 7660, 8413 og 8426.
141. Sven T. Achen, 1973, s. 290: Våbenskjold delt ved en tindeskure. – "Danmarks Riges Breve" 1358 9/3, s. 76 nr. 109. – 1362 4/4 nr. 165. – 1365, nr. 295. - "Ældste Danske Archivregistre" I, s. 151 f. – "Lund Domkapitels Gavebøger", s. 274, note 5. – "Fra Randers Amt" 1952, s. 28. – "Gamle Danske Personnavne." -
- 142 "Scriptores Minores" II, s. 322.
- 143 C. Nyrop: "Danmarks Gilde- og Lavsskraaer" I, s. 627 + 669.
- 144 Rep. I. række, brev 7579, s. 678 og brev 7959.
- 145 O. Nielsen: "Gamle Jydske Tingvidner."
- 146 Rep. I. række, brev 6857.
- 147 "Gamle Danske Personnavne."
- 148 "Ny Kirkehistoriske Samlinger", II, s. 536.
- 149 "Fynske Samlinger" I, s. 219 f. – "Kirkehistoriske Samlinger" 5. række, I, s. 539-40.
- 150 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, brev 10973.
151. Niels Skyum-Nielsen, 1971: "Kvinde og Slave", s. 319.
152. R. Wittram, München 1954: "Baltische Geschichte – Die Ostseelände Livland, Estland und Kurland 1180-1918", s. 29.
- 153 R. Wittram, München 1954, s. 20 og 22. – Biskop Theoderich faldt i slaget ved Lyndanese i 1219. Se herom især Rolf H. Stjärnswård i „Skalk 1969“ nr. 5: „Theoderik, biskop af Estland.“
- 154 Petrus Olai: "De Ordine Fratrum Minorum" i: "Scriptores Minores" II, s. 306.
- 155 R. Wittram, 1954, s. 45.
- 156 R. Wittram, 1954, s. 25.
157. R. Wittram, 1954, s. 48.
- 158 R. Wittram, 1954, s. 47-48.
159. Paul Johansen, Stockholm 1951: „Nordische Mission in Estland“, s. 26.
160. „Hanserecense“ VIII, brev 759-760.
- 161 Artur Attman, Lund 1944: "Den Ryske Marknaden i 1500-Talets Baltiska Politik 1558-95", s. 450.
162. Carl Grimbergs "Verdenshistorie" (da. udg. 1959), VI, s. 444.
- 163 Aksel E. Christensen, 1976: "Danmark, Norden og Østersøen. – Heri samles de artikler, han gennem årene har skrevet om emnet. – Artiklen "Scandinavia and the Advance of the Hansatics" fra 1957 er valgt som grundlag for det følgende.

omsorg udsendes tilbørligt sammen med dit eget i henhold til påskriften. Det blev først for ganske nylig udsendt". – Selv meddeler Hr. Peder til denne undersøgelse: "Angående denne slags oldsager, som tjener til rigets historie eller stemmer med troværdigheden, så har jeg sagt ved sidste møde, at jeg i Hornslet sogn intet har hørt eller bragt i erfaring, og det bevidner jeg fremdeles. Hornslet 3. påskedag år 1623. **Petrus Sommer, mea manu**".³³⁵ - 1625 fik **Peder Pedersen Sommer** i Hornslet og hustru **Anne Olufsdatter** skøde på en gård i Fårup, Krogsbæk Sogn, kaldet **Westergaard**, beboet af **Mikkel Jensen**. 1629/30 ses Hr. **Peder Sommer** i Kalø Lensregnskaber at være ejer af den gård i Fårup, Krogsbæk Sogn, som **Las Pedersen** iboede.³³⁶ Der må være tale om den selvejergård i Fårup, som tidligere har været beboet af hans far, Selvejer i Fårup **Peder Sommer**. – 1629/30 og 1630/31 nævnes Hr. **Peder Sommer** i Kalø Lens Jordebog tillige som ejer af den gård i Søby, Sønderhald Herred, som **Jens Pedersen** bor i. 1634/35 ejes denne gård af Hr. **Peder Sommer** (i Mørke-Hvilsager), men beboes nu af **Jens Nielsen**. 1645/46 nævnes på denne gård **Jens Nielsen/Jørgen Rasmussen**, men i bilag til Lensregnskaberne af 16/3 1646 siges den gård, **Jørgen Rasmussen** beboede, at være lagt øde af pesten. I Jordebogen 1660/61 og i Matriklen 1664 var beboeren Selvejeren **Jørgen Nielsen**, hvis husbondhold lå u. Vedø Gods. – Gift med forgængerens, Hr. PEDER SØRENSEN AUNINGS, enke ANNE OLUFSDATTER. – 1631 noterer **Sophie Brahe, Holger Rosenkrantz** til Rosenholm: "Betalt **Anne, Hr. Peders, renten for 2 øxenn, ssm Jens Hanssen** haffde kjøbt af hende

164 Aksel E. Christensen, 1976, s. 132. – Han citerer Henrik af Latvia's: Chronicon Lyvoniac" fra 1220-erne.

165 Chr. Tortzen, 1961: "Gotland 1361.", s. 32.

166 Aksel E. Christensen, 1976, s. 137.

167 Aksel E. Christensen, 1976, s. 134 + s. 141, note 55.

168 "Verdenshistoriens Hvornår skete det."

169 Aksel E. Christensen, 1976, s. 137.

170 Aksel E. Christensen, 1976, s. 141.

171 Aksel E. Christensen, 1976, s. 141-42.

172 Aksel E. Christensen, 1976, s. 144.

173 Niels Knud Liebgott i "Skalk" 1976:5: "Sild er godt."

174 "Danmarks Gamle Købstadslovgivning" III, s. 53.

175 Erik Kjersgaard: "Borgerkrig og Kalmarunion", s. 152 ff.

176 Grethe Ilsoe, 1966: "Dansk Herremandshandel med Hansekøbmændene"- indgår i: "Middelalderstudier tilegnede Aksel E. Christensen", s. 326-27 + s. 325.

177 Aksel E. Christensen, 1976, s. 145.

178 William Christensen, 1895: "Unionskongerne og Hansestæderne 1439-1466", s. 75.

179., R. Wittram, 1954, s. 12.

180. Dipl. Dan. 2, III, nr. 138: dateret 20-28/5 1285. – "Scriptores Minores" II, s. 300. – Georg Galster i "Nationalmuseets Arbejdsmark" 1928: "Falskmonteriet paa Hjelm", s. 48. – Anemette S. Christensen, 1988: "Middelalderbyen Odense", s. 121.

181. Dipl. Dan. – "Danmarks Riges Breve" 6/4 1293, nr. 100.

182. Dipl. Dan. 4/7 1280, nr. 402.

183. Dipl. Dan. 1256-57, breve 197, 198 og 13/12 1264, brev 448.

184. i: "Roskilde Bys Historie - tiden indtil 1536", 1992, s.223.

185. se "Roskilde Bys Historie", 1992,s. 296-99.

186. Dipl. Dan. 20/8 1309, nr. 198.

187. Dipl. Dan. 1335 12/11 Avignon, brev nr. 237.

188. J. O. Arhning, 1937: "Roskilde Domkapitels Historie" I, s. 63-64.

189. Repertorium Dipl. Regni Danici" I, s. 170, nr. 1023.-

190. Dipl. Dan. 1321, brev 378.

191. Dipl. Dan. 1328 1/2, brev 4.

192. Dipl. Dan., brev 152.

193. "Danmarks Gamle Personnavne.Tilnavne."

194. Sven Tito Achen, 1973: "Danske Adelsvåbener - en heraldisk nøgle", s. 394.

195. "Randers Amts Årbog" 1952, s. 28 + 1953, s. 8. - Her opfattes ANDERS PALNESEN som værende af slægten SOMMER, hvilket har sat sit spor i "Traps Danmark", samt givet anledning til den misforståelse, at slægten Bjælke-Munk og slægten Sommer skulle være en og den samme! - I "Danmarks Adels Aarbog" 1905 er han medregnet under "Munk".

198. Æ. Da. Archivregistre" I, s. 151 f.

199. "Lund Domkapitels Gavebøger", s. 274, note 5.

200. Liber Daticus Lund - "Gamle Danske Personnavne".

201. nævnt Dipl. Dan. 11/6 1260.

202. Dipl. Dan. 1275 28/10, brev 262.

203. Dipl. Dan. 27/11 1277, brev nr. 303.

204. Achen, 1973, s. 71.

205. meddelt mig af Anders H. Blomstrøm.

206. "Danmarks Adels Aarbog", 1889.

207. Hans Orlík: "Danske Helgeners Levned" II, s. 388.

208. Achen, 1973, s. 85.

209. "Danmarks Adels Årbog" 1905, s. 298.

1629.¹³³⁷ - Hun gift første gang med Hr. **Peder Sørensen** fra Auning. Sognepræst i Hornslet 1592-ca. 1593. – Han skal ifølge Wiberg have været Rektor i Århus Skole. – Muligvis fødtes i denne Århus-tid en søn: **Oluf Pedersen Aarhus**, der i 1614 blev Kapellan i Kollerup og Skræm Sogne, Vester Han Herred og Sognepræst samme sted 1617-41. Gift med en datter af Hr. **Jens Schytte**, Sognepræst i Klim, torup og Vust Sogne og far til 4 sønner og 2 døtre. – Af MAREN OLUFSDATTERS BØRN af begge ægteskaber kan måske nævnes:

a?) Hr. OLUF PEDERSEN AARHUS. – 1614 Kapellan og 1617-41 Sognepræst i Kollerup og Skræm, Vester Han Herred. – Gift med N. N. JENSDATTER SCHÜTTE fra Klim, Torup og Vust Præstegård. 4 sønner og 2 døtre. –

aa?) JENS OLUFSEN SCHÜTTE. –

ab?) DAVID OLUFSEN. –

---

210. Achen, 1973, s. 243.

211. Se "Danmarks Adels Årbog" 1917, s. 230-31.

196. Sven Tito Achen, 1973: "Danske adelsvåbener", s. 290: SOMMER (II).

197 "Danmarks Riges Brev" 1358 9/3,s. 76 nr. 109.

212. "Rettertingsdomme fra Chr. III.s Tid" I: Ålborg 19/4 1537.

213. "Danmarks Adels Årbog, 1917, s. 500.

214. Chr. Villads Christensen: "Nogle Meddelelser om Nørbækgaard" i "Samlinger til Jyds Historie og Topografi", s. 245 med note 5.

215. "Danmarks Adels Årbog" 1917, s. 500-501.

216. "Danmarks Adels Aarbog" 1890, s. 147-48.

217. "Danmarks Adels Årbog" 1901, s. 236 ff.

218. "Danmarks Adels Aarbog" 1905, s. 304.

219. "Repertorium 1. række, III 1401-1450, s. 543, nr. 7053.

220. Foruden i Adelsårbogen 1917 og "Traps Danmark" er han nævnt i "Eline Gøyes Jordebog", "Danske Magasin" 1. Række VI, s. 93+113, og behandlet i "Samlinger til Jyds Historie og Topografi", 4. Række, III,s. 281,

"Lysgård med flere Herreders Aarbog" 1926, s. 16 f. samt "Randers Amts Aarbog", 1947, s. 31.

221. HANS ERIKSEN tilhørte "Jordbjerg-slægten." Han var gift med MARINE HENNINGSDATTER PODEBUSK. – Sigvard Mahler Dam i "Personalthist. Tidsskr. 1990: 2: "Jordbjerg-slægten – endnu engang", s. 154 og 165.

222 Sigvard Mahler Dam i "Personalthistorisk Tidsskrift" 1986: 2: "Unkersommerne – en fynsk adelsslægt der slog sig på købmændshandel", s. 134-35. – Sigvard Mahler Dam i "Personalthistorisk Tidsskrift" 1990: 2: "Jordbjerg-slægten – endnu engang", s. 154 og 165.

223. "Eline Gøyes Jordebog".

224. "Aarb. for Lysgaard, Hids m. fl. Herreder" 1926, s. 16 f..

225. "Danske Mag". 1. Række, VI, s. 93.

226. "Eline Gøyes Jordebog".

227. "Aarb. Lysgaard, Hids m.. Herreder" 1926, s. 16 ff..

228 "Danske Magasin" 1. Række, VI, s. 113.

229 "Eline Gøyes Jordebog".

230 "Eline Gøyes Jordebog".

231 "Rep. Dibl. Regni Dan. Ser. II, V., nr. 9260.

232 "Rep. Dibl. Regni Dan. Ser. II, V., nr. 12376.

233 T. A. Becker: De Ældste Danske Archivregistre" II, 69.

234 "Danske Magasin" 1. række, VI, s. 132.

235 "Danske Magasin" 3. række, IV, s. 204.

236 "Danske Magasin" 3. række, V, s. 46.

237 "Danske Magasin" 3. række, V, s. 132.

238 "Randers Amts Årbog" 1948, s. 124.

239 Moderniseret sprog efter "Herredagsdomme fra Christian III.s Tid" I: Ålborg 19. April 1537.

240 Kolderup-Rosenvinge, 1844: "Udvalg af Gamle Danske Domme" Anden samling, dom nr. 23. - Her dog gengivet i moderniseret sprog.

241 "Rettertingsdomme fra Christian III.s Tid" I.

242 Aksel E. Christensen, 1976: "Danmark, Norden og Østersøen," s. 251.

243 "Danske Mag." 2. række, VI, 207. – Rep. Dipl. III, s. 474.

244 Rep. Dipl. III, s. 559.

245 Skam H, 42. P. S. Papirer Hr. Bent Bille 11/3 1487.

246 Den latinske tekst, gengives således 1466 8/4: "Qui testes antedicti jurauerunt per sancta Dei ewangelia, in conscientia sua secreta et singillatim deposuerunt en conordeo dixerunt, quod eo die, quo celebrabantur exequie pro anima cuiusdam **Johannis Sommer** pie memorie, interfuerunt in Pugholm, verissime audierunt et viderunt ibidem publice in mensa, quod quidam dominus **Laurentius**, dim curatus in Nordroppe, antescryptos domini Henrichini (Ulfeld) dispositiones et ordinationes inter parochias Nordrup et Bedesløff supradictas super pretaeta villa Hwellinge cum curia Pugeholm ratificavit. (H. F. Rørdam: "Monum. Hist. Dan." 2. række, II, s. 534). – Biskop Henneke Ulfeld af Odense henlagde byen Hwellinge og gården Pugeholm fra Norup Sogn i Lunde Herred til Bedeslev sogn i Skam Herred 4/5 1459 (H. F. Rørdam: "Mon. Hist. Dan." 2. række II, s. 531-32).

247 P. S. Papirer Hr. Bent Bille 22/1 1490.

248 Fyns Bispearkiv: 39, s 24.

ac?) LISBETH OLUFSDATTER. –

ad?) MAREN OLUFSDATTER. -

b) Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER i Mørke og Hvilsager, Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt (ca. 1589-1673). Må ud fra fødselsåret være søn af Anne Olufsdatter første ægteskab med Hr. Peder Sørensen Auning. – Alumnus hos **Holger Rosenkrantz** den Lærde på Rosenholm. Immatriculeret i København 13/3 1612. – 24/8 1614 i Wittenberg.³³⁸ – Sognepræst 1619/20-1673/74 i Mørke og Hvilsager Sogne, Øster Lisbjerg herred, Randers Amt efter Hr. **Just Pedersen Saxe**, der ifølge Wiberg havde været Præst i 57 år og provst i 42 år i Øster Lisbjerg Herred, men ifølge oldebarnet Hans Grønbechs optegnelser virkede i 52 år som præst fra 1567-1619. Hr. **Just Pedersen Saxe** (ca. 1543-1619) nævnes endnu i en præstelige fra 1620.³³⁹ Efterfølgeren er tiltrådt embedet i 1619, hvilket placerer hans fødselsår til 1589. Thi **Peder Pedersen Sommer** skal have virket som præst i 54 år og døde 84 år gammel og var altså 30 år, da han blev præst i Mørke og Hvilsager. Hr. **Peder Sommer** i Mørke underskrev 10/4 1623 en erklæring i ”Præsteindberetninger til Ole Worm, der i oversættelse lyder: ”*Intet heller om denne sag, der stemmer med*

-
- 249 ”Danske Magazin” 3. række, V, s. 6. – Om MICHEL PEDERSEN AKELAIE, der vistnok i stilhed var tro mod Christian II - se C. T. Engelstoft” 1880: ”Odense Bys Historie”, s. 102 og s. 166. – Sigvard Mahler Dam i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 1986: 2: ”Unker-sønnerne – en fynsk adelslægt der slog sig på købmandshandel”, s. 128-30. - Hans kone MAGDALENE og JEP UNKERSENS kone, KARINE UNKERS, fik beskærmelsesbrev 1535 (”Danske Magazin” 3. række, V, s. 55 og 112). Han var åbenbart flygtet fra Odense i 1535, men kom tilbage. I Odense Gråbrødre Kirke lå hans gravsten med Akeleie-slægtens og Drage-slægtens våbener udhugget. Den latinske indskrift sagde: ”*Her er ærlige og velbyrdige mand MICHAEL PEDERSEN begravet som døde år 1539 den 10de august med sin hustru velbyrdige MAGDALENE DRAGE.*”
- 250 Fritz Schönwandt i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 1980: 2: ”Christoffer Bang i Odense (død 1599) og den ældre Bang-slægt i Assens”, s. 191-92+ fig. 6.
- 251 Sigvard Mahler Dam i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 1986: 2: ”Unkersønnerne – en fynsk adelslægt der slog sig på købmandsskab”, s. 147, note 24.
- 252 LUDVIG MIKKELSEN TISDORPH (1595-22/9 1643). Ord. 11/5 1625 til Sorø. Sognepræst 18/6 1632-1643 ved Odense Frue Kirke. – Gift 15/10 1626 med MAREN NIELSDATTER LET (f. 1604).
- 253 Svend Larsen, 1965, II, s. 142-43: Tavle XXXI, nr. 3. - Sigvard Mahler Dam, 1986: 2, s. 119-121.
- 254 ”Kirkehistoriske Samlinger” 4. række, I, s. 444-45. – ”Wibergs Præstehistorie”
- 255 Anemette S. Christensen, 1988: ”Middelalderbyen Odense”, s. 149.
256. ”Mester Jacob Madsens Visitsatbog” v. A. R. Idum 1929, s. 26 og s. 43. Det må være Jørgen Pedersen, der hos Sv. Larsen: ”Studier over det fynske Rådsaristokrati II”, 1965, s. 90 Tavle XVII kaldes JØRGEN SOMMER.
- 257 H. Friis-Petersen: ”Studenterne ved Københavns Universitet 1479-1602”, s. 35.
258. H. P. Muinne, 1844: ”St. Knuds Kirke i Odense” s. 327.
259. E. Ladewig Petersen m. fl., 1984: ”Odense Bys Historie. De fede år”, s. 153. – HANS MULE af Nislevgård (død 1602) fik sagen henvist til Kongen og Rigsrådet (Sv. Larsen, II, s. 79). Kanc. brev. 1561 26/5. – Wad: ”Fra Fyens Fortid” I, s. 51. -
- 260 J. C. Bloch og Næraa: ”Den fynske Geistlighed” I: 3, s. 861: Præsterne ved Hospitalet i Odense og Paarup.
261. I. C. Bloch, 1789: ”Den fynske Geistligheds Historie”, 3. hæfte s. 611; Wiberg; Kirh. Saml. 4. rk. V, s. 13. - ”Perlestikkerbogen.” (udg. 1954), s. 200 og s. 236-37. – ”Kirkehistoriske Samlinger” 4. række, V, s. 13.
262. ”Mester Jacob Madsens Visitsatbog” v. A. R. Idum 1929, s. 34. – AGNETE MIKKELSDATTER, Poul Sommers anden hustru, havde i et tidligere ægteskab med Odensekøbmanden NIELS PEDERSEN dotrene INGER og KAREN NIELSDATTER (Sv. Larsen, II, s. 58).
263. Sv. Larsen, II, s. 117. Tavle XJ(VI), nr 3 (Odense Tingbog 21/7 1606). - Jacob Madsen, s. 35.
264. Kcl. Brevb 1619 23/6 —
- 265 H. P. Mumme 1844, s. 325.
- 266 Svend Larsen, 1965, II, s. 43 ff. TAVLE VIII: JACOB LET. – Han opfatter Maren Jørgensdatter Sommer og Anne Jørgensdatter Sommer som døtre af Jørgen Andersen Mand og Karen Jørgensdatter Sommer. - Svend Larsen, II, s. 45 under nr. 8 misforstår slægtsforholdene og kender ikke Niels Olufsens hustru i tilføjelsen hos Wiberg bd. IV, vedr. nr. 1596:2. - Mere korrekte oplysninger findes i ”Perlestikkerbogen” (udg. 1954). –
- 267 ”Perlestikkerbogen” (udg. 1954), s. 337. – Svend Larsen, 1965: ”Studier over det fynske Rådsaristokrati” II, s. 44 og s. 46, nr. 11. – De hos Svend Larsen som nr. 9 og 10 nævnte INGEBORG LETSDATTER i Odense (død 1612) og CATHRINE LETSDATTER i Nykøbing Falster (død 1621) var efter kildeammenhængen Jacob Lets SØSTRE og ikke som ellers angivet hans dotre. -
- 268 Svend Larsen, 1965, II, s. 112-13: Tavle XXV.
- 269 Wiberg 48:6 kalder præsten i Allested og Vejle, Sallinge Herred, Svendborg Amt, 1617-1658 CHRISTEN NIELSEN MAND.
270. Wibergs rettelse i bind IV, vedr. 1596:2 -
- 271 Sv. Larsen, 1965, II s. 45, nr. 6.
272. -”Persh. Tidsskr.” I. rk. II, s. 356, note 1.
- 273 I. C. Bloch II:1 (1790) s. 244. – Wiberg II, s. 77, nr. 6.
- 274 Odense Rådteuebog 1615 23/1 og 6/2. – Svend Larsen, 1965, II, s. 44.
- 275 ”Danske Magazin” 3. række, V, s. 178.
- 276 Kancelliets Brevbøger 1640 23/4. – Danske Kancellis Fynske Registre bind 4, fol. 217 b.
- 277 Svend Larsen, 1965, II, s. 90-91. Tavle XVII: HANS SOMMER.
- 278 Carl Langholz, 1989: ”Anetavler for berømte danskere” I: Stamtavle 23: ”Poul Martin Møllers Anetavle” s. 91-96.
279. Lise Lund, ”Persh. Tidsskr.” 16. rk. III, s. 120: ”Forfatteren Poul Martin Møllers anetavle” ane 80—81.
- 280 H. Friis Pedersen: ”Studenterne ved Københavns Universitet 1479-1602”, s. 141.
281. Kcl. Brevb. 1597 19/11 —
282. H. Therkelsen, ”Østjy. Hjemstavn” 1972: ”En mordsag fra Hovedgård i 1680”, s. 148-49. - Bjarne Nørgaard Pedersen i ”Slægten” Nr. 35, Januar 2007: ”Efterlod Niels Grøn i Borup sig livsarvinger?”, s. 48-49. - Ridefoged i Skanderborg Len, NIELS GRØN (GØDSEN), død 1612, beboende 1592 en gård i Borup, Katrup Sogn, som han 1608 med sin hustru, KIRSTEN NIELSDATTER af Kronen fik livsbrev på. 1596 gav Niels Grøn i Borup stager til Ørridslev kirke for hans forældres, JENS GRØN i Hoved og ANE NIELSDATTERS begravelse i altergulvet. 1567- 90 nævnes Jens Grøn i Hoved, 1610 og senere lå Hoved under Skanderborg Slot (TRAP).
283. ”Personalhist. Tidsskr” 16. rk. III, s. 120 + s. 122.
- 284 Kirstin Nørgaard Pedersen, 2015: ”Sejerslægtens – en østjysk storbondeslæggt” bind I, s. 125. – Dronningborg Rytterdistrikts Selvejerskøder 1691, nr. 34. 1673 22/11.
- 285 Framlev, Gjern Herreders Tingbog ved Bjarne nørgaard Pedersen: 18/5 1698, fol. 189.

sandheden eller er værd at berette, er mig bekendt. Mørke, den 10. april år 1623. Petrus Sommerus".³⁴⁰ I 1660 var han deputeret for den nørrejske gejstlighed og medunderskriver af Suverænitetssakten. - Anbefalet til Kongens Kansler **Christen Friis** til Kragerup som Konrektor ved Århus Latinskole 1632, da man skulle finde en efterfølger til hans bror, nedennævnte **SØREN PEDERSEN SOMMER**. – 1634/35 ejede han den gård i Søby, Sønderhald Herred, som hans far tidligere havde ejet, men senest 1645/46 havde han bortskødet den til **Jens Nielsen**. – Gift med **Margrethe Sørensdatter** fra Randers (død 1679). Datter af Rådmand og Byfoged i Randers **Søren Jensen (Kare)** og **Anne Bartolomæusdatter**. – 31/8 1622 er Hr. **Peder Pedersen Sommer** i Mørke mødt på Viborg Landsting på sin hustru **Margrethe Sørensdatters** vegne som arving efter Borgmester i Randers **Jens Andersen Kare**.³⁴¹ – Det nævnes, at Hr. **Peder Pedersens** hustrus egen far, **Søren Jensen (Kare)** 29/11 1613 på **Jens Kares** vegne havde pantsat til forrige Borgmester i Randers **Peder Jacobsen**. – **Jens Kare** og hustru **Maren Kares** omtales også. – 30/1 1650 møder **Søren Jensen Byfogeds** enke, **Anne Bartolomæusdatter**, på Viborg Landsting, da hun sammen med **Søren Sørensen** i Randers, Hr. **Peder Pedersen**, Præst i Mørke, og **Jens Sørensen**, "*formævnte Søren Jensens arvinger*" stævner for gæld.³⁴² –

286. Torben Glahn, 1978: "Sornerbiografier 1584-1737" s. 143 nr. 473.

287 antoges at være identisk med MADS JØRGENSEN LUND, Præst i Hylke 1632-ca. 1641, som 1634 fik kongebrev på at nyde tiende af Ringe Kloster. -

288 "Wibergs Præstehistorie". - Anton Blaabjerg, 2000: "Nutiden og Valdemar Sejlr", s. 46, nr. 25.14, med s. 83 ang. Slægtlinje 25-31. – Palle Rabøl Hansens hjemmeside: "Our family History" 2012. – 20/10 2005 meddelte **Martin Bang Dahl** følgende på DIS-Forum: "Dansk Slægtshistorie i Kjellerup udgav i 1960'erne en håndfuld slægtsbøger, der alle havde et afsnit om "Egebjerggård" og slægten, der efter sigende nedstammer fra **Holger Rosenkrantz**. I den af disse slægtsbøger som jeg selv har, nemlig "Forslægt og efterkommere efter Mads Laursen og hustru Ulricha Sophie Jensdatter (Glasow) (Hvis mormor var en Zitscher, datter af sognepræsten **Ulrich Zitscher** og **Margrethe Pedersdatter (Neuling)**, står der følgende om HOLGER GABRIELSENS (og KIRSTEN NIELSDATTERS) børn: Holger Gabrielsen efterlod sig 8 børn: **Lene Holgersdatter**, gift med **Rasmus Pedersen Tøxen**, præst i Løsning-Korning, **Anne Lisbeth Holgersdatter**, vistnok gift med **Mads Frandsen** i Ejer, **Niels Holgersen**, præst i Gangsted-Søvind, gift med **Maren Jensdatter**, **Anders Holgersen**, forpagter på Hanstedgård og ejer af Ørskovgård, gift med **Kirsten Johansdatter**, **Margrethe Holgersdatter**, gift første gang med **Mads Jørgensen Sommer**, præst i Stouby 1634-1640, og gift anden gang med hans efterfølger **Henrik Jørgensen**, **Maren Holgersdatter**, gift med **Anders Lauritsen Stourup**, rådmand i Fredericia, **Karen Holgersdatter**, gift med **Peder Mortensen (Neuling)**, sognepræst i Lundum-Hansted, **Marie Holgersdatter**, gift med **Jens Pedersen Bredal**, præst i i Kloborg, Tyrsting og Grædstrup. Endvidere nævnes et barnebarn Frands Andersen Stourup som sognepræst på Hirtsholmene.

I øvrigt kan man ved hjælp af Carl Langholz' "Anetavler for berømte danskere" finde f.eks. forfatteren Aage Dons blandt efterkommerne af Holger Gabrielsen.

Mvh..Martin B. Dahl."

289 H. D. Lind, 1889: "Kong Kristian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm", s. 425, nr. 694. – Ny Kirkelige Samlinger, I, s. 504.

290 <https://forum.slaegt.dk/index.php/topic,155540.0.html> -

291. "Vejle Amts Aarbøger" 1925, s. 34.

292. Aksel Lassen, 1965: "1659- da landet blev øde", s. 98. –

293. "Nationalmus. Vejledninger" 1968: "Danmark 1530-1660 s. 33; Rum 43, Montre 2, Fund E.

294. "Vejle Amts Aarbøger" 1925, s. 33-34.

295. "Danske Kancellis Jydske Reg." 1697, fol. 185 ff., nr. 6.

296. ERICH HENRICHSEN (27/9 1640-1/2 1704) købte Vedø i Koed 1685. - G. m. ANNE SVENDSDATTER (22/9 1654-21/12 1714) enke efter NIELS THOMSEN til Rygård. Hendes 4 børn: Svend Behr, Andreas Nicolai Behr, Thomas Nicolai Behr og Nille Marie Behr. (A. Nellemann, Persh. T. 103: 1 (1983). "Lidt personalthistorie fra Rygård og Vedø på Djursland", s. 31-32).

297. Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon, VI, s. 128. – HANS OLUFSEN NYSTED (14/6 1664-21/12 1740) blev præst i Løsning og Korning, Hatting Herred, Vejle Amt, i 1693 efter Hr. RASMUS PEDERSEN TØXEN. – Han blev gift første gang 28/3 1694 med enken LENE HOLGERSDATTER (ca. 1639-1714, begr. 18/3 i Løsning. - Skifte Hatting Herreds Provsti 12/9 1714, fol. 84 b. – Erik Brejl, nr. 9) og efterlod sig ingen børn. – 17/12 1696 underskrev han som "svoger" Hr. Jens Jensen Krag i Engom og **Anne Madsdatter Sommers** testamente (Se II: 3: 4). – Han og Lene Holgersdatter gjorde testamente 6/3 1696. Som eneste arving efter hende nævnes 12/9 1714 Hr.

Holger Jensen Bredal i Skade Præstegård, Sognepræst i Kloborg, Tyrsting og Grædstrup, der var søn af Hr. **Jens Pedersen Bredal** (død ca. 1681), Sognepræst i Kloborg, Tyrsting og Grædstrup, og hustru **Marie Holgersdatter**. Det vil sige, at Hr. Holgers berømte, lærde søster, **Anne Margrethe Jensdatter Bredal** (13/9 1655-2/3 1729, begr. i Horsens), ikke var betænkt i testamentet, ligesom der også kan være andre slægtninge, som ikke var betænkt.

298 Vor Herreds Tingbog 13/10 1671, fol. 46 - 24/11 1671, fol. 61 – 31/1 1673, fol. 30. – 14/3 1673, fol. 55. -

299 Vor Herreds Tingbog ved Bjarne Nørgaard Pedersen 22/1 1675, fol. 238.

300. Herdis Therkelsen, Østjy. Hjemstavn 1972, "En mordsag fra Hovedgård i 1680", s. 146. – Hun lader Mads Olufsen være præst i Torrild. -

301. PEDER FISK eller PEDER TYDSK. - TRAP; Chr. Heilskov, aarh. St. Aarb. 1945: "Vandmøller i Aarhus og skanderborg Amter", s. 65-66.

302. Chr. Heilskov, 1945: "Vandmøller i Aarhus og Skanderborg Amter", Aarh. St. Aarb. s. 65-66.

303 "Danmarks Kirker II: 1, s. 234.

304 K. Th. Tofte, 1959: "St Olai Kirke Helsingør", s. 208 ff.

305 Carlquist: "Lunds Stifts Herdaminne" Ser. 2, bd. 2, s. 22, præst nr. 5.

306 Cawallin 1857: "Lunds Stifts Herdaminne" IV, s. 193. – Carlquist, "Lunds stifts Herdaminne" Ser. 2, bd. 10, s. 184 nr. 3.

307 L. B. Falkman, 1846: "Handleringer om Skaane, Halland og Blekinge i Geheime-Archivet" II, bind 1, Notat no. 1626.

308 "Danske Kancelliregistranter".

309 K. G. Ljunggren og Bertil Ejder: "Lunde Stifts Landebog", I, s. 510.

310 Kcl. Brevb. og "Helsingør Stadsbog", s. 384.

311 H. F. Rørdam: "Mon. Hist. Dan." 2. række, bind 1, s. 6.

312 Carlquist: "Lunds Stifts Herdaminne" Ser. II: bd. 5 s. 11 og bd. 7, s. 418 og 643. – "Kronens Skoder" 1574 16/6.

313. JACOB ISAKSEN SOMMER (f. ca. 1594) (H. Friis-Petersen: "Danske og norske Studerende v. udenlandske Universiteter"). Søn af Kapellan i Landskrona 14/2 1568 -1593 og præst i Ljungby, Genarp og Gødeslev i Skåne 1593-1603, Hr. ISAK OLSEN SOMMER (Carlqvist: "Lunds Stifts Herda-minne. Ser. II" bd. 7 s. 643 + s. 418; + bd. 5 s. 11). Kapellan i Herfølge 28/6 1620—?. - Træffes fra 1630-1641 som præst i Karlebo. Afsat for hor med INGER BØRGESDATTER. (Kcl. Brevb. 1630-45). Rigsdomstolens Stævningsbog 11/8 1641, fol. 469-480 a; Rigsark. Sedler over Danske Kancellis Indkomne Breve og Indlæg 12/10 1641; Niels Stenfeldt, 1934 : "Roskilde Landemodes Retssager- Cause fra Reformationen til 1730" (LA), s. 26-27 (efterår 1642). — ELISABETH POULSDATTER RHOD ("Danske Rancellis Sjøllandske Registre" 1653, stk. 45, fol. 335b + knæsepter og bilag.

ba) Hr. SØREN PEDERSEN SOMMER (1631-1695). – Immatrikuleret på Københavns Universitet 26/5 1652 fra Århus Skole. – Sognepræst i Mørke og Hvilsager Sogne, Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt ca. 1668-1695. Hans efterslægt er behandlet samlet i Otto Sommer, 1931: ”Stamtavle over de sidste syv Led af Præsteslægten Sommer fra Præstholm”. – og en gren, som Otto Sommer ikke har behandlet, opholdende sig på **Vestergård** i Tåning, Voer Herred, Skanderborg Amt, er behandlet i ”Aarhus Stifts Aarbøger” 1937, s. 51-54. – 8/7 1684 havde han på Rosenholm birketing en sag imod **Poul Troelsen** i Bendstrup.³⁴³ - Gift med MARGRETHE CHRISTENS DATTER BASBALLE fra Århus (Skifte Øster Lisbjerg Herreds Provsti 5/9 1707, fol. 21. – Erik Brejl nr. 3).³⁴⁴ – Hun var datter af Købmand i Århus **Christen Jensen Basballe** (Skifte Århus Købstad 5/9 1693, fol. 1. – Erik Brejl, nr. 351) og hustru **Inger Hieronimusdatter**. –

baa) BIRGITTE SØRENSDATTER SOMMER. – Hun introduceret 9/5 1706 i Hvilsager Kirke. – Gift første gang med Hr. NIELS NIELSEN FRIIS (Skifte Øster Lisbjerg Herreds Provsti 16/7 1703, fol. 103 ff. – Erik Brejl, nr. 1). - Sognepræst i Mørke og Hvilsager 20/11 1694-13/4 1703. Død i Århus. Præstegården brændte 18/5 1702. – Trolovet 4/12 1705 og gift anden gang 29/12 1705 i Mørke Kirke med PEDER THYGESSEN ALLING (f. 18/8 1672 i Alling Præstegård, beg. 13/4 1714 Hvilsager). – Student 1690. Cand. Theol. 1691. Sogndegn i Mørke og Hvilsager fra 1704.³⁴⁵ - 20/4 1706 kgl. Resolution, hvorved han fik oprejsning, fordi hans kone var kommet for tidligt i barselsseng med et dødfødt barn. – **Madame Birgitte Sommer** boede 5/9 1723 i Marie Magdalene, Sønderhald Herred, Randers

31419. P.O. Knudsen, 1931: ”Aalborg Bys Historie” I, s. 164 + s. 197. note 132; A. II. Nielsen (1879—80): ”Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg i Fortid og Nutid”, s. 143; ”Persh. Tidsskr.” 6. rk. bd. III, s. 26.

315 Nibe Birk 1631-1710, fol. 5 a. 10/1 1663.

316 Nibe Birk 1631-1710, fol. 143 b. 15/8 1663.

317 Ålborg Bys Tingbog.

318. ”Persh. Tidsskr.” 7 rk. IV, s. 220. En søn, LAURIDS KNUDSEN SOMMER, nævnes.

319 Alfred Jeppesen, 1963: ”Mærkværdigheder i Danmarks Historie”: ”Ålborgensernes rovertogt til Nibe”, s. 19-20.

320 ”Landstingets Skode- og Panteprotokoller”, bind 33, fol. 122 b.

321. o. anf, s. 220; C. Klitgaard: ”Nibe Bys Historie indtil 1728”, s. 39.

322. S. Nygårds Samlinger.

323 Ålborg Tingbog 22/5 1682, fol. 211 a ff.

324. ”Danmarks Adels Aarbog” 1923, s. 484; TRAP.

325. Rigsarkivers Sedler: Danske Kancellis Indkomne Breve 1648—60, udat. nr. XXI. -

326. H. U. Ramsing: ”Københavns Ejendomme” VIII, s. 66. — MORTEN JACOBSEN SOMMER kan være opkaldt efter Elisabeth Poulsdatter Rhods stedfar Hr. MORTEN MARCUSSEN eller MOGENSEN, præst i Karlebo 1621-25 og død som Magister og Øverste Kapellan v. St. Nikolaj Kirke i København 1640, begr. 10/5. Hen havde været gift med Hr. POUL OLSEN RHODS enke KAREN HELMICS DATTER, men efterlod enken KAREN CHRISTENS DATTER (begr. 1/12 1671, Nikolaj Kirke). — Wibergs Præstehistorie: ”Danmarks Kirker” II: 2 s. 899. — Karen Helmichsdatter kan være søster til GEDSKE HELMIKSDATTER af Malmø, der var g. m. Magister PEDER BERTHELSEN KIERULFF, Præst i Sæby og Hallenslev, Løve Herred, Holbæk Amt, 1621—42 (E. Qvistgaard, 1934: ”Præstehustrer, der mangler hos Wiberg” s. 66): Hendes foreldre var Borgmester i Malmø HELMIK OTTOSEN og KIRSTEN RASMUS DATTER LOLLIK.

329 Allan Tonnesen, 1985: ”Helsingørs udenlandske borgere og indbyggere ca. 1550-1600 (Skotter og englændere)”, s. 105. -

330 Helsingør Tingbog VII, 1571, fol. 23 a.

331 Allan Tonnesen, 1985, s. 105. – Helsingør Skode- og Panteprotokol, I, 1573, fol. 19 a.

332 ”Helsingør Stadsbog 1554-55, 1559-60 og 1561-65” (udg. 1981), s. 184.

333 **Peder Poulsen** i Fårup var søn af **Poul Jensen** i Fårup, som i 1552 væddede med herremanden **Albrecht Gøye** om sin hals angående et markskels beliggenhed (Paul G. Ørberg i ”Skalk” 1996:5: ”Ret og Skel.”). **Poul Jensen** var søn af Herredsfoged i Sønderhald Herred, nævnt 15/5 1531-1541 **Jens Powelsen** i Fårup (Bjørn Sommer. ”Herredsfogeder og Tingsteder,” nr. 7), der igen var en søn af selvejer i Fårup, Krogsbæk Sogn, **Poul Jensen**, nævnt 9/4 1480 og 22/5 1497. – 9/4 1480 var **Sommer Jensen** i Fårup tingsher i **Poul Jensens** sag. Bjørn Sommer argumenterede i 1993 for, at **Poul Jensen** og **Sommer Jensen** i Fårup var brødre og ved gårddeling ejere af hver sin halvdel af den gård i Fårup, som **Jens Nielsen** i Fårup, nævnt 16/9 1465 og 1478, havde beboet. I 1688 fik disse to gårde Matrikelnumrene 2 og 4 af Fårup, Krogsbæk Sogn. – 23/4 1569 havde velbårne Fru **Margrethe** til Estrup stævnet **Søren Hansen** i Vejlbj og hans medfølgere for Viborg Landsting (Dombogen, 79) for de havde kvitsvoret **Søren Poulsen** i Fårup og **Søren Rasmussen** i Estrup, begge karle, for gårdfred de var tillyst, og som de skulle have gjort i Borup. - **Søren Poulsen** i Fårup blev stævnet for Viborg Landsting 22/10 1569 for falsk vidnesbyrd (Tingbogen, 230).

334 Kalo Lens Jordebøger. - ”Sophie Brahes Regnskabsbog.” – ”Wibergs Præstehistorie.”- S. Birket-Smith, 1890: ”Københavns Universitets Matrikel” I, 1611-1667, s. 89. – H. Friis-Pedersen: ”Danske og Norske Studenter ved udenlandske Universiteter”: ”Sommer.” - ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” 3. række, II, s. 452 ff. – Otto Sommer, 1931: ”De sidste syv Led af Præsteslægten Sommer fra Præstholm i Gosmer Sogn.”- håndskrevet supplement til samme ved Otto Vilhelm Sommer. - P. Nedergaard: ”Dansk Præste- og Sognehistorie”, VIII: ”Århus Stift”, s. 219. – P. Nedergaard: ”100 Danske Præsteslægter.” -

335 ”Præsteindberetninger til Ole Worm” II, ”Århus, Fyns og Lunde Stifter 1623-25” (udg. Landbohøistors Selskab 1974), s. 39-40.

336 Bjørn Sommer: ”Herredsfogeder og Tingsteder”, ved nr. 7.

337 ”Sophie Brahes Regnskabsbog”, s. 59+s. 226.

338 ”Sophie Brahes Regnskabsbog.”- ”Personalhistorisk Tidsskrift” 14. række, II. - ”Østjydsk Hjemstavn” 1951, s. 103. -

339 ”Kirkehistoriske Samlinger” 3. række, II, s. 755. – I **Hans Jensen Grønbechs Slægtebog** er noteret: ”Anno 1577 den 9. October En Løfverdag Formiddag Blef min Salig Fader Moder **Maren Justdatter Saxe** født til Verden i Mørchi Præstegaard i Jylland, hendes Fader vaar den hæderlig oc wællerde Mand Hr. **Just Saxj**, Sognepræst til Mørchi oc Hulsagger Sogner udi Judland, hendes Moder vaar den erlige oc Gudfryctige Quinde **Apelonj Sofrensdatte**, Begge barnfødte udi Aarhus. Bemelte hendes Fader døde Aar 1619, i sin Alder 76 Aar, der hand hafde waarit Præst til Mørchi oc Hulsagger Sogner uden nogen Medtiener udi 52 Aar. Hendis kiere Moder døde aar 1597 tou dage for wor Herres Himmelfars dag, oc ligger Begge begrafften i Mørchi Kirche ret for Alterit.” (ved E. A. Thomle i ”Personalhistorisk Tidsskrift” 3. række, II, s. 149 ff.). – En **Jørgen Sommer**, ”da Skrifver paa Skanderborg” stod 9/11 1602 fadder i Århus til Hans Jensen Grønbechs farbror ved navn **Hans Grønbech** (sst. s. 150).

340 ”Præsteindberetninger til Ole Worm” (udg. 1974), bind II, s. 39.

341 Viborg Landstings Dombog 31/8 1622 (fol. 190). -

342 Viborg Landstings Dombog B 30/1 1650 (53, 54, 55, 56).

343 ”Østjydsk Hjemstavn” 1951, s. 100-101+103.

344 J. Hoffmeyer: ”Aarhus Bys Historie”, s. 437 f.

Amt, da hun bar Jens Sallings søn i Pindstrup, Christen Jensen Salling, til dåb i Marie Magdalene Kirke. Faddere var: Maren Pedersdatter af Virring, Niels Rasmussen Smeds hustru i Brumme, Jens Qvist, Jens Mols, begge fra Pindstrup, Rasmus Pedersen af Drammelstrup, Fausing Sogn.³⁴⁶ -

baaa) INGEBORG CATHRINE NIELSDATTER FRIIS (f. ca. 1696). 1703 hos farfaderen Hr. **Niels Christensen Friis** i Skorup Præstegård.-

baab) METTE NIELSDATTER FRIIS (f. ca. 1697). – 1703 i huset hos Magister **Jørgen Rhod** i Århus. –

baac) ANNE PEDERSDATTER (døbt 8/7 1707 i Hvilsager). –

baad) NIELS FRIIS PEDERSEN (døbt 20/10 1709 i Hvilsager). -

bab) Hr. PEDER SØRENSEN SOMMER (Skifte Øster Lisbjerg Herreds Provsti 28/1 1733, fol. 130, 145 ff. – Erik Brejl, nr. 20). – Sognepræst i Mørke og Hvilsager 1703-1732. – Gift første gang 1704 i Glud Kirke med ELSE KAJSDATTER RAARUP (ca. 1674-30/1 1706, begr. 9/2 i Mørke. – Skifte Øster Lisbjerg Herreds Provsti 1/3 1706. – Erik Brejl, nr. 2). – Gift anden gang ca. 1707 med INGER PEDERSDATTER (ca. 1680-30/11 1711, begr. 7/12 i Mørke. – Skifte Øster Lisbjerg Provsti 12/1 1712, fol. 26 ff. – Erik Brejl, nr. 6). – Gift tredje gang 10/6 1721 i Værum Kirke med enken BIRGITTE CHRISTENSDATTER HORSSENS (død 1763, antagelig i Andi, Skørning Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt), datter af Sognepræst i Harridslev og Albæk, Støvring Herred, Randers Amt, Hr. CHRISTEN JØRGENSEN HORSSENS (Død 1706. Bevilling til uskiftet bo af 27/3 1706. - Samfrændeskifte Støvring Herreds Provsti 28/2 1709. – Erik Brejl nr. 23) og MARGRETHE MIKKELSDATTER HOVSING, gift anden gang med Herredsfoged i Sønderhald, Øster Lisbjerg og Rougsø Herreder OLUF HENRIKSEN ASSENS i Andi, Skørning Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt (Skifte Kalø Amt 8/8 1712, s. 372. – Erik Brejl, nr. 8).³⁴⁷ – Birgitte Christensdatter Horsens var gift første gang 1704 med Sognepræst i Værum og Ørum 7/7 1698-1720 Hr. JENS RUDOLPHSEN BÜLCHE (død 31/3 1720). De gjorde testamente 23/4 1712. – Hun oprettede 15/1 1758 opholdskontrakt med **Frederik Lorentsen Sinding** i Andi, Skørning Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt.³⁴⁸ – 28/3 1763 var hun moster til og arving efter **Oluf Christian Knudsen Assens** i Andi (Skifte Kalø Amt 28/3 1763, fol. 225. – Erik Brejl, nr. 83 + nr. 30), men død inden skiftet blev afsluttet. –

baba) NIELS PEDERSEN SOMMER (hjemmedøbt 23/2 1705, død 12/8 1760 eller 10/3 1769). – Sognepræst i Gosmer og Halling, Hads Herred, Århus Amt, 25/6 1735-1760. – Gift med forgængerens datter **Else Lauritsdatter Udsen**. – Hun gift anden gang 7/11 1769 i Gosmer Kirke med Hr. **Ude Udsen Lövenhertz** (død 5/11 1773. – Skifte Rinds Herreds Gejtlige Skpr., fol. 52 b, 73. – Erik Brejl, nr. 15) , Sognepræst i Hersom, Klejtrup og Bjerregrav, Rinds Herred, i Viborg Stift. – De gjorde testamente 4/11 1773. – Han var Kapellan i Gosmer og Halling, da han 9/7 1765 var formynder på skifte efter Degnen **Niels Krarups** hustru **Øllegaard Malene Lauridsdatter Alling** i Søvind degnebolig (Skifte Voer Herreds Provsti 9/7 1765, fol. 87. – Erik Brejl, nr. 28). –

babb) PEDER PEDERSEN SOMMER (hjemmedøbt 28/3 1708, død 29/7 1755). – 1733 udenlands. – Landsdommer i Dansk Vestindien. – Ugift. –

babc) ELSE PEDERSDATTER SOMMER (døbt 9/4 1710, død 7/4 1756 på **Præstholt** i Gosmer Sogn). –

bac) METTE SØRENSDATTER SOMMER (f. ca. 1670).³⁴⁹ – 10/6 1697 på Århus Byting: ”**Mogens Robertsen** prokurator på hr **Niels Friis** i Mørke hans vegne på sin myndling Mette Sørensdatter Sommers vegne havde stævnet **Peder Basballe** for 63 rigsdalers kapital med rente, og fremlagde en lodseddel, af provsten underskrevet, over Mette Sørensdatter, salig **hr Søren Sommers** datter i Mørke, hendes arvepart, deri Peder Basballe blandt tilstående gæld findes indført i Peder Basballes obligation for 63 rigsdaler. sagen blev opsat 3 uger, da at fremlægge samme obligation.” – 5/8 1697 på Århus Byting: ”**Mogens Robertsen** prokurator, fuldmægtig for hr **Niels Friis**, sognepræst for Mørke og Hvilsager menigheder, med opsættelse her af retten 10/6 næst afviget, havde stævnet **Peder Basballe**, og i rette lagde Peder Basballe, til **hr Søren Sommer** i Mørke udgivne obligation, af dato Århus 5/2 1680, på 100 rigsdaler, hvorpå findes under **Margrete, salig hr Søren**, hånd, af dato x/4 1697, at den halve part kapital og rente havde de betalt. dernæst blev i rette lagt en lodseddel på Mette Sørensdatters tilfaldne arv efter hendes salig far hr Søren Sommer, hvori findes tilstående gæld tilført i Peder Basballes obligation 63 rigsdaler. så fremlagde **Peder Basballe** en fuldmagt fra sin søster **Margrete, salig hr Søren Sommers**, dateret Århus 4/7 1692, at hun antager ham til hendes lovværge, hvorefter blev afsagt, eftersom **Peder Basballes** obligation til salig hr **Søren Sommer** af dato 5/2 1690 på skifte er udlagt til Mette Sørensdatter, hvorpå rester 63 rigsdaler, så bør Peder Basballe betale de 63 rigsdaler

³⁴⁷ Om Oluf Henriksen Assens: Se ”Herredsfogeder og Tingsteder”, nr. 17.

³⁴⁸ Kalo Amts Skifteprotokol, 235. – S. Nygårds Samlinger. -

med rente efter sidste forskrivning og denne processes bekostning.” – Gift første gang 14/7 1698 med By- og Herredsskriver i Grenå Købstad og Nørre Djurs Herred, **Niels Marcussen** (ca. 1655-juli/august 1699). – Gift anden gang med **Jacob Nielsen Skiøt**. Ejer af Skovgård i Nørager Sogn til 1704, senere, 1709/10 skrives han af Ommestrup i Mørke Sogn. –

baca) SØREN JACOBSEN SOMMER (døbt 15/6 1710 i Mørke). –

bach) ANNE JACOBSDATTER SOMMER. – Gift 30/6 1745 i Mørke kirke med **Anders Pedersen Skov**. –

bad) N. N. SØRENSDATTER SOMMER. – Gift med **Anders ...** -

bada) SØREN ANDERSEN RESTRUP. –

badb) PEDER ANDERSEN RESTRUP. – Skrædder i Skader. -

bb) ANDERS PEDERSEN SOMMER i Ommestrup (død før 21/10 1679).³⁵⁰ – Immatrikuleret 16/11 1657 fra Århus skole. – Bosatte sig i Ommestrup, Mørke Sogn, Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt. -

c) JØRGEN PEDERSEN SOMMER. Student fra Århus Skole 1618. – Immatrikuleret 27/7 1618 på Københavns Universitet.³⁵¹ – Om en samtidig studiekollega i København hedder det: *”Sveno Johannis Arboe Arhusiensis havde paa Grund af Pesten, som rasede forfærdelig i København (1619), maattet forlade Universitetet, hvorfra næsten alle Studenter vare rejste bort.”*³⁵² –

d) AARSLE PEDERSDATTER (SOMMER) (ca. 1599-7/3 1634). – Gift med Sognepræst i Skødstrup og Elsted Hr. RASMUS SØRENSEN RYTTER (f. ca. 1596 i Indrup, død 29/1 1670 i Skødstrup). Sognepræst i 50 år fra 1620 og Provst i Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt i 48 år, angiveligt fra 1622.³⁵³ – 1625 skødede **Søren Udsen** i Bendstrup gården Fårup Vestergård, beboet af **Mikkel Jensen**,³⁵⁴ til **Peder Pedersen Sommer** i Hornslet og hustru **Ane Olufsdatter**. - Gården kom før 7/3 1634 (som arv ?) til præsten i Skødstrup Hr. **Rasmus Sørensen Rytter**, gift med **Aarsle Pedersdatter (Sommer** fra Hornslet (død 7/3 1634). – 1639 skøder han og hans tre børn med hende: **Oluf Rasmussen**, **Peder Rasmussen** og **Maren Rasmusdatter**, gården fra sig og til beboeren, **Mikkel Jensen Thormestrup**, gift med **Hellu Jensdatter**.³⁵⁵ – Mikkel Jensen Thamestrup nævnes i lensregnskaberne 1629/30 og 1643/44, som beboer af nabogården til den gård, der var ejet af **Peder Pedersen Sommer** og beboet af **Las Pedersen**. 1664 hed beboeren **Niels Andersen**, 1672 enken **Magdalene Andersdatter**, afløst efter 1672 af sønnen ANDERS NIELSEN, som i 1688 beboede Matr. nr. 3 af Fårup, Krogsbæk Sogn. – 1672 beskattes MAGDALENE ANDERSDATTER i Fårup af en søn og en dreng.- Hvis gårdene i Fårup alle var orienterede efter verdenshjørnerne, lå fæstegården, Matr. nr. 1, i ØST, Matr. nr. 3 (Vestergård) i VEST og Matr. nr. 2 og 4 i SYD eller NORD. - 5/4 1623 erklærer Rasmus Rytter i præsteindberetningerne: *”Af oldsager har jeg i mine sogne intet hørt eller læst. Skødstrup den 5. april 1623. Erasmus Revterus scripsi.”* – Han var da endnu ikke provst. - 21/9 1634 begravede han sin morbroder **Espen Smed** i Endrup. 13/3 1642 begravede han sin morbroder **Jens Andersen** i Indrup. – I de ældste efterretninger om Skødstrup Præstekald, der findes ved præsteembedet, og er nedskrevne af **Peder Zachariassen**, hedder det: *”Rasmus Sørensen Rytter kom efter Otto Raffn 1620 og blev kaldet Dom. Trinitatis (= 11/6). Han var Præst her i næsten 50 Aar og Proust i Øster Lisbjerg Herred i 48. Han var født i Byen Indrup i Skjødstrup Sogn og har reist et Minde i Kirken om sine Forældre, hvoraf man lærer deres Navne: Søren Rasmussen Rytter og Maren Andersdatter, samt at den sidste døde i hans umyndige Alder, men Faderen 11. April 1634. Selv døde han 1670 den 29de Januar, 75 Aar gl., og var altsaa født 1594 eller 1595. Hans Kiste fandtes 1840 i Begravelsen, og ligesom der er en Gravskrift over ham i Kirken, seer man ogsaa hans Portræt tillige med 2 Koners, hvilke Portræter ere restaurerede 1839 af Kirkeejeren, Kammerherre Krieger. Først var han gift med Margrethe Pedersdatter, Datter af Hr. Peder Sørensen i Hornslet, men hun døde 7. Marts 1634, 35 Aar gl., var altsaa født 1599. Hendes Liig fandtes i Begravelsen. Hun havde født ham 4 Børn: Oluf, Peder, Søren og Maren, af hvilke Søren døde 27. Febr. 1631 kun 2 Dage gl. Om de andre vides Intet, men maaske Familien existerer endnu i det 19de Aarhundrede her i Skjødstrup. Rasmus Rytters anden Kone var Anne Sørensdatter, som overlevede ham. Hun var født i Ørsted, hvor hendes Fader, Søren Olufsen, var Præst. Da hun døde i 2det Ægteskab 1689, 73 Aar gl., var hun født 1616, og blev ved Rasmus Rytter Moder til 2 Børn, nemlig Søren, om hvem Intet vides, og Magrethe, døbt 20. Søndag efter Trinitatis 1639, død 15. Jan. 1640.”* Det eneste, som hertil kan føjes, er en Notits i Kirkebogen, at R. Rytter indtraadte i 2det Ægteskab Ugen 17de efter Trinitatis 1635, altsaa da **Ane Sørensdatter** var 19 Aar gl.³⁵⁶ – Han gift anden gang 1635 o. 20/9³⁵⁷ med **Anne Sørensdatter** (ca. 1616-1683, begr. 23/8 1689 i Skødstrup), datter af Sognepræst i Ørsted, Rougsø Herred, Randers Amt, 1615-31/10 1636 Hr. **Søren Olsen** og hustru **Gertrud Nielsdatter**, som 1639 er fadder til sit barnebarn i Skødstrup Kirke. **Gertrud Nielsdatter** var sandsynligvis datter af Hr. **Søren Olsens** forgænger i Ørsted 4/10 1579-28/5 1615, Hr. **Niels Pedersen Ferslef**. – 1642 lader han et epitafium udfærdige over sine forældre med teksten: *”Dette epithafium haffuer Hederlige og vellærte Mand H. Rasmus Søff. Rytter, sogneprest til Skjødstrup og Elsted Sogne og Provst i Østerlisbjerg ha ladet opsætte sine s. Forældre til en amindelse nemlig sa Søffren Rasmussen Rytter som ligger begravet her nedenfor, som boede i Indrup og her døde Anno 1634 den 11 april udi sit Alders 74 Aar og s. Moder Marren Andersdatter som døde udi hans umyndige Aar, Gud giffue dem en glædelig Opstandelse paa deres yderste Dag. Hvad Mennesket saa i Verden, det skal han høste naar Dommen sker. Anno 1642 27. Juli.”*³⁵⁸ – Epitafium over ham selv lyder: *”Herunder hviler hedeng. Vellærde Mand/Rasmus Søffren Rytter Provst til/ Skjødstrup og var tillige Provst i/ Østerlisbjerg her, som døde Anno 1670/ den 20. Januar i sit Alders 75 Aar med/ sine kjære Hustruer Barn og (Margrethe)/Pedersdatter som*

er *S. H. Peder/ Sommersdatter* udi Hornslet som døde/ 1634 den 7. Marts udi sin Alders 35 Aar/ afflet de til hobe 3 Sønner **Olluf, Peder** og/ *Søffren Rasmusson* oc deres Datter/ **Marren Rasmusdatter**, hensoff den/ mindste Søn 1631 27. Februar oc sin/ anden kjære Hustru *Anne Søffrens datter/H H Søff (Olufsensdatter)* i Ørsted som/ salig hensov 1689 den 21. August udi sin/ Alders 73 Aar afflede til hobe 1 Søn/ *Søffren Rasmusson* og 1 Datter *Margrete/ Rasmusdatter* som døde 1640 15./januar. Gud give dem en glædelig/ Opstandelse i det evige Liff.””Anno 1642 den 27. Juli.” – Teksten på hans eget epitafium er forfattet af ham selv samtidig med, at han satte epitafium over sine foreldre. Kun har visse datoer skullet tilføjes senere. - - -

da) Hr. OLUF RASMUSSEN RYTTER (ca. 1625-1690). – Student fra Viborg skole 1645. – Sognepræst i Gangsted og Søvind 1668-1690. – Gift med **Bodil Pedersdatter Backer**. –

db) Hr. PEDER RASMUSSEN RYTTER (ca. 1626-6/1 1695). – Student fra Viborg Skole 21/12 1646. Bacchalaureus 21/5 1650. Hører i Århus. – Sognepræst i Horsens 29/3 1660- 6/1 1695. Modtog sin ordination 29/5 1660 i Viborg på grund af sygdom. Fik genbrev på ordinationen 4/6 1660. – 10/1 1661 underskrev han Arvehyldningen. 27/6 1661 Magister. Klagede 1/9 1666 over Kapellanen Hr. **Peder Jensen Munk**. Sagen blev forliget 4/9 1666. – Provst 1668. Udgav 2 ligprædikener.³⁵⁹ – Gift første gang med enken **Sophie Poulsdatter**. – Gift anden gang med **Kirsten Pedersdatter**. – Hun synes 1723 at være bortflyttet. – I begge ægteskaber får til 3 sønner og 9 døtre. –

dc) SØREN RASMUSSEN RYTTER (døbt 27/2 1631, død samme dag). –

dd) MAREN RASMUSDATTE (RYTTER). –

e) Hr. SØREN PEDERSEN SOMMER (ca. 1602-1658, dræbt af polske hjælpetropper). - Student fra Odense Skole 1622. Immatrikuleret 15/6 1622 u. **Casper Bartholin** ved Københavns Universitet. I Wittenberg 7/10 1625. Magister 8/5 1630 fra Københavns Universitet. Konrektor ved Århus Latinskole og Sognepræst i Åby 1630-31. - Sognepræst i Hviring, Hornborg og Tamdrup fra 1631-58. Provst i Nim Herred. Dræbt i Hviring Kirke af polske hjælpetropper under svenskekrigen.³⁶⁰ Således siger H. P. Resen efter Kirkebogen. I Kirkebogen hedder det om den 3. præst efter Reformationen: ”Den tredje Præst er Magister **Søren Pedersen Sommer**. Han blev indsat 1630 og giftede sig med sin Formands Enke 1631. Han blev 1659 af Polakkerne, som da var ... af Landet, med Magt taget og slæbt ud af Hornborg Kirke, da han stod for Alteret og bundet imellem deres Heste og slæbt med til Hornborg Bæk, hvor ham jammerlig døde efter han havde været Præst i 28 Aar.” - H. Lassen noterer, at ”svenskerne ville tvinge præsten til noget, han ikke ville være med til, og så bandt de ham til halen af en hest og slæbte ham til Flemming (i Hornborg Sogn) hvor han døde.” – Gift 1631 med forgængerens, Hr. **Christen Pedersen Hvirring** (død 1630) enke, **ELISABETH ANDERSDATTE** (ca. 1586-1675, begr. 21/5 i Hviring). Ved dette bryllup skete en hændelse, der mange år efter skildres i Kirkebogen således: ”1663 1 Dec. døde **Peder Thomesen** udi Hviring, som boede i dend Vestergaard, 94 Aar gammel. Var Fredløs udi 32 Aar for et halfgalen Menniske nomine **Jacob Stær**, hvilcken han hug med en Deggen vdi sin førde Tvist, saa hand døde Anden dag af Forsømmelse, G: Blod forløb ham det scheede til Sl. M. **Søren Sommers** bryllup med min Moeder **Elsebe Andersdatter** 1631. Samme **Peder Thomesen** var endda paa sin høye Alderdomb saa Sterk at hand 2 Dage for hand døde, sad vdi alle sine Kleder paa en stoel med fuld fornubt og sans der ieg hannem berette. Hand blef occulte i Kirchegaardens Nedersatt.” – I 1666 var hun som 80-årig i stand til at gå fra Tamdrup til Hviring, ifølge Hviring Kirkebog, fol. 20). – 4/5 1642 var der værgemålsfordragelse i Vejle, nr. 32 (Erik Brejl, nr. 34) for **Jens Christensen** i Øster Snede hans børn: **Christen Jensen** og **Kirsten Jensdatter**. Hun opdrages i huset hos **Anne Jensdatter**, enke efter Borgmester i Vejle, **Niels Lauridsen Nim**. Værgemålet overdrages af præsten i Hviring Hr. **Søren Pedersen (Sommer)** til formynderne: **Jacob Nielsen, Peder Terkildsen, Laurids Nielsen** og **Mikkel Lauridsen**, alle i Vejle. – Om Elsebe Andersdatters første mand og præsterne siden reformationen hedder det i præstefortegnelsen i kirkebogen 1727-42, fol. 2a-b: ”Anno 1540 som var 10 Aar efter den Auburgiske Bekiendelse og tre Aar efter at Reformationen var begyndt her i Dannemark, er Hr. PEDER JENSØN fød her i Jydland i Voer Herrit i Katterup Sogn i Borup, og Anno 1564 blev han Præst her til disse Meenigheder, og fire Aar efter blev han Proust i Herredet, hvoraf man kand slutte, at der nok ikke har været uden en Præst her i disse Sogne før ham, eftersom der fra Reformationens Anfang her i Dannemarck indtil fornevnte Hr PEDER JENSØN her blev Præst, ikkun har været 27 Aar. Anno 1603 døde denne Guds Mand, som er den første Præst, mand i disse Sogne kand have Underretning om. Og denne Underretning, som mand har om ham, den har mand af den LiigSteen, der er lagt ofver hans Grav paa Kirche-Gulvet her i Hviring Kirke strax neden for Choret. Efter Hr. Peder skal nock hans Søn HR. CHRISTEN PEDERSØN udi forbemelte Aar 1603 være bleven Præst til disse Meenigheder. Thi den LiigSteen, der ligger over Hr. Christens Grav paa Kirche-Gulvet, strax naar mand fra Kirche-Døren af bøger, opad mod Choret i Kirchen, vidner, at Hr. Christen heede Hr. Christen Pedersen, og var barne-fød her i Hviring Præstegaard. Men videre Underretning kand icke have af schrevne fordi Bogstaverne derpaa for udslitte. Anno 1630 skal noch uden Tvivl Hr. Christen være død og Mag. SØREN PEDERSEN SOMMER have succeret ham, thi paa forbemelte Hr. Christens LiigSteen kan det vel ikke kjendes af hans Døds Aarstal, hvorudi vi det første (nemlig 163), thi det sidste Tal er reent udslidt, men naar mand vil opKaste i den ældste Kirchebog (som her findes ved Stedet og som af Mag: Clauses Kaldsbrev begynde) d. 2 Decembris: det var 1663, saa skriver hand der at Mag: SØREN SOMMER havde Bryllup med hans Moder **ELISABETH ANDERSDATTE**, Anno 1631 og at samme **Elsebeth Andersdatter** var Hr. Christens Encke, og at Hr. Christen var Mag: Clauses Fader, det kand **KAREN TAMGAARDS**, som er **CHRISTEN RANDBØLS** Kone her i Byen: hendes Moder, som har været Sal: Mag: Clauses Barnepige endnu mindes og videre stadfæste, at de Polakker, da de udi den Anden Svenske-Krig drog ud af Landet, gick under Tienstens Forretning ind i Hornborg Kirche, og toeg Mag: SØREN, som hand stoed for Alteret, ud af Kirchen med sig, og bandt ham mellem deres Heste, og siden med mange Torturer pinte ham til døde, og loed ham saa ligge paa Marcken, det veed mange siden at fortælle.” - Hans stedbørn:

ad ea) Hr CLAUS CHRISTENSEN HVIRRING (død 1668). – Sognepræst i Hvirring, Hornborg og Tamdrup 1659. – Gift første gang 13/4 1662 i Sl. **Jens Søfrensens** gård i Horsens med hans efterladte hustru **Kirsten Torkildsdatter** (død 26/8 1664 efter barsel), Sl. **Thorkild Jensen Holst** hans datter. – Gift anden gang 17/6 1666 i Hvirring Præstegård med **Birgitte Hansdatter Lottrup**, datter af Sognepræst i Gadbjerg på Fyn, Hr. **Hans Nielsen Lottrup**. –

ad eaa) ANNA CATHRINA CLAUDATTER (døbt 11/1 1663). –

ad eab) JENS JØRGEN CLAUSEN (f. 22/8 1664, død 7/12 1664 i Hvirring Præstegård). –

ad eac) ELSEBE KIRSTINE CLAUDATTER (f. 4/9 1667). –

ad eb) ANDERS CHRISTENSEN HVIRRING (ca. 1619-24/7 1666). – “1666. 24. Jul. døde min Broder, Sl ANDERS CHRISTENSEN, som beheftet med Skørbug laae under Lægers Haand vdi Horsens, blef begravnen udenfor Deignestolen i Hornborg kirke – 27 ejusdem Anno æt: 47.” –

ad ec) KAREN CHRISTENSDATTER i Ringkloster (begr. 5/3 1661). Hr Claus noterer i Hvirring, Hornborg, Tamdrup Kirkebog: “1661. 5. Mart. blef min Sl. Søster KAREN CHRISTENSDATTER, som boede og døde i Ringkloster ved Scanderborg begravnen. 38 Vogne fulde af Folck.” –

ad ed) BIRGITTE CHRISTENSDATTER. – “1666. 14/1 ”copuleret Velfornemme Mand **Jesper Rasmussen** i Fillerup og min Søster BIRGITTE CHRISTENSDATTER i en hæderlig Forsamling i Tamdrup Kirke og holdtes Brylluppet udi Tamdrup Præstegaards Annex.” –

---

345 Hans forgænger: 1703 d. 21. December blev Hæderlig og Vællærde Mand Sl. **Ole Jørgensen**, Sogndegn til Morche og Hvilsager Sogne jordet og begravet udi sit Alders 55 Aar – i Hvilsager.

346 Meddelt 1/10 2022 af Niels Brinch.

349 Århus bys Tingbog ved Bjarne Nørgaard Pedersen: 10/6 1697, fol. 60, og 5/8 1697, fol. 76. – Data om Mette Sørensdatter Sommer og om hendes og den ukendte søsters børn er fundet af Otto Wilhelm Sommer i skiftet efter Peder Sørensen Sommer i Mørke.

350 “Østjydsk Hjemstavn” 1951, s. 103.

351 J. C. Bloch og Næraa: “Den fynske Gejstlighed” I. 3, s. 715: Residerende Capellaner ved Albani Menigheder i Odense: “Hr. JØRGEN SOMMER. I en Efterretning, som sal. **Mads Rostock** efter Kgl. Befaling har ibdgvit til Stifts-Bogers Indretning findes denne Mand indført. Hr. **Jørgen Sommer** fra Aarhus Skole findes immatriculeret i Universitetets Matricule den 27de Julii 1618.” – Den Hr. Jørgen Sommer, som kan have været kapellan ved Odense Albani Kirke, må dog have været Hr. **Jørgen Pedersen (Sommer)** (f. 1535 i Ørsløv Sogn, død 28/1 1611), der ifølge Bloch og Næraa, s. 861 “var Skolemester i Odense 2 Aar, drog derfra til Wittenberg, kom hjem igen og blev Præst her ved Hospitalet (i Odense) og Paarup; hans Hustru **Karen** ægtede han 1570, avlede med hende 3 Døtre og 1 Søn, som 1590 gik i Odense latinske Skoles 4de Lektie. Døde d 28de Januarii 1611, begravet i Hospitalskirken, hvor over ham er følgende Gravmæle: “Her ligger begravet erlig Mand Hr. **Jørgen Pedersen**, fordm Sognepræst til Porup Sogn, som døde 1611 den 28de Jan. Gud give ham en glædelig Opstandelse Apoc XIV Beati qvi in Domino moriuntur”. Han kan have været kapellan ved Albani Kirke i de to år, han virkede som Skolemester i Odense for han drog til Wittenberg. – Hr. JØRGEN PEDERSEN (SOMMER), Sognepræst til Odense Gråbrodre Hospital og Pårup 1566-1611, var gift første gang med N. N. (død senest 1570) og far til Købmand i Odense **Poul Jørgensen Sommer** (død ca. 1614), der i 1590 var gift med en datter af præsten i Dalum og Sanderum, Hr. Magister **Jens Poulsen** og hustru **Maren**, der var søsterdatter til Biskop **Peder Palladius** og senere var gift med Odensekøbmanden **Niels Pedersens** enke, **Agnete Mikkelsdatter** (død 1607), - og til Hr. **Laurids Jørgensen Sommer**, Sognepræst ved Odense Albani Kirke 1603-25/8 1613. - I andet ægteskab med Odenseborgeren **Mogens Hansens** datter, **Karen Mogensdatter** (ca. 1551-31/10 1604) blev han far til Købmand og Rådmand i Odense **Hans Jørgensen Sommer** (død før 24/11 1634), **Maren Jørgensdatter Sommer**, gift med Rådmand i Odense 1587-1607 og Borgmester 1607-1622 **Jacob Let** (død 19/8 1622 i Odense), **Karen Jørgensdatter Sommer** (død 29/10 1631 i Odense), gift med Købmand i Odense **Jørgen Andersen Mand** (død 6/3 1610 i Odense), og **Anne Jørgensdatter Sommer** (begr. 19/4 1630), gift med Sognepræst i Stenløse Hr. **Niels Olufsen** og mor til bl. a. Sognepræst i Nørre Næra Hr. **Jørgen Nielsen Sommer** (ca. 1602-4/8 1673). - (Bjøm Sommer i “Slægt og Stavn” 1986:4: “Hr. Christen i Sjelle, Skørring og Låsby Sogne”, I, del, s. 14-15). Hr. **Jørgen Pedersen** må have haft **Sommer** som slægtsnavn, da det bæres af alle hans sønner, samt en datter, som var opkaldt efter ham. – Svigerfaderen, Borger i Odense **Mogens Hansen**, blev i 1561 dræbt af Odenseborgeren **Hans Mule** af Nislevgård (E. Ladewig Petersen m. fl., 1984: “Odense Bys Historie. De fede år”, s. 153. – Svend Larsen, 1965: “Studier over det fynske Rådsaristokrati i det syttende Århundrede” II, s. 79. – “kancelliets Brevbøger” 1561 26/5). **Hans Mule** fik sagen henvist til Kongen og Rigsrådet og den forligedes ved, at **Hans Mule** skulle bekoste **Mogens Hansens** begravelse og hans gravsten. Indskriften på denne gravsten, der engang befandt sig i Odense Sct. Knuds Kirke, er kendt, og gengives således efter H. P. Mumme, 1844: “Sct. Knuds Kirke i Odense”, s. 327: “Her ligger begravnen erlig oc fornemme Mand **Mogens Hansen** Borger y Odense som døde Aar 1561 d. femte Dag May med sin kiere Datter **Karen Mogensdatter** Hr. **Jørgen Pedersens** Hustru i Hospitalet som døde den 31 Oct. Ao. 1604 i sit Alders 53 Aar.” – Åbenbart har Hr. **Jørgen Pedersen (Sommer)** siddet i uskiftet bo efter sin anden hustru, eftersom der 23/1 og 6/2 1615 på Odense Byting meddeltes afkald på arv efter Sl. **Karen**, Dr. **Jørgen Sommers** fra hendes øvrige arvinger til sønnen **Hans Jørgensen Sommer** (Svend Larsen, 1965, II, s. 44, 45, 90, 91). -

352 “Kirkehistoriske Samlinger” 3. Række II, s. 752.

353 Skodstrup Kirkebog første side. – Ifølge “Præsteindberetninger til Ole Worm” var forgængerens som Provst, svigerfaderen Hr. **Peder Pedersen Sommer** i Hornslet, dog endnu provst i 1623. - “fra Randers Amt” VII, 1913, s.

14. – “Østjydsk Hjemstavn” 1942, s. 111. – Margrethes far siges der at være Hr. **Peder Sørensen** i Hornslet. -

354 Meddelt 13/6 2010 af Lis E. Nielsen. – Hun skriver: “Oplysningen om, at **Anne Olufsdatter** er **Peder Pedersen Sommers** hustru (i Hornslet) verificeres i et skøde fra 1625, hvor dette ægtepar køber en gård i Fårup, kaldet Vestergård.”

355 Meddelt af Lis E. Nielsen 16/5 2013. – Skøde på Rigsarkivet.

356 “Af Skodstrup og Elsted Sognes Præsterække” ved Sognepræst R. Glarman (Afskrift af Herredsbogen fra 1773 med fortegnelse over Præsterne fra Reformationen til 1773), i “Østjydsk Hjemstavn” 1942, s. 112.

357 Han skriver: 1635: “NB I den Uge der ieg holdt Bryllup begrof Hr. **Eske Søren** i Vorre.” -

358 **Søren Rasmussen Rytter** og **Maren Andersdatter** i Indrup var også forældre til **Johan Sørensen Rytter** (Skifte 20/2 1643), født i Indrup i Jylland, som 15/10 1621 var Foged på Gerskov, 1623-24 Foged på Odensegård. Havde forladt Odense 1624, men kom tilbage 1634, hvorefter han tog borgerskab i Odense 31/10 1634 og virkede som Prokurator indtil han for 8/1 1641 blev Byfoged i Odense. 1638/39 købte han stolestade til sin hustru og 27/8 1638 fungerede han som Fuldmægtig for **Holger Rosenkrantz** (Svend Larsen, 1965: “Studier over det fynske Rådsaristokrati i det syttende Århundrede” I, s. 65 og s. 265 med note 501). Børn nævnes 20/2 1643. -

359 Vilhelm Marstrand i “Aarhus Stifts Aarbøger” 1930: “Horsens Kirker og Præster 1532-1700,” s. 37, nr. 11.

360 H. P. Resens Atlas: “Århus Stift” (udg. 1967), s. 59. – H. Lassen, 1965: “1659-da landet blev øde”, s. 44.

f) JENS PEDERSEN (SOMMER). (død før 1651 ?). Gårdbeboer i Søby, Sønderhald Herred, Randers Amt, 1629/30 og 1630/31, da (faderen eller broderen?) **Peder Pedersen Sommer** ejede gården. En mulig grund til, at Hr. **Peder Sommer** i Hornslet ejer en gård i Søby kunne være denne omstændighed, som er fremdraget af Lis E. Nielsen fra ligprædiken over den lærde **Holger Rosenkrantz**: "*Hans Sogne-Præster haver han rundeligen betænkt, i det han til hvert Kald ved hans tvende Hoved-Gaarde, haver lagt en Bonde-Gaard med all sin Herlighed, i Steden for den Tiende, de af hans Sæde-gaards Avling hafde att forvente.*" – Men i 1634/35 er ejeren (broderen?), Hr. **Peder Pedersen Sommer** i Mørke, så der er nok tale om præstefamiliens private ejendom, og den til præstekaldet i Hornslet eller Mørke lagte bondegård bør nok søges i selve sognene. – Gården i Søby kan være kommet i Sommer-familiens besiddelse igennem mageskifte med Selvejeren **Jens Michelsen** i Søby, som 1612/13 betalte husbondhold efter **Peder Baarch** i Søby til Kalø Len, således at dennes søn **Michel Jensen Søbye** overtog Selvejerbonden i Fårup, **Peder Sommers**, tidligere iboende selvejergård i Fårup, imod at Hr. **Peder Sommer** i Hornslet fik skøde på **Jens Michelsens** gård i Søby, hvor så sønnen, **Jens Pedersen (Sommer)** kunne installeres. **Fårup Vestergård**, som Hr. **Peder Sommer** og hustru **Anne Olufsdatter** købte i 1625, var derfor en anden gård i Fårup end faderens iboende gård. Beboeren af denne tilkøbte gård, **Laurids Pedersen** i Fårup, var derfor søn af gårdens tidligere ejer, den i 1573 nævnte **Peder Poulsen** i Fårup. – Svagheden i mageskifte-tanken er den, at en **Ofvi Jensen** i 1629/30 ejede og beboede den gård i Fårup, som **Michel Jensen Søbye** først er kendt som ejer af fra ca. 1643/44. Men de kan jo have været brødre så mageskiftet fra begyndelsen var imellem **Ofvi Jensen** fra Søby og **Jens Pedersen (Sommer?)** fra Fårup/Hornslet. – Jens Pedersen (Sommer) kan være morfaderen til Hr. CHRISTEN MADSEN SOMMER i Sjelle, Skørring og Låsby Sogne. I selve skiftet efter Ane 320 findes meget, der knytter an til den nære forbindelse med Lærde **Holger Rosenkrantz** og hans søn **Erik Rosenkrantz** på Rosenholm, som Hr. **Peder Sommer** i Hornslet med sønner også havde. Man finder Hr. **Ole Vinds** ligprædiken over **Holger Jørgensen Rosenkrantz**, begr. i Hornslet: "*De Helliges Lefnet og Død*" fra 1643 (fol. 198a, nr. 104), **Erik Holgersen Rosenkrantz**, 1666: "*Sjælens Frelse*" (In Quarto nr. 4, fol. 196a), To eksemplarer af Dr. **Erik Graves** ligprædiken over **Erik Rosenkrantz** 1683 (fol. 195b, nr. 11 og fol. 196a nr. 35), Dr. **Erik Graves** ligprædiken over Erik Rosenkrantz' anden hustru Fru **Mette (Pallesdatter) Rosenkrantz** fra 1666 (fol. 197b, nr. 61), **Mikkel Henriksen Tisdorps** ligprædiken over Fru **Birgitte (Pallesdatter) Rosenkrantz** til Krenkerup (fol. 197b, nr. 60) 3/7 1677, udg. 1679, der var gift med **Christen Jørgensen Skeel** til Sostrup, To eksemplarer af Dr. **Mathias Foss** ligprædiken over Fru **Sophie (Jørgensdatter) Rosenkrantz** (24/11 1642-19/5 1679, død på Birkelse i Åby Sogn, Kjær Herred, Ålborg Amt, begr. 30/6 1679 i Ålborg) gift 29/9 1663 i Viborg domkirke med Hr. **Otto Ottosen Skeel** til Birkelse, trykt i 1681 (fol. 195b, nr. 11+fol. 196a, nr. 40). – Desuden finder man Hr. **Peder Rasmussen Rytter**'s ligprædiken over **Maren Jensdatter Toubø**, Borgmester **Jørgen Hansens** hustru i Horsens (fol. 197b, nr. 65).³⁶¹ – Hr. Christen Madsen Sommer havde sågar et "*Schilderie*" af Fru **Sophie Rosenkrantz** hængende i sin storstue. -

g) ANDERS PEDERSEN SOMMER (ca. 1606-1635). Student fra Århus Skole 1626. Immatriculeret 23/5 1626 hos Magister **Jacob Fincke** på Københavns Universitet. – 1629 noterer **Sophie Brahe**: *Endnu betalt aff samme rente (af de penge Holger Rosenkrantz har udgivet til Studenter at holde udenlands) her Peders sønner i Hornsslet Anders og Christen Pedersen 100 Rdlr.* – I Wittenberg 13/5 1629-1631, hvor han 7/5 1631 skriver sit navn i **Hans Poulsen Næstveds** Stambog.³⁶² 1632 noterer **Sophie Brahe** igen: "*19 Maii, 20 August: Betalt Anders Pedersen och Christen Pdsen, her Peders sønner i Hornslet, af de rentepenge som Holger haver givet til studenter udenlands 210 Rdlr.*" – Sognepræst i Igellösa og Odarslöv, Tornma herred, Skåne, 1632-35. – Enken gift igen med eftermanden i Igellösa-Odarslöv 1636-69 Hr. NIELS CHRISTENSEN, som blev far til

ad g) Hr. ANDERS NIELSEN SOMMER, Præst i Igellösa-Odarslöv 1669-81, der var opkaldt sin fars formand.³⁶³ –

ad ga) Hr. NIELS ANDERSEN SOMMER, der blev Sognepræst i Oddernes, Christianssands Stift, i Norge. –

h) ANNE PEDERSDATTER SOMMER (1607-1670, Skifte 14/11. Død hos sønnen i Ørum Præstegård).³⁶⁴ – Gift første gang ca. 1629 med Sognepræst i Hornslet 1629-40 Hr. CHRISTEN NIELSEN (BJERGBY) (ca. 1601-12/5 1640. – Skifte 10/3 1641), søn af Sognepræst i Bjergby og Mygdal Hr. Provst **Niels Pedersen** og anden hustru **Inger Thomasdatter**. Student fra Randers Skole 1620. – 19/9 1639 købte Hr. **Christen Nielsen** i Hornslet på Århus Byting en gård på Vestergade i Århus. – 6/10 1642 tingsvidne, som **Jørgen Lauritzen** "*Loulig Eschet och finge aff Otte Throfaste Dannemend .. paa dend gaard paa Westergade forbem. Jørgen Lauridsen feste Encke Anne Pedersdatter nu Vdiboer.*" Nederst i samme tingsvidne hedder det: "*Wandt og be(stod) Peder Christensen og Niels Andersen ibm. Wed æd och finger Effter Recessen At de idag 3 Vgger sidst forleden War paa schagen Vdi Rabrig i Her Claus Nielsens huus Thalde munderlig med hannem, och der da gjorde hanem Munderlig Wardsell, for denne Winde her i dag at tage beschreffuit.*"³⁶⁵ – 18/9 1651 gjordes afregning mellem Hr. **Claus Nielsen**, Sognepræst til Råbjerg Sogn i Vendsyssel, og **Jørgen Lauridsen**, Borger i Århus, på hans stedbørns vegne, nemlig **Niels**

³⁶¹ Sagligt set skal det dog nævnes, at Hr. Christen Madsen Sommer også ejede flere trykte ligprædikener, der ikke kan relateres til kredsen omkring Rosenholm: Nr. 30: Mag. **Ludvig Stoups** over **Margrethe Erichsdatter** (begr. 18/9 1693 Odense. – Magister **Elias Eskildsen Nauris** hustru). – 36: Dr. **Henrik Gerner** over **Mogens (Christensen) Scheel** (1650-1694) til Fussingø, Birkerød 1697. – 37: Hr. **Niels Olufsen Møls** over **Tønne Juul** (fol. 196a). – 59 + 66: To eksemplarer af Dr. **Hans Michelsen** over **Hans Lindenou** (til Iversnaes, nu Wedelsborg, 1616-59, Rigsråd, begr. København, Nicolai Kirke). – 62: **Frantz Nielsen** over Fru **Maria Below**. – 63: Magister **Michael** over Hr. **Ove (Brostrupsen) Gjedde** (1594-1660, begr. i Roskilde Domkirke). – 67: **Johan Borchardsen** over Hr. **Albret (Christensen) Skeel** (1572-1639. – Rigsadmiral. Begr. i Ribe domkirke). – 75: **Mathias Foss** over Fru **Anne Sehested** (begr. 14/9 1661 Københavns Frue Kirke. – Gift med **Mogens Friis** til Fauruskou). – 76: **Peder Sorensen Bie** over Fru **Øllegaard Sehested** (begr. Viborg Domkirke 21/5 1655. – Gift med **Niels Kaas** til Bechmark). – 79: **Hans Michelsen** over Fru **Anne (Mogensdatter) Krabbe** (begr. 17/10 1638 Odense St. Knuds Kirke). – 80: **Hans Wandal** over **Helvig Lindenov** (begr. 24/1 1634 Viborg domkirke – Gift med **Mogens Høeg** til Kærgårdsholm). – 81: **Hans Wandal** over **Axel Brahe** (til Elvedt, Rigsråd, begr. Odense St. Knuds kirke 29/8 1616). – 85: **Frantz Rosenberg** over Fru **Anne Margrethe Høeg** (begr. 1650 "*16. dag i Torsmåned*" Viborg Domkirke. – Gift med **Corfitz Ulfeldt** til Matrups). – + i sambind u. nr. 11: **Peder (Siegfredsen) Friis** over **Lisbeth Høeg (Elisabeth Høeg Friherreinde af Holck, 1674 – Gift med Eiler Holck)**. -

³⁶² "Kirkehistoriske Samlinger" 7. række, II, s. 16.

³⁶³ Carlqvist: "Lunds Stifts Herdaminne" Ser. 2 Biog. 4, s. 291.

Christensen, Christen, Anne, på den anden side for formue, som findes hos **Jørgen Lauridsen**. Hr. **Claus Nielsen** havde annammet på skifte 567 daler med rente fra 1641, efter tingsvidne af Øster Lisbjerg Herred 20/3 1641.³⁶⁶ - Gift anden gang efter 6/10 1642 i Århus med Handelsmand i Århus **JØRGEN LAURIDSEN**³⁶⁷ (Skifte Århus Købstad 7/9 1669, fol. 3. – Erik Brejl, nr. 2). –

ha) Hr. **NIELS CHRISTENSEN SOMMER** (døbt 11/1 1635-3/3 1701, begr. i Ørum). 11/1 1635 gav **Sophie Brahe** i faddergave 12 rdl.³⁶⁸ Det høje beløb kan skyldes, at hun evt. selv har holdt præstens førstefødte til dåben. – Student fra Randers Skole 1658. – Sognepræst i Ørum og Daugård, Vejle amt, 1665-1701. – Tingsvidne af Århus Byting 24/11 1670: *”Jens Christensen Vegerslev, Borger og Handelsmand i Århus, æskede skødevidne og lod læse og påskrive efterskrevne købebrev med Hr. Niels Christensen Sommer, Præst til Ørum og Daugård Sogne på egne så vel som på hans mor Anne Pedersdatter, salig Jørgen Lauridsens forrige Borger sst. hans efterleverske, hendes anpart i salig Jørgen Lauritsens iboende gård her sst. på Vestergade, item købebrev med Peder Nielsen Brandt, Borger og Handelsmand sst. på salig Jørgen Lauridsens to døtre, Margrethe Jørgensdatter og Karen Jørgensdatter, som han er forordnet Formyndet for, deres tilfaldne arveparter efter skiftetbrev og to købekontrakter 24/6 og 4/9 1670, hvorefter Peder Nielsen Brandt solgte og skødede fra Hr. Niels Sommer og hans mor Anne Pedersdatter, og fra sine to Plejedøtre Margrethe og Karen Jørgensdøtre og til Jens Vegerslev deres anpart i forommeldte gård på Vestergade, liggende næst op til Jens Sørensen Vinters gård på den ene side, og strækker sig op til Christen Jensen Basballes gård på den anden side, og det med hosliggende have strækkende sig fra gården ud til Mølleåen, samt tilliggende to gårdsavl i alle Århus vange.”* – Tingsvidne Århus Byting 27/5 1675: *”Poul Tordsen Todbjerg, Skrædder borger sst., æskede skøde: Peder Nielsen Brandt, Borger og Handelsmand sst., fremlagde fuldmagter fra Hr. Niels Christensen Sommer, Sognepræst til Ørum og Daugård Sogne, af dato 12/6 1674, til at skøde hans part, og fra Thomas Folmersen til at skøde den part, han n hustrus vegne er arveligt tilfaldet, og Margrethe Jørgensdatter salig Søren Christensens, til at skøde hendes part i den gård bag Bispegården på hjørnet næst op til Karen Clemensdatter sal. Mester Christen Friises gård på den ene side, og op til Jacobus Gesius hans gård på den anden side, og samme gård Søren Lauridsen tilforn tilhørte og pantsat har til sin nu salig bror, Jørgen Lauritsen, forud borger her sst. efter pantevidne her af tinget 12/3 1652, hvorefter Søren Lauridsen, borger sst., solgte og skødede fra sig og sine arvinger, og Peder Nielsen Brandt solgte fra sig og hustru og fra Hr. Niels Sommer, Thomas Folmersen og Margrethe Jørgensdatter og til Poul Tordsen samme gård.”* - Gift med **Anna Clemensdatter**, enke efter forgængeren Hr. **Jens Jensen Juel** (f. i Vejle, død 1665 i Ørum). Kapellan 1651 og Sognepræst i Ørum og Daugård 1661-65. – Søstersønnen, **Folmer Thomesen**, skriver i sin kopibog: *”2. Marts 1701 om Aftenen kl. 8½ døde min Morbroder Hr. Niels Christensen Sommer i Ørum; samme Dag betiente han begge sine Kirker med Prædiken, berettede Svend Jensens Kone i Damgaard – som var det første Barn, han betiente med Daabens Sacramente – efter at han havde levet i Embedet i 35 Aar.”*³⁶⁹ –

ad haa) Hr. **Niels Christensen Sommers** steddatter, **ANNA JENSDATTER JUEL** (f. 1662 i Ørum, begr. 28/5 1734 i Bølling) indgik ægteskab 16/6 1680 med Hr. **ANDREAS FRANDSEN** (ca. 1646-1708. - Skifte), Student fra Århus Skole 1666 og Sognepræst i Rårup 1679-1708. - En af deres sønner var

ad haaa) **NIELS ANDREASSEN SOMMER** (f. 1699 i Rårup Præstegård, død 21/2 1786 på Todbøl, Kollerup Sogn, begr. 13/3 1786 på Skjoldborg Kirkegård). Opkaldt efter sin mors stedfar.³⁷⁰ – Handelsmand og Tolder i Thisted og siden Godsejer på Todbøl. - 1728 Handelsmand i Thisted, tjente 1728-36 på Thisted Amtsstue. I 1746 købte han **Boddum Bisgård**, Refs Herred, Thisted Amt, og lod i 1753 opføre nye bindingsværkfloje hertil. 13/11 1750 udnævntes han til Kommerceråd. 21/9 1753 fik han Kgl. Bevilling til i saligheds sager at lade sig betjene af uvedkommende præst. I 1768 arvede han **Todbøl** efter sønnen Anders. 1771 havde han trætte med henholdsvis **Karen Hastrup** og **Mads Thousgaard**. 18/4 1778 fik han oprejsning på en dom af 18/9 1776. 22/1 1783 fik han Kongelig Bevilling til at oprette et **Stamhus** af Todbøl og Boddum Bisgård. 5/11 1784 fik han bevilling til at måtte gøre testamente. - Gift 1/8 1727 i Thisted Kirke med **Anne Marie Frederiksdatter Schnell** af Thisted Præstegård (1711-1786). –

ad haaa) **FREDERIK CHRISTIAN SOMMER** (døbt 5/9 1728 i Thisted, begr. 28/12 1729 sst.). –

ad haaab) **ANDERS NIELSEN SOMMER** (dåb konf. 26/10 1729 i Thisted Kirke, begr. 9/6 1768 i Kollerup). - Løjtnant. Købte i 1763 **Todbøl** i Kollerup Sogn, Hundborg Herred, Thisted Amt. – 1765 skriver præsten i Kollerup om ham: *”Liutnant Somer til Todbøll: ikke en vanartet Søn af Commerceraad Somer. En kivagtig Mand imod sin Prest: lod her forbyde, ligesom alle sine Tienere, herefter at bruge Liigprædiken.”* – 15/4 1768 fik han oprejsning på en dom af 21/7 1767 af Hillerslev Herredsting i en sag, angående en bondes arv. 1768 trættes han også med Fru **Elsebe**, enke efter Kaptajn **Herbst**. Da han døde barnløs arvede faderen Todbøl. –

ad haaac) **ANNE MARGRETHE NIELSDATTER SOMMER** (dåb konfirmeret 12/8 1733, begr. 19/4 1734 i Thisted). –

ad haaad) ANNE MARGRETHE NIELSDATTER SOMMER (døbt 6/7 1735 i Thisted Kirke, død 1784). – 22/12 1758 fik hun Kgl. Bevilling på at måtte gå lige i arv med sin bror, Anders. – 1767 fik hun bevilling på, at måtte holde stuebryllup med **Jørgen Martin Ring**. – 1769 bevilgedes, at hun trods sine forældres modstand måtte ægte samme. – Ved sin død kaldes hun "*Majorinde Ring på Lyngholm*." – Hendes mand, JØRGEN MARTIN RING (død 1790) arvede Todbøl, der fra ham gik til svigersønnen, PEDER SEVERIN FØNSS, som i 1793 atter knyttede Boddum Bisgård til det af Niels Sommer oprettede stamhus. –

ad haaae) MARIE DORTHEA NIELSDATTER SOMMER (dåb konfirmeret 15/8 1745 i Thisted Kirke, begr. 12/1 1746 i Thisted). –

ad hab) MAREN JENSDATTER JUEL (Skifte 16/9 1738 Hatting Herreds Provsti, fol. 134 b. – Erik Brejl, nr. 16). – Gift første gang med Sognepræst i Hedensted Hr. MORTEN ANDERSEN GJØDESEN (Skifte 16/9 1714. – Erik Brejl, nr. 8). – Gift anden gang med Sognepræst i Løsning og Korning Hr. HANS OLUFSEN NYSTED (NEOPOLITAN) (Skifte Hatting Herreds Provsti 31/12 1740, fol. 168 b, fol. 263 og fol. 281 b. – Erik Brejl, nr. 19) med hvem hun gjorde testamente 17/2 1717. –

hac) ANNE KIRSTINE NIELSDATTER SOMMER (f. ca. 1667, begr. 4/5 1753 i Hedensted. – Skifte 25/6 1754 Hatting Herreds Provsti, s. 302 b ff.). – Gift første gang 7/10 1690 med Sognepræst i Pjedsted og Gårslev, Holmans Herred, Vejle Amt, 1672-1704 Hr. LAURIDS DAVIDSEN FOSS (1643-17049. – Gift anden gang 23/8 1708 i Løsning Kirke, Hatting Herred, Vejle Amt, med Sognepræst til Hedensted og Dalby i Hatting Herred, Vejle Amt, 1708-1741 Hr. OVE THIISEN STEENBERG(1682-1751).³⁷¹ –

haca) NIELS LAURIDSEN SOMMER (1693-23/4 1749). – Sognepræst i Nørre Felding og Tvis, Ulfborg Herred, Ringkøbing Amt, 29/7 1729-1749. – Gift med **Sophie Elisabeth Clemensdatter Fog** af Hviding (1708-ca. 1768, død i København). **-habaa)** Sr. LAURIDS NIELSEN SOMMER – Arving efter farmor i 1754. – **habab)** CLEMEN NIELSEN SOMMER. – **habac)** MALENE MARGRETHE NIELSDATTER SOMMER. –

hacb) JENS LAURIDSEN FOSS (f. 2/12 1694, død Februar 1749). – Student fra Horsens Skole 1713. Kapellan 28/8 1719, p. Kapellan 28/2 1727. Sognepræst i Sønderho på Fanø, Skast Herred, Ribe Amt, 22/5 1739-1749. – Gift med **N. N. Christensdatter Engelstoft** af Sønderho. Hun gift anden gang med eftermanden 5/5 1749-17/6 1766 Hr. **Poul Zacharias Olsen Rafn**. –

hacba) LAURIDS JENSEN FOSS (f. ca. 1728). Student i 1754. Arving efter farmor. –

hacbb) ANNE JENSDATTER FOSS. – Gift med Conrector MONTAGNE i Ribe. –

hacbc) OVE THIESEN JENSEN FOSS (f. 13/6 1737, død 29/10 1791). – Student fra Ribe Skole 1755. Kapellan 8/9 1758. Sognepræst i Sønderho på Fanø 6/11 1761. Ordineret 19/5 1762. – Gift med SOPHIE BENEDICTE NIELSDATTER FRIIS af Nordby på Fanø. –

hacbd) HANS JENSEN FOSS (f. ca. 1740, begr. 1/8 1793 i Hedensted). – Student fra Ribe Skole 1757. Sognepræst i Hedensted og Dalby 19/9 1766-1793. – Gift første gang 26/6 1767 med forgængerens datter, KAREN LAURITZDATTER STEENBERG (døbt 9/10 1746, begr. 5/4 1776). – Gift anden gang med MARIE CATHRINE NIELSDATTER FRIIS af Nordby på Fanø (død 14/12 1812 i Vester Nykirke). –

hacbe) ANNE KIRSTINE JENSDATTER FOSS (f. ca. 1742). –

hac) LAURIDS FOSS OVESEN STEENBERG (19/11 1712-1783, begr. 18/6 i Hedensted). – Sognepræst i Hedensted og Dalby 27/10 1741. – Gift med CATHRINE MARGRETHE NIELSDATTER STEENBERG af Viby (døbt 6/7 1719, begr. 19/8 1782). –

hacca) KAREN LAURITSDATTER STEENBERG (døbt 9/10 1746, begr. 5/4 1776 i Hedensted). – Gift 26/6 1767 med sin fætter og faderens efterfølger Hr. HANS JENSEN FOSS. –

hacd) JACOB OVESEN STEENBERG. –

hace) Hr. THIIIS MARTIN STEENBERG. – Sognepræst i Gauerslund. –

hacf) N. N. OVESDATTER STEENBERG. – Gift med Vinhandler i København **Holger Foss**. -

hb) Ukendt søn (døbt 28/8 1636). – **Sophie Brahe** gav i faddergave 9 rdlr. –

hc) ANNE CHRISTENSDATTER SOMMER i Fruering (døbt 1638 i Hornslet, død 1687 i Fruering. – Skifte 26/9 Skanderborg Ryttergods, fol. 240. Erik Brejl, nr. 161). **Sophie Brahe** gav i faddergave lige godt 1 rdl. – Gift første gang med **Thomas Folmersen** (død i Fruering imellem 26/3 1675 og 26/5 1676). Degn i Fruering. – - Gift anden gang med **Peder Thomsen Degn** (var degn i Fruering 26/5 1676 og 1678). – Gift tredje gang med **Rasmus Olufsen**, Degn i Fruering. – Tingsvidne af Skanderborg Birketing 26/7 1678: "**Just Hansen**, Amtsskriver, stævnedes **Peder Tomasen**, Substitut i Ring, og **Jens Nielsen** sst. for dom: Efter **Just Hansens** før indførte stævning til **Jens Nielsen Degn** i Ring og **Peder Tomasen** sst. fremlagde han en kontrakt imellem **Peder Tomasen**, Degn til Fruering og Vitved Sogne, og **Jens Nielsen** i Stilling, angående det avling til det degnebol i Ring, som **Peder Tomasen** iboer og i brug har, som han har opladt til **Jens Nielsen** på efterskrevne vilkår, dateret Fruering 1/3 1678, hvorefter **Peder Tomasen** fremlagde en anden forpligt, hvori **Jens Nielsen** bepligter sig til at lade **Peder Tomasens** hustru, **Anne Christensdatter**, nyde det samme opholdsjord, som deres kontrakt om formelder, hendes livstid, om **Peder Tomasen** ved døden afgik, dateet Fruering 6/3 1678, hvorefter **Just Hansen** satte i rette og formente, at de burde efterkomme deres oprettede kontrakt, hvilket de blev tildømt." – Tingsvidne af Skanderborg Birk 19/2 1686: "**Rasmus Olufsen** i Fruering stævnedes efterskrevne for dom, og fremlagde et tingsvidne af Haads Herredsting 5/10 1685 og en attest, dateret Fruering Præstegård 29/1 1685 og et skriftligt indlæg, dateret Fruering 19/2 1686 samt en dele her af tinget 26/5 1676 og 26/3 1675, hvortil **Rasmus Andersen** af Virring fremlagde et tingsvidne her af tinget 20/2 1685, hvor efterskrevne vidnede, at et par til degnen årligt til hans løn gav en skæppe byg, eller penge i stedet, og de ledige, som sad til huse, ½ skæppe byg, og Degnen **Rasmus Olufsen** fremlagde sit indlæg angående efterskrevne, som skylder ham degnekorn for flere år, hvorefter han fremlagde en dele her af tinget 26/3 1675, hvor forrige Degn til Fruering og Vitved Sogne salig **Tomas Folmersen** har ladet fordele en del personer, og en anden dele 26/5 1676, hvor **Rasmus Olufsens** formand, salig **Peder Tomasen Degn**, har forhvervet dele over en del for degnekorn, hvortil **Rasmus Andersen** af Virring fremlagde et tingsvidne her af tinget 20/2 1685. Sagen opsat 4 uger."³⁷² -

hca) FOLMER THOMESSEN (ca. 1662-1720, begr. 25/7 i Bjerre).³⁷³ Fra 1687 Herredsfoged i Bjerre Herred, Vejle Amt, og fra ca. 1700 Birkedommer på Boller. – Tog år 1700 bolig i Urlev.- Hans efterfølger som Herredsfoged fra 31/7 1720, **Alexander Gorm**, fik 28/12 1725 som efterfølger MADS CHRISTENSEN SOMMER, der fra 17/2 1747 tillige var Herredsskriver. Denne var en søn af Hr. **Christen Madsen Sommer** i Sjelle, der efter nærværende hypotese var grandfætter til **Folmer Thomesen**.- Gift med **Birgitte Børgesdatter** (død før 17/9 1728). Hendes børn var arvinger efter tidligere Forpagter på Ørumgård **Hans Mønsters** hustru, **Else Børgesdatter** i Sjelle (Skifte Skanderborg Rytterdistrikt 17/9 1728, fol. 154. – Erik Brejl, nr. 1352). – De var døtre af **Byrge Olufsen** og **Maren Bollesdatter** "som boede og døde i Smøllerupgård" og farfaderen, **Oluf Byrgesen**, "boede og døde i Boller."³⁷⁴ – 9/5 1703 var **Laurids Pedersen Sommer** i Dallerup, Gjern Herred, Skanderborg Amt – der tidligere havde boet i Skanderborg – fuldmægtig for **Else Børgesdatter**. -

hcaa) BØRGE FOLMERSEN i Bjerre. –

hcab) THOMAS FOLMERSEN i Holstebro. –

hcac) CATHRINE FOLMERSDATTER. –

hcad) MAREN FOLMERSDATTER. –

hcb) ANNE THOMASDATTER. . –

hd) CHRISTEN CHRISTENSEN SOMMER (f. 1640 i Hornslet, begr. 2/12 1704 i Framlev). – **Sophie Brahe** ses ikke at have givet faddergave. – Tingsvidne fra Århus Byting 13/3 1673: "**Tomas Rasmussen** på **Peder Brandt**, Borger og Handelsmand sst. hans vegne, æskede skøde: **Poul Tordsen**, Borger og Skrædder sst., med fuldmagt fra **Christen Christensen Sommer**, født i Hornslet Præstegård, solgte fra ham og hans arvinger til **Peder Brandt** den lod og part som han havde, og som han arvede efter sin sal. mor, **Anne Pedersdatter** på skiftestedet i Ørum Præstegård 14/11 1670, i efterskrevne ejendomme i Århus, nemlig i 2 boder i Fægdyden 7 sletdaler, i det øde byggested ved Vorfrue Kirkerist 3 mark, i **Søren Lauridsens** gård bag Bispegården 25 sletdaler, i **Søren Kjeldsens** våning på Broberg 7 sletdaler." - Døde hos **Knud Pedersen** i Framlev, da han var til sinds besøge gode venner hin side Horsens. –

he) MARGRETHE JØRGENSEDATTER (f. ca. 1647). – Gift første gang med **Søren Christensen** i Århus (død for 27/5 1675). – Gift anden gang med **Søren Christensen** i Århus. –

hf) KAREN JØRGENSEDATTER (f. ca. 1651). – Tingsvidne Århus byting 20/11 1684: "**Rasmus Sørensen Vangevogter**, Borger sst., æskede skøde, og **Thomas Rasmussen** Prokurator og **Peder Nielsen Brandt**, Borger og Handelsmand sst., på

sin plejedatter, Karen Jørgensdatters vegne, samt Hr. Niels "Jørgensen" Sommer, Sognepræst til Ørum og Daugård Sogne, og Christen "Jørgensen" Sommer sst. deres vegne, Thomas Folmersen på sin hustru Anne Christensdatters vegne, Søren Christensen på sin hustru Margrethe Jørgensdatters vegne, solgte og skødede fra dem og deres arvinger til Rasmus Jørgensen Vangevogter og hans hustru Anne Pedersdatter og deres arvinger to våninger og boder, beliggende i Fægdyden, imellem Jen Sørensen Pannerups ejendom og Maren Clemensdatters, efter skiftebrevs formelding, som Palle ibsen sidst iboede." -

i) Hr. CHRISTEN PEDERSEN SOMMER (ca. 1608-1668). – På Sorø Skole 1621. – Immatrikuleret 28/4 1628 fra Hornsletlund Skole hos Dr. Casper Bartholin ved Københavns Universitet. – 13/11 1629 i Wittenberg. Endnu der i 1632 med broderen Anders. 12/4 1634 indgiver Konsistoriet ved Københavns Universitet en klage over, at to studenter, Christen Sommer og Jens Knudsen, i tre døgn siden anden Påskedags aften ved X slet, har været grebet af Byvagten og sat fast og anholdt uden bevislig årsag.³⁷⁵ – Magister 12/5 1635. – 4/7 1638 modtog Dr. Hans Reisener et kongeligt missive om straks at ordinere denne Magister Christen Sommer til præst og han var siden Sognepræst i Tyrsted og Uth 1638-68, samt Prædikant for herskabet på Boller. Medunderskriver af Suverænitetsakten 1660. Provst for Hatting Herred 1661. Som præst for Kong Christian IV.s forskudte hustru, Fru Kirstine Munk (død 19/4 1658 på Boller, begr. 23/6 1658 i Odense St. Knuds Kirke) blev han hendes skriftefader.³⁷⁶ – Hun døde på Boller "udi Ærlig og Velbyrdig Mand Jørgen Juel til Aggersbøl, Ærlig og Velbyrdig Frue Helvig Arenfeldt til Ruballegaard, Mester Christian Sommer, Sognepræsten, Mester Peder Bering, Sogne Præst til Øster Snede og andre fornemme Folk deres Nærværelse, efter at have levet i denne onde Verden i 59 Aar 10 Maaneder og 4 Dage." – H. P. Mumme skildrer begravelsen i St. Knuds Kirke, hvor hendes kiste ganske manglede påskrift:³⁷⁷ "Og vist er det dog, at Fru Kirstine Munk, der døde paa Boller ved Horsens d. 19 Apr. 1658, af Corfitz Ulfeldt, som da atter ved den roeskildske Fred var kommen til Ære og Værdighed i sit Fædreland, og af hendes øvrige Svigersønner blev foranstaltet begravet med al Pragt i St. Knuds Kirke i Odense d. 23 Juni næstefter, i Børns og Børnebørns Nærværelse. Den hele tilstædeværende Adel gik Liget i møde udenfor Byen." – Han fortsætter: "Er den omtalte Kiste altsaa Kirstine Munks, saa er det ikke utænkeligt, at den aldrig har haft nogen Indskrift; thi den danske Regjering havde noget før hendes Død strengelig forbudt, at give hende Titelen Grevinde af Slesvig og Holsteen; men hendes Arvinger paastode ved hendes Begravelse, at denne Titel tilkom hende med Rette, hvilket netop foranledigede Biskop Lauritz Jacobsen (Hindsholm) i Odense til at undslaae sig for at holde Liigprædiken over hende efter Corfitz Ulfeldts Anmodning, hvorfor ogsaa Prædiken holdtes af Sognepræsten til Boller, Mag. Christian Sommer, og tillige en tysk Tale af den svenske General=Admiral Wrangels Hofprædikant, der da med de svenske Tropper endnu laa her i Landet. Maaske har Familien hellere slet ingen Indskrift villet sætte paa Kisten, end udelade den omtvistede Titel." – Hr. Christen Pedersen Sommers ligprædiken giver bl. a. Fru Kirstine Munk følgende skudsmål: "Hendes Tjenestefolk var hun en meget god Husbond, forfremmede dem gerne og lønnede intet ilde, de som hende vel havde tjent, saa deres modige Taarer noksom beviser, hvad de udi denne Sl. Grevinde har mistet ... hendes Bønder var hun en god Forsvar, brugte ingen Haardhed mod dem, uden hun højt var Nødt dertil, saa at man hos dem alle ser en stor Bedrøvelse for hendes Afgang." -

-----

II: 3: 7: GRUNDFØR-Slægten:

Boelsmand Christen Sommer i Grundfør, Vester Lisbjerg Herred, Århus Amt (død 1629/30), der kan være bror til den Peder Sørensen Sommer i Grundfør, som ifølge Vester Lisbjerg Birks Tingbog 10/4 og 8/5 1667 var fragået den gård, han havde i fæste, og ikke gården afsagt, samt efterladt sig stor restance. – Christen Sommers boelsted i Grundfør bortfæstedes 1629/30 ifølge lensregnskaberne for Århusgård Len til Christen Jensen i Grundfør, som kaldtes Christen Sommer i Grundfør 4/8 1669, da synsmænd på Vester Lisbjerg Birketing afhjemlede syn på 2 enge "liggende til den halve Ødegaard i Grundfør, som Christen Sommer har påboet, og til den halve ødegaard, Niels Pedersen fraflyttede, hvorfra der er slået noget hø." – Christen Jensen, kaldet Sommer i Grundfør fik således navnet med boelet og har derfor ssv. ægtet formandens enke. Børn af Christen Jensen Sommer i Grundfør nævnes i Århus bys Tingbog i en sag om et drab, begået 13/3 1669 om aftenen i Studsgade, Århus, på ungkarlen Jon Mikkelsen fra Geding, som omkom i et slagsmål (Tingbog udg. 2005 v. Bjarne Nørgaard Pedersen, s. 433, 434, 436, 437, 438-39, 440 + s. 444-446, med datoerne 26/3 1669, 1/4 1669, 22/4 1669, 29/4 1669 og 13/5 1669:

a) KIRSTEN CHRISTENS DATTER SOMMER i Grundfør, gift med Søren Nielsen Snedker i Grundfør. Søren Snedker og Mikkel Sørensen slog 13/3 1669 til Jon Mikkelsen "med stove fra Salig Christen Friis havegårde." 24/3 1669 fik "Søren Nielsen Snedker i Peder Snedkers gaard i Grundfør" på Vester Lisbjerg Birketing det skudsmål, at "han havde levet fredeligt med hver mand indtil nu, hvor det siges, at han skal have været i selskab med de folk, som dræbte den karl af Geding ved Århus for kort tid siden, og han er født og kommen af gode forældre i Ølsted." 26/1 1670 blev han på Vester Lisbjerg Birketing forligt med Jon Mikkelsens mor Boel Rasmusdatter i Geding, og med afdødes søskende. 24/1 1667 nævnes han på Vester Lisbjerg Birketing i anledning af et skifte med sine halvsøskende efter hans barnløse halvbror, Jens Sørensen i Elsted. –

b) JENS CHRISTENSEN SOMMER i Grundfør. Han holdt 13/3 1669 med sin vogn ud for Rasmus Simonsens dør i Studsgade. –

c) ANNE CHRISTENSDATTER SOMMER i Lisbjerg. Hun stod 13/3 1669 ved broderens vogn og holdt siden **Jon Mikkelsens** bror **Jens Mikkelsen** fast. –

En ANDERS SØRENSEN i Grundfør var gift med BIRTHE NIELSDATTER (Skifte Haraldslund Gods 12/4 1765, fol. 18 b), der var søster til **Jens Nielsen** i Grundfør (Skifte 3/7 1754 Haraldslund Gods, fol. 121 b). - Far til:

a) NIELS ANDERSEN SOMMER (f. ca. 1702), gift første gang med JOHANNE JENSDATTER (Skifte 24/3 1735 Haraldslund Gods, fol. 46), datter af **Jens Olesen Smed** og **Inger Christensdatter** (Skifte 18/7 1748 Haraldslund gods, fol. 97). enke efter **Niels ...** (halvsøster til **Jørgen Nielsen** i Grundfør (Skifte 16/4 1734 Haraldslund Gods, fol. 42 b). – Gift anden gang med KIRSTEN JENSDATTER den Ældre, datter af **Jens Christensen Dixen** (Skifte 15/11 1765 Haraldslund Gods, fol. 19) og hustru **Giertrud Nielsdatter** i Grundfør (Skifte 9/3 1745 Haraldslund Gods, fol. 81 b), som var datter af **Mette Simonsdatter** i Grundfør (Skifte 10/12 1746 Haraldslund Gods, fol. 90 b). Far til:

aa) JENS NIELSEN SOMMER BECH i Grundfør (f. ca. 1729, Skifte 3/8 1770 Haraldslund Gods, fol. 61), gift første gang med KIRSTEN ANDERSDATTER (Skifte 17/9 1762 Haraldslund Gods, fol. 161 b) g gift anden gang med KIRSTEN RASMUSDATTER –

ab) BIRTHE NIELSDATTER SOMMER (f. ca. 1731). 1765 var hun gift med NIELS SØRENSEN STEENSTRUP i Grundfør. –

ac) JENS NIELSEN SOMMER den Yngre i Grundfør. Far til?:

aca?) Selvejer NIELS JENSEN SOMMER i Holmgård. –

b) SØREN ANDERSEN SOMMER (f. ca. 1719 i Grundfør, død mellem 1756-1765 i Slagelse).

III: FUNDLISTE for NAVNET SOMMER:

De angivne årstal er blot et udtryk for, at kilder fra den tid er bevaret. – Man kan ikke deraf slutte, at en innovation af personer med navnet har fulgt bestemte kronologiske rækkefølger. Tesen, om tilnavnet SOMMER som opstået af bynavnet SOMMER i Estland, kan derfor ikke modbevises af, at de overleverede kilder fra Reval er senere end dem fra Rostock, Roskilde eller Ribe. Den kan kun modbevises, hvis tilnavnet findes i Nordisk eller Hanseatisk kontekst fra tiden før 1219.

III: 1: NAVNET SOMMER indenfor HANSESTÆDERNE og deres HANDELSFORBINDELSER, når bortses fra Danmark, Slesvig-Holsten og Estland:

STRALSUND: BORCHARD SOMMER - nævnt 18/4 1314.³⁷⁸ - ALBERTUS SOMMER, Skibsbefragter sammen med **Johannes Milterd** af Skipper **Johannes Blanke**'s skib fra Stralsund. - nævnt 1368.³⁷⁹
ROSTOCK: WOLTER SOMMER (latiniseret "Estati") (myrdet 1287).³⁸⁰ - LUDBERTO (Lübbert) SOMMER før 1280 og 21/10 1300, men død før 24/7 1318, Rådmand og Dommer i Rostock. Ejede en gård i Bentwisch.³⁸¹ Havde svoret troskab til **Wizlau** af **Rügen**. - GERHARD SOMMER (myrdet),³⁸² KONRAD SOMMER³⁸³. – BERNHARD SOMMER af Rostock.³⁸⁴ – BERTEL SOMMER, imm. 1444 i Rostock. – 4/10 1552 skrev Kancelliet brev til **Valentin Kiøller**, Tolder i Malmø, om at tillade DIRICH SOMMER, Borger i Rodstock, at udføre 4 Tdr. saltet Kød, dog Kronens Told uforkrænket.³⁸⁵ –

MALCHIN: MARKWART SOMMER, Rådmand.³⁸⁶

LÜBECK: MATHIAS SOMMER 15/6 1351).³⁸⁷ –

STETTIN: Skipper JO SOMER fra Stettin nævnes 1368.³⁸⁸

HAMBORG: Skipper HEMO SOMMER, besejler England 1404.³⁸⁹ – LAURIDS SOMMER i Hamborg var 1635 en af arvingerne efter Borgmester i Randers Ejlert Meyer. I Randers Bys Tingbog fol. 8 er 1635 indført: ”Mads Jensen Ørsted her sst havde tiltale til salig Ejlert Meyer forrige borgmester sst hans arvinger **Laurids Sommer** Werther Meyer Zacharias Ejlertsen og Laurids N Ejlertsen borgere i Hamburg for 56 sletdaler, salig Ejlert Meyer skal være skyldig til skt Mortens kirke her sst.”³⁹⁰ -

LONDON: HEINRICH SOMER i London 1/2 1409.³⁹¹ - CLAUS SOMER 13/5 1417.³⁹²

MARIENBURG i Preussen: PETER ZOMER er medunderskriver af den reces af 18/4 1421 hvor Marienburg optages i Hansaforbundet.³⁹³

Uvis TYSK KØBSTAD: 5/5 1579 fik ALBRIT SOMMER tilladelse til at købe 100 heste her i riget eller i Norge og toldfrit udføre dem til Tyskland. Dog skal han lade notere på brevet, hvor mange heste, han hver gang udfører.”³⁹⁴

III: 2: Tidlige bærere af NAVNET SOMMER I DANSKE OG SLESVIG-HOLSTENSKE KØBSTÆDER:

ODENSE (Købstadsprivilegier stadfæstet 1335 af Grev Gert): før 1285 HENRIK SØMER, forrige Møntmester i Vestergade i Odense. – efter 1534: NIELS LAURIDSEN SOMMER fra Pugholm 1535. – JØRGEN PEDERSEN SOMMER (død 1611), Præst ved Odense Hospital og Pårup. – HANS JØRGENSEN SOMMER (død 1634), Rådmand.

ROSKILDE: Møntmester SOMMER 1293 (død før 20/8 1309). – PEDER BALTZERSEN SOMMER imm. 1666 fra Roskilde. -

RIBE (Fik regler for magistrat i 1252 og Byret i 1269): HERBERT SOMMER (død 28/4 1296) Borger med våbenskjold. Gravsten i Ribe Domkirke 1291.³⁹⁵ Gift med KATHRINE.³⁹⁶ –

KØBENHAVN: SOMERSTORP, kaldet SKIPPER SOMMER (død efter 1385).³⁹⁷ – Vidner 9/4 1380 og 20/11 1385 – begge gange som Borgmester (Proconsul).³⁹⁸

PRÆSTØ: MIKKEL SOMMER 1467-68.³⁹⁹ -

NYKØBING FALSTER: CLAUDS SOMMER 30/3 1489.⁴⁰⁰ –

STEGE (Købstadsrettighed 1268): 1499 JENS SOMMER.⁴⁰¹ –

HELSINGØR: o. 1500: (ISACH SOMMER?). – Far til ANNE ISAKSDATTER SOMMER, gift med reformatoren Hr. PEDER SAMSING, samt far til OLUF ISAKSEN SOMMER, Byfoged i Landskrone og evt. til WILLUM SOMMER.

1570-1594: - Et eksempel fra Helsingør er oplysende om, hvordan man fra først at være ”fremmed købmand” eller ”ligger” bliver borger i købstaden: HENRIK SOMMER (f. i Schwerin, begr. 14/6 1594 i Helsingør) – Gift med KARINE, Peder Olsens søster⁴⁰²: I april 1570 bekendte to ”fremmede købmænd” i Helsingør, **Henrik Sommer** og **Henrik von Brunsvig** selv ”at have købt af **Mads Krogemager** (slagter) her ibidem 3 Degger nyflaane Skind og selv dennem udspiled til **Svend Brolæggers**, hvor de ligge udi Herberg.”⁴⁰³ - 1572 gør Henrik Sommer, ”som en tid har brugt sin handel her, sin Borgered. Han bekender, at hvad gods han har mellem hænder, har han fra sine venner, en del, som han borger og låner af, og skal fuldt igien betale. Vinding og tab er hans eget. – 1589 pantsætter han sin gård.⁴⁰⁴ - 15/12 1595 blev en Sct. Olufs kirkes jord og grund – som salig Henrik Sommer tilforn påboede – liggende på Stengaden på nørre side vesten næst op til **Mikkel Snöckels** hovedgård på hjørnet til Søstrædet og strækkende sig i bredden til Adelgaden i sønde ende af Øster i Vester 13 alen i kvarter, i længden i Sønder og i Nør langs ud med Søstrædet 53 ½ alen og i bredden i nørre ende 16 alen Sjællandsk.⁴⁰⁵

ÅLBORG (Stadsret 1342): 1505 CHRISTIERN SOMMER.⁴⁰⁶ – 1531 JØRGEN SOMMER- Medlem af Guds Legemslav.⁴⁰⁷ - KNUD JACOBSEN SOMMER i Nibe (død ca. 1677 i København), Rådmand i Ålborg 9/5 1668.⁴⁰⁸ –NIELS IENSEN SOMMER,⁴⁰⁹ MOGENS JENSEN SOMMER⁴¹⁰ og JENS JENSEN SOMMER (ca. 1663-1717, begr. 29/11 fra Ålborg Frue Kirke).⁴¹¹ – MOGENS JENSEN SOMMER (ca. 1695-1740, begr. 9/12 i Ålborg). Barnløs.⁴¹² – VILLADS ANDERSEN SOMMER (1715-1766, begr. 22/5 i Ålborg).⁴¹³ –

JEMTELANDS LEN, NORGE: 1530 9/4 OLAFF SOMMER, Foged?⁴¹⁴

HALMSTAD: 1565 STEN OLSEN far til Hr. PEDER STENSEN SOMMER (29/6 1569-30/1 1639), Sognepræst i Gårdstunga og Holmby 1594. 11/6 1619 Herredsprovst i Frosta Herred.⁴¹⁵ -

YSTAD: 1569 SANDER SOMMER.⁴¹⁶ – 1597 JØRGEN SOMMER.⁴¹⁷ -

406 J. Lindbæk og G. Stemann, 1906: ”De danske Helligaandsklostre” – Diplomatium s. 123. -

407 C. Nyrop: ”Danmarks Gilde og Lavsskraer”, I, s. 698.

408 ”Personalhistorisk Tidsskrift” 7. række, IV, s. 220).

409 ”Personalhistorisk Tidsskrift” 6. række, VI, s. 243, nr. 37. – Gravsten på Ålborg Frue Kirkegård, hvorunder hviler: ”Erlig og Velagte Mand NIELS IENSSON SOMMER med sin kiære Hustru, ærlig og Gudfryctige qvinde KAREN IØRGENSEDATTER, som dode 1695, d. 3 Martii udj hendes alders 33 Aar. Gud give dem osv.” -

410 ”Personalhistorisk Tidsskrift” 7. række IV, s. 218: 1670 stævned han sin svoger **Christen Lauridsen**, Forpagter på Albæk, tidligere på Buderupholm, for en hel del sølv, tin, dugge og dyner m. m., som C. L.s hustru, **Sophie Eskesdatter**, der var søster til Sognepræsten i Sønderholm, Hr. **Niels Eskesen**, havde lånt til brylluppet 24/6 1666 mellem **Peder Kuri Mogensen Winggaard** (død 1672) og **Anne Nielsdatter Steenberg** af Sønderholm Præstegård. -

411 JENS JENSEN SOMMER (ca. 1663-1717, begr. 29/11 fra Ålborg Frue Kirke). Betjent. – Gift med ANNE LAURIDSDATTER (Død i Blegind. - Skifte 8/8 1758 Skanderborg-Åkjær Amter, fol. 462 ff.). – Hun gift anden gang med Degnen BERTEL POULSEN KJERULF i Kollerup i Vendsyssel. – Børn: LAURIDS JENSEN SOMMER. Var 1758 Student. – CHRISTEN JENSEN SOMMER i Randers.

ÅRHUS (ældste privilegier 1441) : 1602 9/11 JØRGEN SOMMER ”da Skriver på Skanderborg” fadder i Århus.⁴¹⁸ – CHRISTEN MADSEN SOMMER (født ca. 1654). - 6/11 1730 SØREN JOHANSEN SOMMER.⁴¹⁹ –

RANDERS (Købstadsprivilegier 1302): 1/1 1609 og 1612 JØRGEN SOMMER (død før 24/7 1615). 27/2 1598 på **Eske Brocks** vegne på Randers Byting. – 1/1 1609 underskrev han som en af de 24 ”oldinge” Randers Bys Vilkaar og Artikler.⁴²⁰ - 20/3 1612 bekendte han egenhændigt, at **Axel Christensen (Aand)**, Skriver på Dronningborg, har betalt ham for to tønder humle.⁴²¹ - Gift med **Laurids Andersens** enke og stedfar til **Sidsel Lasdatter**, før 13/5 1616 gift med Guldsmed i Randers **Peder Skov**. – 5/8 1616 tilfaldt hans efterladte gods Kongen. Hans hustru var vel den INGER SOMMERS, som nævnes i Tingbogen 16/7 1595 og hvis afdøde (første) mand havde været gildebrotter i smedelaug i Randers. – 23/11 1691 og 8/3 1697: JOHAN GOTTLIEB SOMMER, Podemester.⁴²² – CHRISTEN JENSEN SOMMER (begr. 4/11 1750 fra Randers Sct. Mortens Kirke) fra Ålborg boede i Randers. Han var 1728 Ridefoged på Bidstrup, Granslev Sogn, Houlbjerg Herred, Viborg Amt, hvor han førte skiftet efter Jørgen Jørgensen Boesen i Bode, Ørsted Sogn, i pennen. – Gift 22/8 1732 på Kollerup med **Anne Marie Eriksdatter Gjørup** (f. ca. 1708), som 1801 var enke i Århus. Købmand i Randers 1733-37. 1738-43 forpagter på Fæveile, Lyngby Sogn, Mols Sønder Herred. 1745-50 igen i Randers ved

412 14/3 1737 gjorde den barnløse Handelsmand i Ålborg MOGENS JENSEN SOMMER testamente. Som arvinger indsattes hans stedborn: ANDERS JENSEN, JENS ANDERSEN og WILLADS ANDERSEN, senere kaldet SOMMER.

413 ”Personalthistorisk Tidsskrift” 12. række, I, s. 172. – WILLADS ANDERSEN SOMMER. Købmand i Ålborg. – Gift anden gang 12/11 1760 i Ålborg bodolphi Kirke med CECILIE BRØNDLUND (1725-90). – Hun gift anden gang med Købmand i Ålborg AUGUST CHRISTEN SCHANDORPH (ca. 1735-18/7 1805. – Begr. i Ålborg Frue Kirke). -

364 ”Aarhus Stifts Aarbøger” 1935, s. 83 + 1937, s. 102 ff.

365 Århus Stadsarkiv: ”Tingvidner og Retsforhandlinger 1616-50” – fremdraget og venligt meddelt af Lis E. Nielsen 9/8 2009.

366 Århus Overformynderis Protokol.

367 ”Aarhus Bys Skode og Panteprotokol 1683-93” i ”Aarhus Stifts Aarbøger” 1937, s. 102 ff, nr. 477 + ”Aarhus Stifts Aarbøger” 1935, s. 83, nr. 265 + nr. 266.

368 Lis E. Nielsen har bemærket Sophie Brahes notater om dåbsdagene.

369 ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi”, 2. række, IV, s. 453, fodnote.

370 Meddelt af Flemming Aagaard Winther i Kiel. – S. Nygårds Samlinger, RA. – Jan Lové Østerby, 2010: ”Slægten Rosenstand. 7. generation.78-79.” -

371 ”Wibergs Præstehistorie.” – ”Patriciske Slægter” II. -

372 Søren Agersnap har fremlædt og fremlagt disse mange tingbogsudskrifter fra Kirstin og Bjarne Nørgaard Pedersens tingbogsuddrag.

373 ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” 2. række IV, s. 453 m. fodnote.

374 Skanderborg Birks Tingbog 29/6 1683. – Meddelt af Lis E. Nielsen.

375 ”Danske Magasin” 5. række, I, s. 216 f.

376 ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” 5. række, IV:2, s. 59 f. – ”Vejle Amts Aarbog” 1932: ”Fangen paa Boller.”, s. 70. -

377 H. P. Mumme, 1844: ”St. Knuds Kirke i Odense”, s. 304-06.

378. ”Danmarks Riges Breve” 1314, nr. 144.

379. G. Lechner, 1935: ”Die hansischen Pfundzollisten des Jahres 1368”, II, s. 354, nr. 11.-

380. ”Mecklenburgisches Urkundenbuch” III, s. 256, brev 1899.

381. ”Hansisches Urkundenbuch” I, s. 454, note 2, ”Danmarks Riges Breve” 1318 24/7, nr. 44.”- Mechlenburgisches Urkundenbuch” brev 2008, 2598,7206 (1280-81) og 7234 (år 1293). -

382. ”Mecklenburgisches Urkundenbuch” brev 3267.-

383. ”Mechlenburgisches Urkundenbuch” brev 3274, muligvis brev 4156, der omtaler en SOMMER, borger i Krämerstrasse i Rostock.

384 ”Mecklenburgisches Urkundenbuch” XV, Brev 8838.-

385. ”Kancelliets Brevbøger” 4/10 1552. – Udt. i Tegn. 4, fol. 138.

386. ”Mechlenburgisches Urkundenbuch” breve 5251 og 5847.

387. ”Sleswig-Holsteinische Regesten und Urkunden” IV, s. 328, brev 491.

388. G. Lechner, 1935: ”Die hansischen Pfundzollisten des Jahres 1368”, I, s. 295, nr. 1275.

389. ”Hansisches Urkundenbuch” V, s.

390 Tingbogsudskrift ved Bjarne Nørgaard Pedersen 1998-99.

391. ”Hansisches Urkundenbuch V, s. 447, brev 864.

392. ”Hansisches Urkundenbuch” VI, s. 52, brev 117.

393. ”Hanserecesse” I, s. 189.

394. ”Kancelliets Brevbøger” 5/5 1579 (Kronborg) – Udt. i Sjt. T. 14, fol. 200 b. -

395 ”Gamle danske Personnavne: Tilnavne: ”Sumar.” – Løfler: Gravst. p. 26. – 28/4 1296 Necr. Rip. – ”Script. Reres Dan.”, V. 347. – ”Ribe Oldemoder” 80 og 82. – ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” 3. række, IV, s. 66.

-

396 ”Danmarks Kirker”. Ribe Amt, s. 585 og 589.

397 ”Danske Middelalderlige Regnskaber” 3. række, I, s. 135: ”Roskildebispsens Jordebog” (Skriver III, 1377). – ”Kjøbenhavnns Diplomatarium” I, s. 94, nr. 75: ”Somerstorp”; men i nr. 76 s. 111: ”Skipper Sommer.” - H. U.

Ramsing: ”Københavnns Ejendomme 1377-1728” II: Strand Kvarter. Matr. Nr. 63 A.

398 ”Kjøbenhavnns Fiblomatarium” IV, s. 15, nr. 20 og I, s. 125, nr. 84.

399 ”Gamle Danske Personnavne.”

400 Rep. 2. række, IV, s. 21-22.

401 Rep. 2. række, V, s. 161 brev 8806.

Hvide Mølle. Bo forsejlet 31/10 og vurderet 27/11; men intet skifte holdtes, da enken gjorde sig usynlig. 8/8 1758 anføres hans børn i Skanderborg-Åkjær Amters Skifteprotokol, fol. 466, som arvinger efter **Maren Lauridsdatter** i Blegind. – Disse børn var: **a)** ERICA CATHRINE SOMMER⁴²³ (døbt 2/9 1733, død 1784 på Baggessvogn og begr. 21/11 i Sindal), der 1745 arvede Kollerup i Hadbjerg Sogn. Gift første gang 17/11 1747 på Høgholm i Tirstrup Sogn med Sr. **Jacob Tryde** (ca. 1706-1751, begr. 8/3 i Hadbjerg) og gift anden gang 1752 med **Christen True** til Baggessvogn, Sindal Sogn, Vennebjerg Herred, Hjørring Amt (begr. 8/12 1760 i Sindal). Gift tredje gang 17/9 1762 med Kammerråd **Matthias Clemensen** (ca. 1729-1771, begr. 23/5 i Sindal) og gift fjerde gang 1772 med Justitsråd **Mourids Gleerup**. – **b)** ANNA CHRISTENSDATTER SOMMER (døbt 18/11 1735). Ejer af Hvide Mølle i Randers. 1801 enke i Århus. Gift 1750 i huset med **Johan Wello Begtrup** fra Fannerup (død 1777). – **c)** JENS CHRISTENSEN SOMMER (døbt 28/10 1738). 1758 hos Erica Cathrine. – **d)** CATHRINE MARIE CHRISTENSDATTER SOMMER (døbt 5/4 1740, død 22/5 1832 i Vennebjerg). 1787 barnløs enke i Sindal. – Gift første gang 31/3 1772 med Hr. **Christen Andreasen Tødsleuf** (f. 9/3 1739 i Ålborg, begr. 12/3 1783 i Sindal), Sognepræst i Sindal og Astrup. – Gift anden gang på Baggessvogn 24/9 1789 med Hr. **Christian Frederik Schnell Bjørn**, Sognepræst i Tvørsted og senere i Jerslev og Vester Brønderslev, Børglum Herred, Hjørring Amt, Provst i Børglum Herred.

NAKSKOV (Var købstad i 1231): 1617 og 1626: CHRISTOFFER SOMMER.⁴²⁴ -

NIBE: 1670: MOGENS JØRGENSEN SOMMER.⁴²⁵ – 1661: KNUD JACOBSEN SOMMER (flytter til Ålborg). –

SKANDERBORG: 1697: LAURIDS PEDERSEN SOMMER, der flytter til Dallerup Sogn i Gjern Herred.

EBELTOFT (Købstad 1301): LAURIDS SOMMER (død 11/9 1706).⁴²⁶ – 1766 RASMUS SOMMER.⁴²⁷ –

SLESVIG-HOLSTEN:

HINRICH SOMMER i Brockreihe (1560-1625), gift med GRETJE BOJE.⁴²⁸

a) HINRICH HINRICHSEN SOMMER i Itzehoe (1630-90). –

aa) GRETJE HINRICHSDATTER SOMMER. – Gift med Kapellan i Itzehoe JOHANN HELDTBERG, der 13/7 1653 stiftede et legat. –

ab) HARMEN HINRICHSEN SOMMER. –

ac) TRINDE HINRICHSDATTER SOMMER. –

ad) HENNING HINRICHSEN SOMMER i Rellingen. – Gift med MARGRETHE DOROTHEA VOGTS. –

ae) HINRICH HINRICHSEN SOMMER i Krempe. – Snedker. –

b) HENNING HINRICHSEN SOMMER i Brockreihe. –

ba) ABEL HENNINGSDATTER SOMMER. – Gift med HANS DIBBERN. –

bb) ANNA HENNINGSDATTER SOMMER i Neuenkirschen. – Gift med JOHANN BIELENBERG. –

bc) HINRICH HENNINGSSEN SOMMER. –

bd) GRETE HENNINGSDATTER SOMMER. –

402 RA Skuffer: Købstæder. Helsingør 1596.

403 "Helsingør i Sundtoldtiden", II, s. 243-44.

404 Allan Tønnesen, 1985: "Helsingørs udenlandske borgere og indbyggere ca. 1550-1600", s. 137.

405 C. F. Wegener: "Aarsberetninger fra Geheimearkiverne" III, Tillæg s. 78.

414 Dipl. Norvegium 14, s. 696: 9/4 1530, brev 684. – Vincens Lunge henstiller til sin foged JØRGEN PEDERSEN: "lad Olaff Somer inthet raade der i lenet. Dw est joo saa stark som han och stat haardt paa den Copie af mit forleningsbrev."

415 Carlquist: "Lunds Stifts Herdaminne" Ser. II, VI, s. 306. – Elgenstierna: "Svenska Adelsns Ättartavlor" I, 781-82. – "Danske Domme 1375-1662", VII, 248.

416 K. G. Ljunggren og Bertil Ejder: "Lund Stifts Landebog" I, s. 505, nr. 19.

417 "Kancelliets Brevbøger" 3/4 1597. – Skånske Tegnelser, III, fol. 24. -

418 "Hans Jenssøn Grønbechs Slægtbog" – i "Personallistorisk Tidsskrift" 3. række, II, s. 150.

419 Hübertz: "Aktstykker vedkommende Staden og Stiftet Aarhus" III, s. 163, nr. 265. –

420 "Randers Bys Villkår og Artikler 1609" – ved J. Kousgård-Sørensen og Poul Meyer, Randers 1965, s. 35+77.

421 Bilag til Dronningborg Lensregnskab 1611/12, nr. 6 (Dateret 7. Marts 1612) + nr. 3.

422 Randers bys Tingbog.

- be)** JOHANN HENNINGSEN SOMMER. –
- c)** JOHANN HINRICHSEN SOMMER. – Gift med ABEL BOGGE. –
  - ca)** ABEL JOHANNSDATTER SOMMER. – Gift med EGGERT THODE i Brockreihe. –
  - cb)** GRETE JOHANNSDATTER SOMMER. – Gift med HARTIG EHLERS i Hennstedt. –
  - cc)** HENNING JOHANNSEN SOMMER in der Mark. –
  - cd)** JOHANN JOHANNSEN SOMMER. – Gift med GRETJE DORN. –
    - cda)** ABEL JOHANNSDATTER SOMMER. –
    - cdb)** CLAUS JOHANNSEN SOMMER. –
    - cdc)** JACOB JOHANNSEN SOMMER. –
    - cde)** STINCKE JOHANNSDATTER SOMMER. –
    - cdf)** GRETJE JOHANNSDATTER SOMMER. –
    - cdg)** JOHANN JOHANNSEN SOMMER. –
    - cdh)** HEIMBCKE JOHANNSDATTER SOMMER. -
- d)** HARMEN HINRICHSEN SOMMER. –
  - da)** HINRICH HARMENSEN SOMMER. –
  - db)** HARMEN HARMENSEN SOMMER. – Gift med STINCKE BILENBERG. –
    - dba)** GRETHJE HARMENSDATTER SOMMER. –
    - dbb)** HARMEN HARMENSEN SOMMER. –
    - dbc)** TRINCKE HARMENSDATTER SOMMER. –
    - dbd)** HEINRICH HARMENSEN SOMMER. –
  - dc)** TRINCKE HARMENSDATTER SOMMER. – Gift med EGGERT MAHN. -

KREMPE i Amt Krempermarsch, Kreis Steinburg, Slesvig-Holsten: JACOB SOMMER fra Krempe imm. 1616 i Helmstedt.⁴²⁹ - HANS SOMMER (død 12/1 1626).⁴³⁰ – CLAUS HANSEN SOMMER (13/10 1624-7/3 1702), Rådmand og Borgmester. Gift 1650.⁴³¹ –

III: 3: NAVNET SOMMER I DANSKE LANDSOGNE 1280 og ca. 1370-ca. 1664:

KØBENHAVNS AMT:

Tune Herred:

(død før 1280): ESBERN SOMMER, jordejer i Jersie, gift med Fru CHRISTINE⁴³², en slægtning af Niels Mathiassen af Ishøj. – Esbern Sommers frænde SKJALM skødede efter Esberns død på Sjællandsfars Landsting efter loven jorden i Jersie til Niels Mathiesen af Ishøj, der 4/7 1280, efter Fru Christines ønske, for fuld betaling, der er givet i hænde og udredt til Fru Christine, bortskøder den til søstrene i Sct. Clara⁴³³ Kloster i Roskilde. – Jordejeren Esbern Sommer kan have været bror til Møntmester Sommer i Roskilde. Han var næppe af bondestand, da hans enke kaldes ”Fru Christine.”

PRÆSTØ AMT:

Stevns Herred:

o. 1370 OLUF SOMMER i Varpelev u. Roskildebispens gods.⁴³⁴

1492 IEP SOMMER i Stevns.⁴³⁵

1511 30/4 PER SOMMER af Lille Heddinge fik fred for rømning af Lille Heddinge.⁴³⁶

1532 HANS SOMMER i Høgerup. Vornet u. Bregentved.⁴³⁷

f. ca. 1555. BOEL SOMMERS af Tømmestrup, Store Heddinge Sogn (ca. 1555-1651, begr. 16/4).

1567 JENS SOMMER i Høgerup. Vornet.⁴³⁸

1589 INGVOR SOMMER, bonde i Lille Heddinge.⁴³⁹

Død 1641 JENS SOMMER i Sierslev, Store Heddinge Sogn. – Gift med BERITHE. Hun gift anden gang med MICHEL HANSEN, kaldet SOMMER.⁴⁴⁰

1641 ELLEN JENSDATTER SOMMER af Sierslev, Store Heddinge. – Gift med JENS NIELSEN.

1641 og 1651 LAURIDS JENSEN SOMMER af Sierslev, Store Heddinge.

1653 NIELS SOMMER af Sierslev, Store Heddinge Sogn, død.

1641 og 1656 MICHEL HANSEN, kaldet SOMMER, i Sierslev, Store Heddinge (begr. 26/2 1656). Kirkeværge. – Gift ca. 1640 med BERITHE, enke efter JENS SOMMER.

1654 JENS MICHELSEN SOMMER af Sierslev, Store Heddinge (døbt 27/12 1654).

1663 PEDER SOMER i Lille Heddinge. Jochum Irgenss. Tjener fra Tryggevælde.⁴⁴¹

MARIBO AMT:

Nykøbing Len⁴⁴²:

1509 IEP SOMMER

1509 PER SOMMER

Lolland:

1488 18/3: OLUF SOMMER i Hillested.⁴⁴³ Tingsvidne af Fuglse Herredsting om trætte mellem Maribo Kloster og mændene af ”Lyndhes” gård.

1502 OLUF SOMMER i Toreby, Musse Herred. Dannemand.⁴⁴⁴

Falster:

11/12 1489: PER SOMMER i Saaderup, Eskildstrup Sogn, Falsters Nørre Herred.⁴⁴⁵ - Han bevidner som nr. 2 af 8 ”gamle dannemænd”, at præsten ved ”Skeldrup Sognekirke” havde haft 6 agre ukæret i 50 år.

1576-1609/10: Hr. PEDER HANSEN SOMMER. Sognepræst på Bogø, Falsters Nørre Herred.⁴⁴⁶

FREDERIKSBORG AMT:

1604 16/4 JENS SOMMER i Sundby eftergives landgilde, da hans gård er brændt.⁴⁴⁷

1604 LAURIDS SOMMER i Brederød i Kregme Sogn. Kirkeværge.⁴⁴⁸

FYN:

Odense Amt:

Vends Herred:

Før 1410-ca. 1450 GAMLE SOMMER i Skrillinge, Kauslunde Sogn. Godsejer i Vends og Elbo Herreder, Erritsø, Vejle amt. Far til Kannik i Lund BO SOMMER.

Båg Herred:

1425 LASSE SOMMER.⁴⁴⁹

1490 HANS SOMMER i Norby, Kærum Sogn, Dannemand, vidner bl. a. med Hans Jebss. i Hwelling.⁴⁵⁰

1502 NIELS SOMMER i Turup. Dannemand på Båg Herredsting.⁴⁵¹

1532 ANDERS SOMMER i Norby, Kærum Sogn. - Gaardfæster u. Morten Skinkel. Godset tidligere som forbrudt gods tilfaldet kongen fra Fru Magdalene, Hr. Niels Brahes moder.⁴⁵²

Lunde og Skam Herred:

1440 -1459 Pugholm-slægten i Norup Sogn (Behandlet særskilt). – Pugholm og Vellinge flyttes 1459 til Bedeslev Sogn i Skam Herred.

o. 1510: NIS SOMMER og PER SOMMER betalte skat til kong Hans.⁴⁵³

Bjerge Herred:

29/4 1488 og 29/6 1490: HENRIK SOMMER i Midskov, Viby Sogn.⁴⁵⁴ Ugedagstjener u. Broløkke. 1490 ”Dannemand på Hindsebo Herredsting.” Vidner, at i 40 år har dannemænd i Viby som ugedagstjenere u. Broløkke ikke svaret skat til kongen.

Åsum Herred:

o. 1510: ERICK SOMMER. Selvejer. Betalte skat til kong Hans.

o. 1570: MAD PEDERSEN SOMMER i Davinde. Selvejergårdmand. – Carl Langholz anså ham for at være far til præsten Hr. JØRGEN MADSEN SOMMER i Kattrup.

Svendborg Amt:
Vindinge Herred:

1489: PER SOMMER i Saaderup, Skellerup Sogn.⁴⁵⁵ Gammel dannemand.

FYN (uvis lokalitet):

1577 22/9: JENS SOMMER.⁴⁵⁶ – Fik fred for medskyld i drab på Jens Due, udført af Christiern Jude, der blev stejlet for det. Han, hans mor og en anden kvinde havde været i råd og flok med Christiern Jude.

RANDERS AMT:

Nørhald Herred:

28/6 1401: ESGER SOMMER

Gerlev Herred:

1466: JEP SOMMERSEN i Ajstrup, Vindblæs Sogn, Gerlev Herred.⁴⁵⁷

CHRISTEN SOMMER i Vinstrup, Dalbyover Sogn, Gerlev Herred, Randers Amt, og sidst i Udbyneder, Gerlev Herred. (f. ca. 1659, død 1743 på Udbyneder Hospital og begr. 15/3 i Udbyneder. – Skifte 13/3 1743 Overgård Gods, fol. 91 b).⁴⁵⁸ – 1688 var Peder Ibsen og Christen Christensen beboere af gården 1688-Matr. nr. 3 af Vinstrup u. Mariager Kloster (Gl. Htk. 7-4-2-1½- Ny Htk. 7-6-1-0-) og Christen Thomsen og Niels Simonsen beboere af 1688-Matr. nr. 5 af Vinstrup (Gl. Htk. 6 -7-2-1½ -; ny Htk. 7-1-3-1-). – Gift med MARGRETHE POULSDATTER, som stod fadder 17/12 1693 i Gjerlev Kirke til Dorthe Christensdatter Sommer. – Måske far eller bror til Jens Christensen Sommer i Vinstrup. – Far til: a) Birgitte Christensdatter Sommer (f. ca. 1698, død 14/3 1786 i Dalbyneder, Gerlev Herred, Randers Amt, og begr. 21/3. – Skifte 14/3 1786 Sødringholm Gods, fol. 282 b. – Søkende og søskendebørn arver). – Gift 5/9 1741 i Vor Frue Kirke i København med Brændevinsbrænder Anders Andersen Sandahl. – b) Christen Christensen Sommer i Udbyneder (død før 1788). – Gårdfæster. – Far til: ba) Mette Christensdatter Sommer

(f. ca. 1735), gift med Husfæster Jens Jørgensen i Dalbyover (f. ca. 1721). – bb) Gårdfæster Peder Christensen Sommer i Dalbyneder (f. ca. 1740). – Gift med Karen Jensdatter (f. ca. 1737). – bc) Dorthe Christensdatter Sommer (død), var gift med Peder Dinnersen i Kneidsted på Demstrup Gods. Mor til: bca) Christen Pedersen (f. ca. 1754), tjenende i Råby. – 1787 var han Tjenestekarl og Rytter. – bcb) Birgitte Pedersdatter, gift i Råby, Birgitte Pedersdatter, gift i Råby. – c) Karen Christensdatter i Udbyneder. – Gift med Husmand Peder Jensen Svensk i Udbyneder, kaldet Peder Jensen Svendske. – d) Mads Christensen Sommer i Enslev (f. ca. 1711 i Vinstrup, Dalbyover Sogn, Gerlev Herred, Randers Amt, begr. 7/5 1795 i Enslev, Gerlev Herred, Randers Amt). –

JENS CHRISTENSEN SOMMER i Vinstrup, Dalbyover Sogn, Gjerlev Herred, Randers Amt. - Hans kone stod fadder i Gjerlev Kirke 16/8 1698 til Niels Christensen Sommer. -

CHRISTEN ANDERSEN SOMMER i Gjerlev, Enslev Sogn. – Gift med MAREN NIELSDATTER. – **Børn:** a) Dorthe Christensdatter Sommer (døbt 17/12 1693 i Enslev Kirke). Faddere: Margrethe Poulsdatter Christen Sommers af Vinstrup (i Dalbyover Sogn), Niels Pedersen, Jøp Endsløf, Margrethe Sørens datter af Gerlev, Anne Nielsdatter og Anne Pedersdatter, koner af Blenstrup. – b) Anders Christensen Sommer (f. og hjemmedøbt 29/5 1696 i Gjerlev og i kirke 7/6). Faddere: Cathrine Elisabeth, Karen Jensdatter, og Karen Christensdatter Nørreggers af Gerlev, Anne Nielsdatter i Hvorslev, Else Nielsdatter af Enslev og Gertrud Pedersdatter af Vinstrup. – c) Niels Christensen Sommer (døbt 16/8 1698 i Enslev fra Gerlev). Faddere: Maren Christensdatter . . af Gjerlev, Christen Nielsen, Peder Christensen, Jens Christensen Sommers k(one) af Vinstrup, Sophie Nielsdatter af Gjerlev. – c) Maren Christensdatter Sommer (f. 13/10 1702 i Gerlev og i Kirke 19/11). Faddere: Augusta Elisabeth Nielsdatter, Søren Thomassen og Christen Nielsen i Vinstrup, Anne Andersdatter og Maren Andersdatter af Blenstrup, og Karen Nørregger af Gjerlev. – d) Dorthe Christensdatter Sommer (f. og hjemmedøbt 25/6 1704 i Gjerlev og døde før hun kom i kirke). – e) Anders Christensen Sommer (døbt 22/8 1706 i Gjerlev). Faddere: Christen Andersen af (Vinbær?)lund, Kirsten Andersdatter, Anne Andersdatter, Anne Pedersdatter, Kirsten Christensdatter, alle af Gjerlev. – f) Anne Christensdatter Sommer (døbt 14/7 1709 i Gjerlev). Faddere: Christen Hammer, Christen Skrædder, Kirsten Andersdatter af Gjerlev, Kirsten Jensdatter af Vinstrup og Anne Rasmusdatter af Enslev. – g) Søren Christensen Sommer (døbt 16/9 1712). Faddere: Michel Andersen af Vinbærlund (?), Kirsten Jensdatter af Vinstrup, og Dorthe Jensdatter, Kirsten Andersdatter og Anne Andersdatter af Gjerlev. – h) Kirsten Christensdatter Sommer (døbt 13/5 1714 i Gjerlev). Faddere: Elisabeth Nielsdatter . . . ., Kirsten Andersdatter, Gertrud Jensdatter, Maren Mortensdatter og Margrethe Jensdatter, alle af Enslev.⁴⁵⁹ –

ANNE ANDERSDATTER (SOMMER?) i Blenstrup. – Fadder 13/10 1702. – I Gerlev: Fadder 22/8 1707. – Kan være den Anne Andersdatter af Gerlev, som blev trolovet 3/7 1701 og gift 22/10 1792 i Enslev Kirke med CHRISTEN ANDERSEN HAMMER. -

MAREN ANDERSDATTER (SOMMER?) i Blenstrup. – Fadder 13/10 1702. –

KIRSTEN ANDERSDATTER (SOMMER?) i Gerlev. – Fadder 22/8 1707. -

PEDER NIELSEN SOMMER af Gerlev. – Trolovet 29/4 og gift 6/10 1695 i Gerlev Kirke med KIRSTEN NIELSDATTER af Gerlev.⁴⁶⁰ –

CHRISTEN ANDERSEN SOMMER i Blenstrup, Gjerlev Sogn. – Trolovet 26/9 og gift 31/10 1700 i Gerlev Kirke med MARGRETHE SØRENSDATTER af Gerlev. –

Sønderhald Herred:

2/3 1467 – 21/4 1494: SOMMER JENSEN i Fårup, Krogsbæk Sogn, Sønderhald Herred. Selvejerbonde. – 1467 2/3, 24/9 1470 og 27/2 1475 og 1/2 1479 sad han som domsmand blandt bønder på Sønderhald Herredsting. – 13/7 1478 stævnedes han med 7 andre på samme ting. – 21/4 1494 vidnede han på samme ting.⁴⁶¹

27/1 1684: PEDER SØRENSEN SOMMER og MAREN KAAES viede i Kristrup, Sønderhald Herred.

Galten Herred:

1532: CHRISTEN SOMMER i Værum, Galten Herred. – Gårdbeboer.⁴⁶²

f. ca. 1630: CHRISTEN PEDERSEN SOMMER i Værum, Galten Herred (ca. 1630-1696, begr. 10/11 i Værum Kirke. – Epitafium i træ over ham i kirken). Kaldes i matriklerne blot Christen Pedersen. 1664 bebor han 3/4 gård (6½ Tønde Htk.), i 1688 Matr. nr. 14 af Værum (Htk. 7-2-2-1-) u. Frisenvold Gods.

3/1 1669: NIELS SOMMER og Maren Rasmusdatter i Hadbjerg copulerede.

Onsild Herred:

1532: ERICH SOMMER på Vigen i Onsild Sogn, Onsild Herred.⁴⁶³

Nørhald og Støvring Herreder:

15/5 1587: PEDER SOMMERSEN i Jennum, Spentrup Sogn, Nørhald Herred.⁴⁶⁴ - Far til MOGENS PEDERSEN SOMMER, nævnt 15/5 1587 og 21/10 1588 i Jennum, men 23/12 1588 i Lem, Støvring Herred, da han på Randers Byting blev voldssvoret for gæld.

Øster Lisbjerg Herred:

27/8 1569: PEDER SOMMER i Mejlbj.⁴⁶⁵ - 27/8 1569 havde ”**Laurids Jensen** i Ebbestrup stævnet **Clemend Bertelsen** sst. og en **Peder Sommer** i Mejlbj for Viborg Landsting (Dombog, 189) for et vidne, de på ham havde vidnet om nogen ord, de siger han for dem om noget ved og asketoppe skulle have haft. Så mødte **Clemend Bertelsen** og fremlagde samme vidne af Øster Lisbjerg Herredsting, at **Laurids Jensen** skulle have tilstået for dem, at havde hugget det ved, som lå udenfor hans dør i Kastrup Ejendom. Derefter blev afsagt, så efterdi **Laurids Jensen** ikke slige ord vil være bestendig, som fornævnte to mænd har ham påvidnet, ej heller deres vidne medfører hvad tid eller dag, de samme veed skulle have set, da kunne dommerne ikke kende samme vidne så noksom og nøjagtigt at være, at det må komme **Laurids Jensen** til hinder eller skade.”

1611: BENT SØRENSEN SOMMER. – Sognepræst i Bregnet, Øster Lisbjerg Herred.⁴⁶⁶

RINGKØBING AMT:

Hammerum Herred:

1498: SWEN SOMMER i Sunds. Gårdfæster u. Lundenæs Slot.⁴⁶⁷

1621-1640: Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER. Sognepræst i Sønder Felding og Asferg.

1661-1688: Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER. Imm. 11/12 1645 fra Viborg Skole. Sognepræst i Skarrild og Arnborg, hvor han var Kapellan fra 26/6 1651. – Gift første gang med N. N. LAURIDSDATTER af Skarrild-Arnborg. - Gift anden gang med KIRSTEN MADSDATTER (lev. 24/1 1730), der blev gift anden gang med eftermanden i Skarrild og Arnborg Hr. HANS HANSEN WINKELL (død 1701). Hendes børn af begge ægteskaber nævnes i skifte 24/1 1730 i Tustrup Skifteprotokol efter sønnen, PEDER HANSEN WINCHEL, der døde i Hørning. – De var:

- a) MADS PEDERSEN SOMMER, ukendt opholdsted. –
- b) PEDER PEDERSEN SOMMER, ukendt opholdssted. –
- c) PEDER HANSEN WINCHEL i Hørning, Sønderhald Herred (død 1729). –
- d) KIRSTINE HANSDATTER WINCHEL, som ventelig er i Norge og ej vides, enten hun er levende eller ikke. –
- e) ANNE CHRISTENTZE HANSDATTER WINCHEL, boendes i Sunds i Hammerum Herred.

Hjerm Herred:

9/12 1444: SOMMER af Blokdal, Hjerm Herred, en af otte gode gamle dannemænd i herredet, der vidnede, at Borbjerg Mølle var Hr. Niels Jepsen af Elkjærs rette arvegods.⁴⁶⁸

24/8 1503 og 4/3 1504: PER SOMMER i Bure, Hjerm Herred.⁴⁶⁹

SKANDERBORG AMT:

Vrads Herred:

21/4 1455: LAS SOMMERSEN i Snede, Vrads Herred. Beskeden mand.⁴⁷⁰

1556: PER SOMMER i Pårup, Vrads Herred.⁴⁷¹ Havde gjort lovhævd mellem Pårup og Salten.

Tyrsting Herred:

1/4 1492 og 7/4 1506: PEDER SOMMER i Vinding, Tyrsting Herred.⁴⁷² Dannemand.

1514: SØFFREN SOMMER på Addit Mark, Tyrsting Herred. Selvejer.⁴⁷³

1553: JOHANNE MADSDATTER SOMMER i Vore Klostermølle, Vorladegårds Sogn, Tyrsting Herred. Gift med PEDER FISK eller PEDER TYDSK. -

Gjern Herred:

12/5 1697 på Gjern Herredsting: ”LAURIDS PEDERSEN SOMMER borger i Skanderborg (begr. 20/11 1724 fra Toustrup i Dallerup, Gjern Herred, Skanderborg Amt). – en Peder Sommer af Toustrup begr. 22/11 1724 i Dallerup) stævnedes 12/5 1697 Jørgen Nielsen i Sorring - (Se II: 3: 4) - for 5 rdl gæld, hvorimod Jørgen Nielsen fremlagde regnskab for det, Laurids Pedersen havde fået af ham, og som han mener bør afkortes i de 5 rdl. dom: den indstævnedes sag optages til doms, og Jørgen Nielsen bør søge modparten ved hans værneting for hans krav.” -9/11 1698: ”Jørgen Nielsen af Sorring stævnedes Laurids Pedersen Sommer i Tovstrup Anders Lauridsen i Sorring og Niels Andersen sst for dom angående gæld efter regnskab, som fremlægges.”- 9/5 1703: ”Laurids Pedersen Sommer i Dallerup med fuldmagt af regimentsskriverens enke **Else Byrgesdatter** af Dallerup begærede dom angående resterende plovhave, som de blev tilbudt at betale med penge, som lød: da de har tilbudt at betale med penge, kan der ikke fældes nogen dom over dem.” – 13/1 1706: ” læst amtmandens ordre til Niels Møller i Tovstrup mølle og Laurids Pedersen Sommer sst om at betjene retten i følgende sag.” –

12/5 1697 Gjern Herredsting: JØRGEN NIELSEN i Sorring, Dallerup Sogn. - Se II: 3: 4: KATTRUP-VOERLADEGAARD-slægten,

22/11 1724: Toustrup, Dallerup Sogn: PEDER SOMMER begravet. – Fømentlig søn af Laurids Pedersen Sommer.

Øvrige i Skanderborg Amt:

1602: JØRGEN SOMMER. Slotsskriver på Skanderborg. Stod fadder i Århus.⁴⁷⁴ – Hans to efterfølgere som slotsskrivere på Skanderborg var **Peder Christensen** (ca. 1548 - 27/9 1610, død som Rådmand i Århus) og hans efterfølger, Borger i Århus **Søffren Iensen Frost** (ca. 1577-30/11 1642), der begge blev begravet i Århus Frue Kirke med deres fælles hustru **Mette Lauridsdatter** (ca. 1566-20/12 1642).¹

23/9 og 5/10 1618: PEDER JØRGENSEN SOMMER. Soldat i Kaptajn Eiler Gabrielsens Kompagni.⁴⁷⁵

THISTED AMT:

1440: PEDER SOMMER i Andrup på Mors.⁴⁷⁶ Vidne ved overdragelse af et stykke jord, kaldet Piletoft, til Dueholm Kloster.

1648: ANDERS SOMMER i Hinding, Nors Sogn, Hillerslev Herred.⁴⁷⁷

VEJLE AMT:

Hatting Herred:

30/3 1573: ANDERS SØRENSEN SOMMER af Hatting voldsvoret på Randers Byting.

2/3 1668: SØREN SØRENSEN SOMMER i Eriksnaur, Hatting sogn.⁴⁷⁸ – 21/11 1667 fik han og hustru ANNE PEDERSDATTER og begge deres børn og arvinger af **Mikkel Jensen** i Videby i Skåne og hustru **Karen Johansdatter** skøde på halvparten af den selvejergård i Ovstrup, Hundslund sogn, Hads herred, Århus Amt, som **Jørgen Mikkelsen** påboede. 25/5 1668 tilbød han Jørgen Mikkelsen 100 rdlr. for sin halvpart af gården i Ovstrup, men han ville ikke sælge. Mikkel Jensen var Søren Sørensen Sommers stedsøn. Søren Sørensen Sommer flyttede til Ovstrup.

VIBORG AMT:

2/8 1468 og 27/6 1469: SOMMER i Koberup, Fjends Herred. Dannemand.⁴⁷⁹

21/4 1531: NIELS SOMMER på Fur.⁴⁸⁰ – Trofast dannemand på Fur Birketing.

1531 og 1532: ANDERS SOMMER på Fur.⁴⁸¹ – Dannemand på Fur Birketing.

1532: PEDER SOMMER i Rysom, Salling Nørre Herred.⁴⁸² Var med ved rebning af Østerlyby Mark.

153.-1584: Hr. CHRISTEN JENSEN SOMMER (død 1584).⁴⁸³ Sognepræst i Grætttrup og Thise, der fik dette embede nedlagt og flyttede til Junget og Torum, Provst i Salling Nørre Herred. – Hans ene datter DORTHE CHRISTENS DATTER SOMMER blev gift med bonde og kirkeværge i Torum OLUF FRANDSEN, hvis epitafium er i Torum Kirke. Deres søn var Stiftsprovst i København Hr. ERIK OLUFSEN TORM. – Hans anden datter JOHANNE CHRISTENS DATTER SOMMER blev gift med faderens efterfølger i Junget og Torum 1584-1634, Hr. ANDERS STUB.

423 "Randers Amts Årbog" 1961, s. 122-23. - Erica Cathrine Sommer er en sagnomspunden figur. – Se Evald Tang Kristensen: "Danske Sagn" bind II, G 52 + bind VI, s. 165-74.

424 "Perlestikkerbogen" (udg. 1954) ved Hans Knudsen og Albert Fabritius, s. 75 og s. 294. -

425 "Personalhistorisk Tidsskrift" 7. række, IV, s. 220. – MOGENS JØRGENSEN SOMMER nævnes 1670 som svoger til Forpagter på Albæk (tidligere på Buderupholm) **Christen Lauridsen**, der var gift med **Sofia Eskesdatter**, en søster til **Niels Eskesen** i Sønderholm. Han havde mindst to sønner: NIELS MOGENSEN SOMMER og JENS MOGENSEN SOMMER (1673, 1678, 1682, 28/5 1707). – 28/5 1707 skulle sidstnævntes søn, JENS JENSEN SOMMER, i lære i Nibe som Bødker. -

426 Poul Rasmussen, 1951: "Ebeltoft Købstads Historie", s. 254-55 og s. 265-66.

427 Poul Rasmussen, 1951: "Ebeltoft Købstads Historie", s. 209.

428 G. Wegemann i "Zeitschrift für Schleswig-Holsteinische Geschichte" 1904, bind 34: „Das Brandes-, Boje-, Francke- und Albert Franchesche Familienlegat nebst Verwandtschaftsnachweisen" TAFEL 4: „Die Nachkommen der Abel Junge=Boje ältesten Tochter der Harmen Junge in der Hörne.“

429 H. Friis-Petersen i „Personalhistorisk Tidsskrift" 10. række, III: "Danske og Norske Studenter ved udenlandske Universiteter", s. 224.

430 Meddelt af Peter Berényi i DIS-Danmark, Gamle Forum.

431 G. Wegemann i "Zeitschrift für Schleswig-Holsteinische Geschichte" 34, 1904: "Das Brandes, Boje-Francke und Albert Franchesche Familienlegat nebst Verwandtschaftsnachweisen der dazu berechtigten Familien Junge, Bielenberg, Boje, Kirchhoff, Sommer u. w. a. m.": Tafel 12. – Jens Kirschhof, 19/3 2013: "Sommer aus Krempe" (på nettet). – Postmester i Krempe 1610 JOHANN SOMMER – gift med ANCKE KÜHL - stillede 16/1 1610 borgen for sin svigerfar CLAUDS KÜHL. – Hans søn, Postmester i Krempe HANS JOHANNSEN SOMMER (død 1628) og WOLBER GÖRRIES – datter af Sognepræst i Neuenbrock 1587-1608 NICOLAUS GÖRRIES og hustru WOLBER CLAUDSDATTER SIEBEN fra Itzehoe - var foreldre til: **a)** CLAUDS HANSEN SOMMER (13/10 1624-7/3 1702), Rådmand og Borgmester i Krempe. – Gift 1650 med METTA KOLLEN. Bl. a. far til: **aa)** WOLBER/WOLBER CLAUDSDATTER SOMMER (22/12 1652- efter 18/3 1713), gift første gang med Tysk Hofpræst i København 1662-70 og siden Sognepræst i Glückstadt 1670-20/11 1679 Hr. PETER SARTORIUS (død 20/11 1679) og gift anden gang 6/3 1682 i Glückstadt med Hr. NICOLAUS SIBBERN, Sognepræst i Glückstadt 1693-1712 (E. Qvistgaard, 1934, ad Wiberg 605:5). – **ab)** REBEKKA CLAUDSDATTER SOMMER (3/4 1655-1717). Gift med NICHOLAUS KÜHLE (f. ca. 1630 i Stade, død 6/7 1691). Borgmester i Stade. – **ac)** ANNA MARGARETHA CLAUDSDATTER SOMMER (11/1 1657-før 1712). Gift med JOHANN LÜDERS (død 26/7 1691). Rådmand i Stade. - **ad)** METTA DOROTHEA CLAUDSDATTER SOMMER (f. 7/5 1660, begr. 31/12 1743 i Krempe). Gift med STEPHAN HILDEBRANDT, Borgmester i Stade (begr. 4/5 1697 i Stade). – **ae)** PAUL CLAUSEN SOMMER (f. 8/12 1662). Byfænik i Krempe til 4/7 1692. **af)** og **ag)** SOPHIA ELISABETH CLAUDSDATTER SOMMER og CATHARINA MARIE CLAUDSDATTER SOMMER (fødte 11/2 1666, døde 28/2 1666 i Krempe). – **b)** Hr. JOHANNES (HANSEN) SOMMER (død 30/8 1704), imm. 1649 i Rostock. Magister i Wittenberg. Sognepræst i Süderhastedt 1657-1704 og Consistorial-Rektor 1671. – Gift 9/10 1654 med CATHARINA ALBERTSDATTER PRANGER, Borgmesterdatter fra Wilster. Far til: **ba)** GESA REBEKKA JOHANNESDATTER SOMMER. – Gift første gang med Hr. MATTHIAS KRAMER, Sognepræst i Süderhastedt 1705-06, og gift anden gang 5/10 1706 med Hr. PETER TERP, Sognepræst i Süderhastedt 1706-55 (Otto Frederik Arends: "Gejstligheden i Slesvig og Holsten"). – **bb)** Hr. JOHANNES MATTHIAS JOHANNESSEN SOMMER (24/6 1671-26/5 1705), Sognepræst i Süderhastedt 1704-05. -

432 "Danmarks Riges Breve" 1280, nr. 402.

433 Sancta Clara af assisi (1194-1253) blev helgenkåret i 1255. Hun var stifter af Clarisserordenen, som er en kvindelig gren af Franciscanerordenen. Der var altså et kloster i Roskilde 25 år efter helgenkåringen.

434 J. Langebek, VII, 5. -

435 Kong Hans Skattelister.

436 Rep. Dipl. Dan. Ser. II, bind 7, s. 22-23, nr. 11781.

437 Elline Gøyes Jordebog.

438 "Sjællands Stifts Landebog."

439 "Danske Domme 1375-1662", IV, s. 366 ff.

440 Acta Consistorii 1641, fol. 274 ff.

441 Fr. III. Matr. no. 1806, fol. 192 b.

1622: CHRISTEN SOMMERSEN i Sjørring, Lindum Sogn, Nørlyng Herred.⁴⁸⁴ – I en hekseproces fra 1622 mod Mikkel Broks hustru, Kirsten Smeds i Sjørring, hedder det: *"Allerede for nogle Aar siden havde hun været udraabt: CHRISTEN SOMMERSEN i Sjørring mistede mange Køer og Fæmon, og hans Kone havde da skreget og klaget sig, at MIKKEL BROKS Kone var Skyld deri. Da gik Mikkel Brok til Præsten paa Prædikestolen i Lindum Kirke og bad ham, han skulde gøre en Bøn til Gud i Himmelen og til Menigheden, at dersom hans Hustru KIRSTEN var Skyldig i denne Sag, det da maatte blive aabenbaret, og at Gud ville betale Christen Sommersens Kvinde, om hun havde løjet hende paa."*

ÅLBORG AMT:

Hellum Herred:

29/3 1547: JENS SOMMERSEN i Lyngby. – Lovfast dannemand på Hellum Herredsting.⁴⁸⁵

---

442 Nykøbing Lensregnskab.

443 Tingsvidne Fuglse Herredsting. – Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, III, s. 642-43, nr. 6233.

444 Sognevidne. – Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, nr. 8613.

445 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, IV, s. 64-65, brev 6601. – Navnet Sommer på Falster er ligeså lidt som andre tilnavne, der er anvendt på lokaliteten, at regne for et SLÆGTSNAVN. Tvært imod går navnet videre fra person til person, på den måde, at TILNAVNET knyttes til BOSTEDET, således at gårdens eller husets næste fæster overtager det i brug værende tilnavn.

446 Immanuel Barfod, 1854: "Den Falsterske Gejstlighedshistorie" II, s. 47, note vedr. Peder Sommer, Bogo. – "Wiberg 127:2. -

447 "Kancelliets Brevbøger" – Sjællandske Tegnelser, bind 14, fol. 200 b.

448 "Fra Frederiksborg Amt" 1958, s. 28-29.

449 "Gamle Danske Personnavne."

450 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, IV, s. 95, brev 6690.

451 Rep. Dipl. Dan. ser. 2, V, s. 443, nr. 9601.

452 "Kong Frederik I.s Danske Registranter," s. 245. – NIELS NIELSEN BRAHE til Vanås og Vitskövle i Skåne (henrettet juni 1529) var dansk Rigsråd. Han havde i Viborg 26/3 1523 deltaget i hyldningen af kong Frederik I ved dennes kroning, men sluttede sig i 1525 under Søren Norbys bonderejsning yd til fordrevne kong Christian II. Da oprøret var nedkæmpet blev han som højforræder fradømt ære, liv og gods. Hans store godser blev bytte for adelige standsfæller. Han var søn af NIELS PEDERSEN BRAHE og MAGDALENE OLUFSDATTER.SKANKE. – Om SØREN NORBY og denne tid kan henvises til: Niels H. Kragh-Nielsen i "Personalhistorisk Tidsskrift" 2000:2: "Om Søren Norby og hans baggrund", s. 180-205, og Søren Norby, 2010: "Den danske flådes første søhelt. Søren Norby (14??-1530)" på internettet. – De to adelsslægter af navnet Norby menes at have deres navn efter Nordby i Kærums Sogn, Båge Herred, hvor de ejede gods ("Traps Danmark", 4. udg. IV, s. 563. – A. Thiset i "Danske Magazin" 5. række, VI: "De to Norby-Slægters Herkomst", s. 1 f.

453 Kong Hans Skattelister. - "Gamle Danske Personnavne."

454 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, III, s. 656, brev 6257 + IV, s. 117, brev 6749.

455 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, IV, s. 64-65, brev 6601.

456 "Kancelliets Brevbøger" 1577 22/9. – Fynske Tegnelser I, fol. 297.

457 "Randers Amts Aarbog" 1946, s. 29.

458 Hanne Fisker: "Christen Sommers Efterkommere". - <https://www.hannes-slaegt.dk/432560287> - <http://www.familienmejby.dk/37966218> -

459 Hanne Fisker: "Sommerfamilier i Gjerlev Herred, Randers", 26/11 2016, 27/11 2016 og 29/11 2016. -

460 Hanne Fisker: "Sommerfamilier i Gjerlev Herred, Randers", 26/11 2016. - <https://forum.slaegt.dk/index.php?topic=117476.0> -

461 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, brev 2236, brev 2802, brev 3586, brev 4392

462 Elene Gøyes Jordebog.

463 Frederik I.s Danske Registranter, I, s. 401.

464 Randers Bys Tingbog, ved Bjarne Nørgaard Pedersen.

465 Viborg Landstings Dombog A: 189.

466 Wiberg ved kald 1172: Thorsager og Bregnet.

467 O. Nielsen: "Hardsyssels Diplomatarium", s. 82, nr. 85.

468 "Gamle Jydske Tingsvidner", s. 2, linje 22.

469 "Rep. Dipl. Dan." Ser. 2, V, s. 550, brev 9907. – O. Nielsen: "Hardsyssels Diplomatarium", s. 96 nr. 89.

470 "Aarh. Stifts Aarb." XLIX, s. 104.

471 "Eldste Danske Archivregistraturer" I, s. 26, nr. 14.

472 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, IV, s. 254, brev 7105 og VI, s. 122, brev 10587.

473 "Eldste Danske Archivregistraturer", s. 204, nr. 20.

474 "Personalhistorisk Tidsskrift" 3. række, II, s. 150.

475 Jydske Tegnelser bind 6, fol. 329 b og 230 b. - "Kancelliets Brevbøger."

476 "Ducholms Diplomatarium", 81.

477 Viborg Landstings Skode- og Pantebøger 1646-52: Hans hustru: 1648 nr. 13 Jvf. 1652 B nr. 155.

478 Hads Herreds Tingbog 2/3 1668, fol. 151.

479 Rep. Dipl. Dan. Ser. 2, II, s. 88, brev 2465 og II, s. 140, brev 2614.

480 "Dipl. Viborgense."

481 "Diplomatarium Viborgense", s. 177-178, s. 184-85 og s. 196.

482 "Frederik I.s Danske Registranter", s. 441.

11/10 1643: CHRISTEN SOMMERSEN i Mølholm. Store-Brøndum Sogn, Helligum Herred.⁴⁸⁶

Fleskum Herred:

24/1 1625 og 31/1 1625: PEDER SOMMER JENSEN i Gultentorp, Nøvling Sogn, Fleskum Herred.⁴⁸⁷

13/5 1639, 27/5 1639 og 17/6 1639: SØREN SOMMER i Nørre Tranders, Fleskum Herred.⁴⁸⁸

17/1 1648: LAURIDS SOMMER JENSEN i Store Vorde.⁴⁸⁹

ÅRHUS AMT:

Sabro Herred:

23/9 1581: ANDERS SOMMERSEN i Holm.⁴⁹⁰

23/9 1581: JENS SOMMERSEN i Holm.

Ning Herred:

Mellem 3/3 1591 og 7/10 1605: JENS SOMMERSEN i Over Fløjstrup, Beder Sogn, Ning Herred. Gårdfæster.⁴⁹¹

30/1 1619: ANNE JENS DATTER SOMMER i Fløjstrup.⁴⁹² Et kirkenævn havde 12/1 1619 svoret hende trolddom over, men skulle gøre det om.

17/1 1624: LAURIDS SOMMERSEN i Fløjstrup, Ning Herred.⁴⁹³

Mellem 3/3 1591 og 7/10 1605: CHRISTEN SOMMER i Skåde, Holme Sogn, Ning Herred.⁴⁹⁴ Gårdfæster.

Mellem 3/3 1591 og 7/10 1605: CHRISTEN SOMMERSEN i Skåde, Holme Sogn, Ning Herred.⁴⁹⁵ – Svarer 1 ørte byg af en øde del af Tyrestrups jord.

o. 1642-50: Hr. BENDIX SØRENSEN SOMMER.⁴⁹⁶ Student fra Odense Skole Maj 1636. Sognepræst i Holme og Tranbjerg, Ning Herred. Gik fra forstanden og måtte opgive sit embede, dog genvandt han atter sit helbred. 13/7 1666 blev han i Bremerholms Kirke godkendt til at være Skibspræst og 1667 sejlede han vist med ”Forgyldte Fisk.” Men 2/3 1670 udbetaltes der hans efterleverske 10 daler til hans begravelse.

Vester Lisbjerg Herred:

1629/30: CHRISTEN SOMMER i Grundfør, Vester Lisbjerg Herred, død. – Boelsmand. – Se: II: 3: 7.

Hads Herred:

483 P. Nedergaard: ”Dansk Sogne og Præstehistorie 1849-1949”, bind 6: Viborg Stift, s. 228.

484 V. Christensen i ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” 3. række, VI: ”Hekseprocesser fra Midtjylland”, s. 354.

485 ”Diplomatium Viborgense”, s. 256.

486 Viborg Landstings Dombog B, 382.

487 Ålborg Bys Tingbog.

488 Ålborg Bys Tingbog.

489 Ålborg bys Tingbog.

490 Viborg Landstings Dombog A 23/9 1581, 220.

491 P. Rasmussen: ”Århus Domkapitels Jordebøger” I, s. 111, nr. 564.

492 Viborg Landstings Dombog B, 49.

493 Viborg Landstings Dombog B, 8.

494 P. Rasmussen: ”Århus Domkapitels Jordebøger” I, s. 113, nr. 582. – Jfr. s. 13-14 vedr. jordebøgerne A og B.

495 P. Rasmussen: ”Århus Domkapitels Jordebøger” I, s. 114, nr. 590.

496 ”Kirkehistoriske Samlinger” 2. række, IV, s. 551.

o. 1666 ff.-1700: Gamle SØREN SØRENSEN SOMMER i Ovstrup, Hundslund Sogn Hads Herred (boede 1668 i Eriksnaur, Hatting Sogn, Vejle Amt, lev. 31/5 1700).⁴⁹⁷ - Fik for 34 år siden (= 1666) forevist rigtigt markskel. – Hans søn CHRISTEN SØRENSEN SOMMER (lev. 1700) beboede gården efter RASMUS MORTENSEN, gift med ANNE SØRENSDATTER. De stod alle 12/2 1700 med hinanden til vedermålsting, da gården i Ovstrup blev skødet til **Knud Bendixen**. – Der nævnes også i denne forbindelse **Kirsten Andresdatter** i Ovstrup og hendes datter, **Kirsten Christensdatter**.

SKÅNE:

4/12 1423: LUNDÆ Landsting. HANS SOMMAR, Væbner.⁴⁹⁸

SKÅNE?:

1560 OLE SOMMER. Tjener hos Henrik Mogensen Gyldenstjerne.⁴⁹⁹

BORNHOLM:

lev. 1647 : HANS SOMMER. – Far til PEDER HANSEN SOMMER, nævnt 1670 som borger i Nexø, samt til MOGENS HANSEN SOMMER i Povlsker (ca. 1647-1695), Sognedegn og ejer af 33. selvejergård: SOMMERGÅRD i Povlsker. Fra hans tre kendte børn stammer den bornholmske slægt Sommer. Børnene var: LAURIDS MOGENSEN SOMMER, Selvejer 1689-ca. 1715 af 33. selvejergård i Povlsker, INGEBORG MOGENSDATTER SOMMER, gift ca. 1700 med PEDER MADSEN (1677-1717), gårdejer på 29. selvejergård i Bodilsker og Sandemand, og OLE MOGENSEN SOMMER (død 1743), ejer af 29. selvejergård, Sandegård, i Bodilsker og fra 1737 sin fødegård, Sommergård i Povlsker.⁵⁰⁰ – Det er ikke til at sige, om navnet Sommer er kommet fra Skåne (Ystad?) eller fra Hansestæderne.

---

⁴⁹⁷ "Århus Stifts Årbøger" bind 55, 1962, s. 143 -44, og s. 148 ff.

⁴⁹⁸ "Diplomatarium dioecesis Lundensis" III, s. 28 – ved L. Weibull.

⁴⁹⁹ "Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre."

⁵⁰⁰ Slægten er behandlet af Karl Thorsen, 1969: "Den bornholmske Slægt Sommer gennem 300 Aar."